

Els noms en la vida quotidiana

Actes del XXIV Congrés Internacional d'ICOS
sobre Ciències Onomàstiques

Names in daily life

*Proceedings of the XXIV ICOS International Congress
of Onomastic Sciences*

BIBLIOTECA TÈCNICA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA
ONOMÀSTICA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Els noms en la vida quotidiana

Actes del XXIV Congrés Internacional
d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques

BIBLIOTECA TÈCNICA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA
ONOMÀSTICA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

© Generalitat de Catalunya | Departament de Cultura | Direcció General de Política Lingüística
Disseny de la col·lecció: Pepa Estrada

Primera edició: juliol 2014

ISBN: 978-84-393-9162-3

DL: B 15794-2014

Generalitat de Catalunya

Edició a cura de:

Joan Tort i Donada

Montserrat Montagut i Montagut

Obra sotmesa a una llicència Creative Commons d'ús obert, amb reconeixement d'autoria i sense obra derivada

Resum de la llicència: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/deed.ca>

Llicència completa: <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/es/legalcode.ca>

Sumari**Contents**

Presentació	6
Ester Franquesa i Bonet Presidenta de la Comissió de Toponímia de Catalunya	
Preface	142
Ester Franquesa i Bonet Chair of the Toponymy Commission of Catalonia	
Presentació	7
Carole Hough Presidenta del Consell Internacional de Ciències Onomàstiques	
Preface	143
Carole Hough President, International Council of Onomastic Sciences	
Introducció	9
Joan Tort i Donada, Montserrat Montagut i Montagut Editors	
Introduction	145
Joan Tort i Donada, Montserrat Montagut i Montagut Editors	
Conferències	
<i>Toponímia i gestió: de les places als planetes, amb especial referència a la tasca de les Nacions Unides</i>	16
Helen Kerfoot	
<i>L'aportació catalana a la ciència onomàstica</i>	40
Xavier Terrado i Pablo	
Plenary lectures	
<i>Toponymy and Administration: from plazas to planets, with particular reference to United Nations work</i>	152
Helen Kerfoot	
<i>The Catalan contribution to onomastic sciences</i>	175
Xavier Terrado i Pablo	
Presentació de les seccions	68
Presentation of sections	204

Síntesi de les seccions	81
<i>Summary of sections</i>	217
Taules rodones	
Anàlisi i gestió de bases de dades toponímiques i informació onomàstica Moderador: Miquel Parella	123
Onomàstica i mitjans de comunicació Moderador: José Enrique Gargallo	125
Roundtables	
<i>Analysis and Management of Databases and Toponymic/Onomastic Information</i> Moderator: Miquel Parella	257
<i>Onomastics and the Media</i> Moderator: José Enrique Gargallo	259
Trobada d'autoritats mundials en toponímia	133
<i>Meeting of World Authorities on Toponymy</i>	267
Cloenda	134
Joan Tort i Donada	
Closing remarks	268
Joan Tort i Donada	
Annex. Comunicacions	http://gencat.cat/llengua/BTPL/ICOS2011
Appendix. Sessions papers	http://gencat.cat/llengua/BTPL/ICOS2011

Presentació

La primera setmana de setembre del 2011 la Generalitat de Catalunya acollia a Barcelona, a la seu de la Universitat de Barcelona, la celebració del XXIV Congrés Internacional d'ICOS (International Council of Onomastic Sciences) sobre Ciències Onomàstiques, que va centrar-se en *Els noms en la vida quotidiana*.

L'altíssima participació al Congrés, organitzat per la Comissió de Toponímia de Catalunya, tant en nombre d'assistents com de comunicacions presentades, evidencia l'interès que va generar l'esdeveniment i ens va portar a emprendre l'edició d'aquesta obra digital que permetrà llegir-ne les actes. L'obra, que presentem en dos volums, recull tres-centes dues comunicacions, organitzades d'acord amb les dotze seccions temàtiques en què es va estructurar el Congrés. El nombre de comunicacions i l'equilibri en la distribució entre aquests dotze apartats fan que l'obra esdevingui una bona síntesi del Congrés i un valuós testimoni escrit de la generositat dels conferenciant i ponents, que hi van aportar els seus coneixements i reflexions.

Vull remarcar que, per a la Comissió de Toponímia de Catalunya, el Congrés va ser una oportunitat excel·lent per donar a conèixer els estudis i treballs més significatius duts a terme sobre la llengua catalana en l'àmbit de l'onomàstica, en general, i en el de la toponímia, en particular, inclosos a la secció 12, dedicada íntegrament a l'onomàstica catalana. La Comissió de Toponímia de Catalunya és l'òrgan d'assessorament, consulta i proposta en matèria de fixació oficial dels topònims de Catalunya, format per la Generalitat de Catalunya, el Conselh Generau d'Aran, l'Institut d'Estudis Catalans, l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, el Consorci per a la Normalització Lingüística, l'Associació Catalana de Municipis i Comarques, i la Federació de Municipis de Catalunya.

Us convido, des d'aquestes línies, a endinsar-vos en les actes del Congrés. Hi descobrireu la hibridació de la ciència onomàstica amb moltes altres branques de la ciència i de la cultura: la lingüística, la sociologia, l'antropologia, la història, la geografia i tantes altres. Us convido també a reflexionar sobre el valor d'aquesta disciplina que explica el perquè del nom de les coses i n'investiga els orígens. No hi ha dubte que els noms que designen els llocs d'un territori formen part del patrimoni cultural i lingüístic. Acostar-nos-hi permet de preservar-los i també un coneixement i reconeixement més alt.

Ester Franquesa i Bonet

Presidenta de la Comissió de Toponímia de Catalunya

Presentació

El Congrés Internacional sobre Ciències Onomàstiques és l'esdeveniment triennal més important en l'àmbit de l'estudi dels noms. Organitzat sota els auspicis del Consell Internacional de Ciències Onomàstiques, constitueix una molt bona oportunitat perquè estudiosos dels noms de tot el món es reunixin i puguin realitzar un intercanvi fructífer de recerca, idees i companyonia. El vint-i-quatrè Congrés, que va tenir lloc al bell escenari de la Universitat de Barcelona, va ser molt concorregut, amb la presència d'un ampli ventall de participants, i un programa acadèmic i social molt complet. El tema «Els noms en la vida quotidiana» va permetre una gran varietat de contribucions i va remarcar el paper central dels noms en l'existència humana, tant en el passat com en el present. La participació per part dels estudiants i els investigadors joves va ser molt activa, i també la dels acadèmics més veterans. Així mateix, vam tenir la sort de participar en les vívides sessions de preguntes que van seguir les presentacions, moltes de les quals van esdevenir discussions més esteses durant les pauses. Alguns delegats ja eren veterans i havien assistit a molts congressos anteriors; d'altres eren principiants, tot i que ràpidament van esdevenir part d'una comunitat onomàstica que els va mostrar el seu suport. L'esdeveniment va estar marcat per un fort sentit de companyonia acadèmica, en què els llaços existents es van reforçar, se'n van crear de nous i es van forjar amistats.

Les actes publicades dels congressos de l'ICOS ocupen una posició especial per dues raons principals. En primer lloc, abasten totes les àrees de l'estudi dels noms. La majoria de les conferències sobre onomàstica se centren en els noms d'un país o una àrea concreta, o bé en noms d'un tipus específic. Un exemple del primer tipus és la conferència anual de la Societat per a l'Estudi dels Noms a la Gran Bretanya i Irlanda, que inclou, dins la seva àrea d'estudi, tots els tipus de noms de la Gran Bretanya i Irlanda: els de persones, indrets, animals, llibres, barques, vaixells, etc. Un exemple del segon tipus és la sèrie de simposis internacionals «Els noms de l'economia», que se centra exclusivament en noms de productes i que ha fet molt per desenvolupar el seu estudi en un context global. En canvi, en aquest cas trobem representat tot l'espectre de noms del món sencer, a més de tots els enfocaments possibles: històric i contemporani, etimològic i sociològic, documental i cartogràfic, literari i lingüístic, teòric i pràctic. Aquest nivell de cobertura no té comparació enlloc més, i això vol dir que els congressos de l'ICOS ofereixen un teló de fons per a tota la resta de treballs onomàstics.

En segon lloc, mentre que cada cop resulta més comú que altres conferències acadèmiques acabin esdevenint volums selectius revisats per experts, on se subrat-

llen i es desenvolupen els temes principals per tal de produir una col·lecció coherent i molt especialitzada, les actes de l'ICOS són mes integradores, i el resultat és un registre complet i pràctic dels treballs presentats al Congrés. Es tracta, prou genuïnament, d'actes. A causa d'aquest fet, no només esdevenen un registre individual de cada congrés successiu, sinó que també serveixen de manera acumulativa per documentar les tendències dins la disciplina de l'onomàstica. Evidentment, les branques tradicionals de l'antroponomàstica i la toponomàstica segueixen sobresortint, igual que altres àrees més antigues, com ara l'onomàstica literària i la teoria onomàstica. No obstant això, també es pot observar com branques més recents, com ara la socio-onomàstica, la toponímia crítica i els noms comercials, estan guanyant terreny, obrint noves àrees d'estudi i introduint metodologies innovadores i emocionants. La influència d'Internet es va fer molt palesa a Barcelona, com a font de dades i com a eina comunicativa; i també es va fer palès l'augment d'estudis sobre microtoponímia i la influència de les pràctiques contemporànies dels noms. Aquestes tendències segurament continuaran, però sens dubte se n'hi uniran d'altres: la fotografia triennial transmet continuïtat, però també canvi.

Cal destacar que, mentre que l'ICOS 19 que va tenir lloc a Aberdeen del 4 a l'11 d'agost de 1996 es va organitzar en quatre seccions principals, i l'ICOS 21 que es va celebrar a Uppsala del 19 al 24 d'agost de 2002 es va organitzar en sis seccions principals, l'ICOS 24 en conté dotze. D'una banda, això és una prova del vigor amb què es desenvolupen els nous enfocaments; de l'altra, hi ha el perill de perdre coherència. El repte per a nosaltres, ara, és evitar la fragmentació de la disciplina. Gran part de la recerca onomàstica és acumulativa, ja que es basa en metodologies establertes i conjunts de dades existents per estendre-les cap a noves direccions: no hem de perdre de vista els punts en comú. Aquestes actes tindran un paper molt important en aquest repte i documentaran tot l'espectre de presentacions en benefici tant d'aquelles persones que hi eren com de les que no hi van poder assistir. Amb tantes sessions paral·leles i una selecció tan abundant de treballs, ni tan sols els delegats més actius van poder anar a totes les presentacions d'interès potencial. Per tant, la naturalesa integral d'aquest registre és d'una importància cabdal.

Igual que passa amb qualsevol recerca acadèmica, l'onomàstica depèn fonamentalment del suport financer per poder desenvolupar-se. La recollida i l'anàlisi de dades, el treball de camp i la disseminació dels resultats cada cop són més cars, igual que l'organització de grans conferències. Va resultar encoratjador sentir informes sobre projectes finançats de diferents àrees de l'estudi dels noms al congrés de Barcelona, i encara més comprovar el suport generós que la Generalitat de Catalunya va oferir al Congrés. Un aspecte important de les actes de l'ICOS triennial és que són un testimoni de l'estat de salut d'aquesta disciplina. A més, ofereixen proves clares i incontrovertibles del fet que val la pena donar-hi suport.

L'èxit del Congrés de Barcelona es va deure en gran part als esforços del Comitè Organitzador, que també ha estat responsable d'organitzar aquesta publicació. Les actes reflecteixen l'abast ambiciós i els estàndards elevats del Congrés. És un gran plaer donar-los la benvinguda i felicitar els editors per la seva publicació diligent.

Carole Hough

Presidenta del Consell Internacional de Ciències Onomàstiques

Introducció

Les Actes del XXIV Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques es presenten com a document de referència de l'esdeveniment a què al·ludeixen, el qual va tenir lloc a Barcelona del 5 al 9 de setembre del 2011. La Generalitat de Catalunya, la Universitat de Barcelona i l'International Council of Onomastic Sciences (ICOS) van ser els promotors del Congrés. En l'organització de l'acte, que es va desenvolupar principalment a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona, van participar també la Comissió de Toponímia de Catalunya, l'Institut d'Estudis Catalans, l'Institut Cartogràfic de Catalunya, la Societat d'Onomàstica i la mateixa universitat.

El Congrés va tenir també l'adhesió de fins a quaranta-una entitats científiques i acadèmiques vinculades al món de l'ononmàstica (universitats, acadèmies de la llengua, associacions professionals i altres organismes).

El llibre d'actes que presentem és una publicació digital constituïda per un volum amb un annex que recull de manera ordenada i fàcilment consultable totes les comunicacions. La publicació forma part de la col·lecció «Biblioteca Tècnica de Política Lingüística», de la Direcció General de Política Lingüística, organisme que presideix la Comissió de Toponímia de Catalunya.

El primer volum del llibre d'actes recull les dues conferències plenàries, els resums de les taules rodones i la presentació i síntesi de cada una de les dotze seccions en què es va estructurar el Congrés. Cal dir, en relació amb aquest darrer punt, que es publiquen els textos originals de les presentacions de cada secció per tal de mantenir intactes els objectius que el Comitè Científic s'havia fixat inicialment. Els textos de síntesi, en canvi, i com és obvi, s'han elaborat *a posteriori* i pretenen ajudar el lector a valorar el grau d'acompliment d'aquells propòsits inicials.

Amb aquesta concepció de l'edició, força innovadora respecte de la tradició general dels congressos ICOS, s'ha volgut donar resposta al repte de conjugar les exigències d'un procés editorial que es preveia particularment complex, a causa de l'elevat nombre de comunicacions rebudes (302), amb la necessitat de publicar les Actes abans que se celebrés el XXV Congrés ICOS, previst per a l'estiu del 2014. Val a dir, en aquest sentit, que el format de llibre imprès ha estat l'escollit per a una bona part de les publicacions d'actes dels congressos ICOS anteriors (amb les excepcions del XX Congrés, a Santiago de Compostel·la, i del XXIII, a Toronto, en què també es va optar pel format digital). D'altra banda, l'edició impresa d'unes actes extenses sol allargar considerablement l'horitzó temporal per a la publicació, tal com s'ha posat de manifest en els projectes d'edició dels llibres d'actes dels congressos XXI i XXII d'ICOS, concebuts en tots dos casos en diversos volums i encara en procés de compleció.

Des del punt de vista científic, convé assenyalar que el XXIV Congrés ICOS es va plantejar, bàsicament, com un fòrum per a la presentació, la discussió i el debat, a escala internacional i en un pla interdisciplinari i intercultural, de totes les qüestions teòriques i pràctiques relacionades amb l'onomàstica —entesa com la ciència *general dels noms*. Sobre aquesta base, els organitzadors del Congrés van vetllar per afavorir i fomentar els intercanvis tant entre els especialistes de les diferents àrees lingüístiques del món com entre les diferents àrees de coneixement i de recerca. I tot plegat es va dur a terme des del capteniment de contribuir a defensar i consolidar la ciència onomàstica, a l'inici del segle XXI, com una via de diàleg i d'intercanvi d'idees potencialment interessant per a totes les branques de la ciència.

La crida a la participació es va fer des de la premissa d'entendre les comunicacions com l'objecte central del Congrés i com la forma més idònia de concretar, a la pràctica, els objectius i els propòsits que acabem d'exposar. Partint de la temàtica general adoptada com a guia, *Els noms a la vida quotidiana*, l'estructura científica del Congrés va quedar establerta en dotze seccions, els continguts i conclusions principals de les quals s'exposen amb més detall més endavant en aquest volum.

Des del punt de vista lingüístic, el Congrés va tenir un caràcter marcadament multilingüe. Així, en els diversos actes que el van conformar, s'hi van utilitzar l'anglès, el francès i l'alemany, com a llengües oficials d'ICOS, però també el català i l'occità —aranès a l'Aran— com a llengües pròpies i oficials de Catalunya, i el castellà, també oficial a Catalunya. De les 537 comunicacions que foren finalment acceptades, 56 es van pronunciar en alemany; 238, en anglès; 92, en castellà; 74, en català; 75, en francès, i 2 en occità, amb la qual cosa va resultar un congrés científic amb comunicacions procedents de 56 països i un grau de multilingüisme força elevat.

Pel que fa als continguts, les comunicacions van quedar distribuïdes en les diverses seccions de la manera següent: 21 comunicacions a la Secció 1, Terminologia; 22 a la Secció 2, Teoria onomàstica; 41 a la Secció 3, Onomàstica i lingüística; 52 a la Secció 4, Noms en la societat; 66 a la Secció 5, Antroponomàstica; 92 a la Secció 6, Toponomàstica; 55 a la Secció 7, Onomàstica i història; 33 a la Secció 8, Onomàstica i geografia; 47 a la Secció 9, Onomàstica i cultura; 25 a la Secció 10, Cartografia i toponímia; 36 a la Secció 11, Onomàstica i processos d'estandardització, i 47 a la Secció 12, Onomàstica catalana. En relació amb la darrera secció, el Comitè Organitzador del Congrés va estimar convenient donar-hi el tractament de Primer Congrés de la Societat d'Onomàstica, tot acceptant la petició feta en aquest sentit per l'entitat de referència —que és també, tal com hem indicat anteriorment, una de les entitats organitzadores del Congrés.

Els actes del Congrés es van obrir amb una cerimònia inaugural en què van participar Ferran Mascarell, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya; Carles Carreras, vicerector de Relacions Internacionals de la Universitat de Barcelona; Salvador Giner, president de l'Institut d'Estudis Catalans; Josep Moran, president executiu del XXIV Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques; Adolfo Sotelo, degà de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona, i Sheila Embleton, presidenta de l'International Council of Onomastic Sciences, els quals van destacar el caràcter marcadament internacional de l'acte, així com la transversalitat de la ciència onomàstica respecte de totes les branques científiques de la cultura.

Si bé les comunicacions van constituir, tal com hem comentat anteriorment, el cos central i l'eix vertebrador del Congrés, l'esdeveniment va quedar emmarcat per dues sessions acadèmiques de caràcter plenari. Helen Kerfoot, presidenta del Grup d'Experts en Noms Geogràfics de les Nacions Unides (UNGEGN), va pronunciar la conferència d'obertura, que duia per títol «Toponymy and Administration: from plazas to planets». I Xavier Terrado, professor de la Universitat de Lleida, al seu torn, va pronunciar la conferència «L'aportació catalana a la ciència onomàstica», que va cloure el Congrés.

De manera complementària, en el marc de les activitats del Congrés, es van presentar els projectes següents:

- *BADARE (Base de dades sobre refranys del calendari i meteorològics a la Romània)*. J. E. Gargallo, de la Universitat de Barcelona.
- *Family names of the United Kingdom (FaNUK): a new research project*. R. Coates i P. Hanks, de la Universitat de Bristol (University of the West of England).
- *Linguamón Mapes Vius*. M. Xirinachs, de Linguamón Casa de les Llengües.
- *The Estonian place names dictionary project*. P. Päll, de l'Eesti Keele Instituut.

Així mateix, diferents organismes i acadèmies de la llengua van presentar tallers, la major part dels quals de contingut toponímic i relatius a països concrets o bé a xarxes de països:

- *Denominar y apropiar*. C. Carreras, S. Martínez, S. Moreno (Universitat de Barcelona).
- *El Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*. F. Vilaró, I. Ticó, J. A. Rabella, A. Castells, M. Montagut (Comissió de Toponímia de Catalunya).
- *La exonímia en las televisiones públicas, especialmente en las televisiones catalana y vasca*. J. L. Lizundia (Acadèmia de la Llengua Basca).
- *L'onomàstica valenciana i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua*. J. Palomero, J. Lacreu, M. Mollà (Acadèmia Valenciana de la Llengua, El Terrasit).
- *Publicaciones y trabajos de la Academia de la Llingua Asturiana*. X. L. García, A. Cano (Acadèmia de la Llengua Asturiana).
- *TopoTrends: launching a new research network*. L. Kostansky (Universitat de Ballarat), G. Puzey (Universitat d'Edimburg).

Es van celebrar, a més, dues taules rodones —«Analysis and management of databases and toponymic/onomastic information» i «Onomàstica i mitjans de comunicació»—, els continguts de les quals es concreten més endavant en aquest mateix llibre d'actes, i es van organitzar diverses exposicions:

- «Mots amb arrels», exposició de la Comissió de Toponímia de Catalunya de caràcter divulgatiu per donar a conèixer la història i el desenvolupament actual de la toponímia catalana.
- Exposició sobre cartografia i toponímia, a càrrec de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.
- Exposició bibliogràfica sobre onomàstica. Es van exposar 127 obres, cedides per diversos ponents, les quals han passat a formar part del fons bibliogràfic de la Universitat de Barcelona.

El Congrés també va oferir als participants la possibilitat d'assistir a diversos actes paral·lels i complementaris, com ara la Trobada d'autoritats mundials en toponímia, les conclusions de la qual es recullen més endavant en aquest volum. Hi van participar membres destacats del Grups d'Experts en Noms Geogràfics de les Nacions Unides (UNGEGN), i també representants de diverses autoritats en toponímia de caràcter estatal, regional o acadèmic d'arreu del món.

D'altra banda, el Comitè Organitzador del Congrés va considerar l'esdeveniment una ocasió idònia per distingir amb sengles actes d'homenatge dues personalitats que han contribuït de forma singular al desenvolupament de la recerca onomàstica en l'àmbit català: Antoni M. Badia i Margarit, i Ramon Amigó i Anglès. En l'acte d'homenatge a Badia i Margarit, que va tenir lloc a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, es va reconèixer la dilatada i fructífera trajectòria professional d'aquest estudiós, de rellevància internacional, que es va dedicar en cos i ànima a la lingüística i als estudis romànics. I, pel que fa a Amigó i Anglès, l'acte d'homenatge va posar de relleu la seva vasta obra de recerca, estudi i divulgació sobre els noms de lloc i de persona, centrada especialment al Camp de Tarragona, però amb transcendència a tot el territori català.

Al marge dels actes acadèmics, el Congrés va oferir als participants diverses excursions pel territori de Catalunya, fent especial èmfasi en aspectes toponomàstics d'interès del recorregut.

Clourem aquesta introducció al llibre d'actes amb una breu referència a la participació en l'esdeveniment. De les 625 persones inscrites, 560 hi van participar activament, xifra que evidencia la motivació i l'elevat grau d'interès que va suscitar l'acte.

No volem acabar sense fer esment i mostrar el nostre agraïment a José Luís García Arias, Beatrice Schmid i Silvio Brendler que, per circumstàncies alienes a la seva voluntat, van haver d'interrompre la col·laboració amb el Congrés tot i que hi van mantenir viva la seva vinculació.

També volem agrair de manera particular el suport lingüístic de Iain K. Robinson i l'ajut desinteressat per part d'Alexis Sancho, Josep Coma, Rosa Català i Josep M. Panareda, del Departament de Geografia Física i Regional de la Universitat de Barcelona, especialment durant els dies del Congrés.

Una menció particular, així mateix, mereix Marta González, a qui cal agrair la col·laboració en les tasques d'organització del Congrés amb una dedicació molt per sobre de la que en sentit estricte li corresponia.

Cal recordar, finalment, quatre persones llargament vinculades als congressos d'ICOS i que no van poder veure complert el seu desig de presentar una comunicació a Barcelona, a causa del seu traspass: László Vincze (Hongria), Viorica Goicu (Romania) i Alexander Matveyev i Michail Shilov (Rússia).

Joan Tort i Donada

Montserrat Montagut i Montagut

Editors

Directori

Comitè d'Honor

President d'honor: Ferran Mascarell

President executiu: Josep Moran

Institucions promotores

Generalitat de Catalunya: Yvonne Griley

Universitat de Barcelona: Carles Carreras

International Council of Onomastic Sciences: Sheila Embleton

Institucions organitzadores

Institut d'Estudis Catalans: Salvador Giner

Institut Cartogràfic de Catalunya: Jaume Miranda

Societat d'Onomàstica: Josep M. Albaigès

Comitè Científic

Coordinador: Joan Tort (Universitat de Barcelona)

Presidents de secció:

Julia Kuhn (Friedrich Schiller-Universität Jena)

Olga Molchanova (Uniwersytet Szczeciński, Polska)

Silvio Brendler (Hamburg)

Willy Van Langendonck (K.U. Leuven)

Elwys De Stefani (Universität Bern)

Jean Germain (K.U. Leuven)

María Dolores Gordón (Universidad de Sevilla)

Emili Casanova (Universitat de València)

Peter Jordan (Universität Wien)

Donatella Bremer (Università di Pisa)

Jaume Miranda (Institut Cartogràfic de Catalunya)

Joan Anton Rabella (Institut d'Estudis Catalans)

Albert Turull (Universitat de Lleida)

Comitè Organitzador

Coordinador: Francesc Vilaró

Comissió de Toponímia de Catalunya: Alfred Castells, Montserrat Montagut, Miquel

Parella, Joan Anton Rabella, Elvira Riera, Isabel Ticó

International Council of Onomastic Sciences: Sheila Embleton, Elwys De Stefani

Universitat de Barcelona: José Enrique Gargallo, Joan Tort

Universitat de València: Emili Casanova, Vicent M. Rosselló

Societat d'Onomàstica: Josep M. Albaigès

Entitats adherides

- Academia de la Llingua Asturiana
- Arxiu de Tradicions de l'Alguer
- Asociación Galega de Onomástica
- Australian National Placenames Survey
- Canadian Society for the Study of Names
- Comissió de Toponímia d'Andorra
- Commission of Slavonic Onomastics c/o International Slavistic Committee
- Consorci per a la Normalització Lingüística
- Eusko Jaurlaritz. Kultura Saila (Departamento de Cultura del Gobierno Vasco)
- Fundació Pere Coromines
- Gesellschaft für Namenkunde e.V.
- Grup Enciclopèdia Catalana
- Institut d'Estudis Aranès
- Institut d'Estudis Ilerdencs
- Institut für Germanistik Forschungsstelle für Namenkunde, Ortsnamenbuch des Kantons Bern
- Institut Menorquí d'Estudis
- Instituto de Cartografía de Andalucía
- Instituto Geográfico Nacional de la República Argentina
- Linguamón – Casa de les Llengües
- Ministerio de Fomento. Consejo Superior Geográfico. Comisión Especializada de Nombres Geográficos (CENG)
- Observatori del Paisatge de Catalunya
- Òmnium Cultural
- Österreichische Akademie der Wissenschaften. Arbeitsgemeinschaft für Kartographische Orstnamenkunde (AKO)
- Rivista Italiana di Onomastica (RION)
- Societat Catalana de Geografia
- Societat Catalana de Llengua i Literatura
- SOS Monuments. Associació per la Defensa Cívica del Patrimoni Cultural
- Universidad de Santiago de Compostela. Instituto da Lingua Galega
- Universidad de Sevilla. Departamento de Lengua Española, Lingüística y Teoría de la Literatura
- Università di Roma 2 «Tor Vergata». Laboratorio Internazionale di Onomastica
- Universitat de Girona. Facultat de Lletres
- Universitat de les Illes Balears. Servei Lingüístic
- Universitat de Lleida. Departament de Filologia Catalana i Comunicació
- Universitat de València. Departament de Geografia
- Universitat de València. Servei de Política Lingüística

- Universitat Jaume I. Departament de Filologia i Cultures Europees
- Universitat Oberta de Catalunya. Programa de Llengua i Literatura Catalanes
- Universitat Pompeu Fabra. Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge
- Universitat Rovira i Virgili. Departament de Filologia Catalana
- University of Nottingham. Institute for Name-Studies School of English
- Xarxa Vives d'Universitats

Toponímia i gestió: de les places als planetes, amb especial referència a la tasca de les Nacions Unides

Helen Kerfoot

Presidenta del Grup d'Experts de les Nacions Unides en Noms Geogràfics (GENUNG)
Científica emèrita del Ministeri de Recursos Naturals del Canadà
hkerfoot@nrca.gc.ca

Resum

Els noms geogràfics són importants en el nostre dia a dia per orientar-nos, explicar un viatge, seguir les notícies o per fer cerques a Internet. Però quins noms hem de fer servir? Ciutat del Cap, Cape Town, Le Cap, Kaapstad, Kapstadt, Ekapa, eKapa o Kapkaupunki, tots es refereixen a la mateixa ciutat, però són una barreja d'exònims i endònims, oficials i no oficials. Els noms geogràfics poden portar-nos a confusió o ajudar-nos a comunicar-nos. Els experts en toponímia són conscients dels avantatges d'aprovar formes escrites adequades i aplicacions de noms per proporcionar un marc no ambigu que es pugui integrar amb altres dades de localització. Tant si es tracta de noms de carrers, d'elements paisatgístics o de poblacions, reconeixen el valor dels topònims com a part de la nostra identitat i patrimoni cultural.

En la seva etapa primerenca, les Nacions Unides van endevinar les dificultats relacionades amb l'ús de noms geogràfics escrits en les moltes llengües i alfabetos d'arreu del món. A partir de la resolució del Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides de 1959, es van establir les bases per a la creació del Grup d'Experts de les Nacions Unides en Noms Geogràfics (GENUNG) i la celebració cada cinc anys de la Conferència sobre la Normalització de Noms Geogràfics de les Nacions Unides. La pedra angular de la feina del GENUNG és que cada país es responsabilitzi dels seus noms geogràfics: de la recollida, la gestió, l'emmagatzematge i la divulgació. Si escau, es fomenta la romanització d'acord amb un sistema científic adequat.

Els noms de carrers normalment s'aproven en l'àmbit municipal; els noms d'accidents geogràfics, unitats administratives, zones habitades, etc. se solen fer oficials en l'àmbit nacional o subnacional del govern. Si bé el GENUNG és partidari de la creació d'un òrgan responsable dels topònims a cada país, els països menys desenvolupats topen amb moltes dificultats en la gestió dels noms geogràfics. El GENUNG ha creat un equip de treball per a l'Àfrica amb l'objectiu d'ajudar els països del continent a apreciar i aprofitar els avantatges que comporta tenir una toponímia pertinent i normalitzada per a la millora de la seva vida cultural i econòmica. Els avenços ràpids de la tecnologia i els mitjans de comunicació representen reptes per a tots els països, així com l'augment de les expectatives dels governs i dels usuaris públics dels noms. No obstant això, sembla que aquests esdeveniments, en lloc de reduir distàncies entre les capacitats dels diferents països, les fan augmentar.

Més enllà de les fronteres dels estats individuals, qui té la responsabilitat de posar nom als altres accidents de la Terra i als accidents d'altres planetes?

Al segle XXI els topònims continuaran sent importants en el nostre dia a dia com a clau essencial per a l'accés a la informació digital mundial, en augment constant. La feina del GENUNG continua i estem a punt per fer front als nous reptes en la gestió de la toponímia d'arreu del món.

Introducció

En aquest document proposo tractar una varietat d'aspectes de la gestió de la toponímia: des de carrers locals fins a poblacions i accidents geogràfics, i aniré una mica més enllà encara en tractar el cas de les zones internacionals i els accidents geogràfics de planetes. No obstant això, considero que el meu objectiu principal és proporcionar una comprensió general del funcionament del Grup d'Experts de les Nacions Unides en Noms Geogràfics (GENUNG) i comentar algunes de les dificultats amb què es troben actualment el GENUNG i alguns països del món pel que fa a la normalització dels noms geogràfics.

1. Gestió de la toponímia: què i per què

La gestió de la toponímia —com a mínim per a mi— és un procés pel qual s'estableixen les formes de topònims escrits (més que no pas orals) aprovades i es posen a disposició del públic. Per a això, cal que les persones implicades estableixin principis i directrius i que els àmbits governamentals pertinents hi dediquin una certa quantitat de recursos.

Des de la perspectiva de les Nacions Unides, la normalització de noms geogràfics facilita la comunicació i introdueix cert ordre en la confusió que pot sorgir dels múltiples noms per a una mateixa característica, els canvis o les variacions en la romanització dels noms, l'ús de noms històrics en lloc de noms actuals, etc. Els avantatges de la normalització s'han vist en molts contextos interrelacionats: tècnic (p. e., cartografia), econòmic (p. e., serveis de missatgeria), social (p. e., cerca i rescat) i cultural (p. e., qüestions de patrimoni i llengua). En un sentit molt pràctic, els noms normalitzats ajuden a la gestió de la informació, l'ajuda humanitària, els problemes de salut mundials, el subministrament d'aliments, el desenvolupament d'infraestructures, la promoció turística, la conservació del patrimoni cultural, etc.

La manca d'una gestió adequada de la toponímia ha estat il·lustrada per l'Oficina de Coordinació d'Assumptes Humanitaris (UNOCAH, per la sigla en anglès). Per exemple, en relació amb un terratrèmol al Pakistan el 2005 (Ulgen i Williams, 2007) on hi va haver 88.000 morts, van sorgir problemes de retard en la prestació d'assistència a pobles remots a causa de les dificultats d'obtenir noms normalitzats, coordenades, índexs toponímics i fins i tot dades de població i mapes de la zona. En canvi, una situació similar amb una resposta molt més ràpida a Java (Indonèsia) va posar de manifest els avantatges de disposar de dades normalitzades i la necessitat de crear no només bases de dades nacionals sinó també bases de dades de topònims regionals/mundials.

Notes sobre la terminologia

Abans de continuar avançant, he de fer alguns comentaris sobre la terminologia. Sóc conscient que el Grup de Treball sobre Terminologia Toponímica del GENUNG coopera amb el grup equivalent de l'ICOS en les definicions, però ara faig referència a l'últim glossari publicat (*Glossary*, 2002) amb apèndix de 2007.

En primer lloc, veig que *nom geogràfic*, *topònim* i *nom de lloc* són termes que es poden definir des d'un punt de vista lingüístic. Per exemple, segons Helleland, 2001, 2, “un nom de lloc és un terme lingüístic que origina, en un grup d'usuaris lingüístics, la idea d'un mateix objecte geogràfic”. Des d'una perspectiva pràctica, jo només utilitzo els termes de la manera següent:

Nom geogràfic: nom aplicat a una característica de la Terra.

Topònim: nom aplicat a una característica de la Terra, així com també a una característica d'altres parts del sistema planetari.

Nom de lloc: nom usat com a sinònim de *topònim*, tot i que en certes jurisdiccions el seu significat es limita a designar només zones habitades.

En segon lloc, els noms/topònims *aprovats*, *oficials* i *normalitzats* es poden utilitzar de manera intercanviable, entenent que els recomana l'organisme corresponent. L'ús pot variar d'un país a un altre, i per a alguns hi ha diferències clares i definides en l'ús. Per exemple, Polònia (Zych, 2011, 5-6) distingeix entre els noms geogràfics *oficials*, establerts de diverses maneres (mitjançant lleis, reglaments de ministeris i ordenances municipals) i que s'apliquen, per exemple, a unitats administratives, i els noms geogràfics *normalitzats*, també aprovats per resolucions i decisions, que s'apliquen, per exemple, a noms de llengües minoritàries i noms de característiques de fora de Polònia.

La gestió de la toponímia i els mitjans de comunicació social al segle XXI

La primera dècada del segle XXI ja ens ha mostrat la força de les xarxes socials (Facebook, Twitter, LinkedIn, etc.). Ens ha mostrat l'omnipresent proveïment participatiu (*crowdsourcing*) de dades (per exemple, a través de Google Maps o Open-Street Map); és l'època dels enfocaments de wiki, la neogeografia i els estàndards oberts. La gran quantitat d'informació disponible a través del web pot causar confusió i ambigüïtat, sobretot per a un usuari que busca informació fiable, fidedigna i actualitzada. Aquesta allau d'informació i proliferació de dades —sovint no oficial i *ad hoc*— afecta molts aspectes de la vida i, sens dubte, és molt rellevant per als noms geogràfics.

De segur que estariem d'acord amb Atkinson (2011) quan diu que “el proveïment participatiu pot constituir un mitjà àgil per millorar les dades disponibles”. I es pot entendre que la informació obtinguda mitjançant el proveïment participatiu és valuosa, sobretot just després de desastres a gran escala. Això va quedar palès sobretot després del terratrèmol de magnitud 7 a Haití el 12 de gener de 2010. Les primeres persones que s'hi van involucrar van topiar amb dificultats relacionades amb l'escassetat de mapes de carrers i noms de carrers (Block, 2010, 22). Però en poques ho-

res, els voluntaris, fent servir paper, telèfons mòbils i Internet, van proporcionar mapes creats per usuaris amb noms de carrers que facilitaren les tasques de rescat. És cert que hi havia problemes i que la correcció no estava garantida, però aquesta informació, sintetitzada amb altres dades, va servir per orientar els serveis d'emergències.

L'entusiasme de les dades proveïdes de manera participativa és molt real, però cal tenir certa precaució. El 2010 l'organisme cartogràfic oficial del Regne Unit, l'Ordnance Survey (que, des del principi del segle XIX, vetlla per la inclusió dels noms geogràfics del país en mapes topogràfics) es va associar amb The English Project en el projecte Location Lingo (GT-GENUNG, 2011). A mesura que les sales de control dels serveis d'emergències estan més centralitzades, augmenta el risc de no disposar del coneixement local adequat i confondre's a causa dels noms locals, o l'argot (*lingo* en anglès, per això el nom del projecte), per a les ubicacions. Aquest projecte va funcionar durant unes quantes setmanes i animava la gent a enviar informació de noms. L'anàlisi continua, però indubtablement es produeixen problemes si s'hi inclouen noms dubtosos, individuals, preferits i encunyats, fins i tot com a "alternativa" o índex toponímic no oficial.

Acabo aquest apartat amb la idea que els noms no oficials, si es referencien amb noms aprovats, són de gran ajuda. Però les persones implicades en la gestió de noms geogràfics a tots els nivells s'enfronten al repte que suposen les grans quantitats d'informació generades per usuaris, inimaginable en el passat, ja que pot afectar la càrrega de treball i posar en perill la tasca acurada que requereix la gestió dels toponims.

2. Noms de carrers

Indispensables en les crisis

Els noms d'edificis, cases i granges tenen una importància considerable, tant des del punt de vista de referència d'ubicació com des del punt de vista cultural. La qüestió dels noms de carrers se situa en un nivell molt similar (odònims o hodònims). La seva gestió és molt important, per exemple, per proporcionar destinacions no ambigües per als serveis de missatgeria i per a la prestació de serveis d'emergències. Hem parlat de la gestió de la crisi a Haití. A més, Watt (2011) va indicar la importància que hi hagi adreces urbanes i rurals fàcilment disponibles, i una microtoponímia aprovada, en relació amb la gestió toponímica pel que fa a inundacions, incendis i ciclons que van afectar Austràlia entre el 2010 i el 2011. De manera similar, a la part central del Canadà i al nord dels Estats Units, les pluges torrencials i les inundacions prolongades i repetides de 2011 (de proporcions no vistes en 130 anys) han subratllat la importància de disposar d'unes bases de referència detallades amb informació integrada de noms de carreteres per tal de crear avisos, desviaments i rutes d'emergència per a l'evacuació.

Un nom o més? La visibilitat dels noms de carrers mitjançant la senyalització

Si bé per a moltes jurisdiccions municipals la senyalització i els noms monolingües són la norma, per a d'altres hi ha més graus de complexitat i normes, i les directrius per posar noms han de reflectir aquestes realitats. A continuació exposem alguns exemples.

- A Ottawa (Canadà), als senyals de carrers normalment hi ha un terme específic (en anglès o bé en francès), però el terme genèric hi és tant en anglès com en francès. En ciutats com Brussel·les o Hèlsinki el nom dels carrers apareix en les dues llengües oficials (imatge 1). En alguns països els noms es presenten en dos alfabetos; per exemple, a Tunis els noms de carrers es mostren en àrab i en francès; a Bali, en l'alfabet indonesi local i en la forma romanitzada; a Seül, en l'exemple que mostrem, en coreà, en la forma romanitzada (en anglès) i en caràcters xinesos (imatge 2).
- Per a alguns carrers, es pot aprovar un nom secundari no oficial; per exemple, a Ottawa, en zones empresarials de ciutats xineses i italianes o a la ciutat de Nova York. En aquesta última, els noms secundaris a Manhattan solen respondre a commemoracions de persones (per exemple, del món del teatre o de la lluita per la democràcia) (imatge 3).

Imatge 1. Senyalització bilingüe de carrers a Ottawa, Brussel·les i Hèlsinki.

Imatge 2. Senyalització en múltiples alfabetos a Tunis, Bali i Seül.

Imatge 3. Noms aprovats però no oficials en la senyalització de carrers a Ottawa i Nova York.

- A més del nom oficial del carrer, algunes poblacions inclouen als senyals noms anteriors o alguna informació sobre el context que ha donat lloc al nom (imatge 4).

Imatge 4. Informació extra als senyals de carrers a Aarhus (Dinamarca) i Barcelona (Espanya).

Evidentment, les comissions responsables de la gestió de noms de carrers es troben amb diversos reptes, entre els quals hi ha les iniciatives locals per canviar noms, carrers que tenen noms diferents al llarg de la història, i el tractament de la duplicació de noms que sorgeix quan diversos municipis s'uneixen. A Ottawa, per exemple, les unions l'any 2002 van comportar més de 150 canvis de noms de carrers que miraven d'evitar la duplicació dins el nou municipi ampliat. Es va recórrer al canvi de nom, per exemple, per solucionar problemes d'ambigüitat en cinc casos de *Church Street*, cinc casos de *John Street*, i tres de *River Road*.

El creixement urbà i les seves implicacions

La ràpida expansió urbana arreu del món fa que la denominació dels carrers sigui un aspecte important de la gestió. Dai (2006), per exemple, explica que a la Xina cada any es necessiten 20.000 noms urbans nous (carrers, edificis, zones, etc.). Innegablement es tracta d'un repte considerable, i per a la Xina significa que la formació en els processos toponímics és contínua.

Si bé la Xina està ben preparada, els països menys desenvolupats no tenen noms de carrers, que són essencials per a la identificació de la ubicació; una situació especialment problemàtica en barris molt poblats d'assentaments informals. You (2009) d'ONU-Habitat va indicar que el creixement d'habitants a les zones urbanes en comparació amb les zones rurals en l'àmbit mundial augmentaria del 37% el 1970 al 50% el 2008, i a més del 80% l'any 2030. Desgraciadament això també implica el creixement dels suburbis, que representen el 38% del creixement urbà. You anà més enllà

i afirmà que sense una adreça les persones no podrien tenir una identitat oficial i, per tant, no tindrien accés a les entregues per correu, la banca o altres serveis que podrien millorar la seua qualitat de vida.

Un informe del Banc Mundial de 2005 (Farvacque-Vitkovic et al.) apuntava que el 50% dels carrers de ciutats dels països de l'Àfrica subsahariana no disposen de noms ni adreces, i donar-los nom a la mateixa velocitat que s'urbanitzava ha estat impossible. Tot i que les potències colonials van posar nom als carrers del centre de la ciutat (molts dels quals s'han canviat), la densificació dels carrers als centres de les ciutats i el creixement urbà van crear zones sense adreces o noms de carrers assignats. Per als serveis urbans (serveis d'emergències, correu i infraestructura), sobretot als barris més pobres, aquesta manca d'informació de referència és una dificultat. Des de la meitat de la dècada dels 80 el Banc Mundial ha finançat iniciatives per a crear bases de dades i adreces de carrers en municipis en almenys quinze països de l'Àfrica subsahariana. Les dificultats per trobar noms de carrers acceptables i no polèmics comportà el desenvolupament de sistemes de numeració, més neutres, que gradualment es podien ampliar amb noms. Aquests sistemes tenen un prefix que designa el barri o la zona, més un número seqüencial per a cada carrer. La identificació fins al nivell dels edificis ha simplificat els aspectes financers (base fiscal) i la planificació urbana, i ha esdevingut part de la identitat cívica i la integració social; també ha demostrat que té un valor incalculable en casos concrets, com ara el control d'epidèmies (Moçambic) i la gestió de residus (Guinea).

Exemple de Yaoundé (Camerun). S'hi van llistar 1.670 carrers en sis zones, de manera que el 1.074 és el 74è carrer de la zona 1. Ara s'ha posat nom a alguns carrers (imatge 5), s'han instal·lat senyals amb els noms (tot i que no són del tot clars) i s'ha imprès un mapa de carrers de Yaoundé. Els edificis tenen números (parells i senars) en funció de les distàncies mètriques.

Imatge 5. Exemples de carrers amb noms i numerats a Yaoundé (Camerun).

Exemple d'Ouagadougou (Burkina Faso). S'hi van registrar 4.910 carrers, i el 1997 es va donar nom a 70 carrers. El municipi va crear una Comissió de Toponímia i va elaborar una llista de possibles noms (personatges famosos relacionats amb història, arts, ciència, política, religió, afers internacionals, així com característiques geogràfiques i botàniques) que substituirien a poc a poc els números assignats als carrers; el 2005, s'havia posat nom a 2.000 carrers i s'havien instal·lat els senyals corresponents, inclosos els de la nova zona, coneguda com Ouaga 2000.

Maître Pacéré Frédéric Titinga, president de la Comissió de Toponímia, destaca la importància dels noms de carrers: "Els camins, els espais, els bulevards confi-

guren la vida silenciosament i deixen la seva petjada en moviments de pensament i activitats. Com a conseqüència, la identitat de carrers, places i monuments defineix i reflecteix l'essència de la nació en la seva sobirania, història i cultura.”

L'informe del Banc Mundial recomanava seguir els passos següents en la denominació de carrers a l'Àfrica:

- Identificació dels carrers que tenen prioritat en l'assignació de noms (carrers principals, places públiques, carrers o zones frontereres).
- Creació d'una llista de possibles noms.
- Si escau, presentació de la llista als residents dels carrers afectats perquè l'examinin.
- Obtenció de l'aprovació del municipi.

Soweto (Sud-àfrica) constitueix un exemple del progrés en l'assignació de noms des de fa aproximadament una dècada (imatge 6) —d'una escassa denominació de carrers al reconeixement i la mostra dels seus noms amb orgull (com a prop de la casa de Nelson Mandela) a la vorera, amb senyals metàl·lics, o en senyals patrocinats comercialment (semblants als que es troben en altres ciutats, com ara a Maputo, Moçambic).

Imatge 6. Senyals que mostren noms aprovats a Soweto (Sud-àfrica).

Informes recents per al GENUNG

En el darrer període de sessions del GENUNG que va tenir lloc a Viena el maig de 2011, tres publicacions (d'Iran, Suècia i Noruega) van tractar aspectes actuals de les adreces i els noms dels carrers.¹

1. A més, els últims anys el Canadà i Austràlia han processat noms geogràfics per col·laborar en la identificació de propietats per als serveis d'emergències. Al Canadà, això va comportar, per exemple a Ontario, la necessitat de donar nom a nombroses carreteres rurals, així com petites illes on hi ha residències permanents o estacionals. A Austràlia, no només es va donar nom a les zones de comunitats dins de centres urbans, sinó que a més s'hi van fixar límits, un procés força difícil i polèmic.

El comitè nacional de l'Iran (2011, DT 12) va constatar un ràpid augment del nombre i la mida de les ciutats, així que tant la recollida com la normalització de noms urbans era important per a la gestió urbana i els serveis. El registre de noms en persa ha comportat problemes, com ara la il·legibilitat d'algunes formes manuscrites. En reconèixer els errors inherents als sistemes manuals i la importància de la integritat, correcció, precisió i exhaustivitat, Iran va adoptar un programari de registre de dades digitals que pot incloure so i imatges, així com noms i localització GPS. De moment, un projecte pilot en una província ha recollit 2.900 noms urbans.

Les publicacions de Suècia i Noruega (Nilsson, 2011, DT 58; Svanevik and Helleland, 2011, DT 74) feien referència als estàndards per a les adreces.

- A Suècia, la llei sobre el registre d'apartaments (en anglès, Swedish Apartments Register Act)² de 2006 va establir que totes les entrades a edificis residencials han de tenir una única adreça de localització. Un altre projecte toponímic important que afecta 290 municipis és la reorganització dels sistemes de les adreces a les zones rurals. Aquesta mena de registres, que mantenen “la bona pràctica toponímica” sueca, constituïran l'única base per als censos en el futur.
- A Noruega hi ha una nova llei que regula la propietat (2010) i afecta les adreces dels 430 municipis. Els noms d'edificis i de granges es poden incloure i, per tant, conservar en l'adreça d'un carrer. Els municipis aproven els noms seguint les directrius establertes i l'assessorament d'experts. A partir del 2015 aquestes adreces de carrers seran les úniques formes que s'utilitzaran.

El futur

Es diu que els codis postals han devaluat els noms de carrers, però les cerques actuals a Google Maps i a Open-Street Map, juntament amb les adreces urbanes i rurals per facilitar les respostes en casos d'emergències, sembla que indiquen que continua havent-hi una necessitat de gestionar curosament els noms de carrers per tal d'oferir un marc fiable per a l'ús en el futur.

3. Àmbit estatal / Grup d'Experts de les Nacions Unides en Noms Geogràfics (GENUNG)

Abans de tractar la gestió de la toponímia en els àmbits provincial/regional i estatal, cal més informació sobre el Grup d'Experts de les Nacions Unides.

2. A partir de l'abril de 2011 el títol en anglès ha estat modificat per la Swedish Dwellings Register Act (Llei sueca sobre el registre d'habitatges).

Context del GENUNG

Malgrat que l'ús de noms geogràfics com a referència es remunta a les primeres etapes de la comunicació humana, la primera proposta concreta d'un sistema de normalització mundial va sorgir del geògraf alemany Albrecht Penck al 5è Congrés Internacional de Geografia a Berna (Suïssa) el 1891 (De Henseler, 1992). Va introduir la idea d'un mapa mundial a escala 1:1.000.000 (IMW, per la sigla en anglès) que inclogués l'escriptura normalitzada dels noms geogràfics en les especificacions tècniques. És interessant que tant el mapa internacional del món (IMW) com la normalització dels noms geogràfics esdevinguessin part de l'agenda del Consell Econòmic i Social (ECOSOC) de les Nacions Unides ben aviat en la seva història.

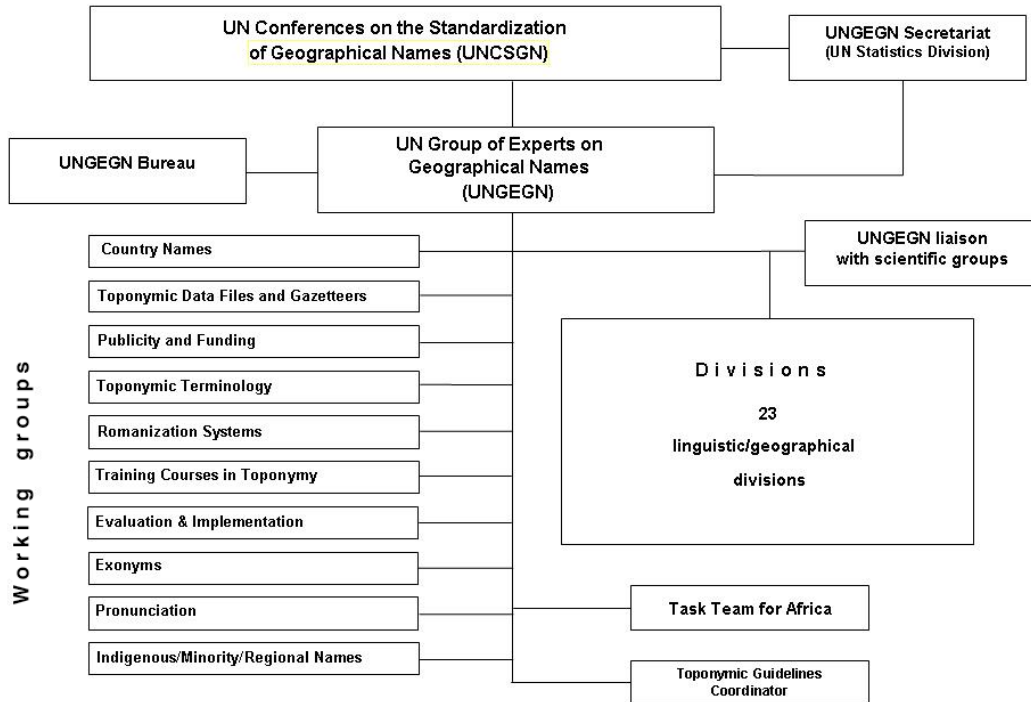
Fins i tot en els primers debats de l'ECOSOC el 1948 es van esmentar els problemes dels noms geogràfics; el 1949 es va crear l'oficina cartogràfica de les Nacions Unides, i durant la dècada de 1950 es va debatre sobre l'escriptura de noms geogràfics en mapes a la Primera Conferència Cartogràfica Regional de l'Àsia i el Pacífic (1955). Això va culminar amb la resolució 715 A (XXVII) de l'ECOSOC de 1959, que recomanava la creació d'organismes nacionals per normalitzar i divulgar noms geogràfics, la creació de la funció de centre d'intercanvi de les Nacions Unides i l'establiment d'un petit grup d'especialistes que s'ocuparien dels problemes tècnics de la normalització de noms i la possibilitat d'una conferència internacional sobre aquest tema.

Des de 1967 l'ONU han celebrat nou conferències. Per tal de fer el seguiment de les resolucions de les conferències, han tingut lloc 26 períodes de sessions del GENUNG. Entre els períodes de sessions es treballa en diferents seccions d'arreu del món, d'acord amb la llengua comuna dels països o la seva proximitat geogràfica; actualment hi ha 23 seccions, algunes molt actives i d'altres que travessen dificultats. També hi ha deu grups de treball i dos comitès *ad hoc*, que s'ocupen de qüestions sobre noms geogràfics, com ara noms de països en moltes llengües, bases de dades i índexs toponímics, terminologia toponímica, sistemes de romanització, formació, exònims, pronunciació, noms de grups de llengües regionals (minoritàries i indígenes), directrius sobre toponímia per als editors de mapes, a més d'un equip de treball especial per a l'Àfrica i dos grups implicats en la publicitat i l'avaluació de la tasca del GENUNG (imatge 7).

Aprovació nacional de noms geogràfics

Una de les tasques principals del GENUNG és la promoció dels noms aprovats per cada país per mitjà dels seus organismes cartogràfics/hidrogràfics o cartogràfics militars, o preferiblement per mitjà d'un comitè per a les denominacions.

No va ser fins al final del segle XIX que va aparèixer el primer organisme nacional de noms o denominacions. Si bé Noruega va aprovar una llei el 1863, fins al 1890 no es va crear el primer organisme nacional de noms. Es tracta de la Junta de Noms Geogràfics dels Estats Units (USBGN, per la sigla en anglès), creada per decret del president Benjamin Harrison, i que ara és responsable de la normalització de tots els noms geogràfics d'ús federal. L'any 1897 el Canadà també va tenir una junta de noms, creada per legislació, i que en aquell moment tractava principalment els noms

Imatge 7. GENUNG: seccions i grups de treball.

relacionats amb els assentaments que creixien cap a l'oest i la cartografia de les muntanyes de la zona oest. Posteriorment, altres països van establir organismes que regulaven els noms, com Dinamarca (1910), Nova Zelanda i Irlanda (tots dos el 1946), però fins a la dècada de 1970 no es van crear més organismes de noms nacionals. Avui al voltant de 75 països han creat organismes de denominacions.

Entre els països que han creat organismes de noms més recentment hi ha l'Afganistan, el Brasil, Moçambic i Sèrbia. Per exemple, la Junta de Noms Geogràfics d'Afganistan es va crear el 2009 (BGNA, 2009, DT 15), ja que es va reconèixer que recollir i catalogar els noms geogràfics era una part important per reconstruir-ne l'economia i preservar-ne la diversitat cultural. L'Afganistan s'esforça per recuperar la seva tradició de noms geogràfics (que data de 1960) i, recentment, noms de pobles (48.757), districtes (364) i províncies (34) han estat registrats i introduïts en una base de dades per utilitzar-los en eleccions, estadístiques, ajuda econòmica, etc.

Alguns tipus d'organismes nacionals de noms

Encara hi ha països que no han creat un organisme de noms i, per defecte, les decisions sobre els noms les sol prendre el departament del govern responsable de la cartografia. No obstant això, aquests acords solen estar motivats per prioritats de producció, proporcionen noms que només estan validats per a la cartografia, no tenen processos de presa de decisions independents ni una estructura relativament lliure de les interferències polítiques. Així doncs, el GENUNG fomenta la creació d'organismes responsables dels noms.

Hi ha molts models d'organismes nacionals, però cada país desenvolupa el seu enfocament propi que s'adequa a la seva estructura de govern, dimensió del país

i distribució de llengües. Amb un primer cop d'ull es pot distingir entre un enfocament centralitzat i un enfocament descentralitzat.

- En l'enfocament centralitzat, totes les decisions o recomanacions a un ministre són fetes per un comitè, normalment governamental. Aquest comitè (junta, consell o comissió) pot tenir subcomitès i assessors en àmbits concrets, com ara lingüística o història local, que faciliten la presa de decisions. Alguns països que han seguit aquest model són Estònia, Madagascar, Hongria i Nova Zelanda.
- Amb l'enfocament descentralitzat, la presa de decisions per a l'ús nacional es fa en l'àmbit regional (provincial), i un comitè de coordinació nacional fa polítiques nacionals i proporciona un espai per al debat. Austràlia, Canadà, Malàisia i Indonèsia constitueixen exemples d'aquest tipus de comitès de noms.
- Altres països, com els Estats Units o Sud-àfrica, incorporen una presa de decisions de dos nivells, tant en l'àmbit provincial/regional com en l'estatal.

El GENUNG intenta crear un registre de tots els comitès de noms nacionals. Està disponible en forma de mapa i taula al lloc web del GENUNG (http://unstats.un.org/geoinfo/nat_names_auth.htm) i es continuarà actualitzant.

Establiment de la gestió de noms geogràfics a l'Àfrica

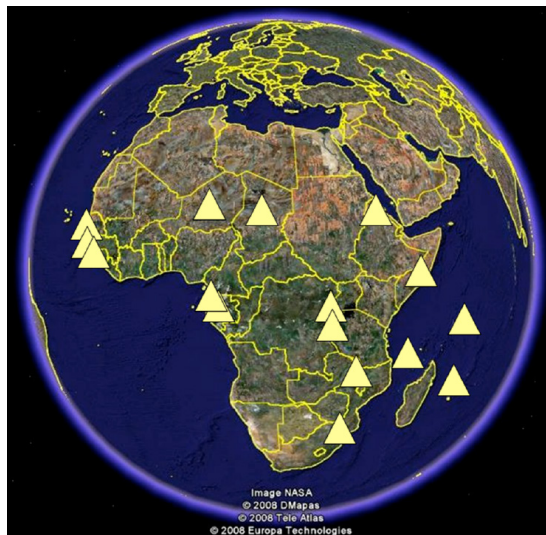
Plantejo la qüestió de la gestió nacional de la toponímia a l'Àfrica. Sembla que manca la normalització de topònims i la conscienciació de la importància dels noms geogràfics per a molts països de l'Àfrica. Faig referència a dos comentaris sobre aquesta situació.

Felicia Akinyemi (2004), geògrafa originària de Nigèria, va descriure la situació a l'Àfrica occidental. Va indicar que per diferents motius no es reconeixien els beneficis de la toponímia d'un país. Entre d'altres, en citava la fragmentació de llengües, les centenars de llengües tradicionals que hi ha (només a Nigèria més de 400, amb més de 300 dialectes per al ioruba), relativament mala comunicació, problemes tècnics en la identificació de llocs (més d'un topònim per a un lloc, duplicació de noms, diverses pronunciacions i ortografia), així com noms que bàsicament només es registren per a una escala cartogràfica concreta i no reflecteixen llocs d'importància històrica/cultural.

De manera similar, Viban Ngo, un geocartògraf del Camerun, va observar que la rellevància de la toponímia generalment no s'aprecia (Ngo, 2000). Molts països africans tenen problemes a l'hora d'actualitzar els seus mapes antics (alguns de l'era colonial), en què la mala interpretació de les llengües africanes ha generat molts errors ortogràfics i confusió. Alguns països tenen comissions de toponímia, però no funcionen; en alguns casos perquè no es respecten les seves decisions. En el procés de maduració d'un país, els actors polítics introdueixen topònims per adequar-se a les seves pròpies polítiques i pràctiques; els noms provisionals es consoliden i els noms eterns se substitueixen.

Aquests sentiments, o sentiments semblants, han estat reiterats per altres persones respecte a la situació a l'Àfrica.

Per al GENUNG les qüestions de la comunicació, la dedicació, la direcció, la continuïtat i, per descomptat, els recursos tenen una repercussió considerable. La participació africana —o més aviat la manca de participació africana— en els períodes de sessions del GENUNG i les Conferències sobre la Normalització de Noms Geogràfics de les Nacions Unides, juntament amb l'estat relativament poc desenvolupat dels comitès de noms geogràfics i normalització a tot el continent, destaca la negativitat de la situació. Dels 53 països africans (el maig de 2011), només 7 han assistit a més de la meitat de les 9 conferències; 30 hi han estat representats d'1 a 4 conferències, mentre que 16 països no han participat en cap conferència des que es van iniciar el 1967 (imatge 8). La majoria d'aquests 16 països no tenen cap organisme per a la gestió de la toponímia i poden tenir mapes amb noms antiquats.

Imatge 8. Països de l'Àfrica que encara no han participat en cap Conferència sobre la Normalització de Noms Geogràfics de les Nacions Unides (Burundi, el Txad, les Comores, Guinea Equatorial, Eritrea, el Gabon, Gàmbia, Guinea Bissau, Malawi, Maurici, el Níger, Ruanda, les Seychelles, Sierra Leone, Somàlia i Swazilàndia).

Per descomptat que es pot argumentar que disposar d'aigua potable, allotjament adequat, educació, abastament alimentari segur i rutes de transport té més prioritat en l'agenda d'un país. Això no obstant, sense noms geogràfics (escrits de manera coherent i consensuada) qualsevol infraestructura de dades espacials nacionals estarà incompleta i les interrelacions entre censos, dades postals, recursos minerals, línies elèctriques, etc., no podran ser investigades per extreure'n més beneficis econòmics. Què més perden aquests països? Clarament, treballar en xarxa i compartir experiències amb altres països en un àmbit d'activitat similar; l'oportunitat de participar en el desenvolupament de bases de dades de les quals es beneficiarien econòmicament; compartir una visió tant per a l'Àfrica com globalment en l'ús i la importància dels noms geogràfics. Desgraciadament, com que la informació digital i els mitjans de comunicació progressen tan ràpidament, la distància entre els països participants i els no participants sembla que creix.

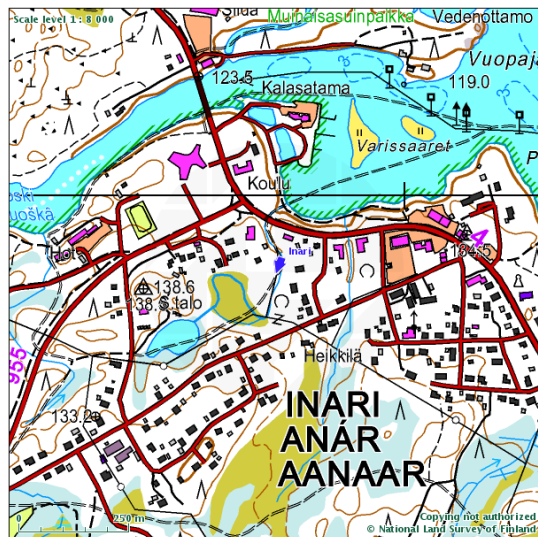
Per solucionar aquesta situació, el 2004 el GENUNG va crear un equip de treball per a l'Àfrica. Està encapçalat per Brahim Atoui, natural d'Algèria i vicepresident del GENUNG, que ha estat treballant amb la Comissió Econòmica per a Àfrica (CEA) de les Nacions Unides. L'equip de treball ha buscat assistència financera per als països africans i ha promogut els beneficis econòmics i socials de l'aprovació de noms geogràfics; ha organitzat cursos de formació en diferents regions de l'Àfrica (p. e., Tunísia, Burkina Faso, Kènia, Camerun, Moçambic i anteriorment Sud-àfrica); ha fomentat el debat sobre noms geogràfics en diverses conferències celebrades a l'Àfrica, i ha animat la CEA a desenvolupar tant un pla general per als noms geogràfics a l'Àfrica com un programari lliure per crear bases de dades de noms i índexs toponímics. L'equip de treball per a l'Àfrica va ser decisiu a l'hora d'aconseguir que el 25è període de sessions del GENUNG se celebrés a Nairobi el 2009, i d'incloure les qüestions africanes a l'agenda del GENUNG.

Alguns aspectes de la gestió de noms: estatus legal, noms únics, noms múltiples/dobles

Alguns països no només tenen lleis o normatives relatives a la creació d'un organisme responsable dels noms, sinó que a més tenen legislació sobre l'ús dels noms que s'han aprovat. Per a molts països l'ús de noms autoritzats s'amplia a departaments governamentals i documents oficials, però per a altres (per exemple, Estònia), la legislació va més enllà en el control de l'ús dels noms oficials. També trobem la situació oposada en què, tot i que es recomana que l'aprovació dels noms es basi en l'ús local, no és estrany que altres variants locals apareguin en l'ús general. Cito dos exemples canadencs: malgrat que el nom oficial és *Dawson*, del Yukon, l'atractiu turístic d'utilitzar *Dawson City* com en l'esplendor de la febre de l'or de Klondike sembla que guanya clarament; de manera semblant, a l'est del Canadà el riu *Saint John River / Rivière Saint-Jean* es promociona en francès com a *Fleuve Saint-Jean*, ja que aquest terme genèric sembla que dona un estatus més elevat al riu.

En pro de la comunicació internacional, les conferències de l'ONU han recomanat noms únics per als accidents geogràfics. Però avui queda clar que un país potser vol reconèixer dos o més noms. Els motius poden variar, però normalment sol ser per donar cabuda a l'ús de diferents llengües dins un país. En podem veure exemples en molts llocs: un senyal bilingüe en una ciutat d'Eslovènia, un senyal de trànsit trilingüe (noruec, sami i finès/kven) a Noruega, o en els múltiples noms als mapes de Finlàndia (potser en finès i suec; o finès i sami del nord / inari i/o sami skolt) (imatge 9). A Nova Zelanda, els noms oficials, aprovats mitjançant la Junta Geogràfica de Nova Zelanda, inclouen noms combinats en anglès i maori, bé sigui en la forma *Aoraki / Mount Cook* (on s'usen tots dos noms alhora) o en la forma *Mont Taranaki* o *Mont Egmont* (on s'usa un dels dos noms). Hi ha molts més exemples de múltiples denominacions, però potser el cas més extrem és el de les *Falkland Islands / Islas Malvinas*, on s'usen dos sistemes de denominacions paral·leles en espanyol i en anglès.

Molts països tenen llocs amb noms dobles, però si hi ha preferències per a l'ús internacional, o normes d'ús concretes, cal que s'indiquin clarament. Per exemple, a la zona geogràfica de Lusàcia, a Alemanya, on la llengua sòraba (alt sòrab i baix sòrab)

Imatge 9. Denominacions múltiples a les zones sami del nord de Finlàndia (mapa: 49/MML/11, gentilesca de la Direcció Nacional d'Estudis Topogràfics de Finlàndia).

té estatus de llengua minoritària, els noms geogràfics en sòrab s'usen paral·lelament amb els noms en alemany als productes cartogràfics dissenyats per a l'educació a les escoles (StAGN, 2010).

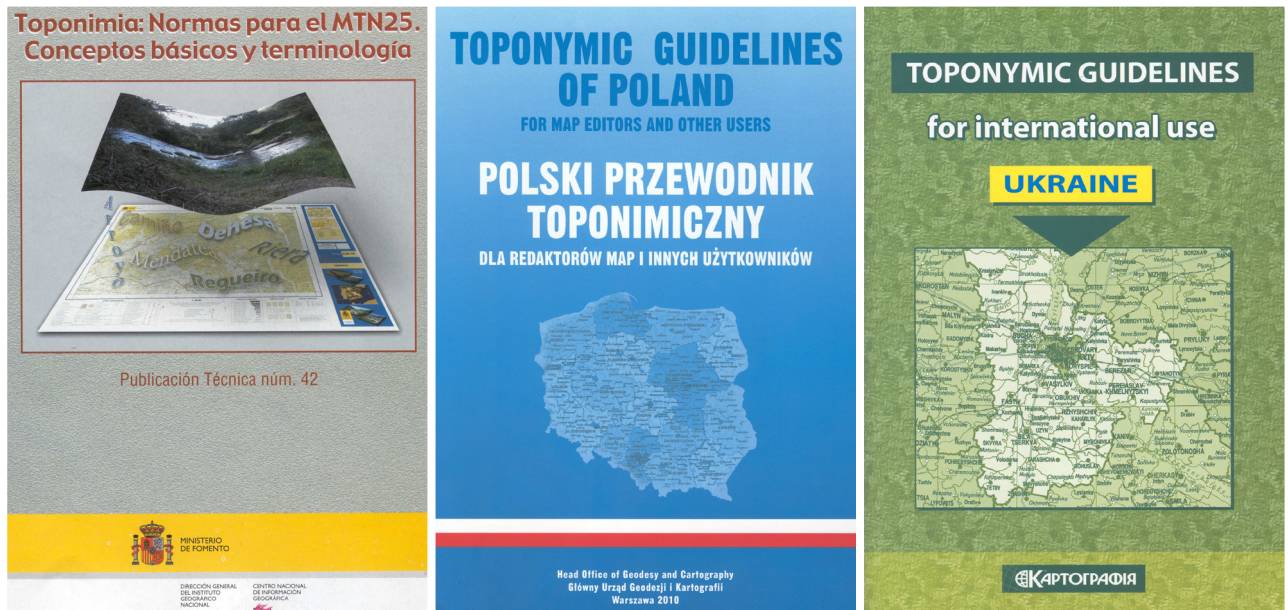
Això ens porta a les recomanacions del GENUNG per a la creació de directrius toponímiques per als editors de mapes i altres publicacions (*Toponymic Guidelines for Map and Other Editors*). Iniciat per l'austriac Josef Breu el 1979, aquest enfocament sistemàtic es va desenvolupar com una eina per promoure la comprensió comuna de la toponímia i la necessitat de normalització. S'animava els països a crear directrius, que incloguessin normes ortogràfiques, pronunciació i dialectes de llengües minoritàries, nacionals i oficials, organismes responsables de la normalització de noms, fonts importants d'índexs toponímics i mapes, glossaris i abreviacions de cartografia. Ja són uns quaranta països els que han creat aquest valuós producte, i alguns n'han produït diverses edicions i revisions, però el més destacable és que aproximadament el 70% són països d'Europa (imatge 10). Cal continuar encoratjant els països perquè posin la informació i les normes de la seva llengua a disposició dels usuaris.

Altres qüestions amb què es troben els organismes de noms nacionals

A part de les qüestions de la llengua i els problemes associats d'ortografia i pronunciació, els organismes de noms nacionals han de fer front a altres situacions. Aquestes situacions són de diferent tipus i varien d'un país a un altre.

Per exemple:

- El Japó ha hagut d'ocupar-se de la selecció de noms per als municipis a mesura que les unions al llarg de més de 120 anys n'han fet reduir el nombre de 71.314 el 1889 a uns 1.700 el 2008 (GSI 2009, DT 65). Com es poden conservar els noms històrics en aquest procés?

Imatge 10. Exemples de directrius toponímiques: Espanya (2005), Polònia (2010), Ucraïna (2011).

- Hongria ha vist com algunes zones se separaven de municipis, com en el cas recent de la petita zona granjera d'Újudvar, que es va convertir en un poble independent de la població de Mosonmagyaróvár (Pokoly, 2011) (imatge 11). Quins noms nous són adequats en aquesta mena de casos?

Imatge 11. Újudvar es va independitzar de Mosonmagyaróvár el 2010. El nom escollit va ser Mosonudvar per evitar la duplicació del nom, ja que ja existia el poble d'Újudvar.

- Indonèsia és un país d'illes i està en procés de determinar els noms de prop de 17.000 illes. Com es pot dur a terme?
- Fa poc Islàndia va rebre 2.000 propostes de noms en un sondeig públic per escollir el nom d'una cascada de 228 m que encara no en tenia (Daily News, 2011). Com se'n pot fer la selecció adequada?

Les preguntes són moltes i molt variades! De vegades les consideracions culturals haurien d'imposar-se als interessos cartogràfics...

Què és un accident geogràfic, o fins on arriba la nostra tasca?

A la zona àrtica del Canadà, durant gran part de l'any els inuits es desplacen pel mar glaçat entre una gran quantitat d'illes i a través de zones de terra nevades. En seguir les mateixes rutes un any rere l'altre, coneixen aspectes del territori que normalment no s'indiquen als mapes, i tenen noms per a aquests aspectes. Per exemple, *polynyas*, 'zones d'aigua que es mantenen obertes durant l'hivern i apareixen més o menys en la mateixa posició cada any', i rutes/camins a través de zones de gel o terra. A més, la percepció dels inuits de l'espai mitjançant un nom significa que es podria aplicar un nom a un conjunt de característiques de terra i aigua. Aquests conjunts topogràfics, accidents efímers i característiques culturals no encaixen fàcilment en el sistema de cartografia topogràfica. No obstant això, si es vol registrar noms indígenes i conservar la cultura associada amb el sistema toponímic, els organismes que aproven noms i les agències cartogràfiques que utilitzen els noms han de pensar de manera innovadora (imatge 12).

Imatge 12. Pangnirtung, Nunavut (Canadà): un projecte pilot per incloure característiques culturals amb nom i l'escriptura sil·làbica als mapes del nord amb CanTopo.

Divulgació dels noms aprovats

La gestió dels topònims ens porta per les etapes de recollida, tramitació, aprovació i divulgació de les dades. Avui més que mai la necessitat de fer que els topònims d'un país estiguin disponibles fàcilment per al govern i el públic és prioritària.

S'anima els països a posar a disposició del públic la informació de noms aprovats. Molts països han elaborat índexs toponímics en paper, en l'àmbit nacional (p. e. Xipre) o en l'àmbit subnacional (p. e. Canadà). L'índex toponímic, completíssim i de diversos volums, *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya* (2009) és sens dubte un producte molt detallat que constitueix una referència excel·lent per a aquesta zona d'Espanya. Avui molts països estan desenvolupant serveis de dades basats en el web. Els que són gestionats pel govern d'un país i, per tant, que ofereixen

noms aprovats del país s'inclouen als enllaços del lloc web del GENUNG (<http://uns-tats.un.org/unsd/geoinfo/UNGENG/links.htm>).

Però per tractar qüestions regionals o mundials, les fronteres nacionals no poden convertir-se en barreres a les dades disponibles. Per aquest motiu, el GENUNG ha iniciat un projecte cooperatiu de mapes i índexs toponímics regionals per proporcionar endònims a països de la zona del sud-est asiàtic i el sud-oest del Pacífic, molt útil per a aquells que preveuen tsunamis i ofereixen ajuda humanitària. Fent un pas més, el projecte EuroGeoNames posa en xarxa bases de dades toponímiques nacionals d'Europa mitjançant tecnologia de serveis web. La responsabilitat de mantenir els conjunts de dades és dels països concrets, i els usuaris poden accedir a dades de múltiples països amb unes normes comunes a través d'un servidor central. Els noms dels accidents que creuen fronteres internacionals són coordinats i els exònims s'enllacen amb els endònims reconeguts oficialment.

A escala mundial, el Secretariat del GENUNG a Nova York allotja la base de dades web multilingüe i multialfabètica de noms geogràfics del GENUNG. En format de mapa o en format tabular, els usuaris poden trobar els noms de països en les sis llengües de l'ONU, així com en la llengua o llengües del país en qüestió (imatge 13). Els noms de les capitals i ciutats amb més de 100.000 habitants s'inclouen en la seva

UNEGN World Geographical Names
Multilingual, multiscriptural dataset of names of countries, capitals and major cities.

Geographical Names Database | About | FAQ | Feedback | Contact | Beta version - Last updated 13 Sept 2010

Select a country to zoom in and list the names below the map

Roll over a country to display the country name in the six UN languages. Point to a city to see the city **endonyms** (where available and in **romanized form** only) and the English name. Capital cities are shown in red, other cities are shown in green. Note: Depending on the computer settings, some names might not be able to be displayed properly.

Country names

Endonyms		
Language	Short name	Formal name
Thai	ประเทศไทย Prathet Thai	ราชอาณาจักรไทย Ratcha Anachak Thai

United Nations languages		
Language	Short name	Formal name
Arabic	تايلند	مملكة تايلند
Chinese	泰国	泰王国
English	Thailand	the Kingdom of Thailand
French	Thaïlande (la)	le Royaume de Thaïlande
Russian	Таиланд	Королевство Таиланд
Spanish	Tailandia	el Reino de Tailandia

Imatge 13. Base de Dades de Noms Geogràfics Mundials del GENUNG: mapa mundial interactiu amb una llista desplegable de noms de països; exemple de la informació que s'ofereix per als noms de països.

forma d'endònim, i s'hi afegeix la pronunciació sempre que és possible (imatge 14).
Vegeu <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/geonames>.

Capital city		
Lat: 53.44 Long: -6.21 Dublin		
Endonym		
Language	City name	Source
English	Dublin 	UNEGN
Irish	Baile Átha Cliath 	UNEGN
United Nations Languages		
Language	City name	Source
Arabic	دبلن	UN terms
Chinese	都柏林	UN terms
English	Dublin	UN terms
French	Dublin	UN terms
Russian	Дублин	UN terms
Spanish	Dublin	UN terms

Other major cities		
Lat: 51.90 Long: -8.50 Cork		
Endonym		
Language	City name	Source
English	Cork 	UNEGN
Irish	Corcaigh 	UNEGN

Imatge 14. Base de Dades de Noms Geogràfics Mundials del GENUNG: exemple de la informació que s'ofereix per als noms de capitals i ciutats de més de 100.000 habitants. Si s'inclou la pronunciació es mostra una icona de so.

4. Més enllà de les nostres fronteres nacionals

Si bé els organismes nacionals encarregats dels noms s'ocupen de la gestió dels noms dins un país, hi ha pocs països amb organismes per a l'ús de noms estrangers. Això inclou, evidentment, no només la consideració dels endònims, sinó també el reconeixement —i potser normalització— de determinats exònims. El Regne Unit i els Estats Units encapçalen aquestes activitats en l'àmbit formal nacional, però altres països, com ara Polònia i Bulgària, tenen comitès d'aquesta mena, i altres països, com ara Finlàndia, estudien els noms estrangers per a l'ús intern.

Quan creuem les fronteres d'un país i tenim en compte els accidents geogràfics internacionals i transfronterers del món, deixem enrere el reialme de la responsabilitat nacional. Arribats aquí, els noms i el seu ús poden ser una qüestió d'acord, desacord i negociació. Ni la Conferència sobre Normalització de l'ONU ni el GENUNG tenen poder per prendre aquestes decisions sobre noms concrets.

Tot i que a l'inici el GENUNG debatia els detalls de noms d'accidents geogràfics submarins, noms d'oceans i noms de l'Antàrtida, aquestes responsabilitats s'han traspassat a organismes especialitzats en aquests àmbits.

L'**Organització Hidrogràfica Internacional (IHO, per la sigla en anglès)**, amb seu a Mònaco (<http://www.iho.int/srv1/>), inclou un Subcomitè de Noms d'Accidents Topogràfics Submarins (SCUFN, per la sigla en anglès) que decideix respecte als noms d'accidents presentats pels països membres de l'IHO. El subcomitè SCUFN es reuneix anualment i disposa d'un índex toponímic en línia de les seves decisions (http://www.gebco.net/data_and_products/under-sea_feature_names/). Entre les publicacions de l'IHO hi ha S-23, *Limits of Oceans and Seas* (<http://www.gebco.net/links/>), que s'està revisant per oferir un marc de referència actual als usuaris (l'última edició formal va ser la tercera, publicada el 1953). No obstant això, l'IHO no pretén tenir jurisdicció legal respecte als noms o límits dels oceans del món.

Per als noms de l'Antàrtida, la resolució núm. 12 de la 6a Conferència sobre Normalització de Noms Geogràfics (1992) de l'ONU va reconèixer la feina del **Comitè Científic de Recerca Antàrtica (SCAR, en anglès)**. Va establir una relació entre el GENUNG i l'SCAR (Sievers, 1996), que disposa d'una base de dades toponímica en línia amb noms de l'Antàrtida com a mínim en 15 llengües i 5 alfabetes (vegeu <http://data.aad.gov.au/aadc/gaz/scar>). Les entrades de l'índex toponímic es basen en decisions que prenen els països implicats en estudis científics i en la cartografia al sud dels 60° graus de latitud. Així que, com que històricament no existien directrius toponímiques per a l'Antàrtida, molts dels 18.623 accidents topogràfics designats tenen un bon nombre de variants, la qual cosa fa que hi hagi més de 36.000 noms oficials i que 500 accidents topogràfics tinguin més d'un nom.

El GENUNG segueix la tasca d'aquestes organitzacions i hi manté una relació.

5. Més enllà de la Terra

Al principi de la dècada de 1970, amb l'exploració de l'espai a les agendes dels Estats Units i l'URSS (tal com s'anomenava aleshores), l'interès per designar les característiques de la lluna i dels planetes va augmentar considerablement. La Unió Astronòmica Internacional (IAU, per la sigla en anglès) es va responsabilitzar —i continua fent-ho— de la gestió d'aquests noms. Si bé aquests noms no són estrictament “geogràfics” i, per tant, podria entendre's que no pertanyen al domini del GENUNG, els experts de l'ONU van reconèixer que la seva designació no hauria de ser responsabilitat exclusiva dels astrònoms. Els experts de l'ONU van crear un grup de treball sota la direcció del senyor Komkov (URSS), que va funcionar molt bé fins que es va dissoldre el 1982. Durant una mica més d'una dècada, el GENUNG va col·laborar estretament amb la IAU per crear directrius per a la denominació, per establir diferents categories de noms per a diferents planetes i per crear formularis perquè els països presentessin noms per a les característiques extraterrestres. La IAU va reconèixer que la producció de mapes planetaris nous a gran escala requeria més noms i uns mètodes uniformes de producció de noms en els diferents sistemes lingüístics. El lloc web actual del Grup de Treball per a la Nomenclatura Planetària de la IAU (<http://>

planetarynames.wr.usgs.gov) inclou una mica d'història, un índex toponímic i informació sobre com s'aproven els noms, les normes i les convencions, els tipus d'accidents, un apartat de preguntes més freqüents, etc.

Potser és cert que fa poc vam perdre Plutó com a planeta, però informes ja del 2011 (Rodgers, 2011) indiquen que un gegant gasós quatre vegades més gran que Júpiter vaga per la zona més remota del sistema solar. Provisionalment es va anomenar Tyché, que per als grecs és la deessa responsable del destí de les ciutats i la bona germana de Nèmesi. La IAU decidirà si es tracta d'un planeta o no i quin nom tindrà.

6. Conclusió

L'objectiu de les Nacions Unides és fomentar l'harmonia entre els països. Per descomptat que la bona administració i la disponibilitat de la toponímia aprovada d'un país hi poden ajudar.

Se sol preguntar al GENUNG si la seva tasca està a punt de finalitzar. Com que els topònims són part de la llengua i la llengua no és estàtica, i com que es creen nous països, i com que els avenços tècnics no s'aturen... crec que podem dir, sens dubte, que nosaltres no viurem prou per veure finalitzar la tasca del GENUNG. El nostre Grup de Treball sobre Publicitat i Finançament ha creat recentment un conjunt de mitjans (UNGEGN, 2011) que expliquen algunes qüestions de la gestió de toponímia (consulteu el lloc web del GENUNG <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/mediakit.html>) i que està disponible per a tothom.

Es convida els membres de l'ICOS interessats en determinats aspectes dels noms geogràfics a col·laborar en la tasca del grup corresponent del GENUNG. Els membres també poden participar en la Comissió de Toponímia que s'està creant conjuntament entre la Unió Geogràfica Internacional i l'Associació Cartogràfica Internacional per tractar qüestions de recerca toponímica, incloent-hi les relacionades amb la gestió de la toponímia.

A mitjan 2011, l'ECOSOC va recomanar la creació d'una iniciativa de l'ONU per a la Gestió Mundial de la Informació Geoespacial (GGIM, per la sigla en anglès), i és indispensable que el GENUNG i els diferents països participin en el debat del gran ventall de qüestions fonamentals relacionades amb l'ús efectiu de la informació espacial per solucionar problemes de caràcter mundial. Es diu que el 80% de la informació que influencia la nostra vida diària té dimensions espacials, i com que els noms geogràfics són punts d'entrada clau per a aquesta informació espacial, la seva gestió continua sent essencial.

Us deixo —espero— amb optimisme, amb la sensació que s'està fent molt bona feina en la gestió toponímica arreu del món i que això, sens dubte, té una repercussió pràctica i positiva en les nostres vides diàries. No obstant això, queda molt per fer.

Potser no tots compartim la mateixa visió del món, però si intentem veure'l a través dels ulls dels altres, ens serà més fàcil treballar conjuntament i aconseguir un món millor.

Referències

- AKINYEMI, Felicia (2004). «Standardization of Geographical Names in West African Countries». *UNGEGN Information Bulletin* [Nova York: Nacions Unides], núm. 28, p. 3-7.
- ATKINSON, Rob (2011). Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation (CSIRO), Austràlia, pers. com. 02/03/2011.
- BLOCH, Hannah (2010). «Crisis Cartography». *National Geographic*, núm. 22 (oct. 2010).
- BOARD ON GEOGRAPHIC NAMES OF AFGHANISTAN (2009). «The establishment of a geographical names authority for the Islamic Republic of Afghanistan and activities performed with respect to geographical names and cartography in the Islamic Republic of Afghanistan». Document de treball núm. 15, 25a sessió de l'UNGEGN, 5-12 de maig de 2009. [Vegeu també *Report of the United Nations Group of Experts on Geographical Names on the work of its twenty-fifth session*, Nairobi, 5-12 de maig de 2009, § 38. Nova York: Nacions Unides.]
- DAI, Junliang (2006). «Report of the China Division». Document de treball núm. 64, 23a sessió de l'UNGEGN, 28 de març – 4 d'abril de 2006.
- Daily News (2011). «Iceland's tallest waterfall to be named». 19 de juliol de 2011, Islàndia.
- DE HENSELER, Max C. (1992). «United Nations activities in the field of standardization of geographical names». E/CONF.85/CRP.3, Sisè Congrés de les Nacions Unides sobre Estandardització dels Noms Geogràfics, Nova York.
- FARVACQUE-VITKOVIC, Catherine; GODIN, Lucien; LEROUX, Hugues; VERDET, Florence; CHAVEZ, Roberto (2005). *Street Addressing and the Management of Cities*. Washington: Banc Mundial.
- GEOGRAPHICAL SURVEY INSTITUTE (2009). «Changes in the names of new municipalities through municipality mergers in Japan». Document de treball núm. 65, 25a sessió de l'UNGEGN, 5-12 de maig de 2009.
- HELLELAND, Botolv (2001). *Place-names as part of GIS: What are the principles, for national and international standardization of place-names?* [Manuscrit]
- IRANIAN COMMITTEE FOR STANDARDIZATION OF GEOGRAPHICAL NAMES (2011). «Standardizing names of urban places and streets of Iran's cities for organizing into National Geographical Names Data Base». Document de treball núm. 12, 26a sessió de l'UNGEGN, 2-6 de maig de 2011.
- NGO, Viban (2000). *Toponyms and cartographic communication in Africa - a panoramic perspective*. [Manuscrit]

- NILSSON, Leif (2011). «Place-names and the standard for location addresses in Sweden». Document de treball núm. 58, 26a sessió de l'UNGEGN, 2-6 de maig de 2011.
- POKOLY, Béla (2011). «Activities of the Hungarian Committee on Geographical Names (HCGN) December 2008 – December 2010 with examples on its rulings (decisions, advices, recommendations)». Presentació a l'East Central and South-East Europe Division de l'UNGEGN, Zagreb, febrer de 2011.
- RODGERS, Paul (2011). «Up telescope: a new planet has scientists agog». *The Independent on Sunday*, (13 febrer 2011), p. 21.
- SIEVERS, Jörn (1996). «Report on the UNGEGN liaison with the Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR)». Document de treball núm. 9, 18a sessió de l'UNGEGN, 12-23 d'agost de 1996.
- STÄNDIGER AUSSCHUSS FÜR GEOGRAPHISCHE NAMEN (STAGN) (2010). *Toponymic Guidelines for map and other editors for international use*. 5a ed. revisada. Frankfurt: BKG. També disponible en línia a <http://141.74.33.52/stagn/Portals/0/101125_topr5.pdf>.
- SVANEVIK, Anne; BOTOLV, Helleland (2011). «Naming streets and roads when assigning addresses in Norwegian municipalities». Document de treball núm. 74, 26a sessió de l'UNGEGN, 2-6 de maig de 2011.
- ULGEN, Suha; WILLIAMS, Craig (2007). «Standardization of geographic names in humanitarian information management». Presentació al Novè Congrés de les Nacions Unides sobre Estandardització dels Noms Geogràfics, Nova York. També disponible en línia a <<http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/docs/special-presentations-docs/geonamedatabase-pp.pdf>>.
- UNITED NATIONS GROUP OF EXPERTS ON GEOGRAPHICAL NAMES (UNGEGN) (2002). *Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names*. ST/ESA/STAT/SER.M/85. Nova York: Nacions Unides.
- UNITED NATIONS GROUP OF EXPERTS ON GEOGRAPHICAL NAMES (UNGEGN) (2007). *Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names. Addendum*. ST/ESA/STAT/SER.M/85/Add.1. Nova York: Nacions Unides.
- UNITED NATIONS GROUP OF EXPERTS ON GEOGRAPHICAL NAMES (UNGEGN) (2011). *UNGEGN media kit*. [Dotze fullets informatius.] Nova York: Nacions Unides. També disponible en línia a <<http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/ungegn/mediakit.html>>.
- UNITED NATIONS GROUP OF EXPERTS ON GEOGRAPHICAL NAMES (UNGEGN). WORKING GROUP ON TOPONYMIC DATA FILES AND GAZETTEERS (2011). *Report of meeting in Zagreb, 10 Feb. 2011*.
- WATT, Bill (2011). «Geographical names and disaster management». Presentació a la 26a sessió de l'UNGEGN, 2-6 de maig de 2011. Disponible en línia a <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/ungegnsession26add.html#special_presentations>.

You, Nicholas (2009). «Challenge of addressing and development, UN Habitat». Presentació a la 25a sessió de l'UNGEGN. Disponible en línia a <<http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/docs/25th-gegn-docs/presentations/overview-urban%20poverty&slum%20formation.pdf>>.

ZYCH, Maciej (2011). «Standardization of geographical names in Poland». Document de treball núm. 25, 26a sessió de l'UNGEGN, 2-6 de maig de 2011.

L'aportació catalana a la ciència onomàstica¹

Xavier Terrado i Pablo

Catedràtic de llengua espanyola de la Universitat de Lleida

Quan avui parlem de l'aportació catalana a la ciència onomàstica, no utilitzem l'adjectiu *catalana* amb un valor d'exclusió ni d'oposició. Ben al contrari: incloem tot allò que s'ha fet des d'altres dominis on es parla la llengua catalana, des de l'Aragó a Mallorca i des d'Andorra a Alacant. Tampoc volem marcar amb aquest adjectiu una actitud solipsista ni voldríem ignorar tot allò que s'ha aportat des d'altres àmbits hispànics o romànics. En un llibre recent, publicat per De Gruyter i titulat *Toponimia de España*, s'hi estableix les contribucions fetes a la toponímia des dels dominis balear, valencià i català, juntament amb les dels altres dominis hispànics. Si parlem de la nostra aportació és precisament per mostrar com es pot integrar allò que fem en projectes de nivell superior. Si un dels nostres mestres, Joan Coromines, va col·laborar a la ciència amb el seu *Onomasticon Cataloniae*, va parlar també d'un futur *Onomasticon Hispanicum* (Terrado, 2008) i nosaltres podríem concebre fins i tot un *Onomasticon Europae*. En el domini hispànic, els treballs d'onomàstica fets des de Catalunya han tingut un caràcter pioner. La proposta d'un *Onomasticon Vasconiae* va ser possible precisament perquè abans s'havia proposat un *Onomasticon Cataloniae* i s'havia enunciat un pla de treball i un procediment per dur-lo a terme. No es tracta, per tant, de perdre's en la vanitat dels elogis a allò que considerem nostre. Mirarem de presentar-vos allò que s'ha fet, sense triomfalismes i sense complexos.

Però avui és el moment escaient per parlar de l'onomàstica de les terres que acullen aquest Congrés Internacional. I ho farem en la llengua pròpia, el català. Perquè és des de la pròpia cultura i des de la pròpia llengua com millor podem enriquir la família humana en la qual estem integrats.

El senyor Òscar Ribas Reig, cap del Govern d'Andorra, amb motiu de l'admissió d'aquest país a l'ONU, va pronunciar un discurs el 28 de juliol de 1993, on deia:

És per això que, per obrir-se a la projecció exterior, convé donar primer cohesió a la pròpia identitat. Tenim ben clar que per fer coses i per comunicar-les cal ser cosmopolites i políglotes, però també que per ser cal aprofundir en els pròpies arrels. I les nostres són les de la cultura catalana.

1. Durant l'elaboració d'aquesta ponència vam poder gaudir de converses amb destacats representants de l'onomàstica catalana: Josep Moran (Oficina d'Onomàstica de l'IEC), Isabel Ticó (Institut Cartogràfic de Catalunya), Joan Tort (Societat Catalana de Geografia), Josep Maria Albaigès (Societat d'Onomàstica), Albert Manent, Ramon Amigó. Aquest últim va morir pocs dies després de ser llegit aquest text. Agraïm a tots ells, i a molts que no podem mencionar aquí, el seu ajut.

Aquesta ponència pretén valorar quina ha estat, durant poc més de cent anys, la contribució des de la llengua catalana a l'onomàstica general. Parlarem de les aportacions fetes des de totes les terres de parla catalana i des de tots els àmbits que siguem capaços d'abastar: l'excursionisme, la universitat, les institucions públiques, l'administració, les associacions culturals. Si haguéssim de sintetitzar en sis punts allò que és més genuí en la nostra contribució a la ciència, diríem que l'onomàstica catalana: 1) és fruit d'una labor col·lectiva; 2) ha estat possible gràcies a la interdisciplinarietat; 3) ha posat de manifest el caràcter dinàmic i evolutiu del fet onomàstic; 4) ha fet palesa la complexitat de la gènesi i la difusió onomàstiques; 5) ha posat de relleu el fet territorial i popular i 6) ha contribuït a afermar la consciència de la pròpia cultura i de la pròpia identitat.

1. Una obra col·lectiva

En la construcció de l'edifici de la ciència onomàstica catalana s'han donat la mà el món de l'excursionisme, el de l'associacionisme cultural, el de la universitat, i el de les institucions públiques.

1.1. El món de l'excursionisme

A l'hora de posar els fonaments de la nostra disciplina va ser decisiva la col·laboració de successives generacions d'excursionistes. D'aquells inicis destacarem una figura senyera: mossèn Jacint Verdaguer, amb les excursions preparatòries per a la composició del *Canigó*, que és alhora un cant a la nació catalana i una interpretació de la seva història i de la seva geografia. Entre el 1879 i el 1883 el contacte directe amb el país, des del Vallespir fins a la Ribagorça, li va permetre de conèixer de primera mà l'escenari de la seva obra: cultura, llengua, llegendes, tradicions, fauna, flora, geografia o noms de lloc. Narcís Garolera i Kurt Wittlin van editar el 2005 les llibretes de camp de Verdaguer, que podem considerar com la primera recopilació de toponímia viva realitzada de manera científica.

En el món de l'excursionisme català de finals del segle XIX militen, amb la mateixa passió amb què militaven en partits polítics, persones de molt variada extracció: obrers, comerciants, enginyers, geògrafs, botànics, farmacèutics, historiadors, advocats... Els butlletins dels centres excursionistes es veuen farcits d'articles plens d'interès pel territori i no desproveïts de rigor científic. El 1890 l'Associació d'Excursions Catalana es va fusionar amb l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques i, sota la direcció d'Antoni Rubió i Lluch, va començar una etapa molt fructífera per a la ciència i la cultura catalanes. Francesc Carreras i Candi va ser el primer director del *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, que és una font de consulta obligada per als qui es dediquen a la toponímia catalana. Noms com els d'Àngel Guimerà, Cèsar August Torras, Pompeu Fabra, Josep Maria de Casacuberta, Pau Vila o Joan Coromines demostren quin era el nivell dels qui nodrien aquells cercles.

Un d'aquests homes va ser Cels Gomis i Mestres (1841-1915), reusenc, enginyer i folklorista, membre del Centre Excursionista de Catalunya, un cop consumada la

fusió amb l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, a la qual havia pertanyut. Va escriure una monografia titulada *La vall d'Hostoles* (Barcelona, 1894) i també un volum de la *Geografia general de Catalunya*, dirigida per Francesc Carreras i Candi, en concret el dedicat a la província de Barcelona, publicat el 1910.

En aquesta tradició s'insereixen en un principi els treballs primerencs de Josep Iglésies, com la guia que va publicar el 1929 en col·laboració amb Joaquim Santasusagna, titulada *Les Muntanyes de Prades, el Montsant i Serra la Llena*, o la que van titular *Del Camp de Tarragona a l'Ebre*, publicada dos anys més tard.

Els excursionistes van comprendre ben aviat que la seva tasca podia anar més enllà de l'elaboració de guies, mapes i itineraris. Alguns van iniciar la recollida sistemàtica de noms i l'elaboració de llistes de topònims. Seguint les indicacions de Joan Coromines i Enric Ribas en el full titulat "Normes per a reculls de topònims", molts amants i coneixedors del país es van convertir en els primers cultivadors de l'onomàstica catalana. Veieren la llum aquestes normes redactades per Coromines aprofitant el recull pioner de Cristòfor Cardús titulat «Els noms de lloc de les terres catalanes: Sant Pere de Riudebitlles» (*Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia*, 1936).

Que els excursionistes pensaven que podien fer obra de conjunt ho demostra la publicació el 1936 pel Centre Excursionista de Catalunya del seu *Diccionari nomenclator de pobles i poblats de Catalunya*. Passada la postguerra, l'any 1964, en va aparèixer la segona edició, publicada per Editorial Aedos. Coromines l'havia corregida *gratia et amore* cap al 1960, i en l'exemplar que va portar de retorn de Chicago va deixar escrit el 29 d'agost de 1988: "Enlloc no diu que Joan Coromines fou l'únic responsable de l'establiment lingüístic i ortogràfic de tots els noms".

També Josep Iglésies va enllestir per aquells anys previs a la Guerra Civil el seu treball sobre el terme municipal de la Riba, que no va poder aparèixer fins el 1953. En aquest cercle d'excursionistes va recolzar Joan Coromines quan, en els seus viatges posteriors a la Guerra Civil, va reprendre l'obra de l'*Onomasticon*. A través de Josep Iglésies va contactar amb un jove Ramon Amigó, que el va ajudar en el recull de noms del Ripollès i després en el de la rodalia de Reus. Així va començar un dels grans projectes: el recull dels noms de lloc del Camp de Tarragona i el Montsant.

1.2. Les associacions culturals

Els excursionistes van obrir el camí per a la creació de societats científiques i culturals, especialment al Principat de Catalunya. Va ser el Centre Excursionista de Catalunya el qui va organitzar l'any 1903 els Estudis Universitaris Catalans, amb càtedres no institucionals que desenvolupaven els seus actes en llocs com la Biblioteca de Catalunya o l'Ateneu Barcelonès. L'ús de la llengua catalana es va anar fent cada vegada més normal en les sessions científiques i es comprèn que l'any 1906 es pogués celebrar el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Totes aquestes iniciatives van preparar el naixement de l'associació científica i cultural més important del nostre país: l'Institut d'Estudis Catalans. Es tracta d'una institució no governamental, i s'ha mantingut sempre independent de les instàncies polítiques que s'han anat succeint durant més d'un segle. L'any 1907 l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch va proposar-ne la creació, en una conferència pronunciada al Centre Excursionista de

Catalunya. El mateix any, a la sala d'actes del mateix centre es va constituir l'Institut d'Estudis Catalans, institució nascuda sota els auspicis d'Enric Prat de la Riba, aleshores president de la Diputació de Barcelona, i amb la direcció de Antoni Rubió i Lluch, que havia estat el primer director del Centre Excursionista de Catalunya.

L'Institut va tenir un paper decisiu en la promoció dels estudis onomàstics. El 1921 va crear una Oficina de Toponímia i Onomàstica. Josep Maria de Casacuberta va ser-ne el primer director (Moran, 2011) i va posar les bases sobre les quals van treballar després Joan Coromines i tots els qui van seguir. El primer *Nomenclàtor de ciutats, viles i pobles de Catalunya*, publicat per la Mancomunitat el 1918, va ser revisat per Casacuberta i Coromines, amb vistes a la preparació de la *Llista dels noms dels Municipis de Catalunya*, on hi queda ja manifesta l'autoria, quan diu que la llista ha estat "dreçada per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans" (Generalitat, 1933). Ben segur que aquesta llista degué de ser la base del *Nomenclàtor de Municipis*, aprovat per la Generalitat el 31 de desembre de 1936 i reeditat (Generalitat, 1938), en forma d'opuscle l'any 1938.

Un element important en la vida cultural catalana després de la segona meitat del segle xx va ser la *Gran Enciclopèdia Catalana*. Va ser-ne l'ànima Max Cahner, professor de la Universitat de Barcelona, conseller de Cultura en el primer govern del president Jordi Pujol i col·laborador de Joan Coromines. L'*Enciclopèdia* va obligar a plantejar-se com escriure en català, no ja els nostres noms de lloc i de persona, sinó també els de la resta del món. Amb això va donar un gran impuls a la reflexió sobre molts aspectes abans poc considerats.

La Societat d'Onomàstica és una altra de les associacions que han canalitzat el dinamisme de la vida cultural catalana. Els seus antecedents es troben en el grup d'estudiosos de la toponímia del Camp de Tarragona. El contacte d'aquest grup amb el món de la universitat es va materialitzar en la persona del professor Enric Moreu-Rey i en la celebració de reunions com la que tingué lloc a la Sala de Comalats l'any 1973. Per facilitar la relació entre els estudiosos de l'onomàstica es va pensar de fundar una associació, que es va constituir formalment l'any 1980, amb personalitat jurídica pròpia i sense finalitat lucrativa. Va ser-ne el primer president Albert Manent i va tenir com a secretari general fins al 1992 el professor Enric Moreu-Rey. Quan aquest va morir, el va succeir en el càrrec Andreu Romà. Actualment la presidència de la Societat l'ocupa Josep Maria Albaigès i la secretaria general Joan Tort. Podem destacar tres característiques d'aquesta societat. Primer, la seva independència, per tal com no depèn de cap institució pública ni privada. En segon lloc, l'amplitud del domini abastat, perquè el seu àmbit d'estudi supera fronteres administratives i s'estén a tots els territoris de llengua catalana. Per últim, la seva obertura. Obertura a tots els mètodes i a totes les temàtiques. Obertura a totes les aportacions, ja siguin reculls de noms, anàlisis etimològiques o estudis sobre conceptes i terminologia. Obertura a tota mena de socis, que provenen de països molt diversos i tenen línies d'estudi i professions molt distintes. La Societat publica el seu *Butlletí Interior*, que acull les actes dels seus col·loquis. El paper aglutinador de la Societat, la capacitat d'unir interessos i esforços, ha estat la seva principal aportació.

1.3. El món de la universitat

Des dels primers moments el món de l'excursionisme i el de les associacions culturals estigueren en contacte amb la institució científica per excel·lència: la universitat. Josep Balari i Jovany, Antoni Maria Badia i Margarit, Joan Coromines, Enric Moreu-Rey o Vicenç Rosselló són en essència universitaris i des de la universitat han desenvolupat els seus projectes i han exercit el seu mestratge.

La primera obra plenament científica on l'onomàstica hi té un paper fonamental és *Orígenes históricos de Cataluña*, de Josep Balari i Jovany, publicada el 1899. Balari fou catedràtic de grec entre 1881 i 1901 a la Universitat de Barcelona. De la seva figura s'han ocupat Pere Quetglas (2004) i Joan Tort (2007a). Balari estava en un principi interessat en l'antroponímia, com explica en la introducció a la seva obra:

Quando en el verano de 1876 frecuentaba el Archivo Municipal de Barcelona para allegar datos sobre apellidos catalanes, estaba muy lejos de mi ánimo el pensamiento de escribir acerca de los Orígenes Históricos de Cataluña [...] Mis propósitos eran entonces muy limitados, puesto que se circunscribían al estudio de los apellidos catalanes desde los puntos de vista filológico e histórico (Balari, 1899:11)

Després va ampliar les seves recerques, investigant en centres com l'Arxiu de la Corona d'Aragó, i va descobrir el valor de la toponímia:

En los Orígenes Históricos de Cataluña ocupa lugar preferente la geografía de esta región, porque en su nomenclatura se halla uno de los principales fundamentos de su historia. Los nombres geográficos son vestigios que han quedado como testimonios de los más antiguos pobladores de Cataluña, por cuya razón su estudio ofrece también interés de actualidad (Balari, 1899:14).

El mètode de Balari és ja científic. La interpretació neix solament de l'anàlisi acurada de dades ben contrastades.

Després de la gran figura de Balari cal referir-se a una altra gran personalitat: Joan Coromines. No va poder exercir el seu magisteri a la universitat espanyola, però són molts els qui —malgrat no haver pogut gaudir del seu ensenyament— el reconeixen tanmateix com a mestre. Els mètodes que ell va explicar en llibres com *Topica Hesperica* o *Estudis de toponímia catalana*, els va aplicar en la gran obra d'interpretació titulada *Onomasticon Cataloniae*. És aquesta una obra en vuit volums, amb una riquíssima informació sobre la ubicació, l'origen i l'explicació dels noms de lloc de tot el domini català. Aquests vuit volums són una font molt útil de dades i d'anàlisi, però no s'esgota amb ells tot el projecte. De fet Coromines no parlava mai del llibre que podia escriure, sinó del projecte de l'*Onomasticon*, un projecte que ell volia que fos col·lectiu. Primer va acudir a col·laboradors com Pau Miró o Enric Ribas. Més tard a persones expertes com Josep Iglésies o més joves i entusiastes, com Ramon Amigó. Després entrarien a col·laborar-hi Joan Sales, Josep Giner i March, Josep Gulsoy, Josep Mascaró i Passarius, Max Cahner, Philip Rasico, Emili Casanova, Joan Ferrer o Xavier Terrado. A causa d'aquest caràcter acumulatiu de l'*Onomasticon*, amb addició de nous materials al llarg dels anys i revisió constant de les interpretacions, s'hi pot veure un

projecte científic. Ben segur que és molt el que podríem fer encara amb els materials inèdits custodiats per la Fundació Pere i Joan Coromines.

Molts altres universitaris podríem assenyalar aquí com a grans cultivadors de la ciència onomàstica, però per no parlar dels qui són encara vius, em fixaré breument en la ferma personalitat d'Enric Moreu-Rey, un home amb la tenacitat de l'acer, amb interessos universals i capaç de portar el pes de la Societat d'Onomàstica i d'escriure obres com *Els nostres noms de lloc* (1982) o *Antroponímia: història dels nostres pre-noms, cognoms i renoms* (1991), esdevinguts autèntics clàssics.

1.4. El món de les institucions

L'establiment i la normalització de les institucions democràtiques ha permès de considerar la llengua pròpia com la principal creació col·lectiva definidora de la identitat d'un poble. I n'han sortit beneficiats l'onomàstica i els projectes associats.

Les institucions han cregut necessària la creació d'organismes com l'Institut Cartogràfic de Catalunya, fonamental per al desenvolupament de la toponomàstica moderna, o l'Institut d'Estadística de Catalunya, peça clau per als projectes d'antroponímia. O bé comissions, com la Comissió de Toponímia de Catalunya. I, amb l'exemple pioner del Principat, han sortit arreu organismes similars: l'Institut Cartogràfic Valencià, la Comissió de Toponímia d'Andorra, la Comissió d'Onomàstica de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua o el Gabinet d'Onomàstica de la Universitat de les Illes Balears.

Els projectes i els serveis que s'han pogut portar endavant de manera institucional són molts i molt diversos, i han fet necessari un treball de reflexió i de desenvolupament metodològic que ha afavorit l'avenç científic. Un exemple n'és el llibret *Toponímia i cartografia*, de Juli Moll i Joan Tort, que va ser imprescindible per ordenar els treballs de l'Institut Cartogràfic. També, a tall de mostra, podríem parlar dels treballs de normativa elaborats per la Comissió de Toponímia de Catalunya, com els *Criteris per a la toponímia d'àmbit municipal* (2006). Però ens limitarem aquí a fer esment de projectes fonamentals com són els nomenclàtors, siguin o no oficials.

Parlarem, en primer lloc, del nomenclàtor català. El dia 7 de maig de 1998 el Parlament de Catalunya va emetre una resolució instant el Govern a elaborar un nou *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*. El dia 29 d'octubre de 2003 se'n va fer la presentació a Barcelona. Normalitzava 40.000 topònims del Principat de Catalunya: comarques, municipis, nuclis habitats, monuments, hidrònims, orònims, vies de comunicació... Tenim ja aquí una georeferenciació exacta i una cartografia moderna. El nomenclàtor d'Aedos de l'any 1964 tenia 3.527 fitxes. El salt qualitatiu i quantitatiu és enorme. La segona edició, de setembre del 2009, ha millorat considerablement la primera i ha arribat als 52.000 noms.

És una obra de cabdal importància el *Corpus toponímic valencià*, conegut també com *Atles toponímic valencià*, que ha arribat a normalitzar uns 50.000 topònims. Ha comptat amb el treball conjunt de geògrafs i lingüistes formats a la Universitat de València.

En el domini insular tenim el *Nomenclàtor de nuclis de població de les Illes Balears*,

publicat ja el 2001 i elaborat pel Gabinet d'Onomàstica del Servei Lingüístic de la Universitat de les Illes Balears.

El *Nomenclàtor dera Val d'Aran*, publicat pel Conselh Generau d'Aran, és de l'any 2003, però de fet el seu contingut queda subsumit en el *Nomenclàtor català*.

El *Nomenclàtor d'Andorra*, d'octubre del 2010, recull 4.237 noms.

Obra de Joan Peytaví, el *Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord* (2007) recull uns 2.400 topònims majors: nuclis de població, municipis i agregats, hidrònims i orònims més significatius. Aquí era important donar per a cada topònim la forma gràfica en català i la forma gràfica usual en la cartografia francesa. I s'assenyala també la forma fonètica usual. Per fi, cal posar de relleu l'obra de Rafael Caria *Toponomastica algherese* (1993), que pot fer la funció d'un nomenclàtor per a la ciutat més oriental del domini català.

En conclusió, creiem que és possible parlar d'un projecte col·lectiu de conservació, estudi i difusió del patrimoni onomàstic català, un projecte que és de tots, al qual han contribuït milers de persones. En són proves febaents, entre d'altres, l'existència d'organismes com la Societat d'Onomàstica o l'Oficina d'Onomàstica de l'Institut d'Estudis Catalans. També ho demostra l'elaboració de nomenclàtors en tots els espais geogràfics. I cal fer una menció especial per a l'*Onomasticon Cataloniae* de Joan Coromines, que ha tingut la voluntat d'aplegar en una sola obra tots aquests espais.

2. La interdisciplinarietat

Toponímia i antroponímia són disciplines lingüístiques que depenen molt estretament d'altres com la geografia o la història. Sense el recurs a la documentació històrica i a la motivació social, l'explicació dels noms de persona queda mancada d'una dimensió fonamental. Sense el recurs a la georeferenciació i a la cartografia, la toponímia perd un dels seus elements constitutius, perquè el noms de lloc són noms geogràfics.

No voldríem que es pensés que pretenem esborrar els límits de les distintes ciències, confondre els conceptes o semblar confusió. Sabem molt bé que, per exemple, el llenguatge de la toponímia i el llenguatge de la cartografia són d'ordre distint, que es complementen però no es confonen. Ho vam dir (Terrado, 2007) fa pocs anys i, com que ho vam fer en un mitjà d'escassa difusió, creiem que podem repetir-ho aquí.

La cartografia és la representació del món físic sobre un medi material exterior a l'home. La toponímia és la representació d'aquest mateix món sobre un medi neuronal que forma part de l'ésser humà. El detonant d'aquesta evocació interior és el topònim. Les corbes que simbolitzen les diferències de nivell, el traçat sinuós i blau d'unes línies que representen els colzes d'un riu, el dibuix d'una casa o d'una església, són significants d'un llenguatge de primer ordre. Quan aixequem els ulls del mapa els posem directament sobre la realitat. Però les lletres que seguint-se l'una a l'altra conformen un topònim són plasmació gràfica d'un llenguatge de segon ordre, que solament tindrà vida quan es converteixi en so. I, com la partitura atapeïda de negres, fuses i semifuses no és res fins el moment màgic en què la interpreta un virtuós, els noms sobre un mapa són vacuïtat si ningú no els pronuncia i els uneix amb una imatge evocadora. Entre el nom i la realitat

geogràfica s'interposa l'esperit creador de l'ésser humà, com una pantalla. Cada nom pot ser interpretat pel parlant, encara que no sigui físicament en el lloc designat. Res hi fa que en aixecar els ulls no vegem el lloc, perquè ens trobem a mil quilòmetres de distància. Res hi fa que les catàstrofes —naturals o humanament induïdes— hagin transformat totalment el paisatge. La imatge serà allà mentre existeixi un ésser humà capaç d'invocar-la. Realment el llenguatge de la toponímia conforma una eina poderosa que pot ajudar a conèixer i a moure el món.

Qui hagi treballat la ciència dels noms s'ha hagut de topar amb aquesta peculiaritat: l'onomàstica és una ciència autònoma, però és interdependent amb moltes altres ciències relacionades. Per això, la col·laboració interdisciplinària ha estat sempre una de les notes característiques dels estudiosos de l'onomàstica. Els nostres mestres van viure aquesta dimensió amb naturalitat, gairebé sense adonar-se'n. Joan Coromines parlava de les seves converses amb arqueòlegs com Bosch Gimpera, geògrafs com Pau Vila o llatinistes com Joaquim Balcells. No ens ha d'estranyar que el seu *Diccionari etimològic* o el seu *Onomasticon* siguin obres polifacètiques i reflecteixin una visió global del fet lingüístic.

La col·laboració entre els cartògrafs de l'Institut Cartogràfic de Catalunya i els lingüistes de l'Institut d'Estudis Catalans és una mostra d'aquesta interdisciplinarietat. I el mateix podríem dir de l'Institut Cartogràfic Valencià i la seva relació amb els filòlegs de la Universitat de València, a fi d'elaborar el *Corpus toponímic valencià*.

Entre les obres historiogràfiques, ens han cridat sempre l'atenció els atlas històrics a càrrec de Jordi Bolòs i Víctor Hurtado, per la sàvia utilització de les dades documentals, geogràfiques, històriques i toponomàstiques.

Diverses disciplines filològiques es combinen en projectes com el PATROM: lexicologia, morfologia, formació de mots, sintaxi, etimologia. S'hi afegixen l'antropologia i la història de les mentalitats socials, per comprendre la motivació dels noms. I encara l'estadística, la informàtica i la cartografia, que permeten l'ordenació dels materials i faciliten la interpretació de les dades. La sociologia, la demografia, l'estadística, la geografia i la cartografia conflueixen dintre dels treballs d'antroponímia, com poden ser els atlas patronímics publicats per Jordi Costa (Costa, 1994 i 2000) o el recent treball de Joan Peytaví titulat *Antroponímia, poblament i immigració a la Catalunya moderna* (Peytaví, 2010).

Dels fonaments filosòfics de la interdisciplinarietat en va parlar Joan Tort en una ponència llegida a Menorca el març del 2002, que duu per títol «El repte de la perspectiva transversal. L'onomàstica, un camí a la interdisciplinarietat», publicada el 2007. L'autor critica «la linealitat inherent a les visions fragmentades o sectàries» (Tort, 2007:39) i diu que aquesta visió, que ell qualifica de 'transversal', «apunta essencialment, diríem, a la construcció d'una imatge coherent de les coses; una imatge que, en si mateixa, sigui lògica i consistent, i susceptible de ser transmesa o "comunicada" sense desnaturalització del contingut» (Tort, 2007:39). Amb el permís degut, manllevarem a la ponència de Joan Tort la traducció d'un paràgraf escrit per Edward O. Wilson:

En la ment acadèmica contemporània, cada camp tendeix a la separació i l'aïllament. Cada 'parcel·la' té els seus propis professionals, el seu propi llenguatge, els seus modes d'anàlisi i les seves pròpies normes de validació. El resultat de tot plegat és la confu-

sió, que Francis Bacon, quatre segles enrere, ja considerava com el més greu dels errors (Tort, 2007:41)

Sembla al·ludir aquí Wilson a l'aforisme llatí *Citius emergit veritas ex errore quam ex confusione*, que Coromines es complaïa també a recordar. Sense aquesta obertura intel·lectual podem fàcilment caure en la confusió i de retruc en l'error.

Tort aplica a la toponímia aquesta mirada transversal i considera que molts topònims poden interpretar-se com a “metàfores del paisatge”. En veu exemples en noms de muntanyes del nostre territori, com *Montsec*, *Montseny* o *Canigó*.

El primer d'aquests tres noms ens servirà per mostrar com en el dia a dia ens trobem sovint els lingüistes treballant espatlla amb espatlla amb col·legues d'altres àmbits. Quan treballàvem en l'estudi dels noms del Montsec vam entrar en contacte amb un biòleg que estava dreçant un nou mapa de la part del congost de Mont-rebei. Ell deia que, com a biòleg, no veia justificat l'adjectiu *sec*, interpretable com 'eixut', 'eixarreït', 'sense aigua'. És veritat: si hi anem a l'hivern serà difícil que no hi trobem neu a la part alta. I la gent del país ens pot guiar a les fonts d'aigua, que no falten a les parts baixes. Aleshores ell preguntava: no hi ha alguna altra interpretació? En lloc de partir de l'ètim *MONTEM SICCOM*, avalat per la documentació medieval, no podríem veure en l'origen un *MONTEM SECTUM* 'muntanya tallada', que faria al·lusió als portells que hi han excavat els rius pirinencs, els congostos de Mont-rebei i de Terradets? El lingüista argumentava que en aquest cas s'esperaria el resultat **Montsit*, mai *Montsec*. I partir d'un *MONTEM SAEPTUM*, amb un participi de *SAEPIRE* 'tancar', tampoc acabava de convèncer. En aquest cas la metàfora tindria el sentit de 'mont que fa de tanca, que és com un mur', que evidentment separaria el territori de l'alta muntanya i el de la terra plana. Però hi havia dificultats per justificar el canvi de la dental final per una velar sorda. En ajut del lingüista i del biòleg va venir un geògraf, en Joan Tort, que havia trepitjat aquells paratges i deia en comunicació epistolar:

Crec que això que el Montsec no sigui un “mont sec”, en el sentit territorial global (i no solament en un sentit biològic) és molt discutible. Els aquífers (surgències o fonts) del massís, a causa de l'estructura geològica de la serralada, no afluïren fins a una altitud molt baixa (forat de l'Or, font de les Bagasses i un llarg etcètera); també, un aquífer molt interessant —i prova que el país, excepcionalment, també és humit—, els estanys d'Estanya, es forma a una cota molt baixa (perquè, per sobre d'aquesta altitud, el predomini de les roques carbonatades és absolut i, per tant, la norma és que l'aigua de pluja s'hi infilti). Com a conseqüència, a partir d'una determinada altitud, la muntanya no té aigua superficial i tendeix a ser força eixarreïda: és el que passa, sistemàticament, a massissos calcaris propers, com el Turbó, el Cotiella, la serra de Sant Gervàs o el Boumort. Per què, doncs, no s'anomenen Montsec, cap d'aquests? Per la senzilla raó que el Montsec té més envergadura i més extensió que cap d'ells.

Vegeu com la teoria de la interdisciplinarietat es fa pràctica en el nostre treball quotidià. Encara recordarem un cas en què el lingüista va poder ser útil: a l'obaga d'aquesta serra del Montsec el biòleg creia haver trobat el topònim *el Racó dels Cedres*, en el terme d'un poblet anomenat l'Estall. Hagués estat molt bonic pensar que allà hi ha pogut haver cedres, però ara no n'hi ha i dubtem que mai n'hi hagi hagut. El dia-

lectòleg sap que allà l'article femení *les* pot reduir-se a *es* i que el nom de la planta enfiladissa anomenada *heura* té en aquells poblets la forma *hedra*. Allò és en realitat el *Racó des Hedres*. En un mapa de botànica històrica ens equivocaríem si hi féssim figurar allà l'hàbitat antic de la famosa conífera. No sabia dir si aquestes heures corresponen a una espècie emparradora com l'*Hedera helix* o a una altra que es manté més arran de terra, com la *Glechoma hederacea*. Però això ens permet passar a una altra consideració.

Una de les branques de la toponomàstica més difícils és la fitotoponímia. El lingüista i el botànic no poden avançar aquí sense ajudar-se mútuament i necessiten endemés el suport de geògrafs i cartògrafs. Una mateixa espècie vegetal rep noms distints segons les regions i, al contrari, distintes espècies vegetals poden rebre el mateix nom. Qui prengui, sense comprovació sobre el terreny, el nom de lloc com a indicatiu de l'existència d'una espècie vegetal pot equivocar-se. En algunes zones de la Romània els descendents lèxics de TAXUS poden referir-se a l'espècie TAXUS BACCATA, però en altres poden referir-se, no a la conífera que anomenem *teix*, sinó a diverses espècies de ginebre, anomenat en llatí IUNIPERUS. Allò que s'entén per *baladre* en unes zones del domini català no té gran cosa a veure amb el que s'entén per *baladre* en altres indrets. Qui pensi que el nom de la *Cirosa* —antiga masia on va tenir lloc el famós episodi conegut com “el miracle de Solsona”— té a veure amb el nom del cirerer, probablement s'equivocarà. Tant aquest nom com el de l'antic mas conegut com la *Ciroga*, al municipi ribagorçà de Monesma, es més probable (Terrado, 2004:42) que estiguin en relació amb el nom de l'auró (ACER -IS) que amb el del cirerer. I d'aquests perills solament pot salvar el coneixement directe de la realitat geogràfica, botànica i toponímica i el contacte interdisciplinari entre els col·legues que es dediquen a aquestes ciències.

Un altre exemple del que pot ser la col·laboració entre investigadors de camps en principi allunyats el veiem en la mà estesa per part del Museu de Ciències Naturals d'aquesta ciutat de Barcelona cap als toponimistes i geògrafs. En una carta adreçada a mi mateix pel senyor Francesc Uribe es diu:

Ara, però, et voldria parlar d'un altre projecte que fa temps estem mirant d'engegar i també té a veure amb la toponímia. Es tracta de presentar a Internet un espai web on el museu publiqui els llistats de toponímia que apareixen en les col·leccions. D'aquesta forma creiem que la informació estructurada en índexs i tesaurus serà d'utilitat per altres usuaris, especialment si va proveïda de la corresponent georeferenciació, peça clau per traslladar el coneixement geogràfic al terreny de les anàlisis estadístiques o simplement gràfiques.

Aquesta obertura a la interdisciplinarietat sembla ben natural quan es té clar que la nostra activitat és un servei a la cultura i a la ciència i que al cap i a la fi estem treballant per als ciutadans:

Ara bé, aquesta mateixa pàgina web pot servir-nos també per rebre consell, crítica o ampliació del nostre servei d'informació geogràfica. En la mesura que disposem de recolliments procedents de molt diverses parts del planeta ens trobem sovint amb termes de lloc que difícilment podem tractar nosaltres sense l'ajut de qui conegui el terreny o també ens trobem amb termes de toponímia menor, fins i tot a Catalunya, que no sabem ben

bé on es troben [...]. Tot això ho explico perquè em sembla que estaria bé vestir aquesta pàgina web amb arguments i recursos procedents de les disciplines implicades amb la toponímia.

En definitiva, sembla aquí complir-se el disseny de Joan Tort quan parla de veure en l'onomàstica “un àmbit de confluència i d'interacció entre disciplines diverses”.

3. L'onomàstica com un fet evolutiu

El naixement de la nostra ciència onomàstica dintre d'una tradició d'estudis històrics i comparatius ha afavorit que el nom propi es consideri, ja des dels treballs pioners de Josep Balari i Jovany, com un element dintre d'un sistema en evolució constant. El fet onomàstic és una realitat viva, que manifesta la vida i el dinamisme socials, a través de la llengua amb la qual una determinada societat s'expressa. Podríem parlar aquí del principi de creativitat. Les teories evolucionistes han demostrat que el món està sotmès a un procés de contínua creació, i els nostres sistemes d'expressió d'aquest món, per exemple la llengua o la cartografia, també estan en contínua transformació. Els noms acostumen a reflectir el coneixement del món. Aquest coneixement és canviant per dues raons: primer perquè la mateixa realitat canvia i segon perquè canvia la manera d'enfocar la realitat. En cada època la humanitat posa a punt eines adequades per interpretar el món i, en conseqüència, allò que s'ha anomenat *Weltanschauung*, la visió del món, va transformant-se. Ho podem veure en un camp complementari dels estudis toponímics: la cartografia. És apassionant fer una historiografia de la cartografia. Els mapes tenen també la seva diacronia. Però és en el terreny de la llengua on això es mostra més clarament. Els sistemes lingüístics —i més en concret els subsistemes antroponímics i toponímics— van adaptant-se a les noves condicions. La toponomàstica és una disciplina històrica.

Aquest enfocament de l'onomàstica té conseqüències metodològiques. La primera és el recurs constant a la documentació, controlada amb rigor i interpretada amb clarividència. L'obra de Balari és ja moderna en aquest punt.

L'onomàstica catalana ha disposat sortosament d'abundosa documentació, custodiada amb cura per bons arxivers i estudiada per grans historiadors. Per fer-nos una idea de la riquesa documental a disposició dels estudiosos catalans, podem acudir al llibre *Documents jurídics de la història de Catalunya*, publicat pel Departament de Justícia de la Generalitat l'any 1992, o bé a l'obra de Frederic Udina titulada *Documents cabdals de la història de Catalunya*. Potser la imatge més representativa de la valoració dels documents medievals (Generalitat, 1992:110) sigui aquella miniatura en què Alfons I el Cast i el seu conseller Ramon de Caldes apareixen triant les escriptures que hauran de ser copiades en el *Liber Feudorum Maior*. És aquest un gran cartulari que recopila els documents que proven la legitimitat del domini de la Casa de Barcelona sobre els comtats patrimonials (Girona, Barcelona, Osona) i sobre aquells que s'hi van unir en el segle XIII (Besalú, Cerdanya, Pallars Jussà, Rosselló).

Podríem il·lustrar aquesta mena de documents amb textos del segle IX, com un en el qual el comte Guifré, fundador del Casal de Barcelona, fa diverses ofrenes al

monestir de Santa Maria de Ripoll (Udina, 1987:23). O també amb textos del segle xi del fons documental de Sant Vicenç de Roda de Ribagorça. D'època més tardana, podríem mostrar els llibres dels repartiments, com les llistes d'alqueries del *Memoriale Divisionis* de l'illa d'Eivissa, escrites després de la conquesta de 1235. I no hauríem d'oblidar els atlas marítims, com les cartes portulanes de l'escola d'Abraham i Jafuda Cresques. El professor Vicenç Rosselló és el gran especialista en la toponímia de cartes marítimes, que van obrir la societat medieval a mons insospitats i van propiciar el pas a l'edat moderna.

Documents, mapes, noms, són instruments per comprendre el món i també per transformar-lo. L'estudi d'aquests instruments desvetlla en nosaltres la consciència històrica. La realitat canvia com a conseqüència de l'acció de l'home. Canvia la realitat física i canvien també les maneres de representar aquesta realitat, començant per la llengua i el seu component onomàstic. Suposarà aquest canvi constant un obstacle insalvable per arribar a comprendre el fet onomàstic? Constitueix un repte, no pas una impossibilitat. El principi de transparència és un dels pilars de la creació onomàstica. Que l'onomàstica estigui sotmesa al principi de creativitat i fins i tot al de subjectivitat, no vol dir que sigui arbitrària. El cognom *Farreny* pot aplicar-se a un home dèbil i esquifit. Però això no priva a la llengua de tenir un adjectiu *ferreny* que significa 'de complexió forta, com el ferro'. Els noms acostumen a reflectir el coneixement del món. El principi de transparència permet de penetrar en la interpretació dels noms i també en la gran complexitat del fet onomàstic.

4. La complexitat del fet onomàstic

En un país que ha estat històricament i geogràfica un punt de trobada de cultures i llengües diverses, el fet onomàstic i la seva interpretació presenten una gran complexitat. La multiplicitat d'estrats onomàstics s'ha ofert com un repte als investigadors. S'ha descrit capes d'elements anteriors genèticament a la difusió de les llengües indoeuropees, estrats indoeuropeus molt primitius i d'altres més moderns de tipus cèltic, estrats deguts al llatí i les seves derivacions romàniques, estrats germànics i elements aràbics.

Josep Balari i Jovany va establir ja els principis d'una estratigrafia lingüística de l'onomàstica catalana. Ara bé, el gran constructor d'aquesta columna fonamental de la nostra ciència va ser Joan Coromines. A banda de molts estudis dignes d'atenció, la seva gran obra és el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Gràcies a aquest diccionari es va poder redactar més tard l'*Onomasticon Cataloniae*. Se li pot discutir a Coromines la fonamentació d'algunes de les seves intuïcions o l'encert d'algunes anàlisis de detall. Però no es pot negar que posseïa dues coses: una visió global coherent de tota la història de la llengua catalana i una honestedat científica ben provada, que el feia vehement de vegades, però que cercava la veritat per damunt de tot.

Potser l'empresa amb què es va guanyar més crítiques va ser la seva reconstrucció dels estrats prellatins. Calia ser ben valent per endinsar-se en aquest terreny, però ell mai s'havia amagat davant del perill. Solia recomanar prudència en treballar aquests estrats i deia: "aquí estem dintre de la boira, anem a palpentes". I recordava

que, quan el van invitar al primer congrés de llengües i cultures preromanes de Salamanca, hi va anar amb un cert temor, perquè considerava que ell no en sabia prou. Malgrat tot hi va acudir i va descobrir que “els altres tampoc en sabien gaire”.

En el moment d'establir els estrats indoeuropeus prellatins de la península Ibèrica, Coromines va adonar-se que uns mots perdien la P- inicial indoeuropea, mentre que altres la mantenien. Els primers els va assignar als dialectes de la família cèltica i el segons a una altra llengua indoeuropea més arcaïtzant. Sumant aquesta i altres observacions fonològiques i afegint-hi evidències morfològiques i lèxiques, va pensar que podíem estar enfront d'una llengua molt primitiva, potser anterior a l'arribada dels celtes. Com que en els anys en què ell desenvolupava aquests treballs, els estudis sobre la cultura dels camps d'urnes (en alemany *Urnenfelder Kultur*) feia notables progressos, va pensar que un poble relacionat amb ella podia ser responsable de la difusió d'aquest estrat. Per donar nom a aquest poble, i acudint a la llengua grega, va crear el neologisme *sorotàptic*. En bona mesura, els arguments que el van ajudar a bastir la hipòtesi sorotàptica estan basats en l'onomàstica. La hipòtesi de Coromines ha rebut crítiques molt nombroses. No és aquest el lloc per decidir si és defensable o no. El que sí que podem dir és que ell va procurar fonamentar acuradament la seva teoria. Qui desitgi falsar-la tindrà l'obligació d'explicar d'una manera més convincent el conjunt de tots aquells fets per als quals el mestre va creure trobar una explicació.

Amb l'estrat *mossàrab* passa quelcom de similar. No és Coromines l'inventor de la teoria mossarabista, però ell la va acceptar. Tanmateix, el cas és diferent del dels estrats prellatins, perquè el coneixement que tenim del llatí, de l'àrab i de les llengües romàniques peninsulars permet una crítica molt més fonamentada. La raó de fons de la teoria segueix en peu: hi ha elements lèxics i toponímics d'aspecte arcaic i que són difícilment explicables per les llengües romàniques que coneixem: gallec, asturià, castellà, aragonès o català. Que en molts casos la proposta d'etimologia mossaràbiga no resisteix la crítica és cert. El que caldrà veure és si tots els fets que l'escola de Menéndez Pidal explicava per mossarabisme són explicables d'una altra manera o si, malgrat tot, necessitem encara aquest concepte.

Potser més encara que aquests temes, ha mogut controvèrsia allò que Coromines va denominar el *basc pirinenc*. De vegades, matisant, va parlar de basc ribagorçà o de basc pallarès. La toponímia va ser aquí la base més forta sobre la qual va assentar els seus arguments. I hem de dir que ell no va partir d'un a priori. Solament després d'analitzar acuradament el conjunt de dades disponibles, va arribar a la conclusió que llengües que tenien afinitat tipològica amb el basc havien estat parlades tot al llarg dels dos vessants del Pirineu. Abans d'enfrontar-se científicament amb el tema, tenia la impressió que demostraria la inconsistència d'aquestes idees. Coromines va acabar convenent-se a si mateix, precisament del contrari d'allò que esperava demostrar.

I no solament és complexa la gènesi dels noms, també ho és la seva difusió i transmissió. Els noms poden haver estat creats allà on es troben o bé haver-hi estat transportats. Havent estat Catalunya terra d'immigració ultrapirenaica, ens preguntem sovint si la coincidència de noms és deguda a poligènesi o bé al transport del nom. *Briançó*, a la Segarra, o *Verdú*, a l'Urgell, són noms creats in situ, és a dir celtismes autòctons, o bé són noms creats a la Gàl·lia i transportats després a les nostres terres?

Agramunt, Montblanc i l'Albi, són nostres perquè els vam crear aquí o perquè els vam adoptar? Claravalls, Claramunt, Blancafort: no ens recorden sengles noms del país veí? Constatem que de vegades hem importat noms, però d'altres els hem exportats: de Catalunya han passat a València i Mallorca, i de qualsevol d'aquests espais han pogut saltar a regions molt allunyades, com Amèrica, per causa de la colonització. Molts topònims integrats en antropònims han iniciat també un camí cap a terres llunyanes on han arrelat altra vegada com a topònims.

La multiplicitat de capes onomàstiques i una casuística complicada han obligat a posar a punt a casa nostra una acurada metodologia, un fil d'Ariadna que pogués guiar en l'estudi i la interpretació dels noms. Les terres de parla catalana són certament un espai petit però de paisatge natural i de paisatge toponímic molt variats. Per això són un bon laboratori de proves per a la lingüística i demostren a la clara com n'és de complex el fet onomàstic.

5. Fidelitat al fet territorial

L'onomàstica permet a l'ésser humà d'orientar-se en l'Univers, oscil·lant entre dos infinits: l'infinít de l'immensament gran, obert al sistema planetari i a les galàxies, i l'infinít de l'immensament petit, atent al fet local, al detall, a l'espai immediat. L'onomàstica catalana ha mantingut sempre, des del temps de les guies d'excursionisme, un fort arrelament al terra. Ha estat una onomàstica de xiruca i motxilla al dors. I d'això en són testimoni grans acadèmics, com Joan Coromines, i grans recollctors de noms, com Ramon Amigó, que es referia a la pròpia tasca com la d'aquells "que ens dediquem a col·leccionar i organitzar tota mena de noms". Ha interessat molt el fet local i l'explicació detallada de tot allò que és proper i que caracteritza la cultura i la manera de ser dels pobles.

Hi ha realment un interès popular i col·lectiu per recollir amb fidelitat uns noms que constitueixen el nostre patrimoni immaterial. S'explica així que hi hagi tantes monografies toponímiques i antroponímiques publicades. S'ha treballat molt i no podem ressenyar-ho tot aquí. També és veritat que hi queda molt per fer, però podem donar ja una mostra representativa de regions molt diverses.

Com un exemple del que s'està fent a la Catalunya del Nord podem parlar del llibre de Montserrat Cailà i Jean Paul Escudero titulat *Història dels noms des Reiners. Les arrels d'un poble del Vallespir* (2005). En l'extrem oposat del territori pirinenc, s'ha publicat trenta-cinc reculls de noms dels municipis ribagorçans, un projecte gairebé enllestit. El darrer està dedicat al municipi de Bonansa (Francino, 2010), redactat per Glòria Francino i Carles Feixa. A la serralada litoral podem mostrar com a exemple l'estudi sobre la toponímia de la Vall d'Osor (Bruguera, 2010), a les Guillerries, a càrrec de Fèlix Bruguera. A la comarca del Vallès cal destacar els nombrosos reculls deguts a Enric Garcia-Pey, com el que l'any 1990 va dedicar al municipi de Granollers. A l'interior, les comarques lleidatanes (Turull, 2007) han estat metòdicament treballades per Albert Turull. Més al sud, trobem la zona més ben estudiada de tot el domini català: el Camp de Tarragona i la serra de Prades. Representatiu d'aquest territori pot ser el llibre dedicat per Ramon Amigó al municipi de Siurana de Prades (Amigó, 1995). Entrant ja a terres valencianes, podem fer esment del llibre de Jesús Bernat sobre Atze-

neta del Maestrat (Bernat, 2000). Si agafem la línia de la costa, podem referir-nos a dos llibres de Maria-Teresa Muntanya: un dedicat al terme de Tarragona (Muntanya, 2007) i l'altre, als noms de lloc sotaiguats, des de la mar sitgetana a la rapitena (Muntanya, 1991). A la part meridional del territori podem mencionar el llibre de Joan Ivars sobre els noms de lloc i de persona de Dénia (Ivars, 1995). I no oblidarem els llibres sobre toponímia de costa de les Illes, deguts a Cosme Aguiló, com ara el que va dedicar (Aguiló, 1991) a la costa de Felanitx.

Tots aquests llibres acostumen a reunir dades orals, dades documentals, georeferenciació dels topònims i representació cartogràfica. Són un exemple de l'esforç per ser fidels al territori en el sentit més ampli: a la història, la cultura, la llengua. I evidentment a la geografia. Però també ara en un sentit ampli, no solament limitada a l'aspecte cartogràfic. Perquè altra vegada hem de recordar que l'onomàstica és de naturalesa lingüística. La intenció de la cartografia és aixecar acta d'una realitat, dreçar una representació intersubjectiva de l'espai físic. El cartògraf té la seva objectivitat. L'objectivitat del toponimista és un compromís amb el llenguatge dels parlants que poden descriure aquella realitat. Si una persona del país afirma que d'un indret se'n diu *l'Estany*, no és segur que ens hi puguem banyar. Pot haver-hi allà una població, una terra de cultiu o un bosc. El valor de veritat de l'ús toponímic depèn del sistema lingüístic intersubjectiu que una comunitat ha creat. El parlant individual transmet una tradició. I si crea un nom, no passarà al sistema fins que no hagi estat acceptat per la comunitat. Certament, hi ha independència entre la simbologia geogràfica i la simbologia lingüística. Que d'un lloc en diguin *l'Estany* no ens autoritza a representar sobre el paper una massa d'aigua. Que en un indret hi hagi realment un estany no és raó suficient per escriure sobre el mapa el mot *Estany*. Caldrà veure si la llengua que s'hi parla la classifica com un *estany*, un *estanyó*, una *bassa*, un *ibón*, una *llacuna* o li aplica qualsevol altre apel·latiu. Allò que per a l'investigador és un *riu*, pot ser cosa diferent per a qui hi pesca o en treu l'aigua per regar: un *barranc*, una *aigua*, una *aigüeta*, una *ribera*, un *carant*... Mai insistirem prou sobre aquest fet: la toponímia és una ciència local i dialectal. No ens és lícit de canviar la forma dels topònims. Si ho féssim, emparant-nos en una voluntat normativa que cerqués un vocabulari aplicable a tot el domini de la llengua, atemptaríem contra el principi d'objectivitat. La riquesa de la toponímia rau en la seva diversitat. La dignitat del treballador de l'onomàstica rau en el respecte d'aquesta diversitat, en el respecte del fet territorial.

6. Onomàstica i identitat

Hem dit que l'onomàstica catalana és una obra col·lectiva. No podia ser d'altra manera, perquè ha estat estimulada per un afany d'aprofundir en el coneixement de la pròpia cultura i de conservar-la. Si les directrius de l'anomenat GENUNG (Grup d'Experts de les Nacions Unides en Noms Geogràfics), posen l'èmfasi en la necessitat d'estudiar i mantenir l'onomàstica dels pobles del món, com una mostra de respecte envers la seva cultura, l'onomàstica catalana pot ser presentada com una aplicació d'aquestes directrius.

Si les Nacions Unides recomanen la creació de nomenclàtors, hem vist com, abans que fos creada aquesta institució, Catalunya tenia ja publicat el 1918 el nomen-

clàtor de la Mancomunitat. Si recomanen el respecte de les formes dialectals, hem vist com els reculls de topònims malden per respectar el fet territorial. Va ser precisament en les nostres terres on es va redactar la Declaració Universal de Drets Lingüístics de Barcelona, de l'any 1996, que en l'article 32 diu :

Tota comunitat lingüística té el dret d'establir, preservar i revisar la toponímia autòctona. Aquesta no pot ser suprimida, alterada o adaptada arbitràriament, com tampoc no pot ser substituïda en cas de canvis de conjuntures polítiques o d'un altre tipus.

I en l'article 34 assenyala:

Tota persona té dret a l'ús del seu antropònim en la llengua que li és pròpia i en tots els àmbits, i a una transcripció fonèticament tan fidel com sigui possible a un altre sistema gràfic només quan s'escaigui.

El 1903, Joan Maragall va pronunciar davant l'Ateneu Barcelonès el seu *Elogi de la paraula*. Doncs bé, quinze anys després, el redactor del pròleg del nomenclàtor de la Mancomunitat va fer l'elogi de la paraula geogràfica, del nom de lloc:

I és una cosa tan important conservar la grafia autèntica i tradicional del nom de lloc! El nom de lloc és com una paraula sagrada, és com el nom d'un ésser superior, en pronunciar el qual amb respecte, fem acatament a la mateixa cosa. En els noms de les nostres ciutats, viles i llocs, s'ha condensat la quinta essència de la nostra civilització. Aquests noms ens parlen de diferents corrents de pobles que ens han deixat llur substràtum de cultura, sia florent, sia rudimentària. És tan fort l'encuny que guarda el nom de lloc, que la superposició d'una població de llengua diferent necessita més de mil anys per a esborrar-lo (Mancomunitat, 1918:4).

La ciència onomàstica general ha contribuït a fer-nos conscients de qui som, a prendre consciència de la pròpia identitat. Com a contrapartida, l'onomàstica catalana ha contribuït a l'onomàstica general, aportant-li una experiència de més de cent anys, desvetllant l'interès per aquest camp en altres territoris d'Espanya i d'Europa, obrint-la a la interdisciplinarietat, ajudant a posar a punt mètodes que la fessin més científica, mostrant el respecte pel fet territorial.

El nom de lloc és com una paraula sagrada, deia el prologuista del nomenclàtor. El senyor Josep Maria Albaigès, president de la Societat d'Onomàstica, ens comentava, en una entrevista mantinguda aquest estiu, el sentit de la paraula en el mite del Gènesi: Déu crea les coses i els animals, però després porta tots els vivents a la presència d'Adam, perquè sigui l'home qui els posi nom. Déu realitza una primera creació. L'home, a través del llenguatge, procedeix a una segona creació. Potser sigui el desig de comprendre la potència creativa del llenguatge allò que ha portat la cultura catalana a un desenvolupament molt considerable de l'onomàstica, una ciència que estudia aquella segona creació que converteix l'ésser humà en un ésser cultural i li assegura la plena realització com a persona.

Bibliografia orientativa²

- ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2009). *Corpus toponímic valencià*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- AEBISCHER, Paul (1926). *Études de toponymie catalane*. Barcelona: Institució Patxot. [També a Aebischer (2006), *Estudis de toponímia catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.]
- AGUILÓ, Cosme (1991). *La toponímia de la costa de Felanitx*. Felanitx: Ajuntament de Felanitx.
- AGUILÓ, Cosme (1996). *La toponímia de la costa de Lluçmajor*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- AGUILÓ, Cosme (2002). *Toponímia i etimologia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ALANYÀ i ROIG, Josep (1994). *Batea i el seu terme municipal: Partides, accidents geogràfics, topònims i camins*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarragonenses.
- ALCOVER, Antoni Maria (1904-1905). «Per què serveix la toponímia: l'article ES i SA dins la toponímia catalana». *Bolletí de Dialectologia Catalana* [Palma de Mallorca], núm. 2, p. 347-360.
- ALCOVER, Antoni Maria (1916-1917). «Escorcolls toponímics i gentillicis. Els articles ES, S', SA dins la toponímia actual del Principat». *Bolletí de Dialectologia Catalana* [Palma de Mallorca], núm. 9, p. 349-352.
- ALCOVER, Antoni Maria; MOLL, Francesc de Borja (1926-1927). *Diccionari català-valencià-balear*. Palma de Mallorca: Editorial Moll.

2. La bibliografia sobre onomàstica catalana és molt extensa. Molts autors i moltes obres de gran mèrit no figuren en aquesta llista per manca d'espai i perquè tampoc és la nostra finalitat donar una bibliografia exhaustiva. Consti el nostre respecte a tots aquells el nom dels quals no ha pogut aparèixer aquí.

- ALSUS, Pere; PUJOL, Celestí (1883). *Nomenclátor geográfico histórico de la provincia de Gerona desde la más remota antigüedad hasta el siglo XV*. Girona: Imprenta de Paciano Torres.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1957). *Els topònims de la ciutat i del terme de Reus*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs. [També a AMIGÓ (1958), Barcelona: Societat Catalana de Geografia, i nova edició augmentada a AMIGÓ (1988), Reus: Associació d'Estudis Reusencs.]
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1963). *Els topònims del terme municipal del poble de la Mussara*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1968). *Els topònims del terme municipal del poble de Constantí*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1968). *Toponímia dels termes municipals i nuclis de població de Castellvell del Camp i d'Almonaster*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1968). *Toponímia de Vila-seca de Solcina i del seu terme municipal*. Vilaseca-Salou: Agrupació Cultural de Vilaseca-Salou.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1979). *Toponímia del terme municipal de Vilallonga de Ter*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajoana.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1985). *Noms de lloc i de persona del terme de Prades*. Prades: Associació d'Estudis Reusencs : Ajuntament de Prades.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1985). *Siurana de Prades*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1988). *Materials per a l'estudi dels noms de lloc i de persona de Reus*. Lleida: Virgili i Pagès.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1989). *Sobre inventaris de noms de lloc: Introducció metodològica*. Reus: Edicions del Centre de Lectura.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1999). *Introducció a la recerca en toponímia i antroponímia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2000). *Llenguatge endins: Un recorregut històric pels noms de lloc*. Reus: Edicions del Centre de Lectura.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2005). *Espigoladures onomàstiques*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2006). *La Mussara, un vell afecte: Notícies històriques disperses*. Barcelona: Rafael Dalmau.

- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2008). *Onomàstica del terme municipal de Constantí*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2011). *Onomàstica i llenguatge: De cap a cap del país*. Barcelona: Rafael Dalmau.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon; ESPASA BALLESTER, Joan Baptista (1988). *Noms actuals i pretèrits del terme antic de Cornudella de Montsant*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon; PERE ANGLÈS, Ramon (2001). *L'Albi i els seus noms*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- BADIA, Joan; BOFARULL, Benjamí; CARRERAS, Enric; PIÑERO, Dídac (1989). «Toponímia i localització de restes arqueològiques a la rodalia de Llançà». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], núm. 37, p. 21-27.
- BADIA i MARGARIT, Antoni Maria (1972). «Toponímia regional bilingüe en Catalunya». A: *Coloquio sobre Toponímia: celebrado en Madrid los días 21, 22 y 23 de mayo de 1969*. Madrid: Asociación Española para el Progreso de las Ciencias, p. 55-75.
- BADIA i MARGARIT, Antoni Maria (1999). «Dialectologia i toponímia». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], núm. 77, p. 5-15: *XXII Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica (Vilafranca del Penedès, 10-12 maig 1996)*.
- BADIA i MARGARIT, Pere (1990). *Els noms de lloc de Catalunya: Aproximació al coneixement geogràfic-històric dels municipis i comarques del Principat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- BALARI JOVANY, José (1899). *Orígenes históricos de Cataluña*. Barcelona: Hijos de Jaime Jepús. [Reedició a Balari (1964), Barcelona: Instituto Internacional de Cultura Romànica.]
- BASTARDAS i RUFAT, Reina (1994). *La formació dels col·lectius botànics en la toponímia catalana*. Barcelona: Reial Acadèmia de Bones Lletres.
- BOLÒS, Jordi (2001). *Cartografia i història medieval*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- BOLÒS, Jordi; HURTADO, Víctor (1984-1987). *Atlas històric de Catalunya*. Vol. 1 (anys 759-992). Barcelona: Mirador.
- BOLÒS, Jordi; HURTADO, Víctor (1998). *Atlas del comtat de Besalú (anys 785-988)*. Barcelona: Dalmau.
- BOLÒS, Jordi; HURTADO, Víctor (1999). *Atlas dels comtats d'Empúries i Peralada (anys 780-991)*. Barcelona: Dalmau.

- BOLÒS, Jordi; HURTADO, Víctor (2000). *Atlas del comtat de Girona (anys 785-993)*. Barcelona: Dalmau.
- BOLÒS, Jordi; MORAN, Josep (1994). *Repertori d'antropònims catalans*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- BRAMON, Dolors; LLUCH BRAMON, Rosa (1998). *Mots remots: Setze estudis d'història i toponímia catalana*. Girona: Curbet.
- BRUGUERA LIGERO, Fèlix (2010). *Recull de noms d'Osor*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- CAILÀ GUITART, Montserrat; ESCUDERO, Jean Paul (2005). *Història dels noms de Reiners: Les arrels d'un poble del Vallespir*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- CARDÚS, Cristòfor (1936). «Els noms de lloc de les terres catalanes: Sant Pere de Riudebitlles». *Mai Enrera. Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia* [Barcelona], (febrer-març 1936). [Reedició el 1956, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana de Geografia, reimpressió a *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* [Barcelona], núm. 28-29, p. 137-146.]
- CARIA, Rafael (1993). *Toponomastica algherese: Introduzione allo studio dei nomi di luogo della città, del territorio e delle coste di Alghero*. Cagliari: Editrice Democratica Sarda.
- CARRERA BAIGET, Aitor (2001). *Toponímia de Bausen e des Quate Lòcs: Estudi sus eth lexic deth Baish Aran*. Viella: Conselh Generau d'Aran.
- CARRERAS CANDI, Francesc (1964). *Diccionari nomenclàtor dels pobles i poblats de Catalunya*. Barcelona: Aedos.
- CARRERAS CANDI, Francesc (1970). *Nomenclàtor geogràfic del País Valencià*. Barcelona: Promocions Culturals.
- CASANOVA, Emili; MATEU, Joan F. (2000). *Estudis de toponímia valenciana*. València: Denes Editorial.
- CASANOVA, Emili; ROSSELLÓ, Vicenç (1995). *Materials de toponímia (Mestratge de toponímia, 1990-1991)*. València: Denes Editorial : Generalitat Valenciana : Universitat de València.
- CASANOVA, Emili; ROSSELLÓ, Vicenç (ed.) (2002). *Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes*. València: Universitat de València : Denes Editorial.
- CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA (1931). *Diccionari nomenclàtor de pobles i poblats de Catalunya*. Barcelona: Llibreria Catalònia.

- CLOPAS i BATLLE, Isidre (1991). *Toponímia històrica de Martorell*. Martorell: Ajuntament de Martorell.
- COLOMER PRESES, Ignasi Maria (1960). *La toponímia de Catalunya en la cartografia manuscrita del segle XV*. Barcelona: Balmesiana.
- COMISSIÓ DE TOPONÍMIA D'ANDORRA (2010). *Nomenclàtor d'Andorra*. Andorra: Diari Oficial del Principat d'Andorra.
- CONSEILH GENERAU D'ARAN (2003). *Nomenclàtor dera Val d'Aran*. Viella: Conselh Generau d'Aran.
- COROMINES, Joan (1936). «Toponímia catalana: mètodes i resultats». *Mai enrera. Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia* [Barcelona], núm. 129, (febrer-març 1936), p. 17-20.
- COROMINES, Joan (1960). «De toponomástica hispana. Juicios, planes y tanteos». A: *Studia Philologica: Homenaje ofrecido a Dámaso Alonso por sus amigos y discípulos con ocasión de su 60º aniversario*. Vol 1. Madrid: Gredos, p. 373-411.
- COROMINES, Joan (1965-1970). *Estudis de toponímia catalana*. Barcelona: Barcino.
- COROMINES, Joan (1972). *Tópica Hespérica: Estudios sobre los antiguos dialectos, el substrato y la toponimia románica*. Madrid: Gredos.
- COROMINES, Joan (1980-1995). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial.
- COROMINES, Joan (1983). «Toponímia de la Vall de Boí». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], núm. 12 i 14, p. 1-20 i 1-23.
- COROMINES, Joan (1989-1997). *Onomasticon Cataloniae: Els noms de lloc i noms de persona de totes les terres de llengua catalana*. Barcelona: Curial.
- COROMINES, Joan; MASCARÓ, Josep (1989). *Onomasticon Cataloniae: I Toponímia antiga de les Illes Balears*. Barcelona: Curial.
- COROMINES, Joan; RIBAS, Enric (1936). «Per al recull dels noms de lloc de Catalunya». *Mai enrera. Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia* [Barcelona], núm. 129 (febrer-març 1936). [Reimpressió a *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 28-29, p. 149-154.]
- COSTA, Georges J. (1994). *Répertoire-Atlas Patronymique des Pyrénées-Orientales au XIXe siècle*. Perpinyà: Presses Universitaires de Perpignan.
- COSTA, Georges J. (2000). *Répertoire-Atlas Diachronique des Noms de Famille des Pyrénées-Orientales au XXe siècle*. Perpinyà: Presses Universitaires de Perpignan.

- DOMINGO i FRANCÀS, Carles (1997). *Els noms de les formes del relleu*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- FRANCINO PINASSA, Glòria (2005). *Els noms de lloc del Pont de Suert*. Lleida: Pagès.
- FRANCINO PINASSA, Glòria; FEIXA, Carles (2010). *Toponímia de Ribagorça: Municipio de Bonansa*. Lleida: Milenio.
- GABINET D'ONOMÀSTICA (2001). *Nomenclàtor de nuclis de població de les Illes Balears*. Palma: Universitat de les Illes Balears. També disponible en línia a <<http://www.biblioloni.cat/toponimiabaleaer>>.
- GARCIA-PEY, Enric (1990). *Recull onomàstic de Granollers: Motius, topònims, nomenclatura*. Granollers: Ajuntament de Granollers.
- GARCIA-PEY, Enric (1997). *Recull toponomàstic de Martorelles*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajoana.
- GARCIA-PEY, Enric (2001). *Recull onomàstic de Parets del Vallès*. Parets del Vallès: Ajuntament de Parets del Vallès.
- GARCIA-PEY, Enric (2006). *Els noms de lloc i de persona de Llinars del Vallès*. Llinars del Vallès: Ajuntament de Llinars del Vallès.
- GARCIA-PEY, Enric (2007). *Recull onomàstic de Sant Quirze de Safaja*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1933).³ *Llista dels noms dels municipis de Catalunya: Drecada per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans amb la col·laboració de la Ponència de Divisió Territorial*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. [Elaborada per Pompeu Fabra, Josep Maria de Casacuberta i Joan Coromines. També a: *Divisió territorial. Estudis i projectes. Nomenclàtor de municipis: Text*, Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1933, p. 341-371.]
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1992). *Documents jurídics de la història de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2006). *Criteris per a la toponímia d'àmbit municipal*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. (Papers de la Comissió de Toponímia; 1)
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2009). *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*. 2a ed [1a ed. 2003]. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

3. Per amabilitat de l'IEC hem pogut utilitzar l'exemplar a l'Oficina d'Onomàstica.

- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES (1992). *Criteris lingüístics per a la senyalització viària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- GOMIS i MESTRES, Cels (1894). *La Vall d'Hostoles*. Barcelona: Llibreria d'Àlvar Verdaguer.
- GOVERN D'ANDORRA (2010). *Nomenclàtor d'Andorra*. Andorra.
- GRAELLS, Jordi; ROMAGOSA, Mercè; VILARÓ, Francesc; XIRINACHS, Marta (1999). *Criteris de traducció de noms, denominacions i topònims*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. (Criteris Lingüístics; 3)
- IGLÉSIES, Josep (1953). *Els noms de lloc de les terres catalanes. I La Riba: termes municipal i parroquial*. Barcelona: Societat Catalana de Geografia.
- IGLÉSIES, Josep; SANTASUSAGNA, Joaquim (1929). *Les muntanyes de Prades, el Montsant i Serra la Llena: Guia itinerària precedida d'un esbós monogràfic*. Reus: Centre de Lectura.
- IGLÉSIES, Josep; SANTASUSAGNA, Joaquim (1931). *Del camp de Tarragona a l'Ebre: Guia itinerària precedida d'un esbós monogràfic*. Reus: Centre de Lectura.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1933). *Llista dels noms dels municipis de Catalunya*. [Vegeu GENERALITAT DE CATALUNYA (1933), *Llista dels noms dels municipis de Catalunya. Dreçada per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans*.]
- IVARS CERVERA, Joan (1995). *Els noms de lloc i de persona de Dénia*. Teulada: Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta.
- JASSANS, Miquel Salvador (2003). *Onomàstica de Colldejou*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- JASSANS, Miquel Salvador (2008). *Onomàstica de Duesaigües i el seu terme*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- JOVÉ i HORTONEDA, Ferran (1990). *Història i onomàstica de Riudecols i dels seus agregats, les Irlles i les Voltes*. Reus: Centre d'Estudis Comarcals Josep Iglésies.
- KREMER, Dieter (1969-1972). *Die Germanische Personennamen in Katalonien*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- LLADONOSA PUJOL, José (1963). *Las calles y plazas de Lérida a través de la historia*. Lleida: Publicaciones del Ayuntamiento de Lérida.
- LLEONART, Assumpta; PARELLA, Miquel (1994). «Toponímia en cartografia». *Terra* [Barcelona], núm. 22, p. 11-26.

- LLOPIS LLORT, Isabel (2003). *Inventari i estudi dels noms de lloc i de persona de l'antic terme d'Albarca (Priorat)*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- LOMBARTE i ARRUFAT, Desideri (1990). *600 anys de toponímia a la vila de Pena-roja (Mataranya)*. Barcelona: Xarxa de Ponent.
- MALLORQUÍ, Elvis (coord.); AMIGÓ, Ramon [et al.] (2006). *Toponímia, paisatge i cultura: Els noms de lloc des de la lingüística, la geografia i la història*. Girona: Biblioteca d'Història Rural.
- MANCOMUNITAT DE CATALUNYA (1918).⁴ *Nomenclàtor de les ciutats, viles i pobles de Catalunya*. Barcelona: Imp. Casa de Caritat.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1962). *Toponímia de l'Aleixar i del seu terme*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1966). «Toponímia de Maspujols i del seu terme». *Boletín Arqueológico* [Tarragona], núm. 56, p. 229-246.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1969). «Toponímia de Vilaplana i del seu terme». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona* [Barcelona], núm. 33, p. 77-106.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1973-1974). «Toponímia del terme municipal de la Febró». *Boletín Arqueológico* [Tarragona], núm. 121-124, p. 163-192.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1980). «La persistència, a través dels noms de lloc, del conreu dels cereals i de la vinya i la cria del bestiar boví, oví i cabrum, als termes de l'Aleixar, Vilaplana i Maspujols». *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols* [Barcelona], núm. 8, p. 347-352.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1981). *Els noms de lloc del terme i del poble de Capafonts*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1985). *Els noms de lloc del terme i del poble de la Masó*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1990). «Toponímia i història al Camp de Tarragona». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], núm. 62, p. 1-13.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1994). *Els noms populars de núvols i boires: Camp de Tarragona, el Priorat*. Riudoms: CERAP.

4. Per amabilitat del Sr. Moran, hem pogut utilitzar l'exemplar de l'Oficina d'Onomàstica de l'IEC.

- MANENT i SEGIMON, Albert (2003). *El llop a Catalunya: Memòria, llegenda i història*. Lleida: Pagès Editors.
- MANENT i SEGIMON, Albert (2003). *Llunari de noms i mots: Qüestions d'onomàstica, dialectologia i despoblament del Camp de Tarragona*. Reus: Centre de Lectura de Reus.
- MOLL, Francesc de Borja (1959). *Els llinatges catalans: Catalunya, País Valencià, Illes Balears. Assaig de divulgació lingüística*. Palma de Mallorca: Moll.
- MOLL, Juli; TORT, Joan (1985). *Toponímia i cartografia: Assaig de sistematització*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya.
- MONTAÑA i MARTÍ, Maria Teresa (1991). *Els noms de lloc sotaiguats de la mar sitgetana a la rapitenca. I. Estudis. II. Inventari. III. Mapes*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- MORAN i OCERINJAUREGUI, Josep (1995). *Estudis d'onomàstica catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MORAN i OCERINJAUREGUI, Josep (1996). *Consideracions sobre l'onomàstica*. [Discurs llegit en la sessió inaugural del curs 1996-1997 de l'Institut d'Estudis Catalans.] Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MORAN i OCERINJAUREGUI, Josep (2011). «Josep Maria de Casacuberta i l'Institut d'Estudis Catalans». A: *Homenatge a Josep M. de Casacuberta i Roger (1897-1985), amb motiu del vint-i-cinquè aniversari del seu traspàs*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MORAN i OCERINJAUREGUI, Josep; RABELLA, Joan Anton; BATLLE, Mar (2002). *Topònims catalans: Etimologia i pronúncia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MOREU-REY, Enric (1962). *La rodalia de Caldes de Montbui: Repertori històric de noms de lloc i de noms de persona*. Barcelona: Teide.
- MOREU-REY, Enric (1965). *Els noms de lloc: Introducció a la toponímia*. Barcelona: Unió Excursionista de Catalunya.
- MOREU-REY, Enric (1974a). *Toponímia catalana: Assaig de bibliografia*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- MOREU-REY, Enric (1974b). *Toponímia urbana i onomàstica vària*. Palma de Mallorca: Moll.
- MOREU-REY, Enric (1976). «Toponímia del terme actual i pretèrit de l'Albiol». *Anuario de Filología* [Barcelona], núm. 2, p. 447-530.
- MOREU-REY, Enric (1978). «Toponímia del poble i del terme de Passanant». *Revista Catalana de Geografia*, [Barcelona], núm. 4, p. 549-576.

- MOREU-REY, Enric (1981). *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*. Barcelona: Millà.
- MOREU-REY, Enric (1982). *Els nostres noms de lloc*. Palma de Mallorca: Moll.
- MOREU-REY, Enric (1986). «Topònims i arqueologia. Un gran itinerari romà ignorat?». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], núm. 25, p. 8-12.
- MOREU-REY, Enric (1991). *Antroponímia: Història dels nostres prenomes, cognoms i renoms*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.
- MOREU-REY, Enric (1995). «Tipologia toponímica». A: CASANOVA, Emili; ROSSELLÓ, Vicenç (ed.). *Materials de toponímia (Mestratge de toponímia, 1990-1991)*. Vol. 1. València: Denes Editorial : Generalitat Valenciana, p. 45-52.
- MUNTANYA i MARTÍ, Maria Teresa; ESCATLLAR i TORRENT, Francesc (2007). *Tarragona: una passejada pel terme, una retrobada amb la gent*. Tarragona: Arola Editors.
- PALLÍ, Lluís (1988). *Toponímia litoral del terme de Calonge*. Calonge: Ajuntament de Calonge.
- PERE i ANGLÈS, Ramon (2004). *Recull de noms de lloc i de persona de Vilanova de Prades*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PERE i ANGLÈS, Ramon (2006). *Els noms del Vilosell i el seu terme municipal*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PERE i ANGLÈS, Ramon; AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1997). *Onomàstica del terme municipal d'Ulldemolins*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- PEREA SIMÓN, Eugeni (2006). *Onomàstica de Riudoms*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PEYTAVÍ, Joan (2007). *Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PEYTAVÍ, Joan (2010). *Antroponímia, poblament i immigració a la Catalunya moderna: L'exemple dels comtats de Rosselló i Cerdanya (segles XVI-XVIII)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PONS GURI, Josep Maria (2001). *Noms de rieres, rials i costes del terme d'Arenys de Mar*. Arenys de Mar: Ajuntament d'Arenys de Mar.
- PONS GURI, Josep Maria; RODRÍGUEZ BLANCO, Jesús (2000). *Els noms de lloc a l'Alt Maresme dels segles IX-XII: Antics termes de Montpalau, Palafoles i Tordera*. Arenys de Mar: El Set-ciències.

- PUCHADES, Josep Maria (1979). «Toponímia del planejament territorial a Catalunya». *Revista Catalana de Geografia* [Granollers: Montblanc-Martin], any 1, vol. 1, núm. 2.
- PUIGCORBÉ i TICÓ, Ramon (1987). *Toponímia penedesenca: Assaig etimològic*. Sant Sadurní d'Anoia: Institut d'Estudis Penedesencs.
- QUETGLAS, Pere (2004). «Josep Balari i Jovany. El camí cap a Europa». A: MALÉ, J.; CABRÉ, R.; JUFRESA, M. (cur.). *Els grans mestres de la filologia catalana i la filologia clàssica a la Universitat de Barcelona*. Barcelona: Universitat de Barcelona, p. 41-50.
- RIBAS, Pasqual (2001). *Atles de Castelló d'Empúries: Segles XVII-XIX*. Castelló d'Empúries: Ajuntament de Castelló d'Empúries.
- ROSSELLÓ i VERGER, Vicenç (2000). «Topònims pitiüsos de les cartes portolanes (1290-1620)». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], núm. 83, p. 57-67: *Actes del XXIV Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica (Eivissa, 10-11 de novembre de 1998)*.
- ROSSELLÓ i VERGER, Vicenç (2004). *Toponímia, geografia i cartografia*. València: Universitat de València.
- SABATÉ i ALENTORN, Jaume (1994). *Noms de lloc i de persona del poble i del terme municipal de Gratallops (Priorat)*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- SABATÉ i ALENTORN, Jaume (1994). *Noms actuals i pretèrits del poble i terme de Torroja del Priorat*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- SELFA SASTRE, Moisés (2008). *Onomàstica d'Alcover*. Barcelona: Societat d'Onomàstica: Institut Cartogràfic de Catalunya.
- SELLA i BARRACHINA, Ventura (1998). *Senyes de mar de mariners sitgetans*. Sitges: Grup d'Estudis Sitgetans.
- TERRADO i PABLO, Xavier (2005). *Toponímia de Ribagorça: Municipio de Monesma i Cajigar (Monesma i Quixigar)*. Lleida: Milenio.
- TERRADO i PABLO, Xavier (2007). «Els topònims i el llenguatge cartogràfic: poètica de la cartografia toponímica». A: *La porta al territori: Cartografia excursionista a Catalunya*. Granollers: Editorial Alpina : Museu de Granollers, p. 43-49.
- TERRADO i PABLO, Javier (2008). «El proyecto corominiano de un onomástico hispánico». A: BADIA i MARGARIT, Antoni M.; SOLÀ, Joan. *Joan Coromines, vida y obra*. Madrid: Gredos, p. 333-367.

- TORT i DONADA, Joan (2000). «Els noms de lloc i la geografia. La toponímia com a eina per a la conceptualització de l'espai». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], núm. 83, p. 86-98: *Actes del XXIV Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica (Eivissa, 10-11 de novembre de 1998)*.
- TORT i DONADA, Joan (2002). *La toponímia del Baix Camp: Una interpretació geogràfica*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs.
- TORT i DONADA, Joan (2007a). «Sobre el valor geogracotoponímic de l'obra *Orígenes històrics de Catalunya* (1899), de Josep Balari Jovany». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, núm. 106-107, p. 167-179.
- TORT i DONADA, Joan (2007b). «Per a una interpretació geogràfica de l'obra etimològica de Joan Coromines». A: CASANOVA, Emili; TERRADO, Xavier (ed.). *Studia in honorem Joan Coromines*. Lleida: Pagès, p. 263-287.
- TORT i DONADA, Joan (2007c). «El repte de la perspectiva transversal. L'onomàstica, un camí cap a la interdisciplinarietat». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, núm. 104-105, p. 39-76: *XXVIII Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, Maó-Ciutadella (Menorca), setembre de 2002*.
- TURULL, Albert (1991). *Els topònims de la Segarra: Nuclis de poblament, diccionari geogràfic i etimològic*. Cervera: Centre Municipal de Cultura.
- TURULL, Albert (dir.) (2004). *De Marimanya al Cargol: Inventari toponímic de les Valls d'Àneu*. Esterri d'Àneu: Consell Cultural de les Valls d'Àneu.
- TURULL, Albert (2007). *La toponímia de les comarques de Ponent: Un assaig d'interpretació tipològica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- UDINA i MARTORELL, Frederic (1985-1987). *Documents cabdals de la història de Catalunya*. Barcelona: Fundació Catalana.
- VENY i CLAR, Joan (1997). «Onomàstica i dialectologia». A: COSTA, Jordi (ed.). *Onomàstica a la Catalunya del Nord (Actes del XX Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica, Perpinyà, 1995)*. Perpinyà: Presses Universitaires de Perpignan, p. 13-34.
- VENY i CLAR, Joan (2007). «Entorn de l'onomàstica menorquina». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, núm. 104-105, p. 3269-3278: *XXVIII Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, Maó-Ciutadella (Menorca), setembre de 2002*.
- VERDAGUER, Jacint (2003). *Del Canigó a l'Aneto: Edició comentada i il·lustrada de les llibretes d'excursió de 1882 i 1883*. [Edició de Narcís Garolera i Curt Wittllin.] Lleida: Pagès Editors.

Presentació de les seccions

Secció 1. Terminologia

Presidenta: Julia Kuhn / Assistents: Isolde Hausner, Mats Wahlberg

El rigor terminològic ens dona, sovint, la mesura de fins a quin punt ha progressat una ciència. Una estricta aplicació dels termes és un principi necessari per a la comunicació científica.

Aquesta secció acollirà les comunicacions que tractin qüestions terminològiques generals i problemes terminològics dins de les diverses branques de l'onomàstica (topònims, antropònims i altres tipus de noms) o dins de l'àmbit de determinats països. El treball en aquesta secció s'ha de centrar preferentment en els problemes referents a l'ús ambigu o antonímic dels termes onomàstics, la necessitat de nous termes o l'eliminació de termes antics, etc., més que en contribucions amb un propòsit merament descriptiu. Els problemes terminològics concrets respecte a la classificació i l'anàlisi estructural de diversos tipus de noms són també temes importants per a la discussió.

Les discrepàncies terminològiques entre diferents llengües i països de vegades fan difícil la comunicació internacional entre els estudiosos de l'onomàstica. ICOS desitja assumir el repte de treballar en l'elaboració d'una llista de termes onomàstics bàsics per a l'ús internacional. El Grup de Terminologia d'ICOS s'ocupa actualment de cercar aquesta llista en les tres llengües oficials d'ICOS, anglès, francès i alemany. Són especialment benvingudes les comunicacions que se centrin en problemes relacionats amb la comprensió mútua de termes onomàstics en l'àmbit internacional, com a recursos per promoure el treball dins aquest grup i per obrir una àmplia discussió en què intervinguin tots els membres d'ICOS interessats.

Subtemes:

1. Qüestions terminològiques generals
2. Problemes terminològics dins les diferents branques de l'onomàstica
3. Problemes terminològics respecte de la classificació i l'anàlisi estructural de diversos tipus de noms
4. Discrepàncies terminològiques entre diferents idiomes i països. La necessitat d'una llista internacional de termes onomàstics

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 2. Teoria onomàstica

Presidenta: Olga Molchanova / Assistents: Richard Coates, Sarah Leroy

Aquesta secció acollirà les comunicacions basades en la investigació de llengües indoeuropees i no indoeuropees, posant un accent especial en la naturalesa filosòfica i lingüística dels noms; en aproximacions semiòtiques als noms des de la perspectiva dels símbols particulars que representen: icones (amb paraules onomatopeïques en la seva composició), índexs, símbols, etc.; en els atributs gramaticals dels noms: participació de categories diferents en noms augmentatius, per exemple, de correlació entre formes nominals i verbals en llengües de famílies diferents; en les característiques sintàctiques, amb un èmfasi especial en frases i fórmules utilitzades en la nominació; en estudis onímics cognitius (en referència als aspectes relacionats amb la cognició espacial i cultural que reflecteixen els noms); en la teoria de la relació entre el nom i l'estudi de la prehistòria (la teoria hauria d'ajudar a la interpretació de noms de lloc en llengües indígenes, basada en eines científiques més que en fets inconnexos i fortuïts); en els marcadors lingüístics especials de *namehood* (fonotàctics, onimicosemàntics, formes de possessió doble en algunes llengües, termes topogràfics amb marcadors de noms de lloc); en els tipus de significats que poden tenir els noms; en la pragmàtica dels noms; en l'avaluació estadística de *namehood*; en el *nameability* (per exemple, l'estudi de la gamma de coses que les cultures permeten denominar); en els mètodes de recerca en onomàstica, i en les relacions entre les diferents branques de l'onomàstica.

Volem encoratjar la tramesa a aquesta secció de comunicacions sobre qualsevol dels aspectes citats de la nominació, sempre que el propòsit principal de les comunicacions sigui l'exploració de les idees generals o teòriques.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 3. Onomàstica i lingüística

President: Silvio Brendler / Assistents: Artur Gałkowski, Willy Van Langendonck

Tot i que es pot considerar que l'àmbit d'estudi de l'onomàstica va més enllà dels límits de la lingüística, en el fons és una disciplina lingüística. El lloc de la lingüística en l'onomàstica, així com de l'onomàstica en la lingüística i la relació entre ambdues disciplines constitueixen els temes principals d'aquesta secció. Atès que la lingüística ha patit una metamorfosi durant els darrers decennis, serà útil observar els efectes d'aquesta metamorfosi en l'onomàstica. A més, la secció se centrarà en la descripció dels noms propis (anomenats aquí *noms*) en els diferents models gramaticals, en la descripció dels noms en diferents interfícies lingüístiques, en la recerca de marcadors onímics i en les descobertes neurolingüístiques i psicolingüístiques relatives als noms.

Serán especialment benvingudes les aportacions sobre llengües no indoeuropees i que apliquin una metodologia de tradició no occidental.

Subtemes:

1. Història de la relació entre onomàstica i lingüística
2. Tendències actuals en l'onomàstica lingüística
3. Onomàstica sistèmica (diferent de la descripció de sistemes onímics de la secció 2), en especial la gramàtica dels noms
4. Pragmàtica dels noms (els noms en l'ús actual)
5. Onomàstica areal (geografia dels noms)
6. Cronologia i estratigrafia dels noms
7. Onomàstica comparativa, contrastiva i tipològica
8. Els noms en el contacte de llengües
9. Psicoonomàstica
10. Neuroonomàstica
11. Classificació/categorització dels noms
12. Història dels noms, principis de l'etimologia de noms específics
13. Onomàstica estadística
14. Lexicografia dels noms

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 4. Noms en la societat

President: Elwys De Stefani / Assistents: Nicolas Pepin, Terhi Ainiala

Aquesta secció està interessada en l'anàlisi de la contextualització dels noms propis utilitzats pels membres d'una comunitat en la seva conducta diària. La idea subjacent és que els noms no són precisament "etiquetes" lingüístiques estàtiques que els parlants decideixen assignar a referents únics: la investigació recent basada en l'"ús real" de noms dins del llenguatge parlat o escrit ha demostrat més aviat que els noms són unitats lingüístiques altament mal·leables. Això és cert no només respecte dels seus aspectes formals (per exemple, variants del nom), sinó també en l'àmbit conceptual (per exemple, quan es tracten unitats de llengua particular com a "noms"), o les seves propietats com a referència (la referència a un objecte no es "dóna", sinó que ha de ser "establerta" pels parlants). Seran ben acollides, en qualsevol cas, les comunicacions que presentin aportacions basades en un corpus parlat (llenguatge col·loquial, entrevistes, etc.) o escrit, així com també els que tractin temes com ara la identitat social, l'acció social, les pràctiques de denominació, les pràctiques referencials, etc.

Subtemes:

1. Els noms com a recurs per al compliment d'accions socialment pertinents
2. L'ús dels antropònims i d'altres fórmules per dirigir-se als altres en la conversa
3. L'ús dels topònims i de descripcions espacials per part dels actors socials
4. Anàlisis contextualitzades de variants de nom
5. Aproximacions discursives a l'anàlisi dels procediments de denominació
6. Els noms com a mitjans per a pràctiques d'estereotipació i discriminació
7. L'anonimització i els procediments de pseudonominació
8. Els noms en l'àmbit de les professions

Convidem a presentar propostes en qualsevol àrea relacionada amb la idea general exposada, inclosos els camps de la socioonomàstica, l'onomàstica d'interacció o la pragmàtica dels noms (tot i que sense limitar-nos només a aquests).

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 5. Antroponomàstica

President: Jean Germain / Assistents: Damaris Nübling, Nobuhle Ndimandi Hlongwa

En aquesta secció convidem a presentar comunicacions sobre els darrers avenços en la recerca antroponímica. El ventall de temes hauria de ser tan ampli com sigui possible, incloent-hi perspectives i qüestions tant diacròniques com sincròniques. Els temes possibles són els sistemes de denominació dels antropònims “occidentals” tradicionals. Es posarà un èmfasi especial en les cultures extraeuropees: Àfrica, Amèrica del Sud, Amèrica del Nord, Austràlia, Àsia, etc. L'enfocament se centra en pràctiques de denominació diferents: Quan es posa un nom a les persones i quins noms es posen? S'imposen els noms directament *després de* (o inclús *abans*) del naixement o només al llarg de la seva vida? El nom canvia de tant en tant? Si canvia, quan succeeix precisament aquest canvi i en quines ocasions socials, culturals o biològiques? El sexe marca la denominació de les persones? Com ho fa? Es pot parlar, des d'aquest punt de vista, de cultures *unisexuals*? En quins períodes es pot dividir la vida d'un ésser humà per tal que aquest sigui percebut com una identitat nova? En cultures occidentals, una persona té un nom nou quan es casa o quan ingressa en un monestir? Els nens, inclosos els nonats, tenen nom? I les persones mortes (com succeeix al Japó)? Volem aconseguir un intercanvi de coneixement entre l'etnologia/antropologia i l'onomàstica, atès que fins ara aquestes disciplines solen estudiar els noms per separat. En qualsevol cas, les investigacions que es presentin en aquesta secció es poden basar tant en noms oficials com en noms no oficials (mots, pseudònims a Internet, contrasenyes, mots de la indústria de l'entreteniment, etc.).

Subtemes:

1. Estudis diacrònics i sincrònics dels antropònims
2. Pràctiques de denominació en cultures diferents
3. Noms segons els períodes de vida de les persones
4. Antropònims i sexe/gènere
5. Cognoms/denominació de clans (per exemple, en el context africà)
6. Denominacions no oficials
7. Antropònims d'origen toponímic
8. Antropònims i topònims: processos genètics d'interdependència i interrelació

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 6. Toponomàstica

Presidenta: María Dolores Gordón / Assistents: Thomas F. Schneider, Wolf Ahrens

Aquesta secció acollirà aportacions sobre qüestions d'índole general i teòrica que plantegi l'estudi dels noms de lloc, la metodologia de la investigació toponímica, i també sobre qüestions que puguin emmarcar-se dins el camp de les relacions entre la toponomàstica i altres àmbits de la lingüística: toponímia i lingüística històrica, toponímia i lingüística sincrònica (i, dins d'aquestes dues, estudis sobre aspectes lingüístics concrets dels noms de lloc: toponímia i morfologia, toponímia i fonètica, toponímia i semàntica, toponímia i lexicologia, toponímia i dialectologia, toponímia i sociolingüística, toponímia i contacte lingüístic i interferències entre llengües, etc.).

La secció està oberta a aportacions relacionades amb la realització de projectes de recerca toponomàstica en curs actualment (projectes de recopilació i d'anàlisi i interpretació de noms de lloc).

Són especialment desitjables els treballs que enfoquin l'estudi dels noms de lloc des de perspectives innovadores i que se centrin en aspectes poc tractats fins ara.

Subtemes:

1. Teoria toponomàstica
2. Metodologia en la investigació toponomàstica
3. Projectes de recopilació i projectes d'anàlisi i interpretació de topònims
4. Toponomàstica i lingüística; en aquesta subsecció tindran cabuda treballs sobre:
 - Toponímia i història de la llengua (per exemple, estrats lingüístics en la toponímia, toponímia i moviments migratoris, etc.)
 - Toponímia, dialectologia i geografia lingüística: isoglosses, influències dialectals, etc.
 - Toponímia, contacte de llengües i interferències lingüístiques
 - Camps semàntics i tipus referencials en toponímia; oronímia, hidronímia, fitonímia, zoonímia, etc.
 - Toponímia i morfologia: estudi dels tipus morfològics específics (diminutius, augmentatius, col·lectius, etc.)
 - Toponímia, lexicologia i semàntica (històriques i sincròniques)
 - Toponímia i lexicografia: diccionaris de noms de lloc, la presència del nom propi en altres diccionaris
 - Toponímia i fonètica històrica
5. Els gentilicis: formació, difusió geogràfica, aspectes sociolingüístics, etc.
6. Topònims d'origen antroponímic
7. Topònims i antropònims: processos genètics d'interdependència i interrelació

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 7. Onomàstica i història

President: Emili Casanova / Assistents: Pierre Henri Billy, Steffen Patzold

La secció tracta de l'estudi dels noms de magnitud i dimensió històrica. L'interès dels coneixements no es concentra ací sobre la història de la llengua. Al contrari, la importància històrica general dels noms deu estar en el centre del tema. La significació històrica i l'eficàcia dels noms seran estudiades en particular dins dels camps avui intensament debatuts en les ciències històriques, com:

- Els noms són indicadors de la *identitat*. Poden formular la pertinença a comunitats humanes de tota mena. Quina relació hi ha entre noms i identitats, quines conseqüències sobre el canvi en la història?
- Els noms han esdevingut, en el curs de la història, un tema de la *política* i del *dret*. Com intervenen la política i el dret en l'atribució del nom, quins límits han conegut aquestes intervencions, quines contradiccions han suscitat i quins canvis històrics han sofert?
- La història estudia també les *idees*, les *percepcions* i les *interpretacions humanes* dins del seu canvi històric i el seu impacte sobre les decisions i les accions. Els noms replantegen hipòtesis sobre el món social i reflecteixen aquestes hipòtesis. Els noms: són fonts per a l'estudi històric de les idees, percepcions i interpretacions humanes?
- Els noms de persona són capaços de posar individus i grups en relació els uns amb els altres. Quin diàleg hi ha entre *prosopografia històrica* i *onomàstica*? Quin enfocament aporta l'onomàstica al canvi històric amb relació a les persones, als individus i als grups?
- Els noms de lloc tenen referents: la datació del nom per l'etimologia no és necessàriament la mateixa que la del lloc per l'*arqueologia*. Els arqueòlegs usen la toponímia com un mitjà d'accedir al passat, els lingüistes com un mitjà d'adonar-se del passat. Quines relacions hi ha entre les dues ciències?
- Els noms de lloc ofereixen una *lectura del paisatge històric* i la cartografia de les dades permet comprendre-la millor. Quines relacions hi ha entre història, geografia i toponímia històriques?

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 8. Onomàstica i geografia

President: Peter Jordan / Assistents: Yaïves Ferland, Choo Sungjae

Si una investigació científica fa referència a qualsevol tema sobre l'espai, i a més integra aspectes humans relacionats amb l'entorn natural, aquesta investigació pot qualificar-se de geogràfica. Des del punt de vista de l'onomàstica, és la denominació d'un lloc o d'un espai donat, que duen a terme grups socials o culturals, la que aproxima aquesta disciplina a la geografia. La connexió entre onomàstica i geografia dependrà de com de significativa sigui la relació que els noms tinguin amb el lloc i amb l'entorn natural en què se situen. D'aquí la importància que algunes investigacions onomàstiques atribueixen a les relacions espacials (és a dir, amb un component geogràfic, o que es pugui qualificar-se com a tal).

La qüestió que apuntem es fa més evident amb els noms de lloc, o topònims, que, per definició, es troben per si mateixos relacionats amb l'espai geogràfic. Però la recerca sobre els noms de lloc es pot plantejar també en un pla específicament (fins i tot exclusivament) lingüístic. Només si altres aspectes relacionats amb l'espai també es troben involucrats, la recerca sobre els noms de lloc es convertirà, indubtablement, en geogràfica. Aquest és certament el cas quan es consideren els noms de lloc com un mitjà d'expressió i de vehiculació de relacions d'espacialitat i d'identitat de grup (suposant que qualsevol tipus de grup té una ubicació específica en l'espai); també quan es tracta de la discussió de la relació entre el topònim i la característica i el motiu per a la nominació del lloc, i inclús quan els topònims impliquen altres àmbits de la recerca més enllà d'*allò espacial* en sentit estricte —per exemple, els sistemes administratius territorials o el transport. Els mapes, quant a abstraccions reduïdes i generalitzades de la realitat del *complex espacial*, així com els més específicament geogràfics mitjans de comunicació, i el paper que aquests mitjans tenen en els noms de lloc, estan també, sens dubte, entre els aspectes geogràfics de la recerca onomàstica.

Subtemes:

1. Funcions dels topònims en els mapes
2. Noms de lloc i identitat relativa a l'espai (patrons, processos, representacions)
3. Els topònims i la identitat dels grups humans (especialment les minories lingüístiques, les llengües de grups regionals i locals, les regions bilingües)
4. La relació entre els topònims i les entitats geogràfiques transfrontereres
5. Els motius i les necessitats per denominar els llocs
6. La designació dels lloc *per* i *per a* l'Administració pública
7. L'ús dels topònims en els mitjans de transport (carreteres, ferrocarrils, transport aeri)
8. Els exònims com a indicadors de les relacions espacials (culturals, polítiques, econòmiques)
9. Els genèrics polisèmics d'entitats geogràfiques

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 9. Onomàstica i cultura

President: Donatella Bremer / Assistents: Grant Smith, Anne-Dietlind Krüger

En un món globalitzat, el patrimoni onomàstic de cada llengua preserva inalterats els testimonis d'èpoques passades de les nostres cultures per transmetre'ls a les futures generacions. Intentarem analitzar en aquesta secció diferents aspectes de l'expressió artística en totes les seves variants, algunes de les quals no constitueixen habitualment l'objecte de la investigació onomàstica. Serviran d'orientació i de suggeriment les propostes de temes que enumerem a continuació:

1. Teoria i mètodes
2. Noms i literatura, teatre i cine d'autor
3. Noms i música
4. Noms i belles arts
5. Noms i cultura popular
6. Noms i traducció

Ens proposem d'aquesta manera donar vida a una sinergia entre reflexió teòrica i metodològica, entre els aspectes concrets de les dades onomàstiques i les problemàtiques de caràcter pragmàtic com, per exemple, les inherents a la traducció dels noms. Desitgem, en particular, que participin en aquest debat nombrosos investigadors i especialistes provinents de cultures en les quals aquest camp de la recerca està encara poc explotat.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 10. Cartografia i toponímia: noves plataformes de gestió de la informació

President: Jaume Miranda / Assistents: Antti Leino, Pier-Giorgio Zaccheddu

Aquesta secció pretén tractar, en un sentit ampli, la interrelació entre la cartografia, els noms de lloc i les noves tecnologies d'explotació i gestió de la informació toponímica i geogràfica. A més, pretén abordar també el nou abast i ús que ja té i tindrà la informació toponímica en la cerca i localització territorial dins la cartografia en el món de l'anomenada geoinformació.

Partint d'aquest plantejament, es pren un punt de partida doble: d'una banda, el repte que, actualment i a causa de l'increment exponencial de la informació, significa la gestió i control de les bases de dades; de l'altra, el fet que experts i societat, davant d'aquest repte, necessitin pautes, models i patrons per a l'intercanvi de les dades i com fer-les arribar a tothom.

Avui, el repte de la *informació global* és indissociable de la raó de ser del mapa i del llenguatge cartogràfic, suport indispensable per a una gestió i un ús eficients de totes aquestes dades. A la pràctica, doncs, ens trobem davant d'un repte que, a més de les seves especificitats tècniques, planteja nombrosos interrogants tant als especialistes com als usuaris a múltiples escales.

Dins el marc general descrit, suggerim alguns temes que poden ser tractats en la secció:

1. Bases de dades toponímiques
2. Nomenclàtors i inventaris digitals
3. De la quantitat a la qualitat: *actualització, jerarquia i estandarització* de les dades
4. Geoinformació *versus* experts en toponímia
5. Bases de dades antroponímiques

En el camp concret de la relació entre toponímia i cartografia:

6. Noves plataformes d'accés a la informació
7. Nous models: IDES (Infraestructures de dades espacials)
8. Intercanvi i interrelació de la informació toponímica
9. Plataformes i formats de comunicació (tramesa i recepció) de la informació toponímica
10. Aproximacions cooperatives relacionades amb la web

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 11. Onomàstica i processos d'estandardització

President: Joan Anton Rabella / Assistents: André Lapierre, Mikel Gorrotxategui

El contingut de la secció abraça fonamentalment tres àmbits: la legislació sobre onomàstica, l'estandardització de l'antroponímia i l'estandardització de la toponímia.

L'apartat sobre *Legislació* agruparà els treballs que tractin sobre l'antroponímia i la toponímia en la legislació dels diferents països, tant de la caracterització dels marcs legals específics com de la comparació entre sistemes diferents. En el cas de la toponímia, a més dels treballs que estudiïn la informació sobre la toponímia endògena en els diferents marcs legals, també cal tenir presents les tasques de les Nacions Unides per regular i facilitar l'ús internacional de la toponímia.

El segon apartat, *Antroponímia*, inclourà les comunicacions sobre el procés d'estandardització o de normalització de l'antroponímia —tant pel que fa als pre-noms com als cognoms— des del punt de vista històric (el nom de personatges històrics) i també des del punt de vista actual (sobre les possibilitats de regularitzar, traduir o canviar els noms i cognoms).

L'apartat dedicat a la *Toponímia* s'estructurarà en dues grans àrees: l'estandardització de la toponímia endògena (en què s'inclouen els nomenclàtors toponímics generals i oficials, els nomenclàtors dels noms de les vies urbanes, els criteris d'ús de la toponímia en els mitjans de comunicació, etc.) i l'estandardització de la toponímia exògena (que presenta diverses qüestions complexes, com l'ús de la toponímia en àrees amb contacte de llengües o els diferents sistemes d'adaptació dels topònims que no corresponen a l'alfabet llatí).

Subtemes:

1. Legislació sobre antroponímia (prenoms, cognoms, canvis de denominació)
2. Legislació sobre toponímia (toponímia estatal o nacional, toponímia internacional)
3. Estandardització de l'antroponímia històrica
4. Estandardització de l'antroponímia actual
5. Estandardització lingüística estatal o nacional: nomenclàtors, nomenclàtors de les vies urbanes, estandardització als mitjans de comunicació
6. Estandardització de l'exonímia: territoris amb contacte de llengües, normalització i/o romanització (transcripció i transliteració), pràctiques dels mitjans de comunicació
7. El paper dels fòrums mundials en l'estandardització d'antropònims i topònims (i, en particular, del Grup d'Experts de les Nacions Unides en Noms Geogràfics, GENUNG)

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 12. Onomàstica catalana

President: Albert Turull / Assistents: Enric Ribes, Joan Miralles, Vicenç M. Rosselló

L'onomàstica catalana, que com a disciplina autònoma arrenca a finals del segle XIX, ha estat des d'aleshores un àmbit d'encontre interdisciplinari, on han jugat un paper determinant alguns eminents lingüistes (amb Joan Coromines al capdavant) però també diferents generacions d'historiadors i de geògrafs, entre altres disciplines vinculades al seu desenvolupament. D'aquesta manera, en l'actualitat el conreu de l'onomàstica es troba tant a les facultats de filologia com a les de geografia i història de les universitats de l'àmbit cultural català, i també a l'Administració pública (cartografia, política lingüística), a les acadèmies oficials i, significativament, en un ampli estol d'erudits locals i afeccionats i professionals diversos, aplegats des de 1980 entorn de la Societat d'Onomàstica. Amb la presència explícita d'aquesta secció dedicada a l'onomàstica catalana, l'ICOS vol reconèixer la seva trajectòria centenària i donar suport a l'avenç en aquest camp, en les seves diferents vessants, que es veuen reflectides en els temes que es proposen:

1. Els estrats lingüístics i culturals en l'onomàstica catalana
2. Evolució i trets específics de l'antroponímia catalana
3. Toponímia i antroponímia catalanes en relació amb la història cultural i institucional
4. El nom propi com a document per a la història de la llengua catalana
5. Toponímia catalana i entorn geogràfic (natural i humà)
6. Tipologia toponímica catalana
7. Toponímia aplicada: cartografia i difusió cultural

[Accés a les comunicacions](#)

Síntesi de les seccions

Secció 1. Terminologia*

La idea per a la primera secció (Terminologia), que tracta de la precisió terminològica i dels problemes relacionats amb l'ús ambigu i incoherent de termes onomàstics, va sorgir de l'observació que en l'àmbit de l'onomàstica no sempre hi ha univocitat en la definició dels termes. Aquest aspecte és important sobretot en la perspectiva multilingüe, que té un significat especial en el cas de les bases de dades en diverses llengües, basades en l'harmonització i la definició unívoca dels termes onomàstics.

L'objectiu d'aquesta secció ha estat la tematització dels problemes propis d'aquest àmbit, el debat d'àrees problemàtiques i la proposta d'estratègies de resolució i consideracions sobre la seva aplicació concreta.

Debat teòric

La presentació de Milan Harvalik proporciona una visió de conjunt sobre la feina existent i la feina prevista. En el marc de la seva contribució, Harvalik ofereix una perspectiva dels deu anys d'història dels debats sobre terminologia onomàstica a nivell institucional en el marc de l'International Council of Onomastic Sciences (ICOS) i també dels futurs camps d'activitats que proposa el Grup Terminològic de l'ICOS, creat el 2004. Staffan Nystroem estableix una comparació entre les llistes terminològiques de l'ICOS i del GENUING (el grup d'experts en toponímia de les Nacions Unides) que revela efectes sinèrgics i àmbits problemàtics. D'aportar exemples empírics sobre el temari se n'encarrega Evgeny Shokhenmayer.

Detecció d'àmbits problemàtics

Carole Hough parla de les imprecisions terminològiques existents mitjançant el tractament específic dels termes lingüístics *homonímia* i *polisèmia* en relació amb l'onomàstica. Richard Coates planteja qüestions de categorització i transferència categòrica i les debat.

La contribució de Natalia Vasileva tracta aspectes de coordinació en la disciplina de la terminologia onomàstica.

Estudis empírics en l'àmbit de l'economia i Internet

En l'àmbit dels noms en el context econòmic s'hi endinsen les aportacions de Paula Sjoebloom i Antje Zilg, que d'una banda presenten classificacions terminològiques de caràcter teòric i de l'altra casos d'estudi amb exemples de noms de marca finesos i italians, a més de coneixements sobre un àmbit de recent creació com és l'ergonomia.

Marcienne Martin tracta dels pseudònims que es trien per navegar per Internet al Canadà, entre d'altres països.

* Presidida per Julia Kuhn, Isolde Hausner i Mats Wahlberg. Text a cura de Julia Kuhn.

Estudis exemplars en l'àmbit dels noms

Dels noms urbans se'n fa ressò Maria Giovanna Arcamone en la seva aportació, en la qual tracta especialment la motivació que provoca la tria d'un nom, els canvis de nom i les estratègies de solució.

Els noms dels esdeveniments a Colòmbia són el tema que ha triat Marlene Luna Vega per fer la seva exposició.

Evgenia Kakyanova, Adriana Orlandi i Evgeny Shokhenmayer tracten qüestions sobre topònims i antropònims.

La contribució d'Adrian Koopmanns es concentra en l'àmbit dels noms botànics i la seva relació de reciprocitat amb els antropònims. Es refereix específicament a la flora sud-africana i fa palès el canvi de categoria que es produeix amb una determinada denominació i els motius per triar-la.

Per tant, les presentacions d'aquesta secció tracten un gran ventall de qüestions teòriques i també empíriques i fan palesa, tant des d'un punt de vista teòric com amb exemples concrets, la varietat de la terminologia onomàstica i els àmbits problemàtics existents, i alhora mostren les possibles solucions i alguns models de futures activitats en l'àmbit de la terminologia onomàstica.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 2. Teoria onomàstica*

Dins la secció 2 es presenten comunicacions basades en la investigació de llengües indoeuropees i no indoeuropees. S'hi dóna un èmfasi especial a la naturalesa filosòfica i lingüística dels noms; enfocaments semiòtics des de la perspectiva dels signes particulars que representen: icones amb paraules onomatopeïques en la seva composició, indicis, símbols, etc.; atributs gramaticals dels noms: participació de diferents categories en la construcció dels noms (per exemple, la correlació entre formes nominals i verbals en llengües de famílies diferents); característiques sintàctiques, amb un èmfasi especial en les locucions i oracions utilitzades en els noms propis; estudis onímics cognitius relacionats amb la cognició de l'espai i els efectes culturalment destacats que els noms reflecteixen; la teoria de la relació entre la nominació i l'estudi de la prehistòria, quan la teoria podria ajudar a interpretar els noms de lloc de les llengües indígenes per elaborar proves basades en eines científiques, més que no pas en fets desvinculats; marcadors lingüístics especials del nom (fonotàctica, semàntica onímica, formes de doble possessió en alguns idiomes, termes topogràfics com a marcadors de nom de lloc); els tipus de significats que els noms poden tenir; la pragmàtica dels noms; avaluació estadística dels noms; anomenabilitat (és a dir, l'estudi del tipus de coses que les cultures permeten d'anomenar); mètodes de recerca en onomàstica, i relacions entre les diferents branques de l'onomàstica.

Els 13 treballs presentats per a la seva publicació dins de la secció 2 segueixen l'esquema anterior.

El treball de J. O. Butler, *Archetypical Molds: the Emotional Memory behind Literary Spaces*, se centra en les associacions simbòliques relacionades amb noms de creació artística, un estudi recentment etiquetat com a *terrapsicologia*. Com a camp de recerca, la terrapsicologia es pot definir de manera general com la resposta emocional de la ment humana a determinats tipus d'espai i terrenys.

El treball *Where are the Limits of the Name? Some Remaining Issues with The Pragmatic Theory of Properhood*, de R. Coates, està dedicat a la referencialitat dels noms propis, segons un enfocament anomenat *teoria pragmàtica de la propietat*. D'acord amb aquesta teoria, la propietat és una modalitat de referència i no una categoria estructural. Aquest estudi també planteja la qüestió de la relació entre les expressions pròpies i comunes: on és la frontera, si es pot determinar, etc. R. Coates centra l'atenció del lector en la seva interpretació de referència i denotació, conceptes que es consideren crucials en l'àmbit de l'onomàstica.

A Fictional Names and Cybernames, A. Cotoc elabora una classificació dels noms que trobem al ciberespai, a partir de teories sobre noms propis autèntics i ficticis. La investigació ha inclòs en la seva base de dades l'obra *Mrs. Dalloway*, de Virginia Woolf, i comunitats virtuals amb els seus cibernoms.

La comunicació de S. Earnshaw es titula *A Theory of Name* i tracta sobre la conceptualització dels noms propis. També ens parla d'una teoria que podria expli-

* Presidida por Olga Molchanova, Richard Coates i Sarah Leroy. Text a cura d'Olga Molchanova.

car la varietat d'usos dels noms propis i, alhora, satisfer diferents requisits disciplinaris.

En el seu treball *La Nature Idiosyncrasique des Chrématonymes*, A. Galkowski analitza diverses característiques particulars dels crematònims.

A. I. Kopach tracta l'aplicació de la teoria dels actes de parla en l'estudi dels noms propis. D'acord amb aquest autor, durant les activitats cognitives, la persona passa de la idea menys detallada d'una entitat a la més detallada i, d'aquesta manera, construeix estructures categòriques típiques dels noms de lloc en el diàleg.

I. Kryukova, en el seu treball *Rapid Appellativation*, observa la manera en què un nom propi es pot convertir en un apel·latiu immediatament després d'un esdeveniment tràgic que hagi captat l'atenció del públic i dels mitjans. Un exemple d'aquest fenomen és el nom propi *Txernòbil*, que metonímicament va començar a associar-se amb un desastre causat per l'ésser humà, just després de la tragèdia de la central nuclear de Txernòbil de l'any 1986. En aquest tipus d'exemples, podem apreciar la intensificació del component avaluador emotiu en l'estructura semàntica del lexema.

W. van Langendonck, al seu torn, a *Do Proper Names Have an Etymological Meaning?*, centra la seva atenció en una sèrie de qüestions, com ara: 1) diferents subclases onímiques poden comportar diferents camins en la seva història etimològica; 2) els investigadors haurien de distingir entre els noms originats mitjançant atorgament i els que són fruit d'una evolució gradual, i 3) l'autor distingeix entre "noms propis" genuïns i "lemes de caràcter propi" (entrades del diccionari onímic), etc. W. van Langendonck també parla de la distinció entre el contingut lèxic d'una paraula i la motivació real com a base de l'acte d'anomenar.

M. Lecolle, com ens indica el títol de la seva comunicació, *Noms Propres Institutionnels: Référence Individuelle et Référence Collective*, aborda un cop més la qüestió de la referencialitat dels noms propis, en aquest cas, individuals vs. col·lectius.

O. Molchanova descriu a *On South Siberian Place-name Reconstruction* el procediment de reconstrucció dels noms de lloc i la seva aplicació en les llengües indígenes de Sibèria (Federació Russa), que no van disposar d'un registre amb els seus noms fins als segles XVIII-XIX. Apunta un seguit d'interpretacions i lectures d'isoglosses que podrien considerar-se una prova de la presència dels tocaris al sud de Sibèria.

J. Moran i Ocerinjauregui, en el seu estudi titulat *Common Name and Proper Name according to Thomas Hobbes*, realitza una descripció detallada del plantejament del filòsof anglès Hobbes al voltant de les facultats humanes del coneixement i el raonament. Hobbes va analitzar els llenguatges humans, i més específicament els noms, basant-se en els seus principis filosòfics nominalistes. Segons aquest filòsof, els noms propis tenen un significat individual específic, ja que diferencien una sola cosa, incloent-hi les formes següents: *aquest home*, *l'home que va escriure La Ilíada*, i d'altres de simples, com ara *Peter* i *Homer*.

El treball d'A. Saragossà, *The Definition of (Common) Nouns and Proper Nouns*, torna al tema generalment universal de la definició del nom comú i el nom propi, analitzant, un cop més, la divisió entre ambdós conceptes des del punt de vista de les seves propietats sintàctiques i semàntiques. L'èmfasi el posa en les particularitats dels noms propis, que, segons ell, no representen una mena d'ens, sinó un ens conegut pel receptor.

E. Sztrákos dedica el seu treball *Naming Patterns for Felines at Budapest Zoo* a la qüestió, sempre oblidada, dels noms dels animals en l'àmbit de l'onomàstica. L'autor investiga els noms dels felins del zoo de Budapest, a partir d'un corpus de prop de 200 noms, i inclou en el seu treball la descripció de diversos patrons nominals, la seva motivació, animals amb diversos noms i noms basats en una atribució errònia de gènere.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 3. Onomàstica i lingüística*

La secció 3 tracta sobre onomàstica i lingüística. Mentre que la secció 2 se centra en la naturalesa filosòfica, semiòtica i lingüística dels noms, la secció 3 explora la interrelació entre la onomàstica, la lingüística i altres disciplines. Està clar que l'estudi dels noms és una ciència interdisciplinària. Així mateix, les comunicacions mostren que l'onomàstica és una disciplina lingüística i sociolingüística de totes totes. Hi ha enfocaments sincrònics i diacrònics. En l'àmbit històric, es tracta de nou el paleosard. S'analitza també el procés de castellanització de l'antroponímia a l'àrea lingüística asturiana. S'examina l'ús que es fa dels adjectius i els substantius en els noms personals dins l'obra de Beda *Historia ecclesiastica gentis Anglorum*. En aquesta secció, s'estudien diverses subcategories de noms; principalment, noms de persona, noms de lloc i noms de carrer, però també noms d'Internet i noms populars d'estrelles. Existeix una relació entre Internet i l'onomàstica que és cada vegada més rellevant. Les bases de dades i la lematització dels noms a la xarxa són de gran importància. En aquest sentit, s'estudia l'innovador potencial dels mètodes integrats de participació comunitària en línia per a l'estudi del llenguatge i dels noms de lloc. El registre civil, que és com una xarxa d'informació, pot ser una font molt útil als Països Baixos i, probablement, a tot arreu. De la mateixa manera, l'onomàstica utilitza l'estadística per provar determinades tesis. S'analitza l'adaptació fonètica, ortogràfica i morfològica. Es compara el gènere en els noms anglesos i japonesos. S'investiga l'ús metonímic de noms d'artistes, en què la distinció entre comptables i in comptables esdevé important. Altres temes tractats són la modificació i la traducció de noms.

Els treballs següents van ser remesos i acceptats. En ordre alfabètic:

Josep Maria Albaigès Olivart presenta la *Variabilitat antroponímica comparativa*. Molt sovint, cal establir una comparació entre dues poblacions en relació amb la seva variabilitat antroponímica. En aquest cas, no disposem d'eines matemàtiques ni estadístiques per dur a terme aquesta comparació des d'un punt de vista objectiu.

N'hi ha prou de saber el nombre de persones de la població i el nombre de noms diferents per definir els graus de variabilitat. Cal establir un sistema homogeni per realitzar la comparació, utilitzant paràmetres precisos nous. Aquest article intenta definir-los i elaborar una base objectiva sobre la qual establir el grau de variabilitat de dues o més poblacions. Això ens serà molt útil per millorar les eines i els càlculs estadístics. Com a resultat final, s'obté un índex objectiu de variabilitat a través d'una "població estàndard".

Katarzyna Aleksiejuk presenta l'estudi titulat *Internet names as an onomastic category* ['Els noms d'Internet com a categoria onomàstica']. Com que es tracta d'un fenomen relativament nou, els "noms d'Internet" encara no han estat definits de manera exhaustiva com a categoria. Aquesta comunicació aborda la qüestió a través d'una anàlisi comparativa dels noms d'Internet i tres categories antroponímiques més: els pseudònims, els àlies i els noms de pila. Cadascuna de les classes

* Presidida per Willy Van Langendonck, Artur Galkowski i Grasilda Blažiene (fins al mes de març de 2011, presidida per Silvio Brendler). Text a cura de Willy Van Langendonck.

seleccionades ens ofereix l'oportunitat de presentar aspectes diferents d'aquest fenomen. Entre altres qüestions, inclou un breu debat sobre l'autodenominació, les raons per utilitzar noms falsos tant al món real com al virtual, i com es relacionen els pseudònims i els noms d'Internet amb els noms reals. Després descriu a grans trets com expliquen els contextos socials dels àlies i els noms d'Internet el seu paper en les interaccions, així com el seu funcionament com a eines de comunicació, referència, identificació i caracterització. S'ofereixen també les motivacions etimològiques comunes d'ambdós grups. A continuació, mostra les similituds en la creació i l'ús dels noms d'Internet i els noms de pila, així com la seva posició en els sistemes de denominació.

Bohdan i Lesia Azhniuk ens ofereixen el seu treball *Translating personal names in the USSR successor states: cross-cultural and sociolinguistic perspectives* [*La traducció dels noms de persona a les exrepúbliques soviètiques: perspectives interculturals i sociolingüístiques*]. Els autors exploren la manera en què les diferents traduccions possibles dels noms i els cognoms donen suport o modifiquen la percepció de la identitat ètnica i nacional de les persones que els duen i afecten diversos aspectes de la seva socialització.

Eduard Blasco Ferrer se centra en *Place-names and linguistic reconstruction. The case of prehistoric Sardinia* [*Els noms de lloc i la reconstrucció lingüística. El cas de la Sardenya prehistòrica*]. Les investigacions preestructurals dels substrats de vastes àrees mediterrànies no van assolir el seu objectiu, car aspectes concrets del triangle semiòtic (especialment, el significat) van ser tractats de manera separada en l'estudi dels noms de lloc. Aquesta comunicació es basa en els microtopònims de la Sardenya central i en una nova hipòtesi sobre la reconstrucció del paleosard.

Gerrit Bloothoof i Kees Mandemakers presenten *Exploring co-variables with names in the (historical) Dutch civil registration* [*Anàlisi de covariants en els noms del registre civil (històric) holandès*]. El registre civil és com una xarxa d'informació. Les relacions entre les persones estan presents de manera explícita al registre civil, com a companys, pares i fills, residents, etc. Això obre noves vies per a la investigació onomàstica, basades en la covariació entre aquestes unitats d'informació. Els noms dels infants d'una família poden indicar la classe social dels pares, la distribució espacial dels cognoms pot diferenciar entre noms polifilètics i monofilètics, etc.

Stefan Böttcher, Rita Hartel i Heike Hawicks ens parlen de *Namenlemmatisierung in der Web-Datenbank mittelalterlicher und frühneuzeitlicher Universitätsmatrikel* [*Lematització dels noms de la base de dades Webb de registres universitaris medievals i moderns*]. A partir d'experiències del projecte "Nomen et Gens", que intenta revelar material onomàstic de l'alta edat mitjana amb variants d'escriptura no uniformes de formes nominals diferents, a través de dos principis lematitzadors; caldria provar i activar els mètodes automatitzats d'anivellament de noms en el cas del material corresponent a la baixa edat mitjana i l'edat moderna.

Ellen Bramwell i Carole Hough presenten la seva comunicació *Scots in the community: place-names and social networking* [*Els escocesos en comunitat: noms de lloc i xarxes socials*]. Les autores ens parlen del projecte "Scots Words and Place-names" [*Paraules escoceses i noms de lloc*] (SWAP), dissenyat per explorar l'innovador potencial dels mètodes integrats de participació comunitària en línia per a l'estudi del llenguatge i dels noms de lloc. Finançat del març al novembre de 2011 per JISC (Joint

Information Systems Network), és fruit de la col·laboració entre el projecte “Enroller” de la Universitat de Glasgow, Scottish Language Dictionaries i la Societat de Noms de Lloc Escocesos. El projecte pretén encoratjar la participació del públic en l’exploració del llenguatge que es fa servir en l’Escòcia actual i se centra en la llengua vernacle.

Mauro Camiz afirma que *The name is not enough: the use of adjectives and nouns with personal names in Old English Bede’s History* [‘Amb el nom no n’hi ha prou. L’ús dels adjectius i els substantius en els noms personals dins l’obra de Beda *Historia ecclesiastica gentis Anglorum*’]. El seu treball té a veure amb la modificació dels noms de persona. A banda de variacions significatives, com ara adaptacions fonètiques, ortogràfiques i morfològiques, els antropònims presents a l’*Historia ecclesiastica* de Beda el Venerable es podrien classificar en diferents categories segons el nombre i els tipus d’atributs que acompanyen els noms. L’anàlisi comparativa de l’ús sintàctic que tant l’autor com el traductor fan d’aquests noms posa de manifest analogies i diferències importants entre els dos textos.

Ana Cano González explora *La antroponimia asturiana y el proceso de castellanización* [‘L’antroponímia asturiana i el procés de castellanització’]. Aquesta comunicació analitza el procés de castellanització de l’antroponímia a l’àrea lingüística asturiana, que va tenir lloc, principalment, durant la baixa edat mitjana. Per fer-ho, l’autor pren com a punt de partida el corpus documental desenvolupat en el marc del projecte “PatRom” i compara les solucions medievals amb les modernes en els casos rellevants per a aquest treball. En aquest sentit, l’estudi dels cognoms medievals pot ser il·lustratiu. Independentment del seu origen etimològic, aporten expressions en asturià que es corresponen amb solucions autòctones de conformitat amb la seva etimologia i que tendeixen a coincidir amb les del castellà modern. Naturalment, els exemples que s’han agafat com a punt de referència per a l’estudi són aquells els ètims dels quals condueixen a solucions diferents en diverses llengües. Això és el que passa amb el grup llatí -lj- (i d’altres de relacionats), els que duen el sufix -ellu, etc. També analitza altres tipus, com ara *Nenno/Ninno*, *Squierdo-Esquierdo / Izquierdo*, o la generalització dels patronímics en -ez.

Snežana Gudurić estudia l’*Adaptation et transposition des noms propres du français en serbe* [‘Adaptació i transposició dels noms propis francesos en serbi’]. L’adaptació i la transposició són dues maneres de passar noms francesos al serbi. En l’adaptació, s’apliquen regles fonètiques convencionals per adaptar els sons francesos al serbi; per exemple, en serbi no existeixen les vocals i cal acomodar-les al sistema fonològic serbi. Si es tracta d’antropònims contemporanis, generalment, només cal seguir les regles fonètiques actuals. Tanmateix, hi ha casos en què aquest model sembla insuficient, com passa amb alguns topònims, hidrònims, orònims i, sobretot, personatges històrics. Per exemple: *Cannes* i *Caen*, *Aix-la-Chapelle* (Aquisgrà), *La Haye*, *Jeanne d’Arc* (Joana d’Arc), etc.

Snežana Gudurić i Dragana Drobnjak presenten l’estudi següent: *Les noms de famille en Voïvodine : aspects linguistique et socioculturel* [‘Els cognoms a Voivodina: aspectes lingüístics i socioculturals’]. Voivodina, una regió fronterera del nord de Sèrbia, entre Romania, Hongria i Croàcia, destaca pel seu extraordinari mosaic de pobles, llengües i cultures. Les migracions, les colonitzacions i les guerres han deixat petjades que creen confusió. Les variades formes lingüístiques corresponents a cognoms amb orígens diferents testimonien la diversificació de les situacions socioculturals.

Alguns canvis en les formes dels cognoms van ser conseqüència, senzillament, de la incompatibilitat fonològica entre les llengües parlades pels diferents pobles. D'altres, en canvi, van ser imposats per les autoritats, especialment a gent que volia entrar a l'Administració. Així, avui dia, conviuen cognoms com ara: *Ambroš, Ambruš, Ambrušić, Andraš, Andrašić, Derviši, Dervišević, Ferrari, Ferarin, Ferarinov, Lenard, Lenart, Lenartić, Solar, Solarov, Soldat, Soldatić, Soldatović, Šofej, Šofejović...*

Judit Kozma investiga *Ungarische und deutsche volkstümliche Sternnamen* ['Noms populars d'estrelles en hongarès i alemany']. Els noms populars d'estrelles ens donen molta informació sobre la visió del món i les supersticions de la gent dels últims segles. Aquests noms són sobretot poètics, però connecten amb la realitat quotidiana, ja que l'ésser humà interpreta el món a partir de les seves experiències.

El Mustapha Lemghari explora la *Complexité sous-catégorielle des noms propres métonymiques et continuum massif vs comptable* ['Complexitat subcategorial dels noms propis metonímics i el continuu comptable/incomptable']. A diferència de Georges Kleiber, atribueix un estatus metonímic als noms propis sols, cosa que permet establir la distinció comptable/incomptable dels noms en l'àmbit de la indeterminació. D'altra banda, es mostra per què l'oposició entre comptable i incomptable en els noms metonímics guanya en tractar-se com a continuu en comptes de fer una distinció seca. Distingim ara tres classes de noms metonímics, en comptes de dos: noms incomptables prototípics (per exemple *Mozart, Chopin*, etc.), noms comptables prototípics (per exemple *Rodin, Picasso*, etc.) i noms intermedis (per exemple *Balzac, Jacques Brel*, etc.). Aquest procediment fa possible situar la semàntica dels noms metonímics al centre del debat sobre la polisèmia nominal, ja que qualsevol nom metonímic suscita la polisèmia habitual entre nom de persona i producte, obres i/o comportament típic d'aquesta persona, per exemple: *Balzac* → *du Balzac*; *Picasso* → *un Picasso*; *Don Juan* → *du Don Juan*, etc.

Halyna Matsyuk presenta la següent comunicació: *Urban Street Names as a Marker of Language/Authority Interaction in Ukraine: Soviet (1922-1991) and Post-Soviet Periods (1991-2011)* ['Els noms de carrer urbans com a marcadors de llenguatge / interacció d'autoritat a Ucraïna: períodes soviètic (1922-1991) i postsoviètic (1991-2011)']. L'article analitza els noms de carrer de les ciutats ucraïneses (unes 20.000 formes extretes de llibres de referència electrònics i impresos). Els objectius del treball són: 1) descriure noms de carrer dels períodes soviètic (1922-1991) i postsoviètic (1991-2011); 2) explicar les raons de la influència conscient per part de les autoritats en la creació d'un espai semàntic, i 3) revelar les possibilitats de desenvolupament dels noms de carrer nacionals en la situació actual. Aquest plantejament és nou i permet una millor comprensió de les relacions entre llenguatge i ideologia a Ucraïna.

Masahiko Mutsukawa presenta un treball titulat *Phonological and semantic gender differences in English and Japanese given names* ['Diferències fonològiques i semàntiques relacionades amb el gènere en els noms propis anglesos i japonesos']. Es tracta d'un estudi contrastiu de la categoria gramatical del gènere. Hi ha cinc tipus de diferències fonològiques que determinen el gènere en els noms propis japonesos. A l'hora de determinar el gènere, la semàntica té un paper més important que la fonologia i els *kanji*, és a dir, els caràcters xinesos. Es duu a terme una comparació amb la llengua anglesa.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 4. Noms en la societat*

La secció 4 tracta sobre els *Noms en la societat*. Es concentra en l'anàlisi contextualitzada de noms propis i l'ús que en fan els membres de la comunitat en la seva conducta diària. La idea subjacent és que els noms no són només etiquetes estàtiques que els usuaris del llenguatge escullen assignar a referents individuals, sinó que són unitats lingüístiques molt mal·leables i variables. En aquesta secció es presenten, principalment, treballs sobre socioonomàstica i onomàstica d'interacció. Pel que fa a la socioonomàstica, s'hi discuteixen la variació dels noms i els diferents contextos d'aquests. En el camp dels estudis dels noms personals, la variació de la popularitat dels noms i l'elecció d'un nom en són els temes centrals. En els treballs que pertanyen al camp de l'onomàstica d'interacció, l'anàlisi de conversa o l'anàlisi del discurs s'utilitzen com a mètode de recerca. A més, les anàlisis estructural, semàntica i contrastiva juguen un paper important en molts treballs. En aquesta secció tractem amb diferents subcategories de noms: noms personals, noms de llocs i noms comercials. També examinem les similituds i diferències de diferents categories de noms, a més del límit entre els noms propis i els apel·latius. Finalment, la major part de treballs també tracten el procés de denominació com un reflex de la societat i discuteixen diferents problemes d'identitat, minories i relacions de poder.

S'hi van presentar i acceptar els treballs següents. En ordre alfabètic:

Mohamed Aghali-Zakara discuteix les *Conceptions astronymiques dans la société touarègue saharienne et sahélienne*. L'article realitza un estudi lexicològic i semàntic amb la finalitat d'explorar la influència del lèxic de l'astronomia en l'onomàstica tuareg. L'estudi es basa en el fet que, en la societat pastoral tuareg, el "mapa del cel nocturn" és una projecció d'aquesta societat. Les estrelles i constel·lacions reben noms propis que representen figures animals i humanes, i que suggereixen una relació que, al final, és un reflex de la vida diària.

Terhi Ainiala i Paula Sjöblom presenten *Negotiating names: the use of proper names in Finnish conversations*. L'article descriu i analitza la manera com la gent identifica les entitats a les quals fa referència durant una conversa. Aquest treball descobreix la manera d'identificar quan el nom no es recorda o no se sap, o si un nom no existeix o si algú no vol expressar el nom. A més, també examina la manera de negociar sobre el referent o sobre el nom, si aquest no és conegut o no és evident. També estudia les diferències entre una conversa lliure i una conversa d'entrevista en analitzar l'ús dels noms propis. Finalment, també tracta la frontera difusa entre les diferents categories de noms, a més d'estudiar noms i apel·latius.

A l'article *Choosing a name = choosing identity*, Emilia Aldrin tracta les eleccions de noms que els pares fan per als seus fills com a recurs social de creació d'identitat. Els resultats es basen en l'anàlisi d'una enquesta escrita i en discussions en grup realitzades a Suècia. En aquest estudi s'ha utilitzat una combinació de metodologia quantitativa i qualitativa, que mostra la manera com la denominació pot esdevenir

* Presidida per Elwys de Stefani, Nicolas Pepin i Tehri Ainiala. Text a cura de Terhi Ainiala i Joan Tort. Aquesta secció va comptar amb el suport, en qualitat de moderadors, d'Emilia Aldrin, Ana Claudia Ticca, Elke Ronneberger-Sibold, Maria Chiara Janner, Paula Sjöblom i Angelika Bergien.

un recurs de creació identitària tant en relació amb estructures macrosocietàries grans com amb significats socials a petita escala, creats en cada moment dins una interacció concreta.

Maimu Berezkina tracta el tema dels *Place-names in Oslo, seen from an inhabitant perspective in three different ethnic groups*. L'article descriu les diferències en les actituds respecte dels noms de llocs a Oslo, Noruega, i l'ús d'aquests noms en tres grups ètnics: noruecs i persones d'ascendència pakistanesa o polonesa. Aquest treball mostra que tant la procedència ètnica com els anys de residència a Oslo determinen les actituds dels habitants respecte dels noms de llocs i del seu coneixement d'aquests noms.

Angelika Bergien estudia les *Cultural dimensions of metaphorically used names*. L'autora demostra que els noms s'utilitzen metafòricament com a forma econòmica de fer referència a les propietats transferides associades amb el portador del nom. A més, els noms d'ús metafòric depenen de la cultura, i la forma d'utilitzar els noms metafòrics per part dels mitjans de comunicació varia en funció del país.

Gerrit Bloothoof i Marijin Schraagen tracten els *Changes of name fashion between generations in social classes*. Aquest treball estudia l'aspecte dels indicadors socials (el nivell d'educació i ingressos, l'estil de vida) en l'assignació de noms. El tema ha estat estudiat partint de les dades de tota la població extretes del Registre Civil modern dels Països Baixos.

Anja Bruhn, Denis Huschka i Gert G. Wagner parlen sobre *Einmal Ossi, immer Ossi — Vornamesvergabe im geteilten Deutschland und 20 Jahre danach* [Un cop Ossi, sempre Ossi: assignació de noms en l'Alemanya dividida i 20 anys després]. Els autors estudien les diferències en l'assignació de noms en dos estats alemanys i intenten trobar-ne les raons. Les dades inclouen les eleccions del nom de més de 50.000 habitants, a més de les variables socioeconòmiques dels pares. Així doncs, l'article té interès per a aquelles persones que estudiïn el significat de la classe social en l'elecció del nom d'una persona.

Marina Castiglione investiga la *Antroponomàstica y usos alimenticios: el caso de los sobrenombres individuales y comunitarios en Sicilia*. En el seu estudi, l'autora treballa des de la hipòtesi que el menjar és un dels elements a partir dels quals es pot crear la identitat. La relació entre home i menjar és tan estreta que sovint s'ha posat de manifest en l'antroponomàstica popular, i ha donat lloc a un marc interpretatiu que serveix per designar tant individus com grups. L'article ofereix alguns exemples de sobrenoms individuals i ètnics que reflecteixen les peculiaritats en diferents àrees de Sicília.

Paola Cotticelli Kurras estudia els *Italian brand names through their associations: current trends*. Els noms de marca per a cosmètics i productes de neteja, productes farmacèutics i aliments i begudes són el tema de l'anàlisi respecte de les associacions dels dominis "poder i potestat", "tradició" i "seguretat". Els resultats es comparen amb un estudi paral·lel sobre noms de marques alemanyes (vegeu el treball d'Elke Ronneberger-Sibold i de Sabine Wahl).

Alice Crook investiga els *Naming patterns in the Cambridgeshire parish of Castle Camps, 1563-1704*. Aquest article desafia la teoria que els padrins tenien molta més influència que els pares a l'hora de posar nom als nens a l'Anglaterra dels segles xvi i xvii. Els resultats de la parròquia estudiada suggereixen que la perpetuació dels noms dels pares era considerada més important.

Jeannine Drouin explora els *Noms génériques et noms qualifiants de la faune sauvage et domestique en touareg (Sahara et Sahel)*. Aquest article té l'objectiu de remarcar les connexions existents entre els animals (tant salvatges com domèstics) i la societat tuareg, que es manifesten en els noms usats, ja siguin genèrics o específics. En particular, l'autora explora les interferències entre els zoònims i els antropònims, entre zoònims i topònims i també entre zoònims i els noms dels cossos celestials. L'autora conclou que, en tots els casos, el tipus de construcció lexicologiconomàstica tendeix a ser la mateixa.

Carole Faivre presenta "*Gastronomastique*": *nom propre et nom de plat*. Després del reconeixement recent de la gastronomia francesa com a Patrimoni Intangible de la Humanitat, l'autora examina l'evolució dels noms propis en el camp de la gastronomia. Per fer-ho, realitza una comparació lexicogràfica de les edicions de 1938 i 2007 de l'enciclopèdia *Larousse Gastronomique*, i crea diferents categories de noms propis en funció de la seva importància relativa dins l'enciclopèdia.

Daiana Felecan tracta els *Aspects de la dynamique des appellatifs non conventionnels dans l'espace public roumain actuel*. En aquest article, l'autora tracta diferents aspectes relacionats amb el procés de "denominació" en el domini públic romanès, tenint en compte els determinants culturals predominants. En particular, analitza alguns noms no convencionals, com ara els sobrenoms o els noms atribuïts, i intenta determinar el lloc que aquests elements ocupen en el sistema conceptual general de la disciplina de l'onomàstica.

Oliviú Felecan estudia *Gypsy names: antroponymic identity vs. assimilations*. En aquest treball s'examinen els noms personals (noms i cognoms) trobats a la comunitat romaní de la zona nord-occidental de Romania. Aquests noms inclouen noms percebuts per moltes persones com a incongruents (per exemple *Tarzan*, *Zorro*). Així doncs, els noms es caracteritzen especialment per una gran adaptabilitat, ja que permeten transmetre els pensaments de la comunitat.

Jean-Louis Fossat examina *Les Tibaous: essai de sociolinguistique des noms de lieu occitano-catalans contemporains*. Aquest article inclou una anàlisi comparativa sociolingüística basada en un estudi de bases de dades i enquestes orals sobre els usos quotidians de diferents topònims occitans i catalans al sud de França. El treball pren com a punt de partida la pronunciació actual de topònims del dialecte occità escrits en documents oficials en un híbrid francès. El cas de Thibaud/Les Tibaous ofereix un primer punt de referència en aquest aspecte.

Maria Chiara Janner presenta *Beobachtungen zur Syntax von Markennamen im Italienischen* [Notes sobre la sintaxi dels noms comercials en italià]. Aquest treball ofereix una anàlisi lingüística basada en un corpus de noms comercials en italià, centrat en les seves característiques morfosintàctiques. S'hi tenen en compte dues estructures comuns: usos nominals de noms comercials i usos predictius, on els noms comercials vénen precedits per un nom comú.

Alicja Kacprzak presenta *Manifeste, contrat, promesse : analyse pragmatique des noms de comités électoraux*. L'estudi analitza els noms dels comitès electorals formats durant les eleccions locals a Polònia a finals de 2010. Es tracta d'un exemple d'allò que l'autora denomina un *crematònim*, una classe especialment complexa de nom propi (que fa referència tant a productes tangibles com intangibles de l'activitat humana) i que es troba al marge de la disciplina de l'onomàstica. L'estudi intenta mos-

trar la dimensió cultural i la capacitat de persuasió d'aquesta classe particular de nom propi, usat freqüentment en la vida política d'una societat.

Ariane Normand parla sobre *Les termes d'adresse utilisés par les internautes dans les blogs*. L'autora examina els termes de tractament utilitzats pels bloguers als seus blogs. Analitza 28 blogs de premsa escrits per cinc autors durant el 2008, a més dels 1.446 comentaris que aquests blogs van generar. Les publicacions fan referència a l'afer Bernier-Couillard, un escàndol polític que va rebre una cobertura mediàtica considerable al Canadà durant aquell any.

Hermógenes Perdiguero examina els *Nombres en la sociedad castellana: los nombres 'raros' de Huerta de Rey (Burgos)*. L'estudi examina, des del punt de vista de la socio-onomàstica i l'antropologia lingüística, els noms de persones que viuen al poble de Huerta del Rey (província de Burgos). Aquests noms són tan extremadament rars que, en relació amb els patrons comuns dels topònims i en el context de la societat castellana en general, es podrien descriure com a "estranyos".

Jesús Ramírez, Raquel Ramírez i Antonino González tracten el tema de *Nopueser, Miama, El Hojalatero, Teclé...: Apodos de Nalda y otros pueblos de La Rioja*. Aquest estudi analitza els malnoms utilitzats a Nalda i altres pobles de La Rioja, sobre la base de la recerca de l'antroponímia i la toponímia de la regió realitzada pels autors. Específicament, els autors tracten el tema de la "permanència" d'aquests malnoms al llarg del temps i el grau d'acceptació per part de la gent que els rep.

Raquel Rodríguez presenta *Aproximación al estudio de la onomástica de las bodegas y vinos de la D.O. Monterrei (Ourense-Galicia) y de su comarca*. Aquest estudi examina els noms atribuïts a diferents aspectes del sector productor de vi de la zona de Monterrei, al sud-est de la província d'Ourense (Galícia). Específicament, analitza els noms dels cellers de la regió, a més dels noms assignats als vins i begudes alcohòliques que produeixen aquests cellers. L'estudi confirma la connexió freqüent que tenen aquests noms amb episodis importants de la història de la regió.

Elke Ronneberger-Sibold i Sabine Wahl examinen *Associations in German brand names: current trends*. En aquest treball s'estudien qüestions similars a les de l'article de Cotticelli, però amb material alemany. Sembla ser que la preferència per les percepcions sensorials és més forta en els noms de marques alemanyes que en les italianes. A més, els noms de marques italianes apel·len principalment als sentits de la vista i el gust, mentre que els de marques alemanyes mostren una preferència predominant pel sentit del tacte.

Márcia Sipavicius-Seide investiga les *Connotaciones socioculturales de los nombres de lugares*. Aquest estudi analitza els procediments denominatius aplicats als topònims del Brasil (i, en particular, als de la zona occidental de l'estat de Paraná). El seu objectiu és determinar les connotacions atribuïdes a aquests noms per part dels habitants locals i els seus usuaris generals. Els resultats apunten diverses conclusions: des d'aquelles persones que afirmen que aquests noms són totalment opacs, a aquelles altres que veuen el topònim com una simple "adreça" i aquelles que interpreten aquests noms com a testimonis vius i transparents de la història local.

Tatiana Sokolova estudia els *Proper names of the housing estates in the contextualized analysis*. Els noms s'examinen tant des del punt de vista estructural com dels patrons denominatius. També s'hi inclou un estudi diacrònic amb l'ajuda de les dades recollides durant els anys 2004 i 2011. Hi són detectables dos principis diferents

de denominació: denominació artificial i natural. Els noms naturals tendeixen a ser ben coneguts i molt utilitzats pels residents, en oposició als noms artificials.

Adriana Stoichițoiu-Ichim tracta el tema dels *Noms propres "agressés" dans le journalisme politique roumain*. Aquest estudi busca establir els procediments de la denominació no oficial de les figures públiques mitjançant l'anàlisi dels mitjans de comunicació (tant la premsa escrita com les fonts audiovisuals). Específicament, analitza els canvis formals i semàntics a través dels quals la premsa pot deformar el nom propi d'una persona, normalment amb la intenció de crear controvèrsia, i els efectes a nivell de discurs dels noms construïts a partir de noms propis originals.

Pasqual Tirach-Alventosa discuteix *L'ús quotidià dels malnoms: funcions en la societat*. Es tracta d'un estudi sociològic sobre els malnoms utilitzats a la majoria de pobles de la regió sud-est de França, coneguda com la Catalunya Nord. L'autor proposa identificar les diferents funcions dels malnoms als pobles (per exemple, en l'entorn rural), i treballa amb un total de 13.000 malnoms recollits a través d'enquestes orals i una revisió de la literatura.

Alfredo Juan Tonda i Alda Rossebastiano examinen *La onomàstica de los emigrados italianos en Argentina*. Aquest estudi analitza específicament la manera com es reflecteixen en els noms de les persones les migracions de la regió del Piemont cap a l'Argentina després de la unificació d'Itàlia. En alguns casos, aquestes migracions van afectar poblacions senceres d'assentaments petits; l'onomàstica va transferir els seus esquemes originals al nou territori, on es van sobreposar a l'onomàstica existent, principalment d'origen hispànic. Aquest article documenta aquest procés en l'onomàstica de Colonia Fidela (Santa Fe, Argentina) entre 1886 i 2006. En concret, els resultats apunten a l'elevada incidència de noms clàssics i dels de tradició homèrica.

An Vande Castele explora la *Genericization of brand names in Spanish*. S'hi estudien les adaptacions ortogràfiques i morfològiques al sistema lingüístic del castellà i les conseqüències dels usos genèrics dels noms de marques a nivell semàntic. Amb l'ajuda de l'anàlisi de 15 noms de marques, sembla ser que la lexicalització o generització és un fet. No obstant això, els noms de marques no perden automàticament els seus drets legals de marca registrada.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 5. Antroponomàstica*

La investigació sobre els noms de persones és una de les branques més desenvolupades de l'onomàstica, cosa que va quedar palesa en l'extraordinari interès que va despertar aquest tema en el congrés celebrat a Barcelona l'any 2011 sota els auspicis de l'International Council of Onomastic Sciences (ICOS): la secció Antroponomàstica va haver-se de fraccionar per la gran quantitat d'aportacions que es van rebre. Una part d'aquestes aportacions es va redactar en forma d'articles, que hem reunit en aquest volum.

És especialment satisfactori que, en relació amb l'ampli espectre dels antropònims investigats, s'hagin tractat tipus de noms de persones que fins ara s'havien investigat més aviat poc, com els noms falsos (en el cas dels treballadors de l'antiga agència de policia secreta a Romania), els sobrenoms (de futbolistes i en la cultura *pop*), els noms derivats dels sogres (a Lituània) i els noms sense marca de gènere (a Finlàndia i la Xina). En el cas del tema clàssic dels noms de pila i els cognoms, s'observa una clara preferència pels noms de pila no compostos, sobretot perquè moltes cultures no tenen cognoms. La concentració en els noms de pila també s'explica pel fet que moltes aportacions es remeten a èpoques en què els cognoms no existien.

En general, l'eix temporal, és a dir, la dimensió històrica està molt ben representada: hi ha treballs sobre antropònims a partir del segle *x*, és a dir, que l'edat mitjana i els inicis de l'edat moderna hi són ben representats, sobretot en l'àmbit hispanoparlant. Una aportació sobre Viena il·lustra la transició dels sobrenoms als cognoms. La gamma de nomenclatures investigades cobreix sobretot el territori europeu, però també inclou l'Argentina i Mèxic, el Nord d'Àfrica i la Xina.

En els mètodes més nous s'observa que la lingüística de corpus ha arribat a l'onomàstica: en la investigació dels cognoms han sorgit, sobre la base de les dades digitals de telèfons i d'altres noms, noves perspectives de fitxatge i grans possibilitats de representació que permeten extreure conclusions fonamentades sobre esdeveniments i circumstàncies historicoculturals passades (per ex. migracions, naturalesa dels assentaments humans, gamma d'oficis) per primer cop.

Són especialment interessants els casos i situacions en què s'adjudiquen els noms. Un dels treballs versa sobre els costums i els sentiments de joia que produeix la pràctica social de posar nom a les criatures, cosa que demostra tant una gran responsabilitat i afecte com la convicció que el nom influeix en la vida futura de l'individu. Hi ha un altre article que tracta de la relació dels noms i la personalitat de qui els porta. Les denominacions també poden reflectir estructures socials i aquest aspecte s'investiga prenent com a base els noms de dona suecs del segle *xvii*. Alguns articles ofereixen dades noves sobre l'elecció dels noms de pila a Bulgària i a Letònia, a més del costum de posar els noms dels padrins a Alemanya, Bèlgica i els Països

* Presidida per Jean Germain, Damaris Nübling i Nobuhle Ndimandi Hlongwa. Text a cura d'aquestes tres persones. Aquesta secció va comptar amb el suport, en qualitat de moderadors, de Katharina Leibring, Rita Heuser, Michael Walsh, Jessica Nowak, Derya Dunan, Ana Boullón, Wolfgang Dahmen, Isabelle Leblie, Kathrin Dräger, Christiane Schiller, Mandinda Elias Mabuza i Alda Rossebastiano.

Baixos. L'anàlisi de les estructures fonològiques i prosòdiques en els noms d'homes i dones és molt revelador: d'aquesta manera pot objectivar-se i concretar-se la diferència de gèneres onímica, un objectiu que persegueixen, per exemple, els noms noruecs. Els cognoms també poden escollir-se: hi ha un article sobre el canvi de cognoms que sobrevé amb el matrimoni a Finlàndia. Precisament en les cultures en les quals es donen poques instruccions, el procediment encara és més interessant, tot i que «només» es tracta del cognom, que és menys individual.

És evident que amb les migracions també hi ha contacte lingüístic entre noms: moltes de les ponències es dediquen a la recerca de modificacions i assimilacions dels noms que aporten els immigrants a la nova cultura, com els noms jueus al nord de Polònia i els noms italians a l'Argentina.

Esperem que aquesta àmplia paleta de perspectives i nous temes d'investigació antroponomàstica inspire activitats científiques relacionades amb els noms de persones i continuï impulsant la investigació.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 6. Toponomàstica*

Avui divendres, 9 de setembre, el XXIV Congrés Internacional sobre Ciències Onomàstiques, celebrat a la Universitat de Barcelona, que tan càlidament ens ha acollit, arriba a la seva fi. Ha estat una setmana de treball intens en la nostra secció 6 de Toponomàstica. Al llarg de nombroses sessions, s'han presentat desenes de comunicacions, organitzades des del primer dia en paral·lel i que aquest últim dia han arribat a multiplicar-se per quatre. Aquest elevat nombre de treballs presentats l'han convertit clarament en la més destacada de les seccions científiques. D'un total de més d'un centenar de propostes presentades a la nostra secció i de fins a 93 de valorades positivament i acceptades, finalment en van quedar 83 (després de les habituals incidències, presents generalment en tots els esdeveniments) que havien de ser presentades i debatudes, tot i que amb posterioritat es va comunicar alguna baixa més.

La temàtica d'aquests treballs és molt àmplia i variada, dins dels marges que es van establir per a la nostra secció: aportacions sobre aspectes generals i teòrics de la disciplina toponomàstica, centrada en la investigació dels noms geogràfics, tant majors com menors; sobre el mètode de recopilació i l'estudi d'aquestes formes onomàstiques, així com sobre qüestions que puguin plantejar-se en l'estudi lingüístic dels noms de lloc, és a dir, toponímia i composició de paraules, toponímia i realització fònica, toponímia i significació, toponímia i dialectologia, toponímia i sociolingüística, toponímia i contacte lingüístic, i interferències entre llengües, etc. S'ha parat atenció a l'anàlisi de diverses categories de noms de lloc: a més de noms de llocs majors i menors, d'altres de més específiques com odònims, hagiopònims, antropònims, talassònims, noms de pedres...

Així mateix, la nostra secció ha inclòs aportacions relacionades amb la realització de projectes d'investigació toponomàstica en curs (projectes de recopilació i projectes d'anàlisi i interpretació de noms de lloc), com el Projecte d'estudi de la toponímia del Quebec, Canadà; el Projecte d'estudi de la toponímia de Castella-la Manxa, província de Conca, Espanya, i el Projecte de recopilació, anàlisi i normalització de la toponímia de les àrees meridionals d'Espanya: Andalusia, Extremadura i les Canàries (PRONORMA).

Tampoc no han faltat els treballs que estudien els noms de lloc des de perspectives innovadores i que se centren en aspectes insuficientment tractats fins ara, com la transcripció dels noms de lloc en la llengua de signes o l'ensenyament dels noms propis i el seu tractament a l'aula. Malgrat que els treballs realitzats amb un enfocament tradicional són nombrosos, no han estat poques les propostes que han abordat l'estudi dels noms de lloc des de perspectives innovadores, centrades en aspectes insuficientment tractats fins ara, considerant principalment la temàtica general del Congrés, és a dir, "Els noms en la vida quotidiana".

* Presidida per María Dolores Gordón, Thomas F. Schneider i Wolf Ahrens. Text a cura d'aquestes tres persones. Aquesta secció va comptar amb el suport, en qualitat de moderadors, d'Hermógenes Perdiguer, Edward Callary, Emili Casanova, Martin Hannes Graf, Xavier Terrado, Sheila Embleton, Ian Clark, Iwar Werlen, Carol Jean Léonard, Stefan Ruhstaller, Emilio Nieto i Alexis Sancho.

S'investiguen en aquestes aportacions noms de lloc de tots els continents: d'Europa (França, Itàlia, Portugal, Suïssa, Hongria, Anglaterra, Suècia, Finlàndia, Estònia, Bòsnia, Sèrbia, Grècia, Bulgària, Romania, Portugal i Espanya —Catalunya, Castella, Castella-la Manxa, Andalusia, Cantàbria, Galícia, Astúries i Mallorca—), d'Amèrica (Brasil, Argentina i Canadà), d' Austràlia, d'Àfrica (Egipte, Nigèria, Algèria i Zimbàbue) i d'Àsia (Afganistan).

Així doncs, hem tingut participants de les més diverses procedències i de tot el planeta.

El principal criteri que ha presidit l'agrupació de contribucions per a la seva presentació ha estat l'idiomàtic: la coherència lingüística ha facilitat, sens dubte, la intel·lecció dels textos als participants.

Per a la redacció dels treballs, la llengua triada per un major nombre de participants ha estat l'anglès (un total de 36), seguit del castellà (26 participants), l'alemany (11), el francès (8), el català (1) i l'aranès (1).

Els responsables de la secció han procurat en tot moment que el desenvolupament de les sessions es dugués a terme segons un ordre estricte i amb rigor.¹ Volem agrair a tots els presents el seu interès per aquest esdeveniment i la seva participació, especialment als que s'han ofert a col·laborar com a moderadors de les sessions.

Finalment, aquest comitè científic desitja expressar el seu reconeixement al professor László Vincze, d'Hongria, que va morir a principis d'any i no ha pogut estar entre nosaltres. Esperem que la nostra feina serveixi d'homenatge a la seva tasca d'investigador en benefici de la ciència que cultivem.

[Accés a les comunicacions](#)

1. El comitè organitzador i científic va estar format pels tres col·legues anomenats anteriorment. Tots tres tenen un grau de competència suficient en tots els idiomes de les comunicacions, per la qual cosa totes van ser llegides i avaluades pels tres membres del comitè. Les correccions de tipus estilístic i general les va dur a terme el membre del comitè més competent en l'idioma de cada treball en concret, tot i que en cas de dubte es consultava la resta de membres.

Secció 7. Onomàstica i història*

La secció 7 ha esdevingut la més voluminosa pel que fa al nombre de comunicacions proposades als assistents. Quant a la cronologia, els temes tractats cobreixen un període molt ampli, de la prehistòria al segle xx, tot i que més de la meitat s'han dedicat al segle xix i, sobretot, al xx. Pel que fa a la dispersió geogràfica, les zones estudiades han estat les següents: prioritàriament, l'Europa occidental i, a continuació, l'oriental; el Pròxim Orient, els continents africà i sud-americà i Oceania hi són poc presents, i els continents asiàtic i nord-americà, totalment absents. La meitat dels treballs tracten sobre noms de lloc i un terç, sobre noms de persona; els hodònims, els monuments megalítics, els sobrenoms col·lectius i els partits polítics també han estat objecte d'anàlisi.

Dues terceres parts de les comunicacions llegides en la secció són publicades a continuació. Aquest informe se centrarà justament en les comunicacions publicades.

Entre els temes generals analitzats, una quarta part de les comunicacions tracten sobre toponímia i antroponímia històriques. Tampoc no s'ha oblidat la relació entre els noms i els referents, i diversos estudis han utilitzat les dades arqueològiques per analitzar-la. Els temes que més atenció han rebut a Barcelona, en el marc de la secció, han estat tractats per la meitat de les comunicacions: els noms com a font per a la investigació sobre el comportament humà; els noms en la política i el dret; els noms com a indicadors d'identitat. La relació entre els noms individuals i els noms col·lectius s'ha tractat en diverses ocasions, tot i que no s'hi ha dedicat de manera exclusiva cap comunicació. Tres comunicacions analitzen la toponímia i l'antroponímia descriptives de manera molt clàssica.

Tan sols es presenta aquí un corpus supranacional, a més de dos projectes de recerca temàtica.

Pel que fa a la toponímia històrica, quasi totes les comunicacions han recolzat, sortosament, en documentació antiga, de vegades abundant en l'àmbit d'un país o d'una regió, però també limitada a un sol document, com per exemple un inventari senyorial de propietats del segle xix a l'oest de Saale.

Un punt important que cal destacar és la relació que els conferenciants han mostrat sovint entre el nom de lloc i el lloc designat, és a dir, entre el nom i el referent. És això el que distingeix la toponímia veritablement científica, arrelada a la terra, de la qual s'han servit els nostres avantpassats a l'hora de concedir prou interès a un lloc per poder donar-li un nom.

Aquests referents són, principalment, les parròquies, com a França durant la dinastia merovíngia, els espais de reunió a Anglaterra o, en resum, nombrosos elements delimitadors del paisatge, espais religiosos o de poder, indicadors socioculturals inscrits en el temps i l'espai que tots els conferenciants s'han esforçat a fer reviure.

* Presidida per Emili Casanova, Pierre-Henry Billy i Steffen Patzold. Text a cura de Pierre-Henry Billy. Aquesta secció va comptar amb el suport, en qualitat de moderadors, de José Luís García Arias, Ramon Ferrer, José Luis Ramírez, Esperança Piquer i Maria-Reina Bastardes.

Quant a l'antroponímia històrica, l'antiguitat ha ocupat un espai destacat, situant aquest tipus d'estudis dins dels límits de l'àmbit científic. Tant si són comerciants ibèrics com polítics i militars de Grècia i Roma, tots duen *cognomina* significants que ens criden l'atenció sobre la percepció social del món actual i ens obliguen a preguntar-nos si encara ara es pot conèixer les persones a través del seu nom. La concepció aristotèlica del nom es recuperarà a l'edat mitjana i a finals del segle *xvi* es posarà fi a aquesta aventura científica per tornar a un discurs racional sobre el nom inspirat per la duresa de la Contrareforma i del Concili de Trento.

Una comunicació ens ha permès constatar la diversitat quant a les èpoques d'aparició del cognom a Europa segons les regions, portant-nos de l'Hongria del segle *xiv* als països nòrdics del *xx*, on s'ha instituit el cognom per la força de la llei.

Les tradicions culturals i socials, les evolucions polítiques i el moviment dels pobles han influït en l'elecció i l'evolució dels tipus de cognom, com ha demostrat l'estudi històric sobre els noms navarresos.

El tema dels noms indicadors d'identitat ha estat tractat en nombroses comunicacions, tot i que generalment de manera indirecta. En canvi, els estudis sobre els cognoms o els noms de minories ètniques o religioses, en un país o en un altre, ens han permès augmentar el nostre coneixement sobre la problemàtica. Un dels estudis més originals que s'han presentat tracta els cognoms a les revistes humorístiques publicades a Budapest i a Viena durant la segona meitat del segle *xix*, on esdevenen marcadors d'identitat nacional i ètnica.

En molts casos, no es pot dir que els noms, de persona o de lloc, construeixin sempre una identitat personal o col·lectiva. El cert és que participen en aquesta construcció com a elements de construcció mental individual.

El concepte d'identitat sovint ens fa perdre de vista la força i la violència que imposen als dirigents la necessitat de formar marcadors d'identitat o, als dirigits, la necessitat de dissimular una identitat preexistent. Aquest aspecte tan sols s'ha tractat de passada, sense estudiar-lo a fons en les comunicacions.

Es tracta de la problemàtica al voltant de la relació entre els noms i la política i el dret. De l'Europa antiga a la Tanzània actual, tant els noms de persona com, sobretot, els noms de lloc i, més tard, des del segle *xvi*, els noms de carrer, han rebut una influència de tipus polític i administratiu. Els cognoms i els noms també han anat evolucionant amb els canvis polítics i legislatius, les migracions forçades, etc.

Els motius dels canvis oficials de noms de lloc també han estat objecte d'un estudi tipològic a partir d'un corpus toponímic mundial.

Les impugnacions davant dels tribunals, al segle *xv* a Suècia, ja ens mostren homes que demanaven de canviar els seus cognoms, car els consideraven desagradables i infamants.

Els noms dels partits polítics, especialment a Itàlia, es canvien per adaptar-se a l'evolució dels partits, els seus programes i els seus líders, calcant patrons lèxics i la seva evolució dins un buit semàntic.

En resum, queda clar que els noms propis són un objecte de conflicte permanent i que la violència, generalment col·lectiva, tot i que també individual, és una de les causes de canvi dels noms en la història dels nostres països.

Així doncs, els noms constitueixen una font per a la recerca històrica sobre el comportament humà. Molts estudis han tractat aquesta qüestió, tant pel que fa a

l'organització general de l'espai com a l'organització estrictament humana, de les activitats humanes, i dels codis i usos socials, religiosos o jurídics.

L'espai és, d'entrada, un univers aparentment tancat, com a mínim a les societats occidentals, produït per l'activitat humana, el discurs, els signes entre els quals trobem els noms de lloc.

El canvi dels noms de lloc respon a una voluntat de canviar els signes que té a veure amb la forma, la reputació, la política i el comerç, principalment.

Així mateix, els noms de persona també són el reflex de la percepció social (grups familiars, clànics, socials) de cada individu, en un període i un lloc concrets.

La qüestió dels noms com a font per a la recerca històrica sobre el comportament humà mereixeria ser el tema central d'un congrés; ho ha estat en part a Barcelona, en el marc de l'estudi del nom dins la societat, però convindria reservar aquesta qüestió de les fonts, més específica, per a un proper congrés.

Malgrat que en les comunicacions han anat apareixent diversos corpus, aquí se'n tracta un de sol, sobre l'onomàstica ibèrica a les fonts medievals escandinaves.

Destaquen especialment dos projectes: l'un sobre l'organització social de l'espai a Lleó i a Castella durant l'edat mitjana i l'altre sobre els espais de govern a l'Anglaterra medieval.

Les comunicacions han estat molt satisfactòries i els organitzadors de la secció desitgen que en un proper congrés els participants s'animin a treballar de nou sobre els temes específics proposats per la Secció d'Onomàstica i Història, ampliant i aprofundint el seu àmbit d'anàlisi: els noms com a font per a la recerca sobre el comportament humà, els noms en la política i el dret, els noms com a indicadors d'identitat, i la relació entre els noms de les persones i dels grups.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 8. Onomàstica i geografia*

Per primera vegada es va incloure una secció sobre onomàstica i geografia en el programa d'un congrés ICOS. De fet, es tractava de decidir si els temes potencials d'aquesta secció no estaven ja coberts en altres seccions més tradicionals, com ara la secció de toponímia o la secció d'antroponímia i toponímia.

Cal admetre que hi ha temes encavalcats i que és possible que, en alguns casos, hagi estat difícil assignar alguns treballs a una secció o a una altra. Però també és veritat que els noms cada cop reben més atenció en l'àmbit de la geografia (i també en la cartografia) a causa del "gir cultural" de la nostra ciència, iniciat principalment per l'Escola de Berkeley de Geografia Cultural, fundada per Carl Sauer i cultivada, entre d'altres, per Yi-Fu Tuan durant els darrers anys. Aquesta tendència, que té el seu origen a Amèrica, es va estendre a Europa i, des d'aleshores, ha guanyat força en aquest continent.

Ens trobem cada cop més treballs sobre noms en conferències geogràfiques i cartogràfiques, i aquest fet respon a una actitud integradora. L'ICOS també ofereix un fòrum especial per presentar-los.

Cal tenir en compte també que els aspectes geogràfics de les denominacions no es limiten necessàriament als noms de llocs / topònims. La distribució espacial dels cognoms, per exemple, és un aspecte molt geogràfic de l'onomàstica. I encara hi resten molts altres enfocaments geogràfics possibles pel que fa a les denominacions.

La recerca de noms de llocs / topònims també es pot realitzar a un nivell més (o purament) lingüístic. Ara bé, si també s'hi inclouen altres aspectes relacionats amb l'espai (a part del fet que un topònim és el nom d'una característica geogràfica), la recerca sobre noms de llocs esdevé inequívocament geogràfica.

Per tant, el fet de tenir dues seccions sobre topònims podria haver estat ben justificat: l'una per remarcar els aspectes més lingüístics dels topònims i l'altra centrada en els aspectes geogràfics, relacionats amb l'espai.

En aquest punt pot resultar útil esmentar allò que és o que vol ser la geografia com a ciència: la geografia s'entén a si mateixa com a disciplina integradora i completa. Aquest fet dificulta la definició dels límits de la recerca geogràfica. Però, en principi, es pot establir que una activitat de recerca és més geogràfica com més relacionada està amb l'espai, i com més integra tant els aspectes humans com de la natura.

Aquestes dues característiques (i principis bàsics) també s'apliquen als aspectes geogràfics de l'onomàstica: la denominació és una activitat humana que porten a terme grups socials/culturals, per la qual cosa l'aspecte humà sempre hi és present. No obstant això, els noms també relacionen l'aspecte humà amb l'aspecte de la natura, ja que els noms també s'atribueixen en part a característiques naturals i, a vegades (amb prou freqüència), reflecteixen característiques naturals com ara vegetació, relleu, aigües, etc.

Per tant, decidir si la recerca sobre els noms té aspectes geogràfics o si es pot classificar com a geogràfica depèn de l'enfocament de la relació dels noms amb l'es-

* Presidida per Peter Jordan, Yaïves Ferland i Choo Sungjae. Text a cura de Peter Jordan.

pai i la natura. Aquesta relació i l'enfocament es pot fixar més fàcilment pel que fa a noms de llocs que, per definició, ja estan relacionats amb l'espai. Però, tal com hem esmentat anteriorment, és possible que altres categories de noms, com ara els cognoms, es considerin sota aspectes relacionats amb l'espai.

Els aspectes geogràfics predominants en la recerca dels noms són, per exemple, aquells topònims que s'entenen com a expressions i portadors de significat relacionats amb l'espai i d'identitat de grup (suposant que qualsevol tipus de grup tingui una localització específica en l'espai), en tots els nivells espacials que van des de noms de carrers, passant per llocs poblats i comunitats fins a noms de zones multilingües, noms de regions i de països. Fins i tot els noms del mar poden tenir un significat quan parlem sobre la relació entre el nom d'un lloc i les seves característiques (Quina és la unitat de referència espacial d'un nom de lloc? En quines porcions d'una característica transfronterera té un nom concret l'estatus d'endònim i a partir de quin punt assumeix l'estatus d'exònim?), i també per al debat sobre els motius de la denominació dels llocs. Els aspectes geogràfics també existeixen inevitablement quan aquesta investigació fa referència a camps específics de la recerca geogràfica, per exemple, als àmbits tradicionalment en mans dels geògrafs, com ara els sistemes administratius i territorials, transport, turisme, etc.

Els mapes, com a abstraccions reduïdes i generalitzades d'una realitat espacial complexa, a més dels mitjans de comunicació geogràfica més específics i el paper dels noms de llocs en aquests mitjans, són certament un tema principalment geogràfic de la investigació dels noms.

Àdhuc es podria justificar el fet d'afirmar que els noms (especialment els noms de llocs, evidentment) són un punt de convergència per a tots els camps i sub-camps diferents de la geografia: combinen els aspectes humans i naturals d'una manera quasi prototípica i funcionen —com a símbols i expressions d'identitat— com a bons indicadors per a molts aspectes geogràfics.

En resum, els elements següents (sense cap pretensió de ser exhaustius) es poden considerar com a camps de recerca geogràfica de l'onomàstica:

1. Funcions dels noms de llocs als mapes
2. Representació dels noms de llocs als mapes
 - a) Quan cal usar endònims i quan cal usar exònims
 - b) Conversió de text
 - c) Quines característiques s'han d'anomenar
3. Col·locació de noms als mapes
 - a) Principis de selecció quan l'espai no és suficient
 - b) Cal anomenar cada característica del mapa?
 - c) Les lletres distorsionen la percepció de la densitat?
4. Principis per a la creació de noms de llocs nous
 - a) Denominació comercial
 - b) Noms de carrers
 - c) Denominacions commemoratives
5. Noms de llocs com a expressió d'identitat relacionada amb el temps o l'espai
 - a) Per què tenen aquesta funció?
 - b) Què indiquen?

- c) Què signifiquen els grups no dominants?
 - d) Què vol dir això pel que fa a les regulacions legals?
 - e) La divisió endònim/exònim
6. Relació entre nom de lloc i característica
- a) Fins a quin punt un nom de lloc és un endònim?
 - b) Els noms del mar poden ser endònims?
7. Motius per a la denominació
- a) Antecedents culturals de la comunitat que assigna el nom
 - b) Diversitat sincrònica i diacrònica
 - c) Què ens diuen els noms de llocs sobre les comunitats que assignen els noms?
 - d) Noms transparents i opacs
 - e) Motius dels nostres temps: comercialització contra preservació de l'herència cultural
 - f) Canvis en els noms de llocs i les forces que els motiven
8. Els noms de llocs i l'Administració
- a) Competències administratives pel que fa als noms de llocs
 - b) Noms de carrers
 - c) Noms de carrers en barris urbans multiculturals
 - d) Denominació quan s'uneixen unitats administratives (municipis, districtes)
 - e) Tractament dels noms de llocs de grups no dominants i indígenes
 - f) Consells i comitès de noms de llocs (tots els nivells administratius i tots els càrrecs)
9. Noms de llocs i transport
- a) Denominació en senyals de trànsit
 - b) Denominació en el sistema de ferrocarrils
 - c) Denominació en el transport aeri
10. Conflictes dels noms de llocs
- a) Què indiquen els conflictes dels noms de llocs?
 - b) Antecedents i raons dels conflictes actuals
 - c) Bones pràctiques per resoldre conflictes sobre noms de llocs

És important assenyalar també que els aspectes geogràfics (i cartogràfics) dels noms, especialment els dels noms de llocs, ja es troben en el centre de les discussions de diferents fòrums i institucions.

A més de l'ICOS, amb la seva orientació generalment lingüística, també trobem el Grup d'Experts de Nacions Unides per als Noms Geogràfics (GENUNG), que és un dels sis grups permanents d'experts de les Nacions Unides. La seva tasca és la normalització internacional dels noms de llocs mitjançant l'elaboració de resolucions de l'ONU. Aquest grup està format per experts de diferents disciplines, tot i que els cartògrafs i els geògrafs hi juguen un paper important.

Igualment, a nivell nacional i regional, molts països disposen d'autoritats i comissions per regular la toponímia, que tenen l'objectiu de promoure la normalització dels noms de llocs a nivell nacional i subnacional, i que normalment, encara que tenen una composició mixta, sempre reuneixen una major proporció de geògrafs i cartògrafs. Actualment, aquestes autoritats i comissions són presents en 71 països.

L'Associació Cartogràfica Internacional (ICA) i la Unió Geogràfica Internacional (IGU) han establert recentment un grup de treball / comissió conjunta sobre toponímia que, d'una banda, té l'objectiu de difondre el coneixement sobre els noms de llocs entre les dues disciplines i, de l'altra, promoure la recerca toponímica.

Dels 29 treballs que apareixen en el programa i que es van presentar durant les sessions de la secció 8, finalment es van lliurar 19 treballs per a aquesta documentació, que resumim breument:

Evgeny Shokhenmayer comença amb un índex sobre el concepte de geonomàstica, que inclou, en analogia amb el concepte de geolingüística, l'estudi dels aspectes geogràfics, és a dir, relacionats amb l'espai, de tot tipus de noms —no només de topònims— i podria ser el títol d'aquesta secció en el proper congrés de l'ICOS.

Joan Tort Donada i Alexis Sancho Reinoso tracten els noms del paisatge com a indicadors d'identitat regional per ressaltar la importància d'un enfocament geogràfic dels noms de llocs, que encara s'estudien predominantment sota aspectes lingüístics/etimològics.

Johnny Jakobsen descriu els continguts i les intencions d'un curs de toponímia per a historiadors amb un enfocament dels noms de llocs com a via d'accés a la història i a la comprensió dels paisatges culturals.

Ivana Crljenko presenta un estudi sobre els noms de carrers com a indicadors d'identitat regional mitjançant els exemples de dues regions croates: Ístria i Kvarner. De fet, Ístria és clarament la regió amb la consciència regional més forta, a causa de la seva història i la seva composició ètnica. Així, els noms dels carrers també donen suport a aquest fet.

Enrica Lemmi i Monica Siena Tangheroni presenten un estudi sobre la funció dels noms de llocs en el context del turisme cultural que, evidentment, es pot entendre com una manera d'expandir el turisme a zones més perifèriques. L'explicació del significat històric dels topònims pot oferir als turistes una comprensió més profunda d'una regió o una ruta turística concreta i, per tant, pot atreure'n més. No obstant això, tot depèn de si aquest coneixement es presenta als viatgers (en cartells, en guies turístiques, etc.) i de quina manera.

Reiner Reinsma aborda el cas específic dels Països Baixos pel que fa als sobrenoms de carnaval per municipis. Reiner documenta que, en alguns casos, hi ha sobrenoms comuns a diferents municipis, cosa que no és possible en altres casos. Això ens diu molt sobre la intensitat o el caràcter de les identitats locals.

Alexis Sancho Reinoso i Joan Tort Donada interpreten el paisatge dels noms/topònims en el sentit dels noms de llocs d'un paisatge concret, i transmeten, a través dels noms de la Ribagorça catalana, una impressió sobre la quantitat d'informació que poden transmetre els topònims sobre el caràcter d'un paisatge.

Joan Carles Membrado mostra la complexitat i la confusió del paisatge dels noms a la Comunitat Valenciana: rètols monolingües en català o castellà que coexisteixen amb rètols bilingües. Aquest fet es deu a la pràctica divergent de diferents entitats administratives, del prestigi molt menor i menys estès del català a València que a Catalunya i de l'existència simultània de rètols més antics i més nous.

Elka Jacheva-Ulchar classifica els noms de llocs macedonis en tipus semàntic i morfològic, i també n'examina l'origen lingüístic.

Peter Jordan intenta demostrar que, per a la divisió endònim/exònim, la dife-

rència entre “el nostre” i “el seu”, amb totes les implicacions sociològiques, polítiques i jurídiques que inclou, és essencial, i que el grup social més proper a la característica sempre té dret sobre l'endònim.

Ferjan Ormeling i Peter van der Krogt presenten un estudi d'una proposta antiga (1645) per denominar la superfície de la Lluna, que reflecteix amb força els punts de vista polítics i les jerarquies de poder d'aquesta època, i que no va tenir un impacte sostenible en enfocaments posteriors.

Botolv Helleland analitza la relació interessant i canviant entre nom i característiques dels rius i valls de Noruega. Tot i que en la major part de casos el riu dóna nom a la vall, també pot passar el contrari. Els factors que hi intervenen són les dimensions del riu i la geomorfologia de la vall.

Ludwig Rübekel examina conceptes històrics espacials expressats mitjançant topònims (o que en formen la base) i remarca la relació nom/característica i la seva evolució temporal.

César López Leiva i Jorge Cuevas Moreno investiguen els motius de les denominacions d'arbres al nord de la península Ibèrica, amb especial atenció al fet que la cobertura del sòl ha canviat i que aquests arbres són, avui dia, molt menys significatius per al paisatge que en el moment de la seva denominació.

Christian Weyers documenta pràctiques de denominació de trens exprés i internacionals en països europeus després de la Primera Guerra Mundial, i hi descobreix un canvi en les pràctiques denominatives, que consisteix a deixar d'utilitzar el nom de la destinació per fer servir denominacions més comercials amb noms més “bonics” i “atractius”.

Xavier Roselló i Josep Moran expliquen els criteris aplicats a la denominació d'estacions de metro de Barcelona i en remarquen un sistema de denominació bastant racional. El criteri principal és la bona orientació, en posar noms en funció de punts de referència, carrers coneguts o institucions públiques importants (hospital, universitat, etc.). A Barcelona, aquest tipus de pràctica denominativa no es troba en perill d'abandonament en favor de noms més comercials.

Jesús Bernat Agut remarca, per a la regió del nord de València, que les responsabilitats administratives divergents han generat unes pràctiques denominatives no sistemàtiques i fins i tot confuses, no només pel que fa a les dues llengües oficials, sinó també per l'ús de genèrics, etc. Aquest estudi complementa el treball anterior sobre la mateixa regió (sobre els rètols de carretera).

Drago Kladnik presenta un estudi sobre la familiaritat dels exònims eslovens en la comunitat professional, que apunta que els no geògrafs estan més familiaritzats amb els exònims que amb els endònims, que la gent més gran té més coneixements sobre els exònims i que molta gent té dificultats per reconèixer els endònims. Aquesta darrera troballa diu molt a favor de l'ús d'exònims en algunes situacions comunicatives.

En el seu estudi sobre les Illes Balears, Antoni Ordinas Garau remarca que els genèrics polisèmics són els més indicatius del tret d'una característica i s'usen freqüentment per a les característiques naturals.

Finalment, ara és el moment de donar les gràcies a Joan Tort Donada, el coordinador del comitè científic de l'ICOS Barcelona, que també ha col·laborat molt activament en la planificació de la secció 8 i en l'edició d'aquesta documentació. També

volem expressar la nostra gratitud als dos vicepresidents de la secció 8, Sungjae Choo i Yaïves Ferland, que van cooperar en la selecció de treballs i van dur a terme moltes altres tasques preparatòries, i també a totes les persones que han presentat treballs, que han contribuït en gran mesura a la qualitat científica d'aquesta secció.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 9. Onomàstica i cultura*

En primer lloc vull donar les gràcies al Comitè Organitzador del XXIV Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques de Barcelona per haver-me convidat a presidir, amb els meus col·legues Dietlind Kremer i Grant Smith, la secció novena del congrés titulada "Onomàstica i cultura". Quan ens preguntem quin tipus de relació hi ha entre els noms propis i la cultura, un ampli panorama s'obre davant nostre. Efectivament, tant si es tracta d'antropònims, de topònims, d'etnònims, de crematònims o de referents com ara els noms d'institucions i de raons socials, els títols de diaris i de llibres o altres dades lingüístiques similars, és evident que tots els noms propis estan doblement vinculats a la cultura en la qual neixen. I aquesta és una realitat que es posa de manifest a mesura que la investigació onomàstica s'amplia per incloure cultures llunyanes molt diferents a la nostra, tant en l'espai com en el temps.

Rosa i Volker Kohlheim, dos eminents especialistes i autors dels dos diccionaris més importants de noms i cognoms alemanys, entre altres obres, recentment van oferir una visió general de la gran varietat de *nominatio* en el camp de l'antroponímia, en l'obra anomenada *Wunderbare Die Welt der Namen*, un llibre de gran valor en el qual podem trobar un bon nombre de curiositats onomàstiques dels països i les cultures més diferents. Si, per exemple, en el món occidental, al nen acabat de néixer se li acostuma a posar un nom "important", a l'altra banda del planeta, a Birmània, se li pot assignar un nom despectiu, com ara *Khwé* (que significa 'gos') o *Wet* ('porc'), o al Vietnam, *Bun* ('terra'), per assegurar-se que no serà víctima de l'enveja o la gelosia dels déus.

Amb un exemple en tindrem prou per il·lustrar la nostra tesi. El jove sinòleg italià Luca Pisano, en el marc de la conferència anual sobre onomàstica literària d'O&L, que es va celebrar a Enna, al cor de Sicília, el 2010, ens va sorprendre amb la seva descripció de les pràctiques onomàstiques a la Xina. En la introducció de la seva investigació afirma: "Hi ha poques llengües en què l'elecció d'un nom propi pugui influir tan significativament en el caràcter, les relacions socials i el destí d'un individu com a la Xina. En xinès, els noms propis estan formats per caràcters, cadascun dels quals és un morfema amb un sentit i, com que les combinacions possibles de morfemes són potencialment il·limitades [...], no existeix un inventari complet de noms. La llengua xinesa és molt rica en homòfons. Així doncs, no convé subestimar el poder evocador que pot derivar-se de la tria d'un nom propi. A banda d'aquests aspectes, la tria d'un nom està condicionada sovint per altres factors de tipus socio-cultural, com l'anàlisi astrològica vinculada al dia o a l'hora del naixement (segons el calendari lunar), el lloc de naixement, els antecedents familiars, etc."

Afegeix que, si considerem els cognoms utilitzats avui dia (per milers de milions de xinesos), n'hi ha només al voltant d'un centenar. És com si tots els espanyols es diguessin García, Fernández, González, Rodríguez, López, etc. Els xinesos duen un cognom format per un o dos caràcters, mentre que el nom de pila sol constar de dos

* Presidida per Donatella Bremer, Grant Smith i Anne-Dietlind Kremer. Text a cura de Donatella Bremer.

caràcters, que corresponen a dos noms. El primer nom és el que li posa el pare i es fa servir en l'àmbit familiar. El nom social es posa més tard i és el que fan servir els amics i coneguts. A la Xina, sempre es posa el cognom i, a continuació, el nom social o el nom d'infància. És just al revés que a occident. Així doncs, per exemple, quan anem a comprar un llibre, hem de saber que el cognom de l'autor és el que ocupa el primer lloc a la portada. A la Xina no és gaire habitual anomenar una persona pel seu nom. Els nens i els adolescents, en general, no poden anomenar els seus pares i els altres membres de la família pel seu nom, sinó que ho fan pel grau de parentiu.

I pel que fa als noms literaris xinesos, Luca Pisano explica que “aquests mateixos principis s'apliquen als personatges de la literatura xinesa [...]. Tanmateix, en l'àmbit literari, es planteja un problema lligat a la creació de la mateixa obra, principalment en la seva traducció a altres llengües: l'alternativa entre la transcripció o la traducció dels noms dels personatges. [...]. La mera transcripció fonètica dels noms ens impedeix de percebre el seu poder evocador i fa que perdem tot un seguit de referències culturals, cosa que inevitablement provoca un impacte negatiu en la comprensió del text.”

Es fa palès, per tant, que els noms propis estan carregats de cultura i d'història, alhora que es troben vinculats a un determinat context, que també pot ser representat per una composició artística, de vegades de manera més important que els noms comuns.

En el seu assaig *Namenkunde und Kulturgeschichte*, Friedhelm Debus, un dels especialistes més destacats d'aquest àmbit, a qui devem diversos estudis i mètodes innovadors en els diversos camps de les ciències onomàstiques, subratlla l'estreta relació que hi ha entre els noms i la cultura, tot indicant que, “primer de tot, cal determinar què entenem exactament per cultura”. Per començar, assenyala que aquest concepte es remunta a la cultura llatina, en el sentit de ‘cultiu dels camps’. Així doncs, primer es referia al treball de la terra, que és cultivada per obtenir-ne fruits i productes. Més tard, el concepte s'ampliarà i inclourà totes les activitats de tipus material, però també les de tipus espiritual o artístic, així com el nivell de formació, elements que caracteritzen una comunitat en una regió concreta durant un període de temps determinat. Aquells que desitgin estudiar la cultura d'un poble hauran d'investigar, per tant, en el marc de les disciplines més diverses, com per exemple, l'arqueologia, l'etnologia, l'antropologia, la filologia, la lingüística, la dialectologia, el folklore, la psicologia, la sociologia, el dret, l'economia, la religió, l'art, etc. Però si bé és cert que el patrimoni onomàstic d'un poble conserva intrínsecament testimonis importants de la cultura de la qual es deriva, també ho és que, a causa de la gran quantitat de material de què disposem, trobem en les ciències del llenguatge disciplines veritablement autònomes, que s'han desenvolupat i que avui dia estan cada vegada més diversificades, com l'antroponomàstica, la toponomàstica, la socionomàstica i moltes altres.

A partir d'aquí ens podem preguntar: quina és, doncs, la tipologia d'estudis que podem prendre en consideració en la secció novena? Una perspectiva important és la que proposa Emidio De Felice, un dels experts en la matèria més importants d'Itàlia, autor de dos diccionaris en què es recull per primera vegada de manera sistemàtica els noms i els cognoms dels italians, entre altres obres. En el seu estudi, que justament es titula *Nomi e cultura* (“Noms i cultura”) i que és potser el més innovador i

popular de la seva obra, tot i que actualment, per desgràcia, està descatalogat, De Felice destaca l'estreta relació entre els noms propis dels italians i el context cultural en què es van formar, durant el llarg període que va des de finals del segle XIX, és a dir, des de la unificació d'Itàlia, fins a finals del segle passat. De Felice mostra detalladament com, més enllà de la "tradició" o de la cultura, en el sentit més estricte del terme, el que pot condicionar l'elecció dels pares a l'hora de donar un nom als seus fills sovint és el món de l'actualitat, l'esport, la política, la música, el cinema, els mitjans de comunicació i tot el que impacta en la imaginació i les emocions a través de la "imatge". Així, per exemple, a principis del segle XX, a causa de l'òpera, que en aquell moment era un gènere molt popular d'expressió artística, moltes joves es deien Iris, Carmen, Bohème o Violetta. Això també és aplicable als noms que es van prendre del món de l'esport en diferents èpoques. De la mateixa manera, molts nens nascuts en temps de guerra van rebre un nom d'origen ideològic i patriòtic; de vegades es tracta d'un topònim, per recordar el lloc on es va desenvolupar una batalla o bé on es va produir una derrota dolorosa, com en el cas d'Oslavio, Adua, Gorizia, Gradisca i Sabotino.

L'enfocament que De Felice va donar a la seva investigació consisteix a servir-se d'un dels camps d'aplicació de la recerca onomàstica en què es dona més importància a l'element "cultural" que als altres components de la nominació. Però el nostre tema, "noms i cultura", no s'acaba pas amb aquest tipus d'anàlisi. I és que, al nostre parer, hi ha molt d'espai per a una disciplina que, malgrat ser relativament jove, ja està ben formada i caracteritzada: la que es proposa d'estudiar els noms propis —sobretot els antropònims i els noms de lloc— que podem trobar tant a les obres literàries de gèneres diferents com en tot tipus d'expressions artístiques, com, per exemple, el teatre i el cinema d'autor, la música, les belles arts i la cultura popular. En aquest sentit, ens proposem donar vida a una sinergia entre la reflexió teòrica i la metodològica, entre els aspectes concrets de les dades onomàstiques i les qüestions pragmàtiques, com les que són inherents a la traducció dels noms. Ens sembla que la importància d'aquest aspecte és evident, tenint en compte que vivim en una societat multicultural. Després d'una reflexió superficial, ja ens podem adonar que la majoria dels llibres que llegim són traduccions i que el nom propi representa un dels problemes més difícils de resoldre per part del traductor, que també ha de recórrer a l'anàlisi onomàstica.

Se li ha donat molt d'espai als noms dins la literatura i les arts, alguns dels quals no solen ser objecte d'investigació onomàstica; és a dir, als aspectes de la nominació que es poden considerar, en certa mesura, com a inexplorats. No ha estat fins fa poc temps que l'onomàstica literària ha aconseguit fer-se un lloc en el camp de les ciències onomàstiques i n'hi ha que encara s'ho miren amb desconfiança. No obstant això, cal dir que determinades disciplines, com l'estilística i la lingüística textual, han conreat sempre, d'una manera molt profitosa, l'estudi de les funcions del nom propi dins de l'obra literària. Aquesta anàlisi va ser especialment important des de mitjan segle XIX, però, des de l'antiguitat, l'*interpretatio nominis* ha estat una peça clau per comprendre l'obra artística. D'entre els primers estudis sistemàtics, podem citar l'estudi d'Eduard Boas sobre el simbolisme dels noms propis en la poesia, publicat l'any 1840, així com el que Wilhelm Arndt va publicar el 1904, al voltant dels noms dels personatges del teatre medieval, o l'assaig d'Ernst Erler, de 1913, sobre

els noms presents en l'obra de Shakespeare. La llista és molt llarga. No voldria, però, deixar d'esmentar el text que suposa la primera veritable monografia sobre onomàstica literària, *Namen in literarischen Werken*, de Friedhelm Debus: (Er-)Findung - Form - Funktion, publicat l'any 2002.

No oblidem tampoc que l'onomàstica literària va ser reconeguda oficialment com a disciplina autònoma per l'ICOS l'any 1970, quan, dins d'*Onoma*, que en aquella època encara era una revista bibliogràfica, es va introduir una secció dedicada als estudis sobre els noms a la literatura.

Per assolir la popularització d'aquesta línia de recerca caldrà esperar fins al 1973, quan, en un congrés organitzat per l'American Name Society a Nova York, se li va dedicar una secció sencera. L'any següent es fundarà la revista *Literary Onomastik Studies*, que desapareixerà l'any 1989. Quant al Congrés ICOS, no serà fins al 1975, a Berna, que apareixerà per primera vegada una secció dedicada a l'onomàstica literària.

Vint anys més tard, el 1994, Maria Giovanna Arcamone, Davide De Camilli i jo mateixa vam crear a Pisa, Itàlia, l'associació O&L (Onomàstica i Literatura), que encara funciona i que gaudeix, espero, tot i que no ho hauria de dir jo, de molt bona salut. Cada any des del 1995, hem organitzat un congrés i n'hem publicat les actes corresponents a la revista *il Nome nel testo*, amb un total de 400 articles, aproximadament, un 10% dels quals són estudis teòrics, un 60% estan dedicats a la literatura italiana i un 30%, a la literatura estrangera. A aquest important esforç de recerca, cal afegir-hi uns 200 estudis més que han anat apareixent com a textos monogràfics i miscel·lànies en diverses publicacions, la major part dels quals han estat publicats per O&L. D'altra banda, cal destacar el recull *Nomina*, dedicat a Maria Giovanna Arcamone, l'eminent professora que ha afavorit el gran desenvolupament d'aquesta matèria i que és una de les especialistes més importants en l'àmbit de la recerca onomàstica, sobretot dins la filologia germànica. També és una organitzadora incansable de reunions científiques i esdeveniments culturals, i va ser presidenta de l'ICOS del 2005 al 2008.

Així mateix, cada vegada hi ha més revistes científiques, tant a Europa com fora d'Europa, que inclouen estudis d'onomàstica literària. El setè capítol del primer volum del *Manual internacional d'onomàstica*, editat per Ernst Eichler, entre d'altres, i publicat el 1995 per De Gruyter, ha esdevingut un element molt important per a l'aprofundiment en aquesta disciplina. El capítol tracta sobre l'estilística del nom propi en textos literaris i no literaris, en la narració oral, en el cinema, en els dibuixos animats, en els jocs de paraules, etc.

Per conèixer la situació de l'onomàstica literària en la investigació internacional ens és molt útil el número 40 de la publicació *Onoma*, editat per Grant Smith i Friedhelm Debus l'any 2005. Un volum d'unes 400 pàgines que inclou una introducció de tipus teòric i metodològic de Grant Smith, seguida d'un assaig, també teòric, de William Nicolaisen, que duu el polèmic títol següent: *Schliesslich... Beschäftigung mit Namen in der Literatur*. A la primera part de l'obra trobem estudis sobre diversos autors de la literatura europea i extraeuropea (incloent-hi el sud de l'Àfrica i l'Índia). Tanmateix, la part més útil d'aquesta publicació consisteix en una sèrie d'estudis que posen en relleu els punts forts i febles d'aquesta disciplina en diferents països (Friedhelm Debus ens informa sobre els països de l'Europa Central; Pierre-Henry Billy, sobre

l'onomàstica literària de la França occitana; Bruno Porcelli i Leonardo Terrusi, sobre la d'Itàlia; Karina Van Dalen-Oskam, sobre la dels Països Baixos; Dietlind Kremer, sobre l'onomàstica alemanya; Jan-Christian Schwarz, sobre els noms a la literatura alemanya de l'edat mitjana; Irena Sarnowska-Giefing, sobre l'onomàstica literària a Polònia, i finalment, Natalija Vasil'eva, sobre la de Rússia). És important assenyalar que diversos autors destaquen la importància de la traducció dels noms propis en literatura. Totes aquestes obres d'investigació duen, a més, una bibliografia detallada.

Per acabar la meva exposició, he de dir que l'interès que ha generat la secció "Onomàstica i cultura" ha estat força gran. En aquest sentit, Joan Tort, a qui he de felicitar per la feina feta, m'ha escrit un missatge de correu electrònic on em diu el següent: "L'èxit de la secció 9 és notable. Probablement és perquè la idea d'"onomàstica i cultura" s'inscriu perfectament en la major part de les seccions." Efectivament, la nostra secció ha rebut moltes contribucions i les més nombroses són les dedicades a l'onomàstica literària. També cal destacar que molts investigadors i especialistes provenen de cultures on aquest àmbit d'investigació encara està poc explotat. Queda clar que tindrem un debat molt ric en cultura i... en noms!

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 10. Cartografia i toponímia: noves plataformes de gestió de la informació*

La secció 10, presidida per Jaume Miranda i copresidida per Antti Leino i Pier-Giorgio Zaccheddu, ha representat, en el context històric del desenvolupament dels congressos ICOS, una innovació temàtica molt significativa. I aquest aspecte convé destacar-lo en particular, en el moment de la seva presentació.

Des del primer moment, la creació d'aquesta nova secció dins un Congrés ICOS, va estar orientada a l'aproximació de dues disciplines plenament interrelacionades: la cartografia i la toponímia, dos móns que malgrat aquesta vinculació segueixen mantenint camins i enfocaments força dispars dins el món acadèmic, defugint la realitat i necessitat actuals, que en aquests darrers anys s'han globalitzat amb l'ús de les noves plataformes d'accés a la informació.

Actualment, el repte de la *informació global* és indissociable de la raó de ser del mapa i del llenguatge cartogràfic, suport indispensable per a una gestió i un ús eficient de totes aquestes dades. A la pràctica, doncs, ens trobem davant d'un repte que, a més de les seves especificitats tècniques, planteja nombrosos interrogants tant als especialistes com als usuaris a múltiples escales.

En aquest sentit, l'enfocament de la secció 10 va ser el de tractar i aprofundir, en un sentit ampli, les interrelacions entre la cartografia, la toponímia i les noves tecnologies d'explotació i gestió de la informació que s'hi troba vinculada.

La inclusió d'aquesta temàtica en forma de secció dins del Congrés havia de permetre abordar també el nou abast i ús que ja té i tindrà la informació toponímica en la cerca i localització sobre cartografia, especialment en el món de l'anomenada geoinformació.

Partint d'aquest plantejament, es pren un punt de partida doble: d'una banda, el repte que, actualment i a causa de l'increment exponencial de la informació, significa la gestió i control de les bases de dades; de l'altra, el fet que experts i societat, davant d'aquest repte, necessitin pautes, models i patrons per a l'intercanvi de les dades i com fer-les arribar a tothom.

Dins el marc general descrit, la secció va abordar alguns temes que van poder ser tractats, tant en comunicacions individuals com en la taula rodona associada a la secció, i que inclouen aspectes com les bases de dades toponímiques, els nomenclàtors i inventaris digitals, la quantitat i la qualitat de la informació, la relació de la geoinformació *versus* els experts en toponímia o les bases de dades antroponímiques.

En el camp concret de la relació entre toponímia i cartografia es van abordar aspectes més específics com les noves plataformes d'accés a la informació, els nous models d'infraestructures de dades espacials, l'intercanvi i la interrelació de la informació toponímica, les plataformes i formats de comunicació i també una aproximació cooperativa relacionada amb la web.

* Presidida per Jaume Miranda, Antti Leino, Pier-Giorgio Zaccheddu i Isabel Ticó. Text a cura d'aquestes quatre persones.

La voluntat d'encarar el Congrés amb aquest guió temàtic era la d'incorporar un nou punt de vista en un àmbit tradicionalment enfocat a plantejaments vinculats, exclusivament, al món de la lingüística. L'enfocament de la secció, doncs, va intentar contribuir a resituar el concepte de gestió digital de dades (onomàstiques) i el de la geoinformació, en el lloc que actualment els correspon dins dels congressos de l'ICOS.

Amb perspectiva, l'enfocament va reeixir atesa la bona acollida. Com a balanç es pot concloure que el món de la toponomàstica, per primera vegada, es va obrir a nous plantejaments que, sens dubte, han de fer front als nous reptes dels temps actuals, que passen per tenir una presència més estesa en el món de la comunicació telemàtica d'Internet, fer-la més present socialment i augmentar la qualitat i univocitat de les dades. La georeferenciació és bàsica quan entrem en el terreny de la toponímia, com també la seva difusió i, per descomptat, la seva normalització de la mà de nomenclàtors oficials.

La importància de l'estandardització, o normalització, s'ha tractat dins de la secció atesa la seva incidència en diferents camps: exònims, formats de bases de dades, intercanvi, normativa INSPIRE...

Ja en els temps actuals, però encara més en el futur immediat i proper, amb la millora de l'accés i de l'intercanvi d'informació en els diferents dispositius, tant el coneixement com la gestió i l'estandardització dels noms de lloc són i seran unes necessitats bàsiques que s'han de mantenir. La presència d'una secció dedicada específicament a aquest terreny en un congrés de l'ICOS ha servit per materialitzar aquesta necessitat.

Els integrants de la secció, a través del seu president i dels dos assistents, com també dels diferents comunicants, valoren positivament el resultat del Congrés i esperen que aquest nexa hagi estat el punt de partida de treballs i aportacions científiques i tècniques de les diferents disciplines que treballen, dia a dia, a l'entorn de la toponímia. Amb aquesta línia, confia també en la continuïtat d'aquest tipus de seccions en futurs congressos d'onomàstica i cartografia.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 11. Onomàstica i processos d'estandardització*

La secció número 11 del XXIV Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques va ser coordinada pel Dr. Mikel Gorrotxategi, d'Euskaltzaindia (Acadèmia de la Llengua Basca), el Dr. André Lapierre, de la Universitat d'Ottawa, i el Dr. Joan Anton Rabella, de l'Oficina d'Onomàstica de l'Institut d'Estudis Catalans, i va aplegar trenta comunicacions (de les quals aquí se'n publiquen finalment vint-i-sis) dedicades a la regularització onomàstica, bàsicament en el camp de la toponímia, una tasca fonamental per a l'ús públic dels topònims.

En aquest cas, les referències als processos d'estandardització antroponímica van ser molt poc nombroses i generalment s'inclouïen en un context més general, l'estandardització onomàstica, mentre que els treballs més específics referits a l'antroponímia es van presentar en la secció 5, dedicada a l'antroponomàstica.

Un dels aspectes més remarcables de la secció 11 va ser la riquesa temàtica, ja que va abraçar des d'aspectes de caràcter local, com la toponímia municipal o la dels espais naturals, fins a temes d'un abast molt ampli, com l'ús de la toponímia des del punt de vista internacional, l'exonímia.

Una temàtica que, a més, no es va centrar solament en els aspectes més generals de l'estandardització onomàstica, ja sigui municipal, regional o estatal, sinó que també va referir-se a aspectes teòrics i a aplicacions en àmbits concrets, com l'estadística, les publicacions o els mitjans de comunicació.

Un segon aspecte destacable de la secció 11 va ser la variació en la provenença geogràfica de les comunicacions, també amb aportacions sobre la toponímia del Nord d'Àfrica o del Quebec, encara que hi van predominar les intervencions relacionades amb la toponímia d'Europa.

Des del punt de vista geogràfic

Com indicàvem, la majoria de comunicacions presentades i que ara publiquem van tractar sobre la toponímia europea, sobretot de l'Estat espanyol, amb una participació molt important sobre processos d'estandardització a Astúries (Inaciu Galán i M. Antonia Pedregal), el País Basc (Miquel Gorrotxategi i Patxi Galé), el País Valencià (Joan Carles Membrado i Àngels Doménech i Francesc-Xavier Llorca) i Catalunya (Mar Batlle i Joan Serra), en què també hi ha estat ben representada la Vall d'Aran (Aitor Carrera i Jusèp Loís Sans), una distribució que cal relacionar amb el lloc de realització del Congrés i, per tant, amb la major facilitat per poder-hi assistir, com també ha estat el cas d'Andorra (Xavier Rull).

Dins d'Europa, resulta interessant la participació de representants de la part oriental del continent, de Polònia (Barbara Czopek-Kopciuch) i Romania (Daniela Butnaru), i la coincidència de dos treballs dedicats a Venècia Júlia (Franco Finco i Roberto Fontanot).

Les comunicacions sobre països no europeus es van concentrar entre Amèrica

* Presidida per Joan Anton Rabella, André Lapierre i Mikel Gorrotxategui. Text a cura de Joan Anton Rabella.

del Nord (M. E. Bisson i A. Lapierre) i el Nord d'Àfrica (M. Tilmantine), mentre que majoradament no hi va haver cap participació ni d'Àsia ni d'Oceania, en aquest cas després de la baixa d'Huia Pacey, de Nova Zelanda.

Des del punt de vista temàtic

La majoria de comunicacions van tractar sobre els processos d'estandardització de territoris amplis —estats, països i regions—, com en el cas del Quebec (M. E. Bisson), Polònia (B. Czopek-Kopciuch), Romania (D. Butnaru), Andorra (X. Rull), Catalunya (M. Batlle), la Vall d'Aran (J. L. Sans), el País Valencià (J. C. Membrado), el País Basc (M. Gorrotxategi), l'Estat espanyol (A. Vázquez Hoehne, A. Rodríguez de Castro, A. Luján, M. Montilla i A. Castaño), Astúries (Inaciu Galán i M. Antonia Pedregal) i Venècia Júlia (Franco Finco i Roberto Fontanot).

Menys nombrosos van ser els treballs sobre territoris amb un abast geogràfic més reduït, com les ciutats o els pobles (com sobre la denominació d'alguns pobles de Gascunya (A. Carrera) o de la toponímia de Târgul Neamt (D. Butnaru)).

També s'hi van presentar diverses intervencions sobre microtoponímia, a l'àrea meridional del domini hispànic (Stefan Ruhstaller) o al País Basc (M. Gorrotxategi), però també de caràcter comparatiu (Vlad Cojocar) o sobre els espais naturals (concretament sobre la serra d'Aitana) (Àngels Doménech i Francesc-Xavier Llorca), que és un tema molt interessant i al qual caldrà dedicar una atenció especial en un futur immediat.

Solament un treball va tractar el que sovint es considera estrictament la toponímia aborigen (A. Lapierre), en aquest cas dels pobles nadius nord-americans, mentre que d'altres es van centrar en la toponímia de territoris en què hi ha contacte de llengües —al Nord d'Àfrica o a Venècia Júlia, però també amb un treball de caràcter comparatiu sobre el tractament de les (mal) anomenades “llengües regionals” (Lidia Becker).

Així mateix, en aquesta secció també hi va haver intervencions sobre altres aspectes temàtics, que no es relacionen directament amb el que seria l'estandardització geogràfica estrictament: quatre treballs van analitzar aspectes metodològics (a Andorra, al País Valencià i a l'Estat espanyol, i a la seva àrea meridional); tres, aspectes relacionats amb la legislació (a la Vall d'Aran, a Astúries i al Friül), i encara un va tractar sobre la pronúncia (Lluís de Yzaguirre) i un altre sobre l'experiència en el camp de l'estadística (Joan Serra).

I finalment encara volem remarcar els treballs sobre l'ús internacional de la toponímia, l'exonímia (H. García Gil, Roman Stani-Fertl i Pierre Jaillard), un tema molt interessant i molt important des del punt de vista de l'aplicació de la toponímia en el món actual.

Aquesta breu descripció reflecteix la complexitat i la riquesa de temàtica i geogràfica que trobem en els treballs sobre els processos d'estandardització onomàstica que es van presentar en el congrés i que es publiquen aquí.

[Accés a les comunicacions](#)

Secció 12. Onomàstica catalana*

La secció 12 del XXIV Congrés Internacional de l'ICOS, celebrat el setembre de l'any 2011 a Barcelona, no sols en completava la dotzena com a nombre simbòlic de seccions, sinó que efectivament tancava de manera singular el desplegament temàtic del Congrés, ja que estava destinada de forma específica i exclusiva a l'onomàstica del país que en aquesta ocasió acollia la trobada científica de l'ICOS: Catalunya. En realitat, doncs, aquesta no fou una secció més del Congrés, amb un tema o apartat de l'onomàstica de què ocupar-se, sinó que en vingué a reproduir la diversitat, de manera transversal, a escala catalana: és així que, referint-se sempre a aquesta llengua i a la societat i els territoris que li són propis, trobem dins dels treballs presentats a la secció 12 tant aspectes de toponímia com d'antroponímia, tant enfocaments teòrics com aplicats, tant perspectives diacròniques com descripcions sincròniques, i tot això tant amb continguts filològics com antropològics, històrics o geogràfics, entre altres.

Els eixos temàtics inicialment previstos per a la secció 12, tal com constaven en el document de crida pública del Congrés, eren els següents:

1. Els estrats lingüístics i culturals en l'onomàstica catalana
2. Evolució i trets específics de l'antroponímia catalana
3. Toponímia i antroponímia catalanes en relació amb la història cultural i institucional
4. El nom propi com a document per a la història de la llengua catalana
5. Toponímia catalana i entorn geogràfic (natural i humà)
6. Tipologia toponímica catalana
7. Toponímia aplicada: cartografia i difusió cultural
8. Onomàstica catalana i Administració: oficialització i estandardització.

Val a dir que algun d'aquests punts, i en particular el vuitè, quedà subsumit a la pràctica per una altra de les seccions del Congrés, atesa la seva especificitat temàtica (i atès, també, que ja era en bona mesura *catalana* l'òptica des de la qual allí es plantejava). D'altra banda, com acostuma a passar en tots els congressos (i més en el nostre cas, ja que òbviament la unitat temàtica de la secció 12 venia donada pel fet de dedicar-se íntegrament a l'onomàstica catalana), els participants proposaren comunicacions tan variades que no sempre semblava fàcil d'ajustar-se a aquell esquema, tot i que en cap cas no se'n van allunyar de forma excessiva ni injustificada, la qual cosa els volem agrair públicament. Es reberen i s'acceptaren dins de termini un total de 47 comunicacions (xifra ampliada a darrera hora a 48, si bé finalment foren 45 les presentades efectivament durant les sessions del Congrés), de les quals ara se'n publica la major part (37), i els temes entorn dels quals s'aplegaren aquestes comunicacions (i en funció dels quals l'organització va procurar que anessin juntes, fins on fou

* Presidida per Albert Turull, Enric Ribes, Joan Miralles i Vicenç M. Rosselló. Text a cura d'Albert Turull. Aquesta secció va comptar amb el suport, en qualitat de moderadors, de Moisès Selfa, Fèlix Bruguera i Santi Arbós.

possible, en la distribució horària i d'espais) foren els següents: toponímia i lingüística històrica; toponímia històrica; toponímia i territori; toponímia i cartografia; normalització i estandardització; inventaris locals; antroponímia històrica; cognoms; malnominació, i onomàstica i literatura. És notori, doncs, el paral·lelisme d'aquest conjunt de comunicacions amb la resta del Congrés, ja que al capdavant, com hem assenyalat de bon principi, a la nostra secció 12 es retrobava tot (o gairebé tot) un altre cop, de manera que resultà una mena de rèplica —pel que fa ara a l'àmbit català— dels temes molt diversos que a la resta del Congrés s'havien tractat en el desplegament no res menys que d'onze seccions (dins de les quals, tanmateix, no oblidem que hi havia també comunicacions en català i sobre l'àmbit cultural i onomàstic català en altres seccions, per bé que amb una distribució molt irregular: des de la presència força normalitzada en seccions com les de cartografia i d'estandardització, o més puntual en altres com la d'onomàstica i cultura, fins a l'absència total en alguna de les primeres).

No volem deixar d'assenyalar tampoc la presència, durant els dies del Congrés, i en el mateix edifici on tenien lloc les sessions acadèmiques, d'una notable exposició bibliogràfica sobre onomàstica (no sols catalana sinó general, però amb una important presència catalana, com és lògic), que fou coordinada per l'Oficina d'Onomàstica de l'Institut d'Estudis Catalans amb el suport de la secretaria de la Societat d'Onomàstica, i en la qual volem destacar l'humil però significatiu apartat que es dedicava a la producció bibliogràfica del nostre consoci Ramon Amigó. I això no pas per casualitat, sinó perquè, així com en el marc general del congrés de l'ICOS hi va haver un merescut homenatge acadèmic al Dr. Badia i Margarit, vam voler també que, si més no en el marc de la secció catalana, rebés un particular homenatge aquesta figura clau de la nostra onomàstica, de la seva extensió territorial i del seu detall local que era, amb tota la seva bonhomia, Ramon Amigó. Aquest homenatge tingué lloc coincidint amb la cloenda d'aquesta secció, i a ningú s'escapa a hores d'ara la seva escaïença, ja que, inesperadament, l'homenatjat moria just la setmana següent de cloure's el congrés.

Al costat de l'homenatge, els agraïments. En primer lloc, a l'organització del Congrés pel fet d'haver confiat en la nostra persona la presidència d'aquesta secció (havent-hi prou d'altres especialistes catalans que haurien pogut exercir aquesta funció, segurament amb més garanties), amb l'assistència de tres il·lustres illencs en l'equip científic de la secció: Vicenç Rosselló, Joan Miralles i Enric Ribes. També un agraïment especial per a la Societat d'Onomàstica (SdO): començant pel seu president en el període 2010-2013, Josep M. Albaigès, i pel secretari general Joan Tort (al mateix temps coordinador científic del Congrés ICOS, una peça clau que ens permeté d'arribar a port amb gran dignitat), sense oblidar la imprescindible secretària administrativa, Marta González (que ho fou alhora per al conjunt del Congrés ICOS: la seva va ser realment una gran dedicació), i altres membres de la junta de la SdO, en especial Ventura Castellvell, oferint sempre la seva disponibilitat, i aquells que van accedir a presidir la taula d'alguna de les sessions de la nostra secció: a part dels ja esmentats membres de l'equip responsable de la secció (Miralles, Ribes, Rosselló, Turull) i de J. M. Albaigès, es tracta dels companys de junta Santi Arbós, Fèlix Bruguera i Moisès Selfa. Moltes gràcies a tots.

I ja que parlem de la SdO, val a dir —recordem-ho, en tot cas— que la secció 12

del XXIV Congrés de l'ICOS era, a més a més, el I Congrés de la Societat d'Onomàstica, l'associació d'àmbit català que participava junt amb la Generalitat de Catalunya i la Universitat de Barcelona en l'organització del Congrés de l'ICOS, i que va aprofitar precisament aquesta escaïença per reiniciar la seva ja llarga trajectòria de trobades científiques particulars. Diem *reiniciar* perquè —no ens enganyem— el fet que fos per a la SdO un I Congrés no vol dir en absolut que fos aquesta la seva primera trobada pública i organitzada, ans al contrari: des de 1973 (fins i tot abans de la legalització com a tal de la Societat, el 1980) duia a l'esquena ja un total de trenta-set col·loquis de caire anual, que no és poc. Però recentment, i junt amb una altra sèrie de canvis organitzatius que ara no fan al cas, la SdO va decidir alterar aquest ritme anual de col·loquis i, com dèiem, reiniciar la seqüència mitjançant un doble cicle complementari: cada tres anys organitzaria un *congrés* (de dimensions majors a les d'un *col·loqui*, doncs, si bé val a dir que més d'un dels 37 col·loquis previs havia tingut ben bé la complexitat i l'abast d'un veritable congrés) i els dos anys d'entremig tindrien lloc unes simples *jornades* (de dimensió menor, doncs, tant quant a la seva durada com al seu abast temàtic i el nombre de participants actius). Sigui com sigui, sembla tot un encert la decisió d'encetar un nou cicle just amb motiu de la celebració a la capital catalana d'un esdeveniment de tanta transcendència dins l'àmbit internacional de l'onomàstica com és un Congrés de l'ICOS, i no sols per la mera coincidència de dates i d'actes, sinó per un motiu de força més pes: per primer cop en molt de temps, els conreadors catalans de l'onomàstica —aplegats bàsicament entorn de la SdO, si bé amb important presència també en diverses institucions i universitats de tot el domini lingüístic— van tenir al seu abast, al seu propi país, el bo i millor de l'onomàstica mundial, i per la seva banda, recíprocament, els molts especialistes d'arreu dels cinc continents que van fer cap a Barcelona amb motiu d'aquest congrés tingueren una ocasió immillorable per conèixer de primera mà el que s'ha fet i s'està fent aquí pel que fa a aquesta disciplina, amb tanta tradició i tant d'arrelament entre nosaltres des de fa diverses generacions.

Certament, no és pas exagerat d'afirmar que el català, al costat d'una bona colla d'altres, és un dels àmbits culturals d'Europa —i del món— on l'onomàstica ha estat tradicionalment present i on és encara relativament potent. Aquí arrelà des de bon principi (ja al segle XIX, que és quan se situa el naixement d'aquesta disciplina de forma autònoma i reconeguda, en el marc de la lingüística històrica, el comparatisme científic i la recerca dels orígens culturals de les nacions), i des d'aleshores la quantitat i la qualitat de la nostra producció, amb els seus lògics trets diferencials i algunes figures de talla internacional (amb Joan Coromines al capdavant, sens dubte), han estat, si més no, homologables a les d'altres països amb una més fàcil projecció internacional.

De fet, en aquest punt s'escauria de remetre a la periodització que, en forma de resum valoratiu, vam tenir l'oportunitat de desenvolupar en el marc del col·loqui de la SdO celebrat l'any 2004 a Barcelona mateix, concretament a l'Institut Cartogràfic de Catalunya, dins d'una ponència que duia l'ambiciós títol de "Balanz i futur de l'onomàstica catalana". L'esquema que en va resultar donava a entendre que, després del tall radical que suposà per a tot el país la desfeta de 1939 (abans de la qual hi hagué també, ben cert, diverses fases, diferents generacions dedicades a l'onomàstica), es podien apreciar com a mínim quatre etapes:

1. Els anys 40-50 i fins els 60 del segle xx serien els de la represa: una difícil represa, amb Joan Coromines a l'exili, Badia i Margarit començant amb grans dificultats a la Universitat de Barcelona, i Francesc de B. Moll extremament enfeinat a Mallorca (i cal remarcar que una primera versió d'*Els llinatges catalans* és ja de 1959). Tanmateix el 1965 seria un moment clau, un punt d'inflexió: apareixen l'obra pionera *Els noms de lloc*, d'Enric Moreu-Rey, i el primer volum dels *Estudis de toponímia catalana* de Coromines (el segon vindria a tancar el període, just el 1970).
 2. Els anys 70-80 estigueren marcats per l'acció de Moreu-Rey, precisament: el 1973 tingué lloc la primera trobada d'estudiosos a la Sala de Comalats, el 1974 publicà el seu *Assaig de bibliografia* (i també el llibre *Toponímia urbana i onomàstica vària*), el 1980 es creà oficialment la SdO —que com a secretari general dirigí fins a la seva mort l'any 1992—, i immediatament després aparegueren *Renoms, motius, malnoms i noms de casa* (1981) i *Els nostres noms de lloc* (1982), i encara el 1991 el volum miscel·lani *Antroponímia*, completant un tríode fonamental per a la nostra disciplina.
 3. Per la seva banda, la dècada de 1990 fou, per dir-ho d'alguna manera, la de la definitiva projecció pública de Joan Coromines (pel que fa a l'onomàstica) en el conjunt de la societat catalana: fou quan veieren la llum (amb un precedent mig fallit el 1989, que n'és el volum primer) els set volums bàsics (II-VIII) de l'imprescindible *Onomasticon Cataloniae*, entre 1994 i 1997, el darrer coincidint amb l'any mateix de la seva mort.
 4. I després, quan s'entra ja al segle XXI, el que es dona és una certa eclosió pluricèntrica, amb l'onomàstica present a força universitats, amb importants oficines i gabinets d'onomàstica lligades a diferents institucions oficials o acadèmiques (en aquest marc s'elabora, per exemple, el *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*), i amb la continuïtat, malgrat tot, de la SdO, on s'arplega un estol magnífic d'investigadors locals el paradigma dels quals és el reusenc Ramon Amigó.
- I així arribem al moment actual, en què el Congrés de l'ICOS a Barcelona, i en particular la presència d'aquesta secció 12 dedicada a l'onomàstica catalana, pot representar un nou salt qualitatiu i probablement un altre punt d'inflexió en aquesta història centenària. Com dèiem abans, és també aquest el moment escaient —per moltes raons— per a la internacionalització dels nostres esforços i dels més destacats dels nostres resultats (una internacionalització que, com posa en relleu una de les principals comunicacions presentades a la secció, no ha arribat encara, com s'escauria, ni tan sols a l'obra de Joan Coromines dins el marc de la romanística, la qual cosa resulta altament significativa dels reptes que tenim pendents en aquest sentit). És cert també que ara bufen temps de crisi, i doncs de mancances pressupostàries per totes bandes, tots ho sabem prou, però malgrat això creiem que la tasca en l'àmbit de l'onomàstica no s'hauria de veure radicalment alterada: d'una banda, perquè els particulars que s'apleguen principalment en el si de la SdO ja estan acostumats a treballar de forma desinteressada, i, d'altra banda, perquè, tot amb tot, les administracions bé hauran de seguir considerant important, per no dir imprescindible, el concurs de l'onomàstica —ja sigui toponímia, antroponímia o altres branques possibles— per al desenvolupament no tan sols de determinats projectes estratègics (cartografia, per exemple) sinó, ras i curt, per al desenvolupament integral de la nostra cultura. Sense la qual, no cal que ho repetim (o potser sí, un cop més), no seríem res, no tindríem sentit com a comunitat humana que sap

que ve d'un passat i que segueix apostant —o més que mai, tal com estan les coses— per tenir un futur: un futur ple, digne, normalitzat com una de les llengües de cultura d'Europa, que és ni més ni menys que el que ens correspon.

[Accés a les comunicacions](#)

Taules rodones

El dimarts, dia 6, i el dijous, dia 8, van tenir lloc les dues taules rodones programades dins el congrés. La primera, amb el títol d'*Anàlisi i gestió de bases de dades toponímiques i informació onomàstica*, i la segona, *Onomàstica i mitjans de comunicació*.

Taula rodona 1: Anàlisi i gestió de bases de dades toponímiques i informació onomàstica

Moderada per Miquel Parella, coordinador de la secció de Toponímia a l'Institut Cartogràfic de Catalunya, va comptar amb la participació de Gerrit Bloothoof, dels Països Baixos, especialista en normalització de noms, bases de dades onomàstiques de població i bancs de dades de cognoms; David Robles, per part d'Espanya, director del Departament de WebMaps Google España; Marc Wick, de Suïssa, enginyer de software i creador de la pàgina web *Geonames*, una de les bases de dades toponímiques més grans del món, i Pier-Giorgio Zaccheddu, per part d'Alemanya, coordinador del projecte *EuroGeoNames* i coordinador del grup de treball sobre bases de dades toponímiques i nomenclàtors del GENUNG.

La taula rodona es va plantejar sobre la base orientativa dels temes següents:

- Models de gestió i *software* utilitzats per gestionar una base de dades de noms.
- Estàndards i normatives.
- Paper estratègic de les bases de dades de noms en la georeferenciació de la informació territorial.
- Importància de les bases de dades com a cercadors. Eines bàsiques per a l'intercanvi d'informació.
- Bases de dades de lliure accés davant de bases de dades d'accés restringit.
- Importància per a l'usuari de l'actualització i de la fiabilitat de la informació.
- Importància de la interoperabilitat de les dades.
- Necessitat social de la informació toponímica. Tipus d'usuaris que poden necessitar informació toponímica/onomàstica.
- Paper dels organismes administratius o governamentals en relació a la informació toponímica/onomàstica. Informació oficial davant altres tipus d'informació. Graus de validesa.

- Els mitjans de comunicació i l'ús de les formes ortogràfiques correctes o estandarditzades dels topònims.
- Futur a curt i llarg termini: bases d'informació, plataformes o dispositius, conceptes d'utilització.

L'acte va tenir una durada d'una hora i mitja. Durant la primera hora els especialistes van exposar els seus plantejaments, i van respondre les interpellacions del moderador. A la darrera mitja hora va tenir lloc un torn obert de paraules on el públic hi va poder intervenir. A partir de les intervencions dels especialistes participants a la taula rodona, es poden destacar, a mode de conclusions i dins de l'àmbit de les relacions entre cartografia i toponímia, els següents punts bàsics:

- Es constata que l'estandardització en les estructures de les bases de dades onomàstiques i en els usos compartits de programari faciliten la interoperabilitat.
- Els sistemes wiki cada vegada són més utilitzats i fiables atès que la pròpia dinàmica del sistema facilita l'autocorrecció; tanmateix, per a garantir-ne la fiabilitat hi ha d'haver, en tots els casos, processos de verificació.
- Es fa palès el contrast notable entre organismes oficials i empreses privades. Per als oficials és important la fiabilitat i l'estandardització mentre que per a les empreses privades, atendre ràpidament la necessitat informativa del públic, molt aplicada a necessitats immediates (oci, serveis...).
- Rellevància del factor espacial/territorial: la major part de cerques tenen relació amb l'entorn geogràfic immediat de la persona que fa la consulta.
- Cal assumir el doble valor de la toponímia, com a patrimoni i com a infraestructura. Les bases de dades toponímiques i onomàstiques proveïdes per l'Administració no són simples bancs de dades sinó que haurien de ser considerades una infraestructura de servei públic.
- La tendència progressiva, en els àmbits d'entorn de treball i de gestió de les dades, tant en les administracions públiques com en les empreses privades, és la de treballar amb formats *opendata* i *opensource*.
- Tanmateix, cal tenir en compte la dualitat entre difusió i privacitat: la difusió de dades ha de ser compatible amb el respecte a la privacitat pel que fa a les dades de caràcter personal.
- Actualment, tot i que els generadors primers d'informació són pocs, els difusors en són cada cop més: la mateixa informació es pot trobar difosa des de plataformes o empreses diverses, l'èxit de les quals dependrà cada cop més de l'accessibilitat i de les prestacions.
- Es constata com la influència dels entorns digitals en la recuperació, gestió i difusió de dades onomàstiques i toponímiques de caràcter històric, ha estat determinant. L'interès actual per aquestes línies d'investigació deu el seu èxit, bàsicament, a aquests entorns.
- Tendència actual a enfocar l'accés a les dades no tant des del punt de vista de la quantitat (avui la informació ja es disposa en grans quantitats) sinó des del punt de vista de la jerarquia i del filtratge selectiu de les mateixes dades.

- Hi ha consens a afirmar que el futur passa per una informació de qualitat, gratuïta i accessible, tant si és proveïda per administracions com per empreses.

Taula rodona 2: Onomàstica i mitjans de comunicació

Moderada per José Enrique Gargallo, professor del Departament de Filologia Romànica de la Universitat de Barcelona, va tenir com a participants Oriol Camps Giralt, assessor lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals; Alberto Gómez Font, coordinador general de la Fundación del Español Urgente (Fundéu BBVA), i Marc Ruiz-Zorrilla Cruzate, professor de filologia eslava de la Universitat de Barcelona i traductor-intèrpret jurat de rus.

Els eixos temàtics bàsics d'aquesta taula rodona van ser:

- Els noms propis (antropònims, topònims, noms d'institucions) i el problema del seu tractament en general als mitjans de comunicació.
- L'adaptabilitat dels noms propis. L'exonímia com a necessitat, l'exonímia com a problema.
- La gestió dels noms propis en els mitjans de comunicació de suport escrit.
- La gestió dels noms propis en els mitjans de comunicació audiovisuals.
- Les possibilitats d'Internet com a eina de treball.
- El dilema entre *tradició* i *canvi* en onomàstica, en el context de l'eclosió contemporània dels mitjans de comunicació.
- La representació als mitjans de comunicació dels noms propis que a la llengua d'origen s'escriuen en altres alfabetes. Transcripció o transliteració?
- La influència dels mitjans de comunicació en la internacionalització dels noms de pila.

Tal com a la primera taula rodona, aquesta segona va tenir una durada d'una hora i mitja. El moderador va començar fent una breu presentació de cadascun dels tres integrants de la taula, i va deixar pas als diversos torns d'intervenció individual.

Oriol Camps

Assessor lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA)

Els mitjans de comunicació utilitzem sovint noms estrangers. A la CCMA (TV3 i Catalunya Ràdio, amb els seus diversos canals i webs), quan ens apareix un nom nou, fem una petita recerca i publiquem al web *ésAdir* (<http://esadir.cat>) la grafia adoptada i les orientacions per a la pronúncia.

Dintre de l'onomàstica, hi hem de situar els topònims i els antropònims i noms d'institucions, partits polítics, equips i estadis esportius, sovint amb la corresponent sigla (però això és tot un altre apartat).

Hem de distingir entre topònims i antropònims (i noms d'entitats):

Topònims

Els topònims són més permanents i amb més tendència a adaptar-se a cada llengua amb els corresponents exònims. Com més usuals, més tendència a l'exònim. Com menys usuals, més tendència a utilitzar la forma original (o la que divulguen les agències...). Cal tenir en compte també que els canvis de règim polític poden portar canvis en el nom d'algunes ciutats.

En general els topònims serveixen per situar la informació, però no són contingut informatiu en si mateixos. Per això convé utilitzar les formes dels topònims que la gent coneix més. Això vol dir, en primer lloc, els exònims catalans; si no n'hi ha, sempre que els coneguem, noms oficials (per exemple, entre francès i occità, en general triem el francès, perquè sol reunir els dos criteris: més conegut i oficial).

Els exònims catalans històrics els utilitzem quan són prou coneguts i divulgats: Tolosa de Llenguadoc, Ais de Provença, Osca, Londres, Colònia, Pequín, Tòquio... Però hi ha casos en què el nom original actual ha recuperat el lloc de l'exònim antic. Per exemple, a través de les competicions de bàsquet hem conegut Livorno, i aquest endònim ha ocupat el lloc de l'exònim antic, Liorna.

En general, hem fet nostres les formes divulgades per l'Enciclopèdia Catalana; però ara també l'Enciclopèdia està revisant la toponímia i l'exonímia.

Antropònims

Els antropònims (i els noms de les institucions, que procurem traduir per poc que es pugui) són més efímers en el món de la informació, encara que poden durar uns quants anys. D'altra banda, les persones es poden considerar "propietàries" del seu nom i de la forma com es divulgui. Per tant, mirem de tenir en compte com volen les persones que es digui o que s'escrigui el seu nom, atenent a com s'escriu en els webs oficials (dels personatges, dels parlaments, dels governs, de les institucions de les quals formen part). Si podem aconseguir un tall de veu de la mateixa persona dient el seu nom, l'utilitzem com a primera font. Però aquest no és l'únic criteri. A vegades, el fet de fer atenció als webs oficials dels personatges ens posa en contradicció: per exemple, els cantants russos que es donen a conèixer al Facebook o mitjançant un web oficial solen utilitzar unes transcripcions (romanitzacions) que no es corresponen amb les recomanades per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), però que són les conegudes, les que surten a les caràtules dels discos, etc.

A vegades, les transcripcions divulgades per les agències no estan d'acord amb les que preferirien els entesos. Per exemple, després d'anys de parlar de *Jihad* i d'escriure-ho amb *j*, vam saber que s'hauria d'escriure amb *g*... Això trenca amb la "tradició" dels mitjans, i n'hi ha que han canviat a la *g* i n'hi ha que no.

Adaptació de la pronúncia

Els mitjans de comunicació hem de facilitar que l'audiència reconegui la correspondència entre la forma oral i l'escripta dels noms. Hem de tenir en compte que la nostra

audiència també llegeix diaris, i veu els noms escrits en els rètols que surten a la pantalla de televisió. En aquest sentit, per exemple, vam haver de descartar fer totes les modulacions vocàliques del rus, perquè acabàvem dificultant la percepció d'aquesta correspondència entre oral i escrit. Per al rus, hem adoptat els criteris de transcripció simplificada de la Secció Filològica de l'IEC, que ens permeten passar del rus al català i llegir el nom en català. El problema és on va l'accent. I per mirar de saber-ho solem acudir a Internet (Forvo [<http://www.forvo.com>], Acapela [<http://www.acapela-group.com/text-to-speech-interactive-demo.html>], HearNames [<http://hearnames.com/pronunciations.html>], Ivona [<http://www.ivona.com/>], VOA [<http://names.voa.gov/>]..., i qualsevol altre que sorgeixi i sigui interessant). Aquestes fonts, juntament amb les que descriuen la fonètica de cada llengua, ens serveixen per explorar la pronúncia original dels noms, i buscar la millor adaptació. No solament amb el rus; també amb l'alemany, amb el francès i amb l'anglès hem hagut de fer adaptacions per imitar les seves vocals amb les nostres, sense obligar els locutors/presentadors a pronúncies que els resulten poc naturals; i també en alguna consonant (p. ex., el final alemany *-er* no aconsellem de pronunciar-lo [-ə] sinó [-ər] (*Führer*, *Schuster*, *Mahler*...)).

Internet

I, ja que ens hem referit a Internet, la possibilitat de recerca d'un nom és important també per al públic en general, que no sol presentar dificultats greus en els noms escrits amb l'alfabet llatí; però, en el cas dels transcrits o transliterats, hem de tenir en compte que, si "emmarem" un nom amb una adaptació al català, dificultem la cerca de més informació per Internet. Per a nosaltres, els noms transcrits s'agrupen en dos grans grups principals: eslaus i àrabs (hi ha llengües més llunyanes, com les del sud-est asiàtic, que només les coneixem en les transcripcions de l'anglès o del francès...). Ja hem dit que per al rus tenim una guia en el model de transcripció simplificada de l'IEC (perquè l'alfabet ciríl·lic ens resulta relativament comprensible), però per a l'àrab no, perquè no tenim coneixement de l'alifà, i també perquè detectem moltes variacions dialectals a través de les transcripcions que ens arriben de les agències i a través dels webs que divulguen pronúncies (enumerats més amunt).

Hem d'agrair als xinesos que s'inventessin el Pinyin, encara que requereix un esforç de lectura més gran que el sistema anterior (Wade-Gilles). També tenim publicades aquestes normes de lectura, amb les simplificacions corresponents, a l'*ésAdir*.

Varietats i estàndard

Finalment, els mitjans ens hem de plantejar sovint quina varietat fem servir de cada llengua, sobretot per a la pronúncia dels noms: en l'espanyol, la tendència és a utilitzar l'estàndard peninsular, i no pas l'americà, per exemple, en la pronúncia de la *z*, tot i que per a nosaltres seria més còmode pronunciar-la com una *essa* sorda... També hem de tenir en compte les varietats britànica i americana de l'anglès, tot i que això a vegades pot portar problemes en els casos en què un mateix nom es pronuncia de

manera diferent a banda i banda de l'Atlàntic (el més recent: Ruppert Murdoch). No ens funciona la pronúncia bategant de la t en americà [síri] per [síti]: city.

Un últim punt: en general, considerem que convé pronunciar els noms de lloc d'acord amb l'estàndard de la llengua en qüestió, més que no pas atenent estrictament al dialecte local, excepte que en el cas d'alguns topònims la forma local tingui una versió ortogràfica estàndard (en català, per exemple, el topònim *la Sénia* al costat del nom comú més estès *sínia* —tot i que *sénia* també està incorporat al diccionari oficial).

Alberto Gómez Font

Fundación del Español Urgente (Fundéu BBVA), Madrid

Els mitjans de comunicació entre dues aigües: conservadors de la tradició toponímica i difusors dels canvis

Cada una de les llengües modernes que fan servir l'alfabet llatí confereix un valor fonètic diferent a determinats caràcters propis, o a dígrafs i trígrafs que els combinen. Per intentar la pronúncia única caldria recórrer a un sistema de transcripció fonètica internacional, però hi hauria la dificultat d'aconseguir que un alfabet fonètic (diferent del corrent en cada llengua) arribés a ser utilitzat pels no especialistes i servís per als mitjans de comunicació.

El problema es presenta amb els noms propis en llengües amb alfabet diferents del llatí o sense tradició escrita (llengües àgrafes). La transcripció llatina d'aquests noms varia segons si es fa al castellà, català, francès, alemany o a qualsevol altra llengua moderna que utilitzi l'alfabet llatí. Així, el que passa és que trobem el mateix nom amb diferents grafies, corresponents a les diferents llengües intermèdiàries. El problema afecta directament la premsa escrita, la ràdio i la televisió, i també el trobem en mapes, llibres, etc.

L'ONU va intentar resoldre el problema establint uns principis bàsics. Principis que, per ser respectuosos amb les preferències de la nació a la qual pertany el nom propi, no tenen en compte la conveniència dels països que l'han de rebre; de fet, suposen una aclaparadora generalització de llatinitzacions gràfiques basades en equivalències fonètiques amb l'anglès.

La Comissió de Traducció a l'Espanyol de la Unió Europea, en el seu *Llibre d'estil interinstitucional*, inclou una llista que intenta corregir aquestes faltes de respecte de l'ONU vers la tradició toponímica del castellà.

La tasca dels mitjans de comunicació és fonamental, ja que són els que marquen la pauta de la norma culta de la llengua, i moltes vegades el que escriuen es converteix en norma. Només així s'explica que la gent oblidés que, en espanyol, un país es deia *Birmanía* i avui s'accepti que es digui *Myanmar*. Com que els periodistes són els guies del bon ús, és important que coneguin la tradició de la toponímia.

La toponímia està influïda per qüestions polítiques com va passar a Espanya amb *Lérida*, *Gerona*, *La Coruña* o *Guipúzcoa*; a la Xina amb *Beijing* o *Pekín*, o a l'Índia amb *Bombay* o *Mumbai*. En tots aquests casos el sentit comú aconsella que cal adoptar sempre el nom de la tradició espanyola, quan n'hi hagi, i per això és millor *Bielorrússia* que *Belarús* o *Moldàvia* que *Moldova*.

El juny de 1981, poc temps després de començar a funcionar el Departamento de Español Urgente de l'Agència EFE (avui Fundación del Español Urgente-Fundéu BBVA), vam rebre una nota de la delegació d'EFE a Algèria que deia: "El Govern algerià ha posat en vigor un decret d'aquest mes de març sobre l'arabització de tots els noms de lloc del territori nacional. Així, Alger, la capital d'Algèria, es dirà *El Djazair*, Constantina es converteix en *Gacentina* i Orà en *Wahrán*". Vam voler sortir al pas i vam redactar una nota per aclarir la qüestió: "El fet que el Govern algerià posi en vigor aquest decret per tornar a anomenar les seves ciutats amb el nom que sempre han tingut en àrab no implica que deixem d'usar els noms espanyols, ja que, si fos així, també hauríem de dir, en espanyol, *London* en comptes de *Londres*, *Torino* en comptes de *Turín*, *Kampuchea* en comptes de *Camboya*, *Sri Lanka* en comptes de *Ceilán*, etc. Conservem doncs els noms espanyols sempre que existeixin".

Més endavant, el 19 de juny de 1989, vam rebre una notícia procedent de Rangun (Birmània), redactada en els mateixos termes que aquells d'Algèria: "Les autoritats militars de Birmània han anunciat avui la supressió de les paraules *Birmania* i *Rangún* (en espanyol) per a la denominació oficial del país i la seva capital. El nom oficial del país a partir d'ara serà la *Unión de Myanmar*, usant així una paraula que s'ajusta més a la pronúncia de la llengua birmana. *El Diario del Pueblo Trabajador*, l'únic diari que s'edita al país des de la promulgació de la llei marcial fa gairebé un any, deia també que el nom de la capital seria a partir de llavors *Yangon*. Aquest és el segon canvi de denominació oficial del país en poc temps, ja que el setembre de 1987 l'actual junta militar va eliminar les paraules *república socialista* del que llavors era el nom oficial del país.

Com ja hem vist en les explicacions anteriors, tampoc hi ha cap raó per la qual *Birmania*, que és com coneixem aquest país tradicionalment en espanyol, l'anomenem ara pel nom birmà. Tindria tan poc sentit com obligar altres països a anomenar el nostre *España* en lloc de *Spain*, *Espagne*, *Spagna*...

Casos com els anteriors d'Algèria i Birmània segueixen passant de tant en tant, i ens trobem amb decrets que pretenen canviar el nom de ciutats o països sense tenir en compte que aquests llocs poden dir-se de diferents maneres en diferents llengües.

L'abril de 1995 ens va arribar a Londres un retall de premsa en el qual es repetia la història, aquesta vegada amb la ciutat índia de Bombai. L'article era de *The Times*; anava firmat per Christopher Thomas, datat a Nova Delhi i el títol era "Bombai canvia de nom per tallar llaços colonials". Igual que en els casos algerià i birmà, se'ns informava que a partir d'una data determinada, en aquesta ocasió el dia 1 de maig de 1995, Bombai es coneixeria oficialment com *Mumbai*, eliminant així el nom derivat del portuguès *bom baim* ('bona badia') que durant segles ha tingut la capital comercial de l'Índia. La decisió va ser anunciada per Pramod Navalkar, ministre de Cultura del govern extremista de l'estat de Maharashtra. Ens explicaven, a més, que "Mumbai ve de *mumba ai*, o Mare Mumba, que va ser la deessa patrona dels kolis o pobles de pescadors, primitius habitants d'algunes petites illes que van arribar a convertir-se en la ciutat més poblada de l'Índia".

El nom *Bombay* s'usa en anglès i en la majoria de llengües europees. En hindi aquesta ciutat es diu *Bambai*, i en gujarati i en maharati s'ha anomenat *Mumbai* des de temps immemorials. I el Tribunal Superior de Bombai va decretar que els hin-

diparlants també havien de fer servir *Mumbai*, ja que es tractava de la forma “adoptada per la política oficial de l’Estat”.

En el mateix article s’anunciava el canvi de nom de dues altres ciutats. *Aurangabad* passava a ser *Shambajinagar*, i *Osmanabad* es convertia en *Dharashiv*, imposant-se també en aquest cas els noms en la llengua oficial de l’estat de Maharashtra, el maharati. Però la cosa no acabava aquí, ja que l’autor aprofitava per recordar-nos que moltes altres ciutats índies han anat canviant els seus noms amb la finalitat de “promoure la identitat i la llengua locals”. I entre aquestes ciutats que ja han canviat el nom hi ha Benarés, el nom oficial de la qual en la llengua oficial de l’estat és *Varanasi*.

També van sorgir molts dubtes toponímics i de gentilicis amb el desmembrament de la Unió Soviètica i de Iugoslàvia. De cop van començar a ser notícia i a aparèixer als mitjans de comunicació petites repúbliques fins llavors desconegudes per nosaltres, i els noms de les seves capitals i dels seus habitants.

Amb la Guerra del Golf es va haver de revisar la toponímia i els noms dels països implicats i de les ciutats que en van patir les conseqüències. La gran quantitat de notícies relatives a aquesta guerra va fer necessari recordar les recomanacions sobre transcripció de l’àrab per evitar la diversificació en les grafies i buscar una forma fàcil i adaptada a la fonètica espanyola. El mateix va passar durant els primers mesos de la invasió de l’Iraq per les tropes dels Estats Units.

Altres vegades el que passa és que la manca de cultura fa que s’oblidin els topònims tradicionals en espanyol, com va passar quan *San Juan de Terranova* va ser notícia per un conflicte pesquer entre Espanya i Canadà. Llavors ens vam veure en la necessitat de recordar que en espanyol hi ha noms tradicionals que s’han de respectar sense que els corresponents topònims procedents d’altres llengües n’ocupin el lloc.

Un vaixell pesquer espanyol va ser retingut pel Govern del Canadà. Segons van informar a les notícies, el vaixell espanyol va ser conduït al port de *Saint John* (altres vegades escrit *Saint John’s*) a l’illa de Terranova. I resulta que aquesta ciutat no tan sols té nom en espanyol, com passa amb Londres o Atenes, sinó que a més va ser fundada per espanyols: pescadors procedents del port guipuscoà de Pasajes de San Juan van arribar a aquelles terres a començament del segle *xvi*, s’hi van instal·lar i en van anomenar la fundació *San Juan de Pasajes*.

En tota la cartografia retolada en espanyol i en tots els manuals de geografia espanyols i hispanoamericans aquesta ciutat s’anomena *San Juan*, i l’illa es diu *Terranova*. El topònim complet és, doncs, *San Juan de Terranova*. Els topònims anglesos *Saint John* (per a la ciutat) i *Newfoundland* (per a la illa) no han d’aparèixer en els textos en espanyol. Pel que fa a la forma *Saint John’s*, només és lògica si va seguida del nom anglès de l’illa: *Saint John’s Newfoundland*.

Cal recordar, finalment, els canvis més recents que els mitjans haurien de difondre relatius a l’escriptura en espanyol d’alguns topònims segons la llista inclosa en la darrera edició de l’*Ortografia de la lengua española*, redactada per l’Asociación de Academias de la Lengua Española i publicada el desembre de 2010: vegeu, per exemple, els casos de *Qatar/Catar* o el de *Nueva Delhi/Deli*.

Un altre problema, emparentat amb els anteriors, és el dels antropònims, com es demostra aquests dies en veure en diaris espanyols, indiferentment, *Gadafi*,

Gaddafi, Ghadafi, Gadaffi i fins i tot *Khaddafi*... Aquesta dificultat es produeix especialment en els noms russos, grecs, xinesos o àrabs, com va passar amb el que va ser president rus Boris *Yeltsin/Ieltsin* o amb l'històric dirigent soviètic Nikita *Krushev/Khrushov*.

Marc Ruiz-Zorrilla Cruzate

Professor de filologia eslava de la Universitat de Barcelona, traductor-intèrpret jurat de rus

Un dels temes que volia tractar en aquesta taula rodona, que per molt que s'hagi tractat està lluny d'estar resolt, és com adoptar els antropònims i topònims que a les llengües d'origen s'escriuen en alfabet que no són el llatí. És a dir, parlem de transcripció i transliteració. Al món globalitzat d'avui, i especialment en àmbits com la ciència, la cultura i l'esport, són molt freqüents els noms i cognoms que a la llengua d'origen s'escriuen en un alfabet diferent del llatí. Com és sabut, la transliteració ofereix una escriptura estable i aplicable a nivell internacional, però al mateix temps allunyada dels sistemes fonootogràfics de les llengües i amb presència de signes diacrítics, la qual cosa fa que sigui una opció poc efectiva als mitjans de comunicació de masses, i més tenint en compte l'ús de les noves tecnologies. Per aquesta raó, la transliteració s'empra quasi exclusivament als textos especialitzats i al registre científic. La complexitat que comporta l'ús dels sistemes de transliteració fa que habitualment s'opti per la transcripció, amb la consegüent pèrdua de matisos. A més, la transcripció sovint s'aplica amb criteris poc coherents i en molts casos prenent elements de la transliteració o dels sistemes de transcripció emprats en altres llengües, la qual cosa fa que en el millor dels casos hi hagi tantes maneres d'escriure els topònims i els antropònims com llengües amb alfabet llatí hi hagi (el nom àrab *خديجة*, es transcriu com *Khadija, Hadija, Jadiya*, entre altres, en funció de la llengua en la qual es representi; el cognom rus *Шостакович*, transliterat *Šostakovič*, s'escriu *Xostakóvitx* en català, *Shostakóvich* en castellà, *Chostakovitch* en francès, *Shostakovich* en anglès, i *Schostakowitsch* en alemany). En el pitjor dels casos, trobem en diferents documents escrits en una mateixa llengua formes diverses, que poden arribar a ser molt nombroses, d'escriure el mateix nom, com succeeix, per exemple, amb el cognom de l'escriptor rus *Солженицын* (*Solženicyn* en la transliteració) en castellà: *Solzenitsin, Solzhenitsin, Solzhenitsyn, Solženitsin, Solshenitsin*, etc.

Tot i que hi ha partidaris d'aplicar l'ús de la transliteració no en el restringit àmbit especialitzat-científic sinó com a sistema habitual de representació, aquests són minoria, i l'opinió general és que la transliteració no té lloc als mitjans de comunicació no especialitzats; per tant no té molt sentit plantejar aquest debat. No obstant això, la proliferació de formes de transcripció i la confusió existent, especialment en el context de l'ús de les tecnologies informàtiques, on l'ús d'una forma canònica proporciona evidents avantatges en el tractament de la informació, planteegen problemes que exigeixen una solució en forma de sistema de transcripció adoptable a totes les llengües que s'escriuen en alfabet llatí. En aquest sentit, sembla raonable discutir l'adopció del sistema d'autoritats de la Biblioteca del Congrés dels Estats Units, basat en el sistema fonootogràfic de l'anglès, en el qual s'utilitzen grafies com *sh* per al so *š*, *ch* per al so *č*, *zh* per al so *ž*, etc., i s'ometen els trets no repre-

sentables en l'alfabet llatí. Segons aquest sistema, per exemple, el nom assiri *Gilgameš* es transcriu *Gilgamesh* i no *Guilgamesh*, com seria normatiu en castellà, o *Guilgameix*, com ho seria en català.

L'altre tema que m'ha semblat interessant tractar és el de la influència dels mitjans de comunicació en la internacionalització dels antropònims, utilitzant com a exemple el cas dels noms de pila de la cultura russa. La recepció de la literatura russa de finals del segle XIX i començaments del XX, amb obres com *Guerra i pau* i *Anna Karènia* de Tolstoi, *Crim i càstig* o *Els germans Karamàzov* de Dostoievski, fou entre altres coses una forma de donar a conèixer a la cultura europea aspectes de la vida quotidiana de la societat burgesa o rural russa, i en aquest sentit gràcies a aquestes obres es varen popularitzar noms que amb el temps s'han convertit en habituals a la cultura europea, com és el cas d'*Ivan* i *Olga*. Es tracta de noms que, tot i que tenen una procedència no russa, semítica en el cas del primer, escandinava en el cas del segon, són percebuts com noms genuïnament russos.

En la transmissió dels antropònims russos a altres llengües el fenomen més interessant és el que es dona amb noms com *Lara*, *Sònia* o *Dúnia*. Des del punt de vista de la procedència, es tracta de formes hipocorístiques de noms com *Larissa*, *Sofia* i *Ievdòkia* (Eudòcia), adoptats d'altres llengües, com en aquest cas el grec, adaptats fonèticament i modificats a partir del sistema derivatiu del rus amb la intenció de crear variants més eufòniques o més properes dels noms que imposava el santoral ortodox. Doncs bé, és curiós el fet que a través d'un mitjà de comunicació com la literatura escrita s'hagin transmès formes més o menys familiars d'antropònims que s'han acabat convertint en noms de pila de ple dret avui a societats com la catalana. En aquest sentit, cal destacar que el grau d'acceptació d'aquestes formes a les llengües ha variat molt en funció de la llengua d'acollida: per exemple, a Alemanya avui són habituals els noms *Katja* i *Anja*, hipocorístics russos dels noms *Ekaterina* i *Anna*, i en canvi als països de parla anglesa es fan més presents noms com *Natasha* o *Tania* (de *Natàlia* i *Tatiana*). També és remarcable el fet que aquest fenomen s'hagi donat únicament amb els noms femenins, no perquè al rus no existeixin formes hipocorístiques de noms masculins, sinó perquè aquestes presenten terminacions en *-a* (de la mateixa manera que els femenins), que la gramàtica de les llengües europees no associa amb el gènere masculí: és el cas de *Mixa* (de *Mikhàil*, "Miquel"), *Vània* (d'*Ivan*), *Paixa* (de *Pàvel*, "Pau"), etc. Es registren algunes excepcions d'aquest fet, com la presència del nom de gènere masculí *Sasha* (de l'hipocorístic rus d'*Aleksandr* i *Aleksandra*) als països de parla anglesa, però són molt poc habituals.

Trobada d'autoritats mundials en toponímia

En el marc del XXIV Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques, el comitè organitzador va programar una trobada d'autoritats de toponímia per debatre els diferents models de funcionament, les seves funcions i la seva organització. Aprofitant l'assistència al Congrés de membres de comissions estatals o regionals de toponímia, es va convidar a participar aquells membres que també pertanyien al Grup d'Experts de les Nacions Unides per als Noms Geogràfics (GENUNG), autoritat màxima en matèria de toponímia reconeguda internacionalment. Cal destacar que va ser la primera vegada que s'organitzava un acte com aquest a Catalunya, i també a l'Estat espanyol, i va generar molt d'interès que es va veure reflectit en la gran assistència de públic. La trobada es va obrir i cloure amb unes paraules de la Sra. Yvone Griley, presidenta de la Comissió de Toponímia de Catalunya l'any 2011.

La presidenta del GENUNG, Sra. Helen Kerfoot, va iniciar el debat recordant les recomanacions més significatives del GENUNG en relació amb la conveniència de disposar d'una autoritat de toponímia a nivell estatal o regional. Seguidament els participants convidats van presentar el model d'autoritat del seu país o regió. Les intervencions van servir per explicar diversos models d'autoritat avui dia aplicats. Les primeres participacions van ser les del Sr. Peeter Päll (Estònia) i el Sr. Sungjae Choo (República de Corea), que van presentar models d'autoritats de caràcter centralitzat. El Sr. Francesc Vilaró, secretari de la Comissió de Toponímia de Catalunya, i la Sra. Laura Kostanski, secretària de la Comissió de Noms Geogràfics d'Australàsia, van comentar el funcionament de comitès de toponímia regionals pertanyents a països on la gestió de la toponímia ha estat descentralitzada per raons lingüístiques i/o administratives. El Sr. Botolv Helleland (Noruega) va explicar la importància dels aspectes lingüístics en la tasca d'estandardització de la toponímia que l'autoritat de toponímia noruega duu a terme. Per acabar, el Sr. Ferjan Ormeling (els Països Baixos) va comentar el tractament de la toponímia al seu país, que no disposa d'una autoritat de toponímia.

Després de les presentacions es va obrir un debat obert al públic i moderat pel Sr. Peter Jordan, responsable del Grup de Treball sobre Exònims del GENUNG. La majoria d'assistents al debat van ser experts procedents de diversos tipus d'autoritats de toponímia, vinculades a diferents àmbits (acadèmies de la llengua, universitats, instituts geogràfics, organismes administratius, etc.), fet que va permetre un debat ric i interessant.

Per acabar el debat, la Sra. Helen Kerfoot va llegir unes conclusions sobre les característiques generals necessàries que ha de tenir qualsevol autoritat de toponímia i els beneficis que aporta el fet que els països o regions disposin d'una autoritat de toponímia.

Cloenda

La cloenda del llibre col·lectiu *Els noms en la vida quotidiana*, que recull les actes del XXIV Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques, representa el punt final d'un complex i intens procés de discussió científica sobre l'onomàstica que, per la seva profunda significació, mereix una reflexió particular.

Aquest procés va començar l'agost del 2008, a Toronto, amb la designació de Barcelona com a seu del XXIV Congrés; va assolir el punt àlgid els tres anys següents amb les tasques d'organització, completades amb èxit del 5 al 9 de setembre del 2011, i culmina ara amb l'edició d'una obra que vol ser la concreció dels resultats assolits i el referent final d'aquell esdeveniment.

És doncs, ara, una ocasió propícia per fer balanç. Amb l'obra sobre la taula (amb 302 comunicacions convertides en article, estructurades d'acord amb les dotze àrees temàtiques establertes, i amb més de 3.000 pàgines acuradament revisades), és el moment de valorar l'adequació dels resultats generals de l'esdeveniment en relació amb els propòsits inicials. I de reflexionar, a la llum d'aquesta experiència, sobre els reptes que avui es presenten en la ciència onomàstica a l'escala que podríem anomenar *global*.

El XXIV Congrés ICOS va presentar-se de forma explícita com un fòrum per a la discussió i el debat, a escala internacional i en un pla interdisciplinari i intercultural, de totes les qüestions teòriques i pràctiques relacionades amb l'onomàstica. Els organitzadors, ja a la crida inicial, declaraven la seva voluntat d'afavorir i fomentar els intercanvis dins aquest camp d'estudi, tant entre els especialistes de les diferents àrees lingüístiques del món com entre les diferents àrees de coneixement i de recerca. I declaraven, també, la voluntat d'actuar en una direcció molt concreta: la de contribuir a consolidar la ciència onomàstica, a l'inici del segle XXI, com una via de diàleg i d'intercomunicació potencialment interessant per a totes les branques de la ciència.

Fins a quin punt s'han aconseguit aquests propòsits? En aquesta simple, però, a la vegada, complexa pregunta hem volgut fonamentar el sentit de les nostres reflexions finals. Unes reflexions que desenvolupem a partir de cinc grans interrogants, que se'ns presenten com a indefugibles després de més de cinc anys de treball ininterromput: tres de preparació del Congrés i dos i mig d'edició de les actes, separats pels cinc dies que va durar, estrictament, l'esdeveniment. Ha estat un treball d'equip (més ben dit: d'"equips"), que ha tingut com a denominador comú la paraula *onomàstica* i l'enunciat *Els noms en la vida quotidiana* com a divisa de referència permanent.

1. Macrocongressos d'onomàstica: tenen sentit, avui dia?

Hi ha motius per qualificar el XXIV Congrés ICOS com un *macrocongrés*: 551 propostes de comunicació rebudes, 12 àrees temàtiques, 4 dies de lectura i discussió de comunicacions, un dia complet de sortides d'estudi (amb quatre itineraris diferents), fins a 7 sessions de treball paral·leles, 6 llengües de presentació admeses i una multitud d'actes o activitats complementàries donen fe, de forma explícita, de la seva magnitud. D'altra banda, les xifres corresponents al llibre d'actes del Congrés parlen, també, per elles mateixes: 302 articles, més els textos i les notes complementàries, i un nombre final de pàgines que supera les 3.000. Si ja abans de l'esdeveniment de Barcelona els congressos d'ICOS s'havien acreditat com el simposi internacional d'onomàstica de major rellevància a escala mundial, l'edició número 24 assoleix una envergadura sense precedents i marca, des del punt de vista del nombre d'assistents i de participants, un sostre històric.

La pregunta que plantejem a l'enunciat no és retòrica. Ve a tomb de la grandària del XXIV Congrés ICOS, però seria igualment aplicable a qualsevol altre simposi de proporcions similars i circumscrit a qualsevol camp del coneixement. Fins a quin punt esdeveniments d'aquesta envergadura afavoreixen realment la comunicació entre científics i l'avanç de la ciència? La resposta no pot ser senzilla. Des de la perspectiva de l'eficàcia pràctica, aquests congressos presenten avantatges importants: tenen capacitat de convocatòria, donen molta visibilitat al tema tractat, apleguen un gran nombre d'especialistes en un mateix fòrum. Però els inconvenients són, també, remarcables: potser el primer de tots és la inevitable sensació de fragmentació i de dispersió que generen entre els participants. Tota una paradoxa, que la persona implicada només podrà resoldre si sap trobar el difícil punt d'equilibri entre la visió de conjunt i el seus interessos de recerca específics.

2. Sobre la divisió temàtica del Congrés: una ciència o dotze ciències?

Pot cridar l'atenció a més d'una persona el fet que, malgrat que parlem d'un congrés d'onomàstica, o ciència general dels noms, internament s'ha organitzat en dotze seccions temàtiques. Dotze seccions encapçalades per uns enunciats que, en uns casos, semblaven molt pròxims entre si, i en altres casos, semblaven divergir profundament. Res de nou, en el fons: l'onomàstica, com tots els camps del coneixement, ha evolucionat profundament al llarg de les darreres quatre o cinc dècades, i ha esdevingut, si més no des d'un punt de vista pràctic i material, una "ciència de ciències". Tradicionalment organitzada a l'entorn de la filologia i la lingüística, avui acull amb normalitat perspectives d'anàlisi provinents de la sociologia, la història, l'antropologia, la psicologia, la geografia, la cartografia, la informàtica... Era lògic i normal, doncs, que un congrés sobre la matèria convocat per a l'any 2011 reflectís, en l'essencial dels seus continguts, la naturalesa genuïnament diversa i plural d'allò que podem anomenar, per entendre'ns, el fet onomàstic.

En realitat, la introducció de dotze seccions temàtiques en l'esquema del XXIV Congrés obeïa a un simple criteri de coherència organitzativa, que convenia

implantar des de la convocatòria inicial (materialitzada en la primera circular). Tanmateix, els resultats van fer aflorar ben aviat les limitacions de qualsevol sistema de classificació tancat dins la ciència onomàstica. El procés de lectura, avaluació, distribució (i, particularment, redistribució) de les propostes de comunicació per seccions va durar sis mesos (tardor del 2010 i hivern del 2011) i va esdevenir, a la pràctica, una de les fases més laborioses del Congrés. Convé subratllar, en aquest punt, l'esforç dut a terme en el si del Comitè Científic —organitzat en dotze equips, d'acord amb els enunciats dels blocs temàtics establerts prèviament. La voluntat, per part de l'organització, de donar un caràcter integrador a la convocatòria del Congrés, sobre unes bases contrastades de rigor i de serietat en l'aportació, va permetre que les propostes excloses fossin, finalment, molt poques en comparació amb les admeses.

El fet de no haver-hi unes divisòries clares entre uns camps científics i uns altres va quedar evidenciat, durant el procés d'avaluació, a través d'una anècdota: propostes de comunicació que havien estat rebutjades en una, en dues o fins i tot en tres seccions, eren de vegades acollides amb entusiasme per una quarta secció. Quedava clar, a la pràctica, que els arguments utilitzats per justificar la pretesa manca de base científica d'una proposta determinada podien ser considerats des d'uns altres punts de vista i desembocar, paradoxalment, en unes conclusions del tot diferents. En vista d'això, i des d'una perspectiva de conjunt, una pregunta sorgeix com a inevitable: quina classe de ciència és, doncs, l'onomàstica? A parer nostre, la resposta passa, senzillament, pel reconeixement explícit de la complexitat dels noms i de la seva universalitat temàtica. *Ciència, pseudociència, conglomerat de ciències?* Potser no és necessari, en el fons, esmerçar el temps a trobar l'etiqueta més idònia i més exacta. L'onomàstica és un saber múltiple que, potencialment, excedeix qualsevol esquema prefixat de ciència. I és un saber que, pel fet de circumscriure's a una realitat tan omnipresent com la dels *noms*, s'involucra profundament en tots els ordres i en tots els nivells de la vida quotidiana. El mateix lema del XXIV Congrés ICOS, i títol ara de la present publicació, *Els noms en la vida quotidiana*, apunta ja, d'una manera o d'una altra, en aquesta direcció.

3. Quines conseqüències específiques té la consideració del “punt de vista català” en el context general d'una ciència multilingüe i multitemàtica com ara l'onomàstica?

A parer nostre, la realització del XXIV Congrés ICOS a Barcelona ha representat, entre altres coses importants, una fita significativa en el procés de consolidació de la llengua catalana i també en la demostració que la cultura, en el sentit més ampli i profund, és un concepte que no depèn especialment de la magnitud i el volum. Cal tenir en compte, en aquest punt, que els noms són, fonamentalment, cultura.

El català, una llengua romànica que va tenir el moment de més esplendor a l'edat mitjana, tan sols durant els últims cent anys ha viscut un procés de recuperació global. En aquest procés de normalització hi ha hagut diferents moments significatius. Per exemple, el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, que ara po-

dem valorar des d'una perspectiva molt diferent. L'any del Congrés, el 1906, la llengua catalana afrontava uns reptes que condicionaven de forma absoluta el seu futur, començant pel de la seva normativització. Ara, en canvi, el fet que en el si d'aquesta llengua s'hagi suscitat la iniciativa de promoure i dur a terme un congrés d'onomàstica d'importància mundial, ja diu per si mateix, indirectament, moltes coses. Posar el focus d'estudi en un camp com l'onomàstica, i, sobretot, fer-ho des de Catalunya i des del català com una de les llengües vehiculars del Congrés, ja ens posa sobre la pista que tots aquests anys han servit per construir algunes de les estructures fonamentals en què avui dia se sustenta l'edifici global de la llengua. I l'onomàstica, en aquest sentit, és evident que no ha estat un dels seus camps menors. L'aval de la tasca duta a terme en aquest període per figures cabdals en el camp que ens ocupa, des de Josep Maria de Casacuberta a Joan Coromines, passant per Ramon Amigó i Enric Moreu-Rey, parla per si mateix.

L'onomàstica catalana, que inclou tant la tasca feta sobre onomàstica d'arreu des de Catalunya, com l'onomàstica específicament centrada en el territori i/o la llengua de Catalunya, posa de manifest, mirada des de la perspectiva d'avui, que està plenament a l'altura de la recerca que es fa dins d'aquest camp d'estudi als països del món que en podem considerar capdavanters. I amb la consideració que acabem de fer pensem que, d'alguna manera, ja donem resposta a l'interrogant que plantejàvem a l'inici de l'epígraf. Però no tot acaba aquí. En el pla concret del XXIV Congrés ICOS, i del seu desenvolupament, una sèrie de fets han de ser necessàriament subratllats. Per exemple, el fet que s'hagi dedicat una secció sencera del XXIV Congrés ICOS, específicament, a l'onomàstica catalana (fem referència a la secció 12). Però, també, i de forma indissociable amb aquest fet, la circumstància que hi hagi hagut un nombre significatiu de comunicacions en català, o sobre qüestions d'onomàstica circumscrites a Catalunya, o que han pres l'àmbit lingüístic del català com a referència, dins de les seccions restants del Congrés.

Tot plegat dóna una mesura ben explícita, a la pràctica, de la importància que té a dia d'avui, recolzada tanmateix en una tradició potent, la recerca onomàstica a Catalunya. De fet, és sobre aquestes bases que es va concebre la proposta d'organitzar un congrés ICOS a Barcelona; i és, també, sobre aquestes bases que s'ha finalment organitzat i dut a terme. D'una forma complementària, podem afegir que la secció catalana del Congrés ha estat com una rèplica a escala reduïda del Congrés mateix, en la mesura que dins d'aquesta secció s'han presentat comunicacions de tota mena, tant de perfil sincrònic com diacrònic, amb enfocaments específicament lingüístics o filològics, o bé concebudes des de disciplines properes o afins com la història, la geografia o l'antropologia. I, també, dins una gran diversitat de plantejaments: des de l'escala local, o microgeogràfica, fins a aproximacions de caire multitemàtic i pluriescalar.

En conjunt, les xifres finals sobre les llengües de les comunicacions presentades donen el repartiment següent: d'un total de 537, gairebé la meitat (242) han estat defensades en anglès; 92, en espanyol; 75, en francès; 74, en català, i 56, en alemany. També se'n van rebre dues en la sisena llengua oficial del simposi, l'aranès. Convé subratllar que aquesta presència de l'aranès, per bé que puntual, té en si mateixa un gran valor simbòlic. Si aquestes van ser, en els dies del Congrés, les "dades lingüístiques" bàsiques, ara el lector té l'oportunitat, a través dels tres-cents dos articles

inclosos al llibre de les actes, de constatar quin ha estat el mosaic lingüístic final de l'esdeveniment. Fet i fet, això és el que acaba quedant de debò per a la història.

4. És la síntesi la clau de futur de l'onomàstica?

Una de les coses que el XXIV Congrés ICOS ha posat de manifest amb claredat és la necessitat i la importància de la *síntesi*. A criteri nostre, és una conclusió que sorgeix, per si mateixa, de la quantitat i de la diversitat de coneixement onomàstic que el simposi ha mobilitzat. De cara al futur, considerem que és indispensable que entre totes les persones i col·lectius que estem involucrats en aquest camp del coneixement sapiguem trobar vies per desenvolupar i promoure, progressivament, una *onomàstica de síntesi*. No es tracta, en qualsevol cas, d'una necessitat que s'hagi de circumscriure específicament al terreny onomàstic. Totes les ciències, en una mesura o una altra, es troben immerses avui dia en aquesta mateixa tessitura. Però és probable que en la ciència onomàstica, per raó de la seva pluridisciplinarietat i de la seva vocació transversal, aquesta circumstància sigui més visible.

Què volem dir amb *onomàstica de síntesi*? Essencialment, una manera de treballar sobre el patrimoni onomàstic que busca la seva depuració progressiva (en el sentit de millora en el rigor i en l'exactitud), i que vetlla en tot moment per la seva correcta fixació i estandardització. Aquest camí, de fet, fa anys que està en marxa. Però és un procés obert, i exigeix una atenció permanent perquè els noms mai no són una realitat acabada del tot. A les darreres dècades, l'eclosió dels sistemes d'informació via satèl·lit i l'auge de la comunicació digital han tingut una transcendència important en el camp de l'onomàstica. La *necessitat* dels noms ha crescut d'una forma inesperada, sobretot pel que fa a la gestió de bases de dades i de la cartografia, i això sovint ha generat una confusió creixent entre els noms reals dels llocs i la informació onomàstica finalment utilitzada. Cal, doncs, en aquest terreny i en una perspectiva de futur, una fixació progressiva del patrimoni toponímic en el sentit de la *síntesi* a què al·ludim a l'encapçalament de l'epígraf. Es tracta, sens dubte, d'un veritable repte. Un repte que és comú a tots els territoris. I, en conseqüència, a totes les llengües involucrades en l'onomàstica de cada territori.

Ens sembla oportú completar la present consideració amb una reflexió d'un científic i intel·lectual nord-americà, Edward O. Wilson, a propòsit de la *síntesi* com a clau de futur del coneixement. No és, per descomptat, una reflexió banal, sobretot tenint en compte que parlem d'un biòleg de prestigi mundial que, en una obra recent, *Consiliència. La unitat del coneixement* (1998), trenca obertament una llança en pro de la unificació dels sabers (més enllà de l'artificiosa separació entre ciències i humanitats) i en pro de la *síntesi* com a eina de coneixement fonamental:

Atès que l'acció humana comprèn esdeveniments que tenen unes causes físiques, per quina raó les ciències socials i les humanitats haurien de ser impermeables a la *consiliència* dins de les ciències naturals? (...) No hi ha res fonamental que separi el curs de la història humana del curs de la història física, tant si es desenvolupa en les estrelles com si ho fa en el pla de la diversitat orgànica. (...) La filosofia té un paper vital en la *síntesi* intel·lectual, i ens manté vius en el poder del pensament i en la seva continuïtat a través

dels segles. (...) Ens estem acostant a una nova era de síntesi, en què la comprovació de la consiliència serà el més gran de tots els reptes intel·lectuals. La filosofia, entesa com la contemplació d'allò desconegut, és un àmbit que s'està reduint. Tenim davant nostre la fita comuna de convertir en ciència tanta filosofia com sigui possible.¹

5. Interrogant final: és l'onomàstica una ciència emergent dins la tendència general cap a la interdisciplinarietat i cap a la connexió entre totes les ciències?

La reflexió de Wilson ens porta a cloure el nostre text a través d'un darrer interrogant, que hem volgut que fos congruent amb el repte cognoscitiu que hem fet avinent a través d'aquest darrer autor. En altres paraules, i partint de l'experiència global que ha representat el XXIV Congrés ICOS: en quina mesura pot contribuir la ciència onomàstica, a data d'avui i de cara al futur, a crear ponts efectius, entre els científics i entre les ciències, per millorar en algun sentit la intel·ligibilitat i la comunicabilitat del món en què vivim?

A parer nostre, el camí de futur va clarament en aquesta direcció (tot i que, potser, no sempre és tan clar i tan visible com desitjaríem). Hi ha diferents nivells de lectura del Congrés ICOS de Barcelona, com també dels vint-i-tres simposis que l'han precedit, que ho fan palès. I tot i que aquesta lectura, de vegades, pot resultar difícil o complexa de portar a terme, i marcada sovint pels buits i per les incomprendiments, el capteniment dels qui de debò creiem en el valor dels noms no s'hauria en cap moment de desviar d'aquesta premissa essencial. D'alguna manera, continuariem sent així fidels a la idea bàsica que defensava, en els prolegòmens de la formació de la ciència onomàstica, el filòleg nord-americà Benjamin W. Dwight. Una persona que ja el 1865 va fer una defensa de la interdisciplinarietat del nostre camp d'estudi (aleshores anomenat *ciència etimològica*) en uns termes inequívocs:

No trobaríem cap estudi més fascinant que el de l'etimologia. És poesia fòssil, filosofia i història combinades. Entre els avantatges del seu estudi n'he de mencionar un en particular: el seu valor en el sentit d'entrenar la ment per al treball de la comunicació i la comunió amb altres ments (...). Perquè, per damunt de tot, l'etimologia és la química del llenguatge.²

1. Traducció nostra al català, a partir de l'original anglès: WILSON, Edward O. *Consilience. The unity of knowledge*. New York: Knopf, 1998. El fragment original, a les pàgines 11 i 12 del llibre, és com segueix: "Given that human causation comprises events of physical causation, why should the social sciences and humanities be impervious to consilience with the natural sciences? (...) Nothing fundamental separates the course of human history from the course of physical history, whether in the stars or in organic diversity. (...) Philosophy plays a vital role in intellectual synthesis, and it keeps us alive to the power and continuity of thought through the centuries. (...) We are approaching a new age of synthesis, when the testing of consilience is the greatest of all intellectual challenges. Philosophy, the contemplation of the unknown, is a shrinking dominion. We have the common goal of turning as much philosophy as possible into science."

2. DWIGHT, Benjamin W. *Modern Philology: its Discoveries, History and Influence*. New York: Ch. Scribner, 1865, p. 338-345. Traducció nostra al català, a partir de l'original anglès: "No study is more fascinating [than Etymology]. It is fossil poetry, philosophy and history combined. [Among the advantages of studying etymology may be mentioned] its peculiar value in preparing the mind for the work of communication and communion with other minds (...). Because etymology is, indeed, the chemistry of language."

Un exercici semblant, de “reivindicació de la paraula” (i, per tant, de “reivindicació dels noms en la vida quotidiana”) és el que ens suggereix, d’una manera metafòrica però alhora amb els peus a terra, i mirant decidit cap endavant, el gran poeta Joan Maragall. Parlem d’una de les seves grans creacions en el pla de la reflexió intel·lectual: l’*Elogi de la paraula*, de 1903. Amb l’esment, doncs, d’un fragment d’aquest text, tota una endreça col·lectiva, ens ha semblat adequat i oportú posar el punt final al text present:

Ai, amics meus! Fem-li doncs aquí un temple a la paraula, que amb la seva misteriosa força creadora a tot transcendirà. Adorem el verb amb l’anhel de l’imperi de la seva llum, i aquesta adoració tota sola tindrà prou força per a transformar el món, per a crear el món segons el verb, que és aquell segons els nostres desitjos. Bé serà més això que fer política; bé serà més que conrear aquesta o aquella ciència; bé serà més que procurar riquesa o exteriors justícies socials; serà, en totes aquestes i altres coses, influir-hi la potència creadora del verb que anirà fent-les a la seva imatge i semblança espiritual.³

Joan Tort i Donada

Coordinador científic del Congrés

3. MARAGALL, Joan. «Elogi de la paraula». A: *Obres completes, I*. Barcelona: Selecta, 1981, p. 668.

Names in daily life

Proceedings of the XXIV ICOS International
Congress of Onomastic Sciences

BIBLIOTECA TÈCNICA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA ONOMÀSTICA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Preface

In the first week of September 2011, the Government of Catalonia hosted the 24th ICOS (International Council of Onomastic Sciences) International Onomastic Sciences Congress at the University of Barcelona whose main theme was *Names in Daily Life*.

The high rate of participation at the Congress, which was organised by the Toponymy Commission of Catalonia, in terms of both the number of attendees and the papers presented shows the interest it generated and has led us to publish the digital edition of this book containing its proceedings. It consists of two volumes and contains 302 papers organised in the 12 thematic sections into which the Congress was divided. The number of papers and the balance in their distribution between these 12 sections make the book into an excellent summary of the Congress and a valuable written record of the generosity of the lecturers and speakers who contributed their knowledge and thoughts.

I would like to stress that for the Toponymy Commission of Catalonia the Congress was an excellent opportunity to present the most significant studies and works produced about Catalan in the field of onomastics in general and the field of place names in particular, which are included in section 12, dedicated entirely to Catalan onomastics. The Toponymy Commission of Catalonia is the advisory, consultation and proposals body for fixing the official place names of Catalonia and is made up of the Government of Catalonia, the General Council of Aran, the Institute of Catalan Studies, the Cartographic and Geological Institute of Catalonia, the Consortium for Language Normalisation, the Catalan Association of Municipalities and Counties and the Federation of Municipalities of Catalonia.

I would invite you to delve into the proceedings of the Congress. There you will discover the hybridisation of onomastic science with many other branches of science and culture: linguistics, sociology, anthropology, history, geography and many others. I also invite you to reflect on the value of this subject which explains the reasons for the names of things and investigates their origins. There is no doubt that the names which designate places in a territory are part of its cultural and linguistic heritage. By taking an interest in them we can preserve them and afford them greater awareness and recognition.

Ester Franquesa i Bonet

Chair of the Toponymy Commission of Catalonia

Preface

The International Congress of Onomastic Sciences is the main triennial event in the world of name studies. Organised under the auspices of the International Council of Onomastic Sciences, it provides an opportunity for name scholars from all around the world to come together in a fruitful exchange of research, ideas and fellowship. The twenty-fourth Congress, held in the attractive surroundings of the university city of Barcelona, was particularly well attended, with a wide range of participants and a packed academic and social programme. The theme *Names in Daily Life* allowed for the usual rich variety of contributions while highlighting the central role of naming in human existence, both past and present. It was good to see much active participation by students and early career scholars as well as by established academics, and to hear the lively question sessions following presentations, many of which led to more extended discussions during breaks. Some delegates were veterans of many previous Congresses; others newcomers, who quickly found themselves part of a supportive onomastic community. Throughout, there was a strong sense of academic camaraderie, with existing links being strengthened, new ones made and friendships forged.

The published proceedings of ICOS Congresses occupy a special position for two main reasons. Firstly, they encompass all areas of name studies. The majority of onomastic conferences focus either on the names of an individual country or area, or on names of a particular type. An example of the first is the annual study conference of the Society for Name Studies in Britain and Ireland, including within its remit all types of names in Britain and Ireland — those of people, places, animals, books, boats, ships, and so on. An example of the second is the international symposium series *Names in the Economy*, which focuses exclusively on the names of products and has done much to advance their study in a global context. By contrast, here the full range of names worldwide is represented, alongside all kinds of approaches to them — historical and contemporary, etymological and sociological, documentary and cartographical, literary and linguistic, theoretical and practical. This level of coverage is unmatched elsewhere, and means that ICOS Congresses provide a backdrop to all other work within onomastics.

Secondly, whereas it has become increasingly common for other academic conferences to result in selective peer-reviewed volumes, highlighting and developing major themes in order to produce a coherent and tightly focused collection, ICOS proceedings are comprehensive, presenting so far as practical a full record of the papers presented at the Congress. They are, quite genuinely, proceedings. Because of

this, they not only stand individually as a record of each successive Congress, but also serve cumulatively to document developing trends within the discipline of onomastics. The traditional branches of anthroponomastics and toponomastics continue of course to feature prominently, as do other long-established areas such as literary onomastics and onomastic theory. Meanwhile, however, more recent branches such as socio-onomastics, critical toponymy and commercial names can be seen to be steadily gaining ground, opening up new areas and leading to innovative and exciting methodologies. The influence of the internet was very evident in Barcelona, both as a data source and as a communication tool: so too was an increasing focus on micro-toponymy and the influence of contemporary naming practices. Such trends may well be set to continue, but will no doubt be joined by others: the triennial snap-shot shows both continuity and change.

It is worth noting that whereas ICOS 19, held in Aberdeen from 4-11 August 1996, was organised in four main sections, and ICOS 21, held in Uppsala from 19-24 August 2002, was organised in six main sections, ICOS 24 contains no less than twelve. On the one hand, this testifies to the vigour with which new approaches are being developed; on the other, there may be a danger of losing coherence. The challenge for us now is to avoid fragmentation of the discipline. Much onomastic research is cumulative, building on established methodologies and existing datasets in order to extend them in new directions: we must not lose sight of the common ground. These proceedings themselves will play a major part in this endeavour, documenting the full range of presentations for the benefit of those who were there as well as those who were not. With so many parallel sessions and such a rich choice of papers, even the most assiduous delegate could not attend all presentations of potential interest, so again, the comprehensive nature of the present record is a major strength.

As with all academic research, onomastics depends crucially on financial support in order to carry out the work. Data collection and analysis, fieldwork and the dissemination of results are increasingly expensive, as is the organisation of major conferences. It was encouraging to hear reports from major funded projects in different areas of name studies at the Barcelona Congress; still more so to see the generous support for the Congress itself by the Government of Catalonia. Not the least significant aspect of the triennial ICOS proceedings is that they testify to the healthy state of the discipline, providing clear and incontrovertible evidence that it is indeed worth supporting.

The success of the Barcelona Congress was in no small part due to the strong efforts of the Organising Committee, who have also been responsible for driving forward the agenda for publication. These proceedings reflect the ambitious range and high standards of the Congress itself. It is a great pleasure to welcome them, and to congratulate the editors on their expeditious publication.

Carole Hough

President, International Council of Onomastic Sciences

Introduction

The *Proceedings of the 24th International Congress of Onomastic Sciences (ICOS-24)* are a reference document for the event which was held in Barcelona from 5 to 9 September 2011. The Government of Catalonia (*Generalitat*), the University of Barcelona and the International Council of Onomastic Sciences (ICOS) were the promoters of the Congress while others involved in organising the event, which mainly took place at the University of Barcelona's Faculty of Philology, were the Toponymy Commission of Catalonia, the Institute of Catalan Studies (Catalan academy of language), the Cartographic Institute of Catalonia, the Society of Onomastics and the University itself.

The Congress was also partnered by forty-one academic and scientific organisations connected with the world of names (universities, language academies, professional associations and other organisations).

The proceedings are presented here in a digital publication consisting of one volume with an appendix which contains all the papers in a systematic and easily searchable format. The publication is part of the Language Policy Technical Library collection of the Directorate General for Language Policy, a body chairing the Toponymy Commission of Catalonia.

The first volume of minutes includes two plenary sessions, the summaries of the discussion panels and the presentation and synthesis of all the twelve sections in which the Congress was organized. Regarding to this last point, we would like to clarify that the original texts of the presentation of each section are published in order to keep intact the objectives that the Scientific Committee had initially set. The texts of the summaries, however, have obviously been developed afterwards and intend to help the reader to assess the degree of fulfillment of those initial purposes.

The purpose of this approach to publication, which is highly innovative with respect to the general tradition of ICOS congresses, is to meet the challenge of combining the requirements of an editorial process expected to be particularly complex due to the large number of papers received (302) with the need to publish the *Proceedings* before the 25th ICOS Congress scheduled for the summer of 2014. Here it is worth noting that many previous ICOS congresses have had their proceedings published as a book (with the exceptions of the 20th Congress in Santiago de Compostela and the 23rd in Toronto which also opted for digital publication). Furthermore, it tends to take considerably longer to bring out a printed version of lengthy proceedings as has been shown by the process for publication of the proceedings of the 21st and 22nd ICOS Congresses, which in both cases were intended to come out in several volumes and have yet to be completed.

From the scientific standpoint, the 24th ICOS Congress was essentially designed to be a forum for the international, interdisciplinary and intercultural presentation, discussion and debate of all theoretical and practical questions concerning onomastics, understood as the *general science of names*. Based on this the Congress organisers sought to foster and promote exchanges between specialists from various language areas around the world and in different fields of knowledge and research. Its chief purpose was to secure and consolidate the science of onomastics at the beginning of the 21st century as a means of dialogue and exchange of ideas of potential interest for all branches of science.

The call for participation was made from the premise of viewing the papers as the central focus of the Congress and the best way to give practical expression to the objectives and purposes outlined above. Based on the general topic of *Names in Daily Life* which was taken as a guide, the scientific structure of the Congress was made up of twelve sections whose main contents and conclusions are set out in more detail later on in this volume.

From the language standpoint, the Congress was markedly multilingual. Thus English, French and German were used at its events as the official languages of the ICOS, but also Catalan and Occitan (Aranese in Aran) as the official and own languages of Catalonia as well as Spanish which is an official language in Catalonia as well. Out of the 537 papers that were finally accepted, 56 were delivered in German, 238 in English, 92 in Spanish, 74 in Catalan, 75 in French and 2 in Occitan, which meant it was a scientific congress featuring papers from 56 countries and a high degree of multilingualism.

As for content, the papers were divided into the various sections as follows: 21 papers in Section 1, Terminology; 22 in Section 2, Onomastic Theory; 41 in Section 3, Onomastics and Linguistics; 52 in Section 4, Names in Society; 66 in Section 5, Anthroponomastics; 92 in Section 6, Toponomastics; 55 in Section 7, Onomastics and History; 33 in Section 8, Onomastics and Geography; 47 in Section 9, Onomastics and Culture; 25 in Section 10, Cartography and Toponymy; 36 in Section 11, Onomastics and Processes of Standardisation; and 47 in Section 12, Catalan Onomastics. The Congress Organising Committee agreed to make the last of these sections into the First Congress of the Society of Onomastics at the request of the Society, which as noted above was also one of the Congress organisers.

The events at the Congress began with an opening ceremony attended by Ferran Mascarell, Minister of Culture in the Government of Catalonia, Carles Carreras, Vice-Rector for International Relations at the University of Barcelona, Salvador Giner, President of the Institute of Catalan Studies, Josep Moran, Executive President of the 24th ICOS International Congress of Onomastic Sciences, Adolfo Sotelo, Dean of the Faculty of Philology at the University of Barcelona, and Sheila Embleton, President of the International Council of Onomastic Sciences. They all underlined how strikingly international the event was as well as how onomastic science cuts across all scientific branches of culture.

While as mentioned above the papers were the central core and focal point of the Congress, the event was bookended by two plenary academic sessions. Helen Kerfoot, President of the Group of Experts on Geographical Names of the United Nations (UNGEGN), delivered the opening address entitled "Toponymy and Administra-

tion: from plazas to planets”, while Xavier Terrado, a lecturer at the University of Lleida, gave a talk on “The Catalan Contribution to Onomastic Sciences” which closed the Congress.

In lockstep the following projects were also presented as part of the activities at the Congress:

- *BADARE (Database for calendar and weather proverbs in the Romance-speaking territories)*. J. E. Gargallo, from the University of Barcelona.
- *Family names of the United Kingdom (FaNUK): a new research project*. R. Coates and P. Hanks, from the University of the West of England.
- *Linguamón Mapes Vius*. M. Xirinachs, from Linguamón House of Languages.
- *The Estonian place names dictionary project*. P. Päll, from the Eesti Keele Instituut.

In addition a number of language agencies and academies ran workshops, most of which were about toponymy and concerned specific countries or networks of countries:

- *Denominar y apropiar*. C. Carreras, S. Martínez, S. Moreno (University of Barcelona).
- *El Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*. F. Vilaró, I. Ticó, J. A. Rabella, A. Castells, M. Montagut (Toponymy Commission of Catalonia).
- *La exonímia en las televisiones públicas, especialmente en las televisiones catalana y vasca*. J. L. Lizundia (Basque Language Academy).
- *L'onomàstica valenciana i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua*. J. Palomero, J. Lacreu, M. Mollà (Valencian Language Academy, El Terrasit).
- *Publicaciones y Trabajos de la Academia de la Llingua Asturiana*. X. L. García, A. Cano (Asturian Language Academy).
- *TopoTrends: launching a new research network*. L. Kostansky (University of Ballarat), G. Puzey (University of Edinburgh).

Two round tables — “Analysis and Management of Databases and Toponymic/Onomastic Information” and “Onomastics and the Media” — were also held whose topic orientation is set out in more detail later on in these proceedings. There were in addition a number of exhibitions:

- “Mots amb arrels”, an informative exhibition by the Toponymy Commission of Catalonia to present the history and current development of Catalan place names.
- Exhibition about maps and place names by the Cartographic Institute of Catalonia.
- Exhibition of literature on onomastics. A total of 127 works were displayed provided by a number of speakers and which have been added to the University of Barcelona library.

The Congress also gave attendees the chance to attend a number of additional side events. These included the meeting of world authorities on place names, whose

conclusions are set out later on in this volume and which was attended by leading members of the Group of Experts on Geographical Names of the United Nations (UN-GEGN) along with representatives from various national, regional and academic place name authorities from around the world.

In addition the Congress Organising Committee also saw the event as an ideal occasion at which to hold separate ceremonies to mark the achievements of two people who have made unique contributions to the development of onomastic research in Catalan-speaking territories: Antoni M. Badia i Margarit and Ramon Amigó i Anglès. At the event for Badia i Margarit, which took place at the Institute of Catalan Studies, recognition was given to the long and fruitful career of this internationally important scholar who gave himself over body and soul to Romance linguistics and studies. Meanwhile the tribute to Amigó i Anglès underlined his enormous work in researching, studying and publicising information about place and personal names focused especially on Tarragona but also of significance throughout Catalonia.

Alongside its academic events the Congress also offered attendees a number of trips around Catalonia with particular emphasis afforded to the toponomastic aspects of interest on their routes.

We would like to conclude this introduction to the Congress's proceedings with a brief reference to participation at the event. 560 of the 625 people enrolled played an active role at the Congress which demonstrates the motivation and high level of interest generated by the event.

We would not wish to end without mentioning and showing our appreciation to José Luis García Arias, Beatrice Schmid and Silvio Brendler, who due to circumstances beyond their control were unable to continue working with the Congress although they did maintain their connection with it.

We would also like to acknowledge in particular the language support provided by Iain K. Robinson and the selfless assistance of Alexis Sancho, Josep Coma, Rosa Català and Josep M. Panareda from the Department of Physical and Regional Geography at the University of Barcelona, especially during the Congress.

A special mention also goes to Marta González, who we would like to thank for her inestimable assistance in organising the Congress which went far beyond what she was strictly required to do.

Finally we would like to remember four people who have long been associated with ICOS congresses and in the end were not able to fulfil their wish to present a paper in Barcelona because they passed away: László Vincze (Hungary), Viorica Goicu (Romania) and Alexander Matveyev and Mikhail Shilov (Russia).

Joan Tort i Donada

Montserrat Montagut i Montagut

Editors

Directory

Honorary Committee

Honorary President: Ferran Mascarell

Executive President: Josep Moran

Promoting institutions

Generalitat de Catalunya: Yvonne Griley

Universitat de Barcelona: Carles Carreras

International Council of Onomastic Sciences: Sheila Embleton

Organizing institutions

Institut d'Estudis Catalans: Salvador Giner

Institut Cartogràfic de Catalunya: Jaume Miranda

Societat d'Onomàstica: Josep M. Albaigès

Scientific Committee

Coordinator: Joan Tort (Universitat de Barcelona)

Section presidents:

Julia Kuhn (Friedrich Schiller-Universität Jena)

Olga Molchanova (Uniwersytet Szczeciński, Polska)

Silvio Brendler (Hamburg)

Willy Van Langendonck (K.U. Leuven)

Elwys De Stefani (Universität Bern)

Jean Germain (K.U. Leuven)

María Dolores Gordón (Universidad de Sevilla)

Emili Casanova (Universitat de València)

Peter Jordan (Universität Wien)

Donatella Bremer (Università di Pisa)

Jaume Miranda (Institut Cartogràfic de Catalunya)

Joan Anton Rabella (Institut d'Estudis Catalans)

Albert Turull (Universitat de Lleida)

Organising Committee

Coordinator: Francesc Vilaró

Comissió de Toponímia de Catalunya: Alfred Castells, Montserrat Montagut, Miquel

Parella, Joan Anton Rabella, Elvira Riera, Isabel Ticó

International Council of Onomastic Sciences: Sheila Embleton, Elwys De Stefani

Universitat de Barcelona: José Enrique Gargallo, Joan Tort

Universitat de València: Emili Casanova, Vicent M. Rosselló

Societat d'Onomàstica: Josep M. Albaigès

Partner organisations

- Academia de la Llingua Asturiana
- Arxiu de Tradicions de l'Alguer
- Asociación Galega de Onomástica
- Australian National Placenames Survey
- Canadian Society for the Study of Names
- Comissió de Toponímia d'Andorra
- Commission of Slavonic Onomastics c/o International Slavistic Committee
- Consorci per a la Normalització Lingüística
- Eusko Jaurlaritza. Kultura Saila (Departamento de Cultura del Gobierno Vasco)
- Fundació Pere Coromines
- Gesellschaft für Namenkunde e.V.
- Grup Enciclopèdia Catalana
- Institut d'Estudis Aranès
- Institut d'Estudis Ilerdencs
- Institut für Germanistik Forschungsstelle für Namenkunde, Ortsnamenbuch des Kantons Bern
- Institut Menorquí d'Estudis
- Instituto de Cartografía de Andalucía
- Instituto Geográfico Nacional de la República Argentina
- Linguamón — Casa de les Llengües
- Ministerio de Fomento. Consejo Superior Geográfico. Comisión Especializada de Nombres Geográficos (CENG)
- Observatori del Paisatge de Catalunya
- Òmnium Cultural
- Österreichische Akademie der Wissenschaften. Arbeitsgemeinschaft für Kartographische Orstnamenkunde (AKO)
- Rivista Italiana di Onomastica (RION)
- Societat Catalana de Geografia
- Societat Catalana de Llengua i Literatura
- SOS Monuments. Associació per la Defensa Cívica del Patrimoni Cultural
- Universidad de Santiago de Compostela. Instituto da Lingua Galega
- Universidad de Sevilla. Departamento de Lengua Española, Lingüística y Teoría de la Literatura
- Università di Roma 2 «Tor Vergata». Laboratorio Internazionale di Onomastica
- Universitat de Girona. Facultat de Lletres
- Universitat de les Illes Balears. Servei Lingüístic
- Universitat de Lleida. Departament de Filologia Catalana i Comunicació
- Universitat de València. Departament de Geografia
- Universitat de València. Servei de Política Lingüística

- Universitat Jaume I. Departament de Filologia i Cultures Europees
- Universitat Oberta de Catalunya. Programa de Llengua i Literatura Catalanes
- Universitat Pompeu Fabra. Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge
- Universitat Rovira i Virgili. Departament de Filologia Catalana
- University of Nottingham. Institute for Name-Studies School of English
- Xarxa Vives d'Universitats

Toponymy and Administration: from plazas to planets, with particular reference to United Nations work

Helen Kerfoot

Chair, UN Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN)
Emeritus Scientist, Natural Resources Canada
hkerfoot@nrcan.gc.ca

Abstract

Geographical names are important in our daily lives to find our way, to recount our travel, to follow the news, or to search the Internet. But what names should we use? Cape Town, Le Cap, Kaapstad, Kapstadt, Ekapa, eKapa, or Kapkaupunki all refer to the same city — but are a mixture of exonyms, official and unofficial endonyms. Geographical names can lead to confusion or can help us communicate. Administrators of toponymy realize the benefits of authorizing suitable written forms and applications of names to provide an unambiguous framework that can be integrated with other locational data. Whether dealing with names of streets, landscape features, or towns, they also recognize the value of toponyms as a part of our cultural heritage and identity.

In its early days, the United Nations saw the difficulties involved with the use of geographical names written in the many languages and scripts used across the world. From a resolution of the UN Economic and Social Council in 1959, the foundation was laid for the formation of the UN Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN) and the holding of quinquennial UN Conferences on the Standardization of Geographical Names. The cornerstone of UNGEGN's work is for every country to take responsibility for its own geographical names — their collection, administration, storage and dissemination. Where applicable, romanization according to a suitable, scientific system is encouraged.

Street names are usually approved at the municipal level; names for geographical features, administrative units, populated places and so on are normally made official at a national or sub-national level of government. Although UNGEGN encourages the establishment of a names authority in each country, less developed countries face many issues in their geographical names administration. UNGEGN has established a Task Team for Africa to help countries on the continent appreciate and capitalize on the value that a relevant and standardized toponymy can contribute to their cultural and economic life. All countries face challenges from the rapid advances in technology and communication media, and the increasing expectations of government and public users of names data. However, these developments appear to be creating a wider, rather than smaller, gap between the capabilities of different countries.

Once beyond the borders of individual states, who has responsibility for naming other features on Earth and features on other planets?

In the 21st century, toponyms will continue to be important in our daily lives, as vital keys in accessing the world's ever-increasing digital data. UNGEGN's work continues; we are ready to address new challenges in the administration of toponymy around the world.

Introduction

In this paper, I propose to cover a variety of aspects of toponymic administration — from local streets, to towns and features, and briefly beyond to international areas and to features on planets. However, I believe my main aim is to provide a general understanding of the functioning of the United Nations Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN) and to comment on some current issues faced by UNGEGN and countries of the world with regard to the standardization of geographical names.

1. Administration of toponymy — the what and the why

Administration of toponymy — to me at least — is a process to establish authorized written (rather than spoken) forms of toponyms, as well as making them readily available to the public. It requires that principles and guidelines be set up by those concerned and that some degree of resources be allocated by the appropriate levels of government.

From a United Nations perspective, standardization of geographical names helps in communication and brings some form of order out of the confusion that can arise from multiple names for the same feature, changes or variations in romanization of names, use of historical rather than current names, and so on. The benefits of standardization have been noted in many overlapping contexts — technical (e.g. mapping), economic (e.g. delivery services), social (e.g. search and rescue), and cultural (e.g. language and heritage issues). In a very practical sense, standardized names assist in information management, humanitarian aid, world health issues, food provision, infrastructure development, tourism promotion, preservation of cultural heritage, etc.

Lack of adequate administration of toponymy has been illustrated by the UN Office of Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA) — for instance, in relation to an earthquake in Pakistan in 2005 (Ulgen and Williams, 2007) where 88,000 deaths occurred. Problems of delays in providing assistance to remote villages arose through difficulties in obtaining standardized names, coordinates, gazetteer listings and even population data and maps for the area. A similar situation with much quicker response in Java, Indonesia, underlined the benefits of available standardized data and the need to create not only national databases, but also regional/global toponymic databases.

Notes on terminology

Before going further, I must comment on terminology. I realize that the UNGEGN Working Group on Toponymic Terminology is cooperating with the equivalent ICOS group on definitions, but at this time I refer to UNGEGN's latest published *Glossary* (2002) with Addendum of 2007.

First, I realize that “geographical/geographic name”, “toponym” and “place name” are terms that can be defined from a linguistic viewpoint (for instance Helleland, 2001, 2, “place-name is a linguistic term which triggers, within a group of language users, the idea of the same geographical object”.) From a practical standpoint, I am simply using the terms as follows:

Geographical name name applied to a feature on Earth

Toponym ... name applied to a feature on Earth, and also beyond to a feature in other parts of the planetary system

Place name ... used synonymously with *toponym*; but in some jurisdictions limited in meaning to designate only populated places

Second, “authorized”, “official”, and “standardized” names/toponyms may be used rather interchangeably — to mean prescribed by an appropriate authority. Usage may vary between countries and for some there are definite and clear differences in use. For instance, Poland (Zych, 2011, 5-6) distinguishes between “official” geographical names, established in various ways — by acts, regulations of Ministers, and resolutions of municipalities, and applied, for instance, to administrative units. “Standardized” names, also approved by resolutions and decisions, apply for example to minority language names and names for features outside Poland.

Administration of toponymy and social media in the 21st century

The first decade of the 21st century has already shown us the power of social networking (Facebook, Twitter, LinkedIn, and so on). It has shown us the omni-present crowd-sourcing of data (for example, through Google Maps, Open-Street map); it is the time of wiki-approaches, neo-geography and open standards. The vast amount of information available through the web can certainly cause confusion and ambiguity, particularly for a user looking for reliable, authoritative and up-to-the-moment data. This tide of information and proliferation of data — often unofficial and ad hoc — applies to many aspects of life and certainly is very relevant to geographical names.

I am sure we would agree with Atkinson (2011) that “Crowd-sourcing can provide an agile means to improve available data.” And it can be understood that crowd-sourced information is particularly valuable immediately after large-scale emergencies. This was particularly notable after the magnitude 7 earthquake in Haiti on January 12, 2010. First responders were hampered by the scarcity of street maps and street names (Bloch, 2010, 22). However, within hours volunteers using paper, mobile phones, and internet had provided user-generated-maps including street names, to

help rescue efforts. Yes, there were pitfalls and accuracy was not guaranteed, but this information, synthesized with other data, helped guide emergency workers.

This excitement with crowd-sourced data is very real, but comes with some warnings. In 2010, the Ordnance Survey of the United Kingdom (guardian of the country's geographical names for inclusion on topographic maps since the early 1800s) partnered with the English Project in the "Location Lingo Project" (UN-GEGN-WG, 2011). As emergency services control rooms are more centralized, the risk increases of lacking local knowledge and being confused by local names, or lingo, for locations. This project ran for a few weeks encouraging people to submit their own names data. Analysis continues, but there clearly are problems if spurious, individual, pet and coined names are included, even as "alternative" or unofficial gazetteer names.

I leave this section with the thought that unofficial names, when cross referenced to authorized names, are of great assistance. However, those involved with the administration of geographical names at all levels face challenges with large amounts of user-generated information not even dreamed of in days past. It can affect workloads, and can compromise the careful work needed for the administration of toponyms.

2. Street names

Needed in crisis

Building, house and farm names certainly are of considerable importance — from both a cultural and location referencing perspective. At a similar level is the question of street names (odonyms or hodonyms). Their administration is very significant, for example, to provide unambiguous destinations for deliveries and for the provision of emergency aid. We mentioned crisis management in Haiti. Also, Watt (2011) indicated the importance of readily available urban and rural addressing, and authorized microtoponymy, in relation to toponymic administration pertinent to floods, bushfires, and cyclones affecting Australia in 2010-2011. Similarly in central Canada and USA, heavy rainfall and prolonged and repeated flooding in 2011 (of once in 130 year proportions), have underlined the significance of detailed reference bases with integrated information on named roads, to provide warnings, diversions and emergency escape routes.

One name or more? The visibility of street names through signage

Although for many municipal jurisdictions, unilingual names and signage are the norm, for others there are further levels of complexity and rules and guidelines for naming must reflect these realities. A few examples follow.

- In Ottawa, Canada, on street signs there is generally one specific term (in either English or French) but with the generic term appearing in both English

and French. In cities such as Brussels or Helsinki streets are named in two official languages (Figure 1). In some countries names may be bi-scriptual — for example, in Tunis, street names are shown in Arabic and French; in Bali in local Indonesian script and its romanized form; in Seoul, in this example, in Korean and romanized form/English and in Chinese characters (Figure 2).

- For some streets, a secondary unofficial name may be authorized — for instance, in Ottawa, in Chinese and Italian business areas of the city; in New York (city) secondary names in Manhattan usually commemorate individuals (for instance, from the theatre world or the fight for democracy) (Figure 3).

Figure 1. Bilingual street signs in Ottawa, Brussels, and Helsinki.

Figure 2. Multi-scriptual signage in Tunis, Bali, and Seoul.

Figure 3. Authorized, but unofficial names on street signs in Ottawa and New York.

- In addition to the official street name, some towns will include on signage previous names or some information about the background of the name (Figure 4).

Figure 4. Extra information on street signs in Århus, Denmark and Barcelona, Spain.

Of course, there are challenges to commissions responsible for administering street names — among them: local initiatives to change names; streets that have several different names along their course; and the handling of duplication of names that arises when municipalities amalgamate. In Ottawa, for example, amalgamations in 2002 led to over 150 street name changes to avoid duplication within the new enlarged municipality. Re-naming was used, for example, to resolve problems of ambiguity in five instances of Church Street, five of John Street, and three of River Road.

Urban growth and its implications

The rapid urban expansion around the world makes street naming a significant aspect of administration. Dai (2006) for example, reported that in China 20,000 new urban names are required annually (streets, buildings, areas, etc.). This is certainly a considerable challenge, and for China means instruction in the toponymic processes is ongoing.

Although China is well prepared, less developed countries lack street names that are keys to easy identification of location — a situation particularly problematic in crowded quarters of informal settlements. You (2009) of UN Habitat indicated the growth of urban versus rural dwellers in the world would increase from 37% in 1970, to 50% in 2008 and to over 80% by 2030. Unfortunately this also means the increase of slums which account for 38% of urban growth. You went as far as saying that without an address, individuals could have no official identity, and lacked access to postal deliveries, banking or other services that could improve their standards of living.

A World Bank Report of 2005 (Farvacque-Vitkovic *et al*), indicated that 50% of the city streets in sub-Saharan African countries have no names or addresses and naming to keep up with the pace of urbanization has been impossible. Although colonial powers named streets of a city core (many of which have been changed), densification of roads in city centres and urban expansion created areas with no assigned street names or addresses. For urban services, particularly in the poorest neighbourhoods, this lack of baseline information is a predicament — for emergency services, mail, and infrastructure. Since the mid-1980s the World Bank has provided finances for street addressing initiatives and databases in municipalities in at least 15 countries of sub-Saharan Africa. The difficulties of giving acceptable and non-con-

troversial street names led to the development of more neutral systems of numbering, which could gradually be augmented with names. Such systems have a prefix that designates the neighbourhood or zone, plus a sequential number for each street. Identification down to the building level has simplified the financial aspects (tax base) and urban planning, and becomes part of civic identity and social integration — and has proved invaluable in such specific uses as monitoring of epidemics (Mozambique) and waste management (Guinea).

Example of Yaoundé, Cameroon 1670 streets were listed in six zones, hence 1.074 is the 74th street in Zone 1. Some streets have now been named (Figure 5), street signs installed (although not all that obvious) and a Yaoundé street map printed. Buildings carry numbers (odd and even) based on metric distances.

Figure 5. Examples of numbered and named streets in Yaoundé, Cameroon.

Example of Ouagadougou, Burkina Faso 4910 streets were recorded, with 70 named in 1997. A Toponymy Commission was created by the municipality and produced a list of potential names (famous figures — history, arts, science, politics, religion, international affairs; geographical and botanical features) to replace gradually the numbers assigned to streets; by 2005, 2000 had been named and street signs erected, including those in the new sector, known as Ouaga 2000.

Maître Pacéré Frédéric Titinga, President of the Toponymy Commission, underlines the importance of street names: “Paths, spaces, boulevards shape life from afar and leave their mark on movements of thought and activity. As a result, the identity of streets, squares, and monuments defines and reflects the essence of the nation in its sovereignty, its history, and its culture.”

The World Bank report recommended the following street naming steps in Africa:

- Identify those streets to receive naming priority (major streets, public squares, streets on zone borders)
- Create a list of possible names
- When applicable, present the list to residents of the affected streets for their consideration
- Obtain approval from the municipality

Soweto, South Africa, provides an example of naming progress from a decade or so ago (Figure 6) — from sparse street naming to proudly recognizing and showing their names (as near Nelson Mandela’s home) on the curb edge, in metal signs, or on

Figure 6. Signage showing authorized names in Soweto, South Africa.

commercially sponsored signs (similar to those found in other cities, for instance, Maputo, Mozambique).

Recent reports to UNGEGN

At the most recent UNGEGN Session held in Vienna in May 2011, three papers (from Iran, Sweden and Norway) addressed current aspects of street naming and addressing.¹

Iran's national committee (2011, WP 12) noted a rapid increase in the number and size of cities, so collection and standardization of urban names is important for urban management and services. Recording of names in Persian has posed problems, including illegibility of some hand written forms. In realizing the errors inherent in manual systems and in recognizing the importance of integrity, correctness, precision and accuracy, Iran moved to a digital data registration software that can include sound and images as well as names and GPS location. So far, a pilot project in one province has gathered 2900 urban names.

The Swedish and Norwegian papers (Nilsson 2011, WP 58; Svanevik and Helleland 2011, WP 74) both referred to standards for addressing.

- In Sweden, the Swedish Apartments Register Act² of 2006 established that every entrance in residential buildings shall have a unique location address. Another important place-name project in 290 municipalities is the reorganization of the addressing systems in rural areas. These types of registers, in

1. In addition, in recent years Canada and Australia have processed geographical names to assist in identification of property for emergency services. In Canada, this led, for example in Ontario, to the need to name numerous rural roads, as well as to naming many small islands where permanent or seasonal residences are located. In Australia, community areas within urban centres were not only named but also provided with limits — a difficult and quite controversial process to undertake.

2. Subsequent to April 2011 the title has been modified in English to The Swedish Dwellings Register Act.

keeping with Swedish “good practice for place-names”, will form the sole basis for future censuses.

- In Norway, a new law for property regulation (2010) affects addresses in the 430 municipalities. Farm and building names can be included and so preserved in a street address. Municipalities approve the names following established guidelines and expert advice. By 2015, these street addresses will be the only form used.

Looking ahead

Postal codes or zip codes are said to have devalued street names, but current searches on Google Maps and Open-Street map, together with urban and rural addressing to facilitate emergency response, would seem to indicate the continuing necessity of careful administration of street names to provide an authoritative framework for future use.

3. National level/the United Nations Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN)

Before addressing the administration of toponymy at the provincial/state and national levels, some more details about the UN Group of Experts are necessary.

Background on UNGEGN

Although the use of geographical names as references goes back to the early days of human communication, the first concrete proposal for a worldwide system of standardization was made by the German geographer Albrecht Penck at the 5th International Geographical Congress in Bern, Switzerland in 1891 (de Henseler, 1992). He launched the idea of a 1:1,000,000 scale world map (IMW), to include standardized writing of geographical names in the technical specifications. It is interesting that both the IMW and the standardization of geographical names became part of the agenda of the Economic and Social Council (ECOSOC) of the UN early in its history.

Even in the early debates of ECOSOC in 1948 the problems of geographical names were raised; in 1949 a UN cartographic office was created, and in the 1950s discussion on writing geographical names on maps took place at the First Regional Cartographic Conference for Asia and the Pacific (in 1955). This culminated with resolution 715 A (XXVII) of ECOSOC in 1959 — it recommended the establishment of national organizations to standardize and disseminate geographical names, the creation of a clearing-house function at the UN, and the setting up of a small group of specialists to consider technical problems of names standardization and the possibility of an international conference on the subject.

Since 1967, there have been nine UN Conferences. To follow up conference resolutions, there have been 26 sessions of UNGEGN. Between sessions work takes

place in Divisions of the world, based on common language of countries or on their geographical proximity; there are currently 23 divisions — some very active and some struggling. There are also 10 working groups and 2 ad hoc committees, dealing with such geographical names issues as: country names in many languages; databases and gazetteers; toponymic terminology; romanization systems; training; exonyms; pronunciation; indigenous, minority and regional language group names; toponymic guidelines for map editors; a special Task Team for Africa, and two groups involved with publicity and evaluation of UNGEGN’s work (Figure 7).

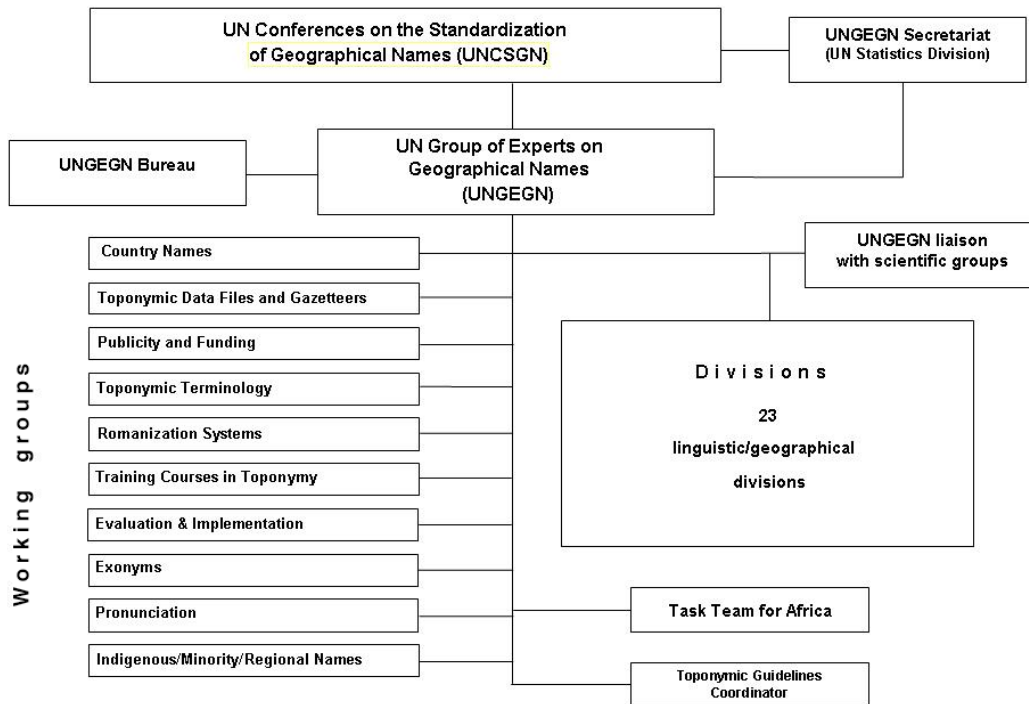

Figure 7. UNGEGN, its divisions and working groups.

National authorization of geographical names

At the heart of the work of UNGEGN is the promotion of names as authorized by each country, through their national mapping/hydrographic/or military mapping agencies or preferably through a names board.

Not until the late nineteenth century did the first national names authority come into being. Although Norway passed an act in 1863, it was not until 1890 that the world’s first national names authority was established. This was the United States Board on Geographic Names (USBGN) created by Executive Order of the President, Benjamin Harrison, and now responsible for standardization of all geographical names for federal use. By 1897, Canada also had a names board, established by legislation, at that time particularly addressing naming associated with settlement spreading west and the mapping of the western mountains. In the following years, other countries established names authorities: Denmark (1910), New Zealand and Ireland (both in 1946), but not until the 1970s were many more national names authorities created. Today some 75 countries have formalized names authorities.

Among the most recent countries to establish national names authorities are Afghanistan, Brazil, Mozambique and Serbia. For example, the Board on Geographic Names of Afghanistan was created in 2009 (BGNA, 2009, WP 15), as collecting and cataloguing geographical names was recognized as an important part of rebuilding their economy, and preserving their diverse cultures. Afghanistan is endeavouring to rebuild its geographical names tradition (dating back to 1960) and recently the names of villages (48,757), districts (364) and provinces (34) were recorded and entered into a database for use in elections, statistics, economic aid, and so on.

Some types of national names authorities

Not every country has yet established a names authority, and by default the decisions on names are usually taken by the government department responsible for mapping. However, such arrangements are usually driven by production priorities, provide names only validated for mapping, have neither independent decision making processes nor a structure relatively independent from political interference. So UNGEGN encourages the establishment of names authorities.

There are many models for national authorities, but each country develops their own approach which suits their structure of government, size of country and distribution of languages. At the simplest level, one can distinguish between a centralized approach and a decentralized approach.

- In a centralized approach, all decisions or recommendations to a Minister are taken by a committee — usually governmental. Such a committee (or board, council or commission) could have sub-committees and advisors in particular fields, such as linguistics or local history, to assist with the decision making. Countries across the world following such a model include Estonia, Madagascar, Hungary and New Zealand.
- With a decentralized approach, decision-making for national use is at the regional (state/provincial) level, while a national umbrella committee fulfills a coordinating role, develops national policies and provides a forum for discussion. Australia, Canada, Malaysia and Indonesia provide examples of such names boards.
- Some other countries, such as the USA and South Africa, incorporate two-tier decision-making at both the provincial/state and national levels.

UNGEEN is trying to build a record of all national names boards. This is available in map and table form on the UNGEEN website (http://unstats.un.org/geoinfo/nat_names_auth.htm) and will continue to be updated.

Establishing administration of geographical names in Africa

I raise the question of national administration of toponymy in Africa. Standardization of toponyms and the realization of the importance of geographical names

for many countries in Africa are apparently lacking. I refer to two comments on the situation.

Felicia Akinyemi (2004), a geographer originally from Nigeria, described the situation in West Africa. She indicated that for several reasons the benefits of a country's toponymy were not recognized. Among them were: the fragmentation of languages; hundreds of traditional languages (in Nigeria over 400, with over 300 dialects of Yoruba alone); relatively poor communication; technical difficulties in the identification of places (more than one toponym for a place, duplication of names, diverse pronunciation and spelling); and names being mostly recorded for a particular map scale and not reflecting places of historical / cultural significance.

In a similar way, Vibian Ngo, a geo-cartographer from Cameroon, noted that the relevance of toponymy is not generally appreciated (Ngo, 2000). Many African countries face problems in updating their old maps (some from colonial days) on which misinterpretation of African languages has led to many misspellings and confusion. Some countries may have commissions of toponymy, but they are non-functioning — in some cases because their decisions are not respected. In the process of a country maturing, the political players will introduce toponyms to suit their own policies and practices; provisional names will become entrenched and eternal names will be replaced.

These, or similar sentiments have been re-iterated by others on the situation in Africa.

For UNGEGN the questions of communication, dedication, direction, continuity and, of course, resources have considerable impact. African participation — or rather lack of it — at UNGEGN Sessions and UN Conferences on the Standardization of Geographical Names, together with the relatively underdeveloped state of geographical names committees and standardization across the continent underlines the negative situation. Of the 53 African countries (as of May 2011), only 7 have attended more than half the nine conferences; 30 have been represented at one to four conferences; and 16 countries have not participated in any conferences since they started in 1967 (Figure 8). Most of these 16 countries have no authority for administration of the toponymy and many have maps with names that are out of date.

Of course, it can be argued that clean drinking water, adequate shelter, education, a secure food supply and transportation routes are higher on a country's agenda. However, without geographical names (written in a consistent and agreed form) any national spatial data infrastructure is incomplete and the interrelationships between census, postal data, mineral supplies, electrical lines and so on cannot be investigated to provide greater economic benefits. What else do these countries lose? Clearly, the networking and sharing of experiences with others in a similar field of endeavour; the opportunity to participate in development of databases from which they would benefit economically; the sharing of a vision both for Africa and globally in the use and significance of geographical names. Unfortunately, as digital data and communication media progress so quickly, the gap between participating and non-participating countries seems to grow ever larger.

To address this situation, in 2004, UNGEGN created a Task Team for Africa. It is led by Brahim Atoui from Algeria, Vice Chair of UNGEGN, and it has been working with the UN Economic Commission for Africa (UNECA). The Task Team has been seek-

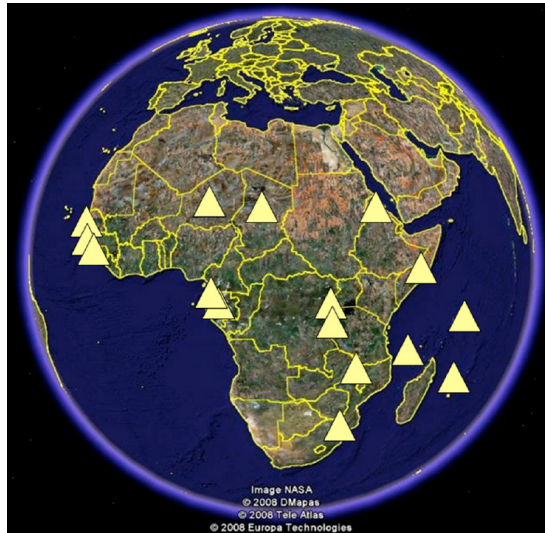

Figure 8. Countries of Africa that have yet to participate in a UN Conference on the Standardization of Geographical Names (Burundi, Chad, Comoros, Equatorial Guinea, Eritrea, Gabon, Gambia, Guinea Bissau, Malawi, Mauritius, Niger, Rwanda, Seychelles, Sierra Leone, Somalia and Swaziland).

ing financial assistance for African countries and promoting the economic and social benefits of geographical names authorization; orchestrating training courses in different regions of Africa (e.g. Tunisia, Burkina Faso, Kenya, Cameroon, Mozambique and previously in South Africa); encouraging discussion on geographical names at various Africa-based conferences; and encouraging UNECA in its development of an overall plan for geographical names in Africa, as well as a free software for establishing names databases and gazetteers. The Task Team for Africa was instrumental in having the 25th Session of UNGEGN held in Nairobi in 2009 and establishing African issues on the UNGEGN agenda.

Some aspects of names administration - legal status, single names, double/multiple names

Some countries not only have laws or acts concerning the establishment of a names authority, but also have legislation about use of the names that have been approved. For many countries the use of authorized names extends to government departments and official documents, but for others — for instance, Estonia — the legislation reaches further in controlling the use of official names. There is also the opposite situation where although approval of names is recommended to be based on local usage, it is still not uncommon for other local variant forms to appear in general use. I quote two Canadian examples: although the official name is ‘Dawson’ in the Yukon, the tourist appeal of using ‘Dawson City’ as in the heyday of the Klondike Gold Rush seems to win out; similarly, in Eastern Canada, the Saint John River / Rivière Saint-Jean is promoted in French as ‘Fleuve Saint-Jean’, as this generic term appears to give the river greater status.

For the clarity of international communication, UN Conferences have recommended single names for features. However, it is clear today that a country may wish

to provide recognition to two or more names. Reasons can vary, but usually this would be to accommodate the use of multiple languages within a country. Examples can be seen in many places — a bilingual city sign in Slovenia, a trilingual (Norwegian, Saami and Finnish/Kven) road sign in Norway, or in the multiple names on maps of Finland (with perhaps Finnish and Swedish; or Finnish and North/Inari and/or Skolt Saami) (Figure 9). In New Zealand, official names as approved through the New Zealand Geographic Board include combined English and Maori names, either in the form ‘Aoraki/Mount Cook’ (where both names are to be used together) or in the form ‘Mount Taranaki or Mount Egmont’ (where one or other of the names should be used). There are many more examples of multiple naming, but perhaps an ultimate scenario is the Falkland Islands / Islas Malvinas where two parallel naming systems exist - in English and Spanish.

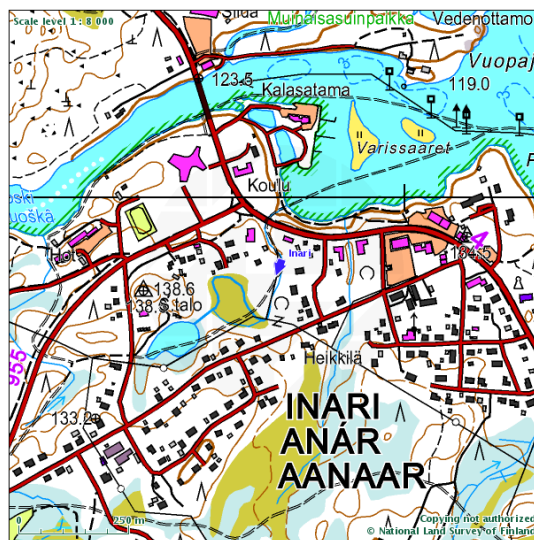

Figure 9. Multiple naming in Saami areas of northern Finland (map: from 49/MML/11, courtesy of National Land Survey of Finland).

Many countries have places and/or features with double names, but where there are preferences for international use, or particular usage rules these should be made clear. For instance, in the Lausitz geographical region of Germany where Sorbian (Upper and Lower) has minority language status, approved Sorbian geographical names would be used in parallel with the German names on cartographic products designed for education in schools (StAGN, 2010).

This brings us to the UNGEGN recommendation for compilation of *Toponymic Guidelines for Map and Other Editors*. Initiated by Josef Breu of Austria in 1979, this systematic approach was developed as a tool for advancing the common understanding of toponymy and the need for standardization. Countries were encouraged to produce guidelines, including: spelling rules, pronunciation and dialects of official, national, and minority languages, authorities responsible for names standardization, important map and gazetteer sources, a glossary, and abbreviations for mapping. This valuable product has so far been prepared by about 40 countries, with some producing several editions and revisions - but notably about 70% are

countries of Europe (Figure 10). Further encouragement must be given to countries to make their language information and rules on naming more widely available to users.

Figure 10. Example of Toponymic Guidelines: Spain (2005), Poland (2010), Ukraine (2011).

Other questions faced by national names authorities

Apart from questions of language, and the associated issues of spelling and pronunciation, national names authorities have other situations to address. These, of course, vary in nature and differ from country to country.

For example:

- Japan has dealt with name selection for municipalities when mergers over 120 years have decreased their number from 71,314 in 1889 to about 1700 in 2008 (GSI 2009, WP 65). How can historical names be preserved in this process?
- Hungary has seen areas separating from municipalities, as in the recent case of the small farmstead area of Újudvar becoming a village independent from the town of Mosonmagyaróvár (Pokoly, 2011) (Figure 11). What are suitable new names in such cases?
- Indonesia is a country of islands and is in the process of determining the names of up to 17,000 islands. How can this be accomplished?
- Iceland recently had 2000 names submitted from the public to name a yet unnamed waterfall, 228m in height (Daily News, 2011). How can a suitable selection be made?

The questions are many and varied! Sometimes cultural considerations should override cartographic interests....

Figure 11. Újudvar became independent from Mosonmagyaróvár in 2010. Selected name was Mosonudvar to avoid duplication with an already existing village of Újudvar, in the west of Hungary (see <http://terkep.varosterkep.hu/map/>).

What is a geographical feature, or how far does our mandate extend?

In Arctic Canada, for much of the year Inuit travel on the sea ice between the multitude of islands and across the snow-covered land. In following routes from year to year they are familiar with and have traditional names for aspects of the territory that would not normally be indicated on maps, for instance, polynyas — water areas that stay open during the winter and appear in more or less the same position each year, and routes/trails across the ice or across the land. Also Inuit perception of named space means that one name could be applied to a complex of land and water features. Such topo-complexes, ephemeral features, and cultural features do not fit easily into the conventional topographic mapping schema. However, to record indigenous names and to preserve the culture associated with the toponymic system, authorities that approve names, and mapping agencies that use names have to think “outside the box” (Figure 12).

Figure 12. Pangnirtung, Nunavut, Canada: a pilot project to include named cultural features and syllabic script on CanTopo National Topographic System map 026104.

Dissemination of authorized names

Administration of toponyms takes us through the stages of collection, office processing, authorization and dissemination of the data. Today, more than ever, the need to make a country's toponyms easily available to government and the public is a priority.

Each country is encouraged to have their authorized names data available for public use. Many countries have produced paper copy gazetteers, either on a national basis (e.g. Cyprus), or on a sub-national basis (e.g. Canada). The very comprehensive multi-volume gazetteer *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya* (2009) is certainly a very detailed product providing an excellent reference for this area of Spain. Today, many countries are developing web-based data services. Those maintained by a country's government and so providing authorized names for the country are included in the links on the UNGEGN website (<http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEKN/links.htm>).

However, to address regional and world issues, national borders must not become boundaries to available data. For this reason, UNGEGN has undertaken a cooperative regional gazetteer and map project to provide endonyms for countries of the Southeast Asia and Southwest Pacific region, of practical use for those forecasting tsunamis and providing humanitarian aid. Going a step further, the EuroGeoNames project is networking national toponymic databases of Europe using web services technology. Responsibility for maintaining data sets rests with the individual countries, while users can access multi-national data with common standards through a central server. Names of features crossing international boundaries are coordinated and exonyms are linked to the officially recognized endonyms.

At a world level, the UNGEGN Secretariat in New York is hosting UNGEGN's multilingual, multi-scriptural world geographical names database on the web. In map or tabular format, users are able to find country names in the six UN languages, as well as in the language(s) of the countries themselves (Figure 13). Names of capitals and cities with a population over 100,000 are included in their endonymic form, with the addition of pronunciation wherever possible (Figure 14). See <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/geonames>.

The dissemination of the authorized toponyms is most important, and UNGEGN continues to work with international companies, to encourage the inclusion of authorized names from national sources.

4. Beyond our national borders

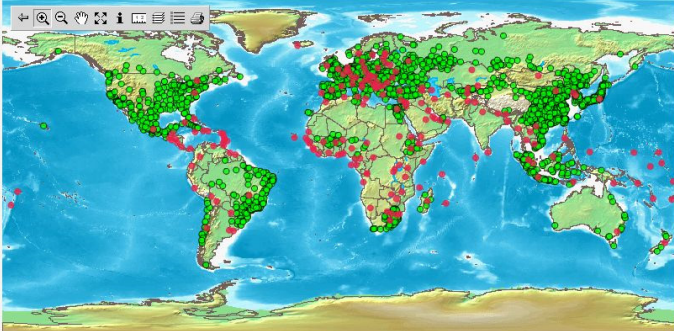
Although national names authorities take care of the administration of names within a country, few countries have authorities for their use of foreign names. This, of course, involves not only the consideration of endonyms, but also the recognition — and perhaps standardization — of certain exonyms. The United Kingdom and the United States are in the forefront of such activities at a formal national level, but other countries, for instance Poland and Bulgaria, have such committees, and other countries, for example Finland, study foreign names for internal use.

 UNEGN World Geographical Names
Multilingual, multiscriptural dataset of names of countries, capitals and major cities.

Geographical Names Database | About | FAQ | Feedback | Contact | Beta version - Last updated 13 Sept 2010

Select a country to zoom in and list the names below the map

Roll over a country to display the country name in the six UN languages. Point to a city to see the city endonyms (where available and in romanized form only) and the English name. Capital cities are shown in red, other cities are shown in green. Note: Depending on the computer settings, some names might not be able to be displayed properly.

Notes:
- The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations. The source for the file is [UNGLWIG](#)
- The Arabic fonts are not connected at this stage because of technical problems.

Country names

Endonyms

Language	Short name	Formal name
Thai	ประเทศไทย <i>Prathet Thai</i>	ราชอาณาจักรไทย <i>Ratcha Anachak Thai</i>

United Nations languages

Language	Short name	Formal name
Arabic	تايلاند	مملكة تايلاند
Chinese	泰国	泰王国
English	Thailand	the Kingdom of Thailand
French	Thaïlande (la)	le Royaume de Thaïlande
Russian	Таиланд	Королевство Таиланд
Spanish	Tailandia	el Reino de Tailandia

Figure 13. UNEG World Geographical Names Database: interactive world map with pull down list of country names; example of information provided for country names.

Once we move past the borders of a country, to trans-boundary and international features of the world we move beyond the realm of national responsibility. At this point it can be a question of agreement, disagreement and negotiation with regard to names and their use. Neither the UN Conferences on Standardization nor UNEG itself has the mandate to make decisions on individual names.

Although UNEG in its earlier days, discussed details of undersea feature names, ocean names and Antarctic names, such responsibilities have been passed on to agencies specializing in these areas of endeavour.

The **International Hydrographic Organization (IHO)**, based in Monaco (<http://www.iho.int/srv1/>), has a Sub-Committee on Undersea Feature Names (SCUFN) that decides on feature names submitted through IHO member countries. SCUFN meets annually and maintains an online gazetteer of its decisions (http://www.gebco.net/data_and_products/undersea_feature_names/). Among IHO publications is S-23, *Limits of Oceans and Seas* (<http://www.gebco.net/links/>), which is in the process of revision to provide a current reference framework for users (the last formal edition was the 3rd, published in 1953). Nevertheless, the IHO does not claim to have legal jurisdiction over the names or limits of the world's oceans.

Capital and other major cities		
Capital city		
Lat: 53.44 Long: -6.21 Dublin		
Endonym		
Language	City name	Source
English	Dublin	UNGEGN
Irish	Baile Átha Cliath	UNGEGN
United Nations Languages		
Language	City name	Source
Arabic	دبلن	UN terms
Chinese	都柏林	UN terms
English	Dublin	UN terms
French	Dublin	UN terms
Russian	Дублин	UN terms
Spanish	Dublin	UN terms
Other major cities		
Lat: 51.90 Long: -8.50 Cork		
Endonym		
Language	City name	Source
English	Cork	UNGEGN
Irish	Corcaigh	UNGEGN

Figure 14. UNGEGN World Geographical Names Database: example of information provided for names of capitals and cities with a population over 100,000. (Note: sound icon is shown where pronunciation is included.)

For names in Antarctica, resolution 12 of the Sixth UN Conference on the Standardization of Geographical Names (1992) recognized the work of the **Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR)**. It established UNGEGN liaison with SCAR (Sievers, 1996), which maintains an online gazetteer database of Antarctic names in at least 15 languages and 5 scripts (see <http://data.aad.gov.au/aadc/gaz/scar>). Gazetteer entries are based on decisions taken by countries involved with scientific studies and mapping south of 60 degrees, so, as historically no toponymic guidelines existed for Antarctica, many of the 18,623 named features have assorted variant names, giving over 36,000 official names with 500 features having more than one name.

UNGEGN follows the work of these organizations and maintains liaison with them.

5. Beyond Earth

In the early 1970s, with space exploration on the agendas of the United States and USSR (as it was then), interest increased considerably in the naming of features on the moon and the planets. The International Astronomical Union (IAU) had (and still has) responsibility for administration of such names. Although such names are

not strictly “geographical” and so might be considered outside the domain of UNGEGN, UN experts recognized that this naming should not be the sole responsibility of astronomers. A working group under the direction of Mr. Komkov (USSR) was established by the UN experts and functioned successfully until disbanded in 1982. For just over a decade UNGEGN cooperated closely with IAU to produce guidelines for naming, to establish different categories of names for different planets, and to create forms for countries to submit names for extraterrestrial features. The IAU recognized that the production of new large-scale planetary maps required more names and uniform methods of rendering names in the different linguistic systems. The current website of the IAU’s Working Group for Planetary Nomenclature (<http://planetarynames.wr.usgs.gov>) includes some history, a gazetteer, and information on how names are approved, rules and conventions, feature types, FAQs, and so on.

We may recently have lost Pluto as a planet, but reports earlier in 2011 (Rodgers, 2011), indicate that a gas giant four times larger than Jupiter lurks in the most remote region of the solar system. Provisionally this is called Tyche — to Greeks, the goddess responsible for the destiny of cities and the good sister of Nemesis. Whether or not this is a planet and how it will be named will be decided by the IAU.

6. In concluding

The aim of the United Nations is to encourage harmony among nations. Certainly good stewardship and availability of a country’s authorized toponymy can help.

UNGEKN is often asked if its work is nearly finished. As toponyms are part of language and language is not static, and as new nations are created, and as technical developments speed on ... I think we can assuredly say that the work of UNGEGN will not be completed in our lifetimes! Our Working Group on Publicity and Funding has recently created a media kit (UNGEKN, 2011) explaining some of the issues of the administration of toponymy (see UNGEGN website <http://unstats.un.org/unsd/geo-info/UNGEKN/mediakit.html>) and this is certainly available to everyone.

ICOS members interested in particular aspects of geographical names are invited to contribute to the considerations of the relevant UNGEGN Working Group. Members might also be interested in participating in the Toponymy Commission being set up jointly by the International Geographical Union and the International Cartographic Association to address toponymic research issues, including those associated with toponymic administration.

In mid-2011, ECOSOC recommended establishing a UN initiative on Global Geospatial Information Management (GGIM), and it is essential that UNGEGN and individual countries are participants in the discussions on the broad spectrum of critical issues involved with effective use of spatial information to address problems of a global nature. It is said that 80% of information influencing our daily lives has spatial dimensions, so as geographical names are key entry points to such spatial data, their administration continues to be crucial.

I leave you, I trust, with optimism — with the feeling that much good work is being done in toponymic administration around the world and that this does have a

practical and positive impact on our daily lives. Nevertheless much remains to be accomplished.

We may not all view the world in the same way, but by trying to see it through the eyes of others, this will help us work together to achieve a better world.

References

- AKINYEMI, Felicia (2004). "Standardization of Geographical Names in West African Countries". *UNGEGN Information Bulletin*, No. 28, 3-7. New York: United Nations.
- ATKINSON, Rob (2011). Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation (CSIRO), Australia, pers. comm. 02/03/2011.
- BLOCH, Hannah (2010). "Crisis Cartography". *National Geographic*, Oct. 2010, 22.
- BOARD ON GEOGRAPHIC NAMES OF AFGHANISTAN (2009). "The establishment of a geographical names authority for the Islamic Republic of Afghanistan and activities performed with respect to geographical names and cartography in the Islamic Republic of Afghanistan". WP 15, 25th Session of UNGEGN, May 5-12, 2009 and *Report of the United Nations Group of Experts on Geographical Names on the work of its twenty-fifth session, Nairobi, 5-12 May 2009*, para 38. New York: United Nations.
- DAI, Junliang (2006). "Report of the China Division". WP 64, 23rd Session of UNGEGN, March 28-April 4, 2006.
- Daily News (2011). *Iceland's tallest waterfall to be named*. 19 July 2011, Iceland.
- DE HENSELER, Max C. (1992). "United Nations activities in the field of standardization of geographical names". E/CONF.85/CRP.3, Sixth United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names, New York.
- FARVACQUE-VITKOVIC, Catherine; GODIN, Lucien; LEROUX, Hugues; VERDET, Florence; CHAVEZ, Roberto (2005). *Street Addressing and the Management of Cities*. Washington: World Bank.
- GEOGRAPHICAL SURVEY INSTITUTE (2009). "Changes in the names of new municipalities through municipality mergers in Japan". WP 65, 25th Session of UNGEGN, May 5-12, 2009.
- HELLELAND, Botolv (2001). *Place-names as part of GIS: What are the principles, for national and international standardization of place-names?* Ms.
- IRANIAN COMMITTEE FOR STANDARDIZATION OF GEOGRAPHICAL NAMES (2011). "Standardizing names of urban places and streets of Iran's cities for organizing into National Geographical Names Data Base". WP 12, 26th Session of UNGEGN, May 2-6, 2011.

- NGO, Vibana (2000). *Toponyms and cartographic communication in Africa - a panoramic perspective*. Ms.
- NILSSON, Leif (2011). "Place-names and the standard for location addresses in Sweden". WP 58, 26th Session of UNGEGN, May 2-6, 2011.
- POKOLY, Béla (2011). "Activities of the Hungarian Committee on Geographical Names (HCGN) December 2008 — December 2010 with examples on its rulings (decisions, advices, recommendations)". Presentation to the UNGEGN East Central and South-East Europe Division of UNGEGN, Zagreb, February 2011.
- RODGERS, Paul (2011). Up telescope: a new planet has scientists agog. *The Independent on Sunday*, 13 February 2011, p. 21.
- SIEVERS, Jörn. 1996. "Report on the UNGEGN liaison with the Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR)". WP 9, 18th Session of UNGEGN, August 12-23, 1996.
- STÄNDIGER AUSSCHUSS FÜR GEOGRAPHISCHE NAMEN (STAGN) (2010). *Toponymic Guidelines for map and other editors for international use*. Fifth revised edition. BKG : Frankfurt am Main. Web: <http://141.74.33.52/stagn/Portals/0/101125_topr5.pdf>.
- SVANEVIK, Anne; BOTOLV, Helleland (2011). "Naming streets and roads when assigning addresses in Norwegian municipalities". WP 74, 26th Session of UNGEGN, May 2-6, 2011.
- ULGEN, Suha; WILLIAMS, Craig (2007). "Standardization of geographic names in humanitarian information management". Presentation to the Ninth UN Conference on the Standardization of Geographical Names. Web: <<http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/docs/special-presentations-docs/geonamedatabase-pp.pdf>>
- UNITED NATIONS GROUP OF EXPERTS ON GEOGRAPHICAL NAMES (UNGEGN) (2002). *Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names*. ST/ESA/STAT/SER.M/85. New York: United Nations.
- UNITED NATIONS GROUP OF EXPERTS ON GEOGRAPHICAL NAMES (UNGEGN) (2007). *Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names. Addendum*. ST/ESA/STAT/SER.M/85/Add.1. New York: United Nations.
- UNITED NATIONS GROUP OF EXPERTS ON GEOGRAPHICAL NAMES (UNGEGN) (2011). *UNGEGN media kit*. [Twelve information sheets]. New York: United Nations. Web: <<http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/ungegn/mediakit.html>>.
- UNITED NATIONS GROUP OF EXPERTS ON GEOGRAPHICAL NAMES (UNGEGN). WORKING GROUP ON TOPONYMIC DATA FILES AND GAZETTEERS (2011). *Report of meeting in Zagreb, 10 Feb.*

2011.

WATT, Bill. 2011. *Geographical names and disaster management*. Presentation at 26th Session of UNGEGN, May 2-6, 2011. (Web: <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEKN/ungeknsession26add.html#special_presentations>)

YOU, Nicholas (2009). "Geographical names, addressing and development, UN Habitat". Presentation at the 25th Session of UNGEGN. Web: <<http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEKN/docs/25th-gegn-docs/presentations/overview-urban%20poverty&slum%20formation.pdf>>.

ZYCH, Maciej (2011). "Standardization of geographical names in Poland". WP 25, 26th Session of UNGEGN, May 2-6, 2011.

The Catalan contribution to onomastic sciences¹

Xavier Terrado i Pablo

Professor of Spanish Language at the University of Lleida

When we talk today about the Catalan contribution to onomastic sciences, we are not using the adjective of *Catalan* in terms of exclusion or opposition. Quite the contrary: we are including everything that has been done in other dominions where the Catalan language is spoken, from Aragon to Mallorca and from Andorra to Alicante. Nor is it our intention for this adjective to denote an inward-looking attitude, or to overlook everything that has been contributed from other Hispanic or Romanesque fields. A book recently published by De Gruyter, titled *Toponimia de España*, establishes the contribution that has been made to toponymy from the Balearic, Valencian and Catalan regions, together with those from other Hispanic territories. When we talk about our contribution, it is precisely to show how our work on higher-level projects can be integrated. While one of our experts, Joan Coromines, contributed to the science with his *Onomasticon Cataloniae*, he also spoke about a future *Onomasticon Hispanicum* (Terrado, 2008), and we might even conceive of an *Onomasticon Europae*. In the Hispanic domain, work on onomastics in Catalonia have been pioneering. The proposal for an *Onomasticon Vasconiae* came about precisely because an *Onomasticon Cataloniae* had been proposed earlier, with a working plan and a procedure for carrying it out. This is not, therefore, about pandering to the vanity of eulogizing something we consider to be ours. Our intention is to present what has been achieved without either triumphalism or false modesty.

But now is the ideal time to talk about the onomastics of the land in which we are hosting this International Congress. And we shall do so in our own language, in Catalan. Because it is from the standpoint of our own culture and our own language that we will best be able to enrich the human family to which we belong.

Òscar Ribas Reig, the leader of the Andorran government, on the occasion of its admission to the UN, gave a speech on 28 July 1993 in which he said:

For this reason, in order to open up to the outside world, we first need to bring cohesion to our own identity. We fully understand that in order to get things done and to communicate you need to be cosmopolitan and polyglot, but to do so you also need to have a deep awareness of your own roots. And ours are those of Catalan culture.

1. While drawing up this presentation, we benefited from conversations with key representatives of Catalan onomastics: Josep Moran (Onomastics Office of the IEC), Isabel Ticó (Cartographic Institute of Catalonia), Joan Tort (Catalan Geographic Society), Josep Maria Albaigès (Onomastic Society), Albert Manent and Ramon Amigó. Ramon Amigó sadly died just a few days after this text was presented. We would like to thank all of them, and the many other people we do not have the space to mention here, for their help.

This presentation aims to evaluate the contribution that the Catalan language has made to general onomastics over a period of just over one hundred years. We will talk about the contributions from every region where Catalan is spoken, and from every sphere within our scope: outdoor clubs, universities, public institutions, the public administration, cultural associations. If we had to sum up in six points the most genuine aspect of our contribution to this science, we would say that Catalan onomastics: 1) is the result of a collective effort; 2) has been facilitated by an interdisciplinary approach; 3) has demonstrated the dynamic and evolutionary nature of onomastics; 4) has emphasised the complexity of onomastic genesis and dissemination; 5) has highlighted the popular and regional aspect; 6) has helped to strengthen awareness of our own culture and identity.

1. A collective effort

The construction of the edifice of Catalan onomastic sciences has brought together the worlds of outdoor clubs, cultural associations, universities and public institutions.

1.1. The world of outdoor clubs

When it comes to laying the foundations of our discipline, the collaboration of successive generations of outdoor enthusiasts was decisive. From those early days, we should highlight a key figure, Reverend Jacint Verdaguer, with his preparatory excursions for the composition of the poem *Canigó*, which is both a song of praise to the Catalan nation and an interpretation of its history and geography. Between 1879 and 1883 his direct incursions into the country, from Vallespir to Ribagorça, gave him a first-hand insight into the scenario of his oeuvre: culture, language, legends, traditions, fauna, flora, geography and place names. In 2005, Narcís Garolera and Kurt Wittlin published Verdaguer's field books, which we might regard as the first compilation of living toponymy completed scientifically.

The world of Catalan outdoor clubs towards the end of the 19th century boasted members whose passion was just as intense as members of political parties; people from a very wide range of backgrounds including labourers, salesmen, engineers, geographers, botanists, pharmacists, historians, lawyers and so on. The newsletters from outdoor clubs were full of fascinating articles on the region, and were not lacking in scientific rigour. In 1890, the Catalan Association of Excursions merged with the Catalan Association of Scientific Excursions and, under the direction of Antoni Rubió i Lluch, embarked on a very fruitful period for Catalan science and culture. Francesc Carreras i Candi was the first editor of the *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya* newsletter, which is an essential source of reference for anyone interested in Catalan toponymy. Names such as Àngel Guimerà, Cèsar August Torras, Pompeu Fabra, Josep Maria de Casacuberta, Pau Vila and Joan Coromines are indicative of the status of the people who made up these circles.

One of these was Cels Gomis i Mestres (1841-1915) from Reus, an engineer and

folklore expert and a member of the Catalan Excursionist Centre after its merger with the Catalan Association of Scientific Excursions, which he had previously belonged to. He wrote a monograph titled *La vall d'Hostoles* (Barcelona, 1894) as well as a volume of the *Geografia General de Catalunya*, edited by Francesc Carreras i Candi, specifically the volume devoted to the province of Barcelona, which was published in 1910.

This tradition also encompassed the early works of Josep Iglésies, such as the guide he published in 1929 in collaboration with Joaquim Santasusagna, titled *Les Muntanyes de Prades, el Montsant i Serra la Llena*, and the publication titled *Del Camp de Tarragona a l'Ebre*, two years later.

The members of outdoor clubs realised very early on that their work could reach beyond the simple fact of drawing up guides, maps and routes. Some of them started to systematically gather names and draw up lists of place names. Following the instructions of Joan Coromines and Enric Ribas in the leaflet titled "Regulations for gathering place names", many outdoor enthusiasts became the first curators of Catalan onomastics. These regulations drawn up by Coromines saw the light thanks to the pioneering work of Cristòfor Cardús titled "*Els noms de lloc de les terres catalanes: Sant Pere de Riudebitlles*" (*Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia*, 1936).

The fact that these outdoor club members believed they could put together a collaborative work is shown in the 1936 publication of the *Diccionari nomenclàtor de pobles i poblats de Catalunya* by the Catalan Excursionist Centre. After the post-war period, in 1964, the second edition appeared, published by Editorial Aedos. Coromines had corrected it *gratia et amore* around 1960, and in the copy that he brought back from Chicago he wrote on 29 August 1988: "It does not say anywhere that Joan Coromines was the only person responsible for the linguistic and orthographic corroboration of all the names."

Josep Iglésies, too, completed his work on the municipality of La Riba during those years leading up to the Spanish Civil War, which could not be published until 1953. This circle of outdoor club members was joined by Joan Coromines when, in his travels after the civil war, he resumed work on the *Onomasticon*. Through Josep Iglésies he met the young Ramon Amigó, who helped him with gathering the names of the Ripollès region and later on the area around Reus. This was the beginning of one of the great projects: the collection of the place names of Camp de Tarragona and Montsant.

1.2. Cultural associations

The outdoor clubs opened up the way for the creation of scientific and cultural societies, especially in the Principality of Catalonia. In 1903, the *Centre Excursionista de Catalunya* organized lectures given by non-institutional professors in places such as the Library of Catalonia or the Barcelona Athenaeum. The use of the Catalan language was becoming more and more standard in these scientific sessions, to the point where, in 1906, the First International Congress on the Catalan Language was held. All these initiatives paved the way for the birth of the most important scientific and cultural association in Catalonia: the Institut d'Estudis Catalans (Institute of

Catalan Studies). This is a non-governmental institution and has always maintained its independence from the various political bodies over more than a century. In 1907, the architect Josep Puig i Cadafalch proposed its creation at a conference he gave at the Catalan Excursionist Centre. That same year, in the Centre's conference room, the Institut d'Estudis Catalans was constituted, born under the auspices of Enric Prat de la Riba, at that time the president of the Barcelona Provincial Council, and under the directorship of Antoni Rubió i Lluch, who had been the first director of the *Centre Excursionista de Catalunya*.

The institution played a key role in promoting onomastic studies. In 1921 it set up an Office of Toponymy and Onomastics. Josep Maria de Casacuberta was its first director (Moran, 2011) and laid the foundations upon which Joan Coromines and everyone who came after him would work. The first *Nomenclàtor de ciutats, viles i pobles de Catalunya*, published by the Mancomunitat in 1918, was revised by Casacuberta and Coromines with a view to the preparation of the *Llista dels noms dels Municipis de Catalunya*, whose authorship was clearly established in the statement indicating that the list had been "drawn up by the Philological Section of the Institut d'Estudis Catalans" (Generalitat, 1933). This list was almost certainly the basis of the *Nomenclàtor de Municipis*, approved by the Generalitat on 31 December 1936 and republished in the form of an opuscle in 1938 (Generalitat, 1938).

An important element of Catalan cultural life in the second half of the 20th century was the *Gran Enciclopèdia Catalana*. This was the brainchild of Max Cahner, a professor at the University of Barcelona and Minister of Culture in the first Catalan government under President Jordi Pujol, and a colleague of Joan Coromines. The *Enciclopèdia* made it essential to examine not only how our own place names and people's names should be written in Catalan, but also those of the rest of the world. This gave a tremendous boost to deliberations over many aspects that had not even been considered up to that point.

The Catalan Onomastic Society is another of the associations to have channelled the dynamism of Catalan cultural life. Its background can be traced back to a group of toponymy scholars from Camp de Tarragona. Contact between this group and the university world was materialized in the form of Professor Enric Moreu-Rey and in meetings such as the one held in the hamlet of La Sala de Comalats in 1973. To facilitate relations between onomastic scholars, it was decided to found an association, which was formally constituted in 1980 as a non-profit organization with its own legal entity. Its first chairman was Albert Manent and the general secretary until 1992 was Professor Enric Moreu-Rey. When the latter died, he was succeeded by Andreu Romà. The current chairman of the Society is Josep Maria Albaigès and the general secretary is Joan Tort. We should highlight three key aspects of the association: first its independent nature, with it having no dependency on any public or private institution, and secondly the breadth of its scope, because the reach of its study surpassed administrative boundaries and extended to every single region where Catalan is spoken. And finally it is worth highlighting its openness; an openness to all kinds of methods and all subjects. An openness, that is, to all contributions, whether these were collections of names, ethymological analyses or studies on concepts and terminology. And an openness to all kinds of members, from a whole range of countries and from very different academic and professional back-

grounds. The Society publishes its own internal newsletter, which features the minutes of their discussions. This all-embracing role of the Society and its capacity to unite interests and efforts has been its main contribution.

1.3. The university world

Right from the outset, the worlds of outdoor clubs and cultural associations liaised closely with the scientific institution par excellence: the university. Josep Balari i Jovany, Antoni Maria Badia i Margarit, Joan Coromines, Enric Moreu-Rey and Vicenç Rosselló were essentially university lecturers, and from the universities they developed their projects and conducted lectures.

The first purely scientific work in which onomastics played a fundamental role was *Orígenes històrics de Catalunya* by Josep Balari Jovany, published in 1899. Balari was a professor of Greek between 1881 and 1901 at the University of Barcelona. His life has been researched by Pere Quetglas (2004) and Joan Tort (2007a). Balari was initially interested in anthroponomy, as he explained in the introduction to his work:

When, in the summer of 1876, I used to frequent the Municipal Archive of Barcelona to check details on Catalan surnames, it was very far from my thoughts to write about the Historical Origins of Catalonia /.../ My intentions at that time were very limited, given that there was little scope for studying Catalan surnames from a philological and historical point of view (Balari, 1899:11).

He went on to broaden his investigations, conducting research at centres such as the Archive of the Crown of Aragon, and discovered the value of toponymy:

In the Historical Origins of Catalonia the geography of this region is given a preferential position, because it is in its names that we find one of the main cornerstones of its history. Geographical names are vestiges that have remained as testimony of the most ancient settlers of Catalonia, and for this reason their study is also of interest today (Balari, 1899:14).

Balari's method was scientific in itself. His interpretation stemmed solely from a careful analysis of fact-based data.

After the great figure of Balari we should also mention another great name, Joan Coromines. He was unable to teach in Spanish universities, but there are many people who, despite not having been able to benefit from his teaching, acknowledge him as a teacher just the same. The methods he explained in books such as *Tópica Hespèrica* and *Estudis de toponímia catalana* were used in the great interpretative work titled *Onomasticon Cataloniae*. This work consists of eight volumes and contains a wealth of information on the locations, origins and explanations of place names across the whole of Catalonia. These eight volumes are an extremely useful source of data for analysis, but they did not represent the end of the project. Indeed, Coromines never spoke about the book that he could have written, but rather about the *Onomasticon*, a project he fully intended to be a collective work. Initially he sounded out collaborators such as Pau Miró and Enric Ribas, before involving experts such as

Josep Iglésies and younger enthusiasts such as Ramon Amigó. Later on, contributions would be forthcoming from Joan Sales, Josep Giner i March, Josep Gulsoy, Josep Mascaró i Passarius, Max Cahner, Philip Rasico, Emili Casanova, Joan Ferrer and Xavier Terrado. Because of the cumulative nature of the *Onomasticon*, with the addition of new materials over the years and a constant revision of its interpretations, it can be viewed as a scientific project. There is still almost certainly a great deal of work we could do with the unpublished material held by the Pere i Joan Coromines Foundation.

We could also point to many other universities here as great cultivators of the onomastic sciences, but before talking about those who are still with us, we should give a brief mention to the powerful figure of Enric Moreu-Rey, a man of steely tenacity, universal interests and the ability to carry the weight of the Onomastic Society and write works such as *Els nostres noms de lloc* (1982) and *Antroponímia: història dels nostres prenomes, cognoms i renoms* (1991), which have now become genuine classics.

1.4. The world of institutions

The establishment and standardization of democratic institutions has allowed us to consider the language we speak as the main collective creation that defines the identity of a people. This has benefited both the science of onomastics and its associated projects.

The institutions saw it as necessary to create bodies such as the Cartographic Institute of Catalonia, which was fundamental in the development of modern toponomastics, and the Catalan Institute of Statistics, a key entity in anthroponomy projects, and commissions such as the Toponymy Commission of Catalonia. With the pioneering example of the Principality, similar organizations have sprung up in other places: the Cartographic Institute of Valencia, the Toponymy Commission of Andorra, the Onomastics Commission of the Valencian Language Academy, and the Onomastics Office of the University of the Balearic Islands.

The projects and services that have been driven forward with institutional backing are many and diverse, and have made it necessary to develop a thinking and methodology that have benefited scientific advances. An example of this is the booklet *Toponímia i cartografia*, by Juli Moll and Joan Tort, which proved essential in organizing the work of the Cartographic Institute. Also, by way of example, we might mention the standardization projects produced by the Toponymy Commission of Catalonia, such as *Criteris per a la toponímia d'àmbit municipal* (2006). But we will limit ourselves here to mentioning the essential projects, such as nomenclatures, whether official or not.

First, we will discuss the Catalan Nomenclature. On 7 May 1998, the Catalan Parliament issued a resolution calling upon the government to draw up a new official *Nomenclature of the main place names in Catalonia*. On 29 October 2003, it was presented in Barcelona. It standardized 40,000 place names in the Principality of Catalonia: counties, municipalities, populated areas, monuments, hydronyms, oronyms, roads, and so on. We now have exact georeferencing and modern cartography. The Aedos nomenclature of 1964 had 3,527 references. This was an enormous qualitative and

quantitative leap forward. The second edition, published in September 2009, has considerably improved upon the first one, reaching a total of 52,000 names.

Another seminal work is the *Corpus Toponímic Valencià*, also known as the *Atles Toponímic Valencià*, which managed to standardize around 50,000 names, and was put together by the joint efforts of geographers and linguists from the University of Valencia.

In the Balearic Islands we have the *Nomenclàtor de nuclis de població de les Illes Balears*, published in 2001 and drawn up by the Onomastics Office of the Linguistic Services of the University of the Balearic Islands.

The *Nomenclàtor dera Val d'Aran*, published by the General Council of Aran, is dated as 2003, but in fact its content was subsumed in the Catalan Nomenclature.

The *Nomenclàtor d'Andorra*, published in October 2010, contains 4,237 names.

Produced by Joan Peytaví, the *Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord* (2007) contains around 2,400 main place names: the most significant populated areas, towns and groups of municipalities, hydronyms and oronyms. In this case it was important to give each name its written form in Catalan and the usual written form used in French cartography. It also showed the usual phonetic form. Finally, it is worth noting the work by Rafael Caria, *Toponomastica algherese* (1993), which might serve the function of Nomenclature for this easternmost city in the Catalan domain.

To conclude, we believe that it is feasible to talk about a collective project to preserve, study and disseminate Catalan onomastic heritage, a project that belongs to us all and to which thousands of people have contributed. Indisputable proof of this is the existence of organizations such as the Catalan Onomastic Society and the Onomastic Office of the Institut d'Estudis Catalans, amongst others. It is also demonstrated by the production of Nomenclatures in every geographical region. It is also worth making a special mention of the *Onomasticon Cataloniae* by Joan Coromines, which aspired to compiling all these regions in a single work.

2. The interdisciplinary factor

Toponymy and anthroponymy are linguistic disciplines which depend very closely on other disciplines such as geography and history. Without resorting to historical documentation and social motivation, any explanation of people's names lacks an essential dimension. Without the resource of georeferencing and cartography, toponymy loses one of its constituent elements, because places names are also geographical names.

Having said this, we would not wish to give the impression that we are trying to blur the boundaries between the different sciences, mix up concepts or sow confusion. We are very well aware, for example, that the language of toponymy and the language of cartography are of a different order; that they complement each other but should not be confused. We stated this just a few years ago (Terrado 2007) and as this was in a medium with a very small distribution we believe it is worth repeating here.

Cartography is the representation of the physical world on a material medium that is unconnected to humans. Toponymy is the representation of that same world in a neuronal medium that forms part of the human being. The trigger of this inner evocation is the place name. The curves that symbolise differences in altitude, the sinuous blue tracing of lines that represent the meandering of a river, a drawing of a house or a church, represent a language of the first order. When we cast our eyes over a map, we are looking directly at reality. But the letters that run after them, making up the place name, are the graphic manifestation of a second-order language that will only come to life when it is turned into sound. And just as a score crammed with crotchets, minims and other notes means nothing until the magical moment that a virtuoso performs them, names on a map are empty if no one pronounces them and links them to an evocative image. Between the name and the geographical reality lies the creative spirit of the human being, like a screen. Every name can be interpreted by the speaker, even though he may not be physically located in the place in question. It does not matter that if we raise our eyes we cannot see the place because we are thousands of kilometres away. It does not matter that catastrophes — whether natural or man-made — might have totally transformed the landscape. The image will be there so long as there is a human being capable of invoking it. Indeed, the language of toponymy is a powerful tool that can help us to understand and move the world.

Anyone who has worked in the science of names will have come up against this peculiarity: onomastics is an independent science, yet it is interdependent on many other related sciences. For this reason, interdisciplinary collaboration has always been one of the characteristics of onomastics scholars. Our teachers experienced this dimension quite naturally, almost without realising it. Joan Coromines used to talk about his conversations with archaeologists such as Bosch Gimpera, geographers like Pau Vila and Latinists such as Joaquim Balcells. It should be no surprise that his *Diccionari etimològic* and *Onomasticon* are multifaceted works which reflect a global vision of linguistic fact.

The collaboration between the cartographers at the Cartographic Institute of Catalonia and the linguists at the Institut d'Estudis Catalans is another example of this interdisciplinary approach. We could also say the same about the Cartographic Institute of Valencia and its relationship with the philologists at the University of Valencia when it came to drawing up the *Corpus Toponímic Valencià*.

In terms of historiographical works, we have always been drawn to the historical atlases by Jordi Bolòs and Víctor Hurtado for their intelligent use of documentary, geographical, historical and toponymic data.

Various philological disciplines are combined in projects such as PATROM: lexicology, morphology, word formation, syntax and etymology. We can add anthropology and the history of social mentalities to the mix in order to understand the reasoning behind names, not to mention statistics, computer science and cartography, which allow things to be put into order and facilitate the interpretation of data. Sociology, demography, statistics, geography and cartography converge within work on anthroponymy, such as the heritage atlases published by Jordi Costa (Costa, 1994 and 2000) or the recent work by Joan Peytaví titled *Antroponímia, poblament i immigració a la Catalunya moderna* (Peytaví, 2010).

Joan Tort talked about the philosophical foundations of this interdisciplinary

approach in a presentation given in Menorca in March 2002, titled “The challenges of a crosscutting perspective. Onomastics, an interdisciplinary approach”, published in 2007. The author criticized the “linearity inherent in fragmented or sectarian perspectives” (Tort, 2007:39) and claimed that this perspective, which he classed as ‘crosscutting’, “points essentially, we might say, to the construction of a coherent image of things; an image which, in itself, is logical and consistent, and is able to be transmitted or “communicated” without denaturing its content.” (Tort, 2007:39). With kind permission, we would like to quote from Joan Tort’s speech the translation of a paragraph written by Edward O. Wilson:

In the contemporary academic mind, every domain leans towards separation and isolation. Each has its own practitioners, language, modes of analysis and standards of validation. The result is confusion — and confusion was correctly identified by Francis Bacon four centuries ago as ‘the direst of errors’ (Tort, 2007:41).

Wilson seems to allude here to the Latin aphorism *Citius emergit veritas ex errore quam ex confusione* (the truth comes to light sooner from error than from confusion) which Coromines was also inspired to recall. Without this intellectual opening, we could easily fall into confusion and, on the rebound, into error.

Tort applies this crosscutting perspective to toponymy and believes that many toponyms could be interpreted as “metaphors of the landscape”. We can see examples of this in the names of mountains in Catalonia such as *Montsec*, *Montseny* and *Canigó*.

The first of these three names serves to show how, in everyday life, we often find linguists working back-to-back with colleagues from other fields. When we were working on the study of the *Montsec* names, we met a biologist who was drawing up a new map of part of the *Mont-rebei* canyon. He said that, as a biologist, he could not find a justification for the use of the adjective *sec* (dry) which can also be interpreted as *eixut* (bare), *eixarreït* (desiccated) or *sense aigua* (without water). This is true: if you go there in winter, you are likely to find snow on the upper slopes. And the local people can point you in the direction of springs, of which there is no shortage in the lower-lying areas. So he therefore asked himself if another interpretation might be possible. Instead of stemming from the etymon *MONTEM SICCUM*, endorsed by medieval documents, could we not see here the origin of *MONTEM SECTUM* ‘cut mountain’, which would refer to the breaches that have been gouged out by Pyrenean rivers, the canyons of *Mont-rebei* and *Terradets*. The linguist argued that, if this were this case, you would expect the end result to be **Montsit*, but never *Montsec*. And using *MONTEM SAEPTUM* as a base, with a participle of *SAEPIRE* ‘to close’, is not convincing either. In this case, the metaphor would have the sense of ‘a mountain that closes something off, like a wall’, evidently separating the mountain region from the flatlands. But it was difficult to justify changing the final dental sound for a voiceless velar. A geographer came to the assistance of the linguist and the biologist in the shape of Joan Tort, who had actually travelled in the area and wrote:

I believe the fact that *Montsec* is not a ‘mont sec’ (dry mountain) in the overall territorial sense (and not just in the biological sense) is quite arguable. Because of the geological structure of the mountain range, the aquifers (springs) on the massif do not emerge

until a very low altitude (Forat de l'Or, Font de les Bagasses and many other springs); there is also a very interesting aquifer — and proof that the land, exceptionally in this case, is also humid — at the small lakes of l'Estanya, which is formed at a much lower level (because above this altitude the geology is completely dominated by carbonated rocks and hence the most usual thing is for rainwater to filter through them). As a result, after a certain altitude the mountain has no surface water and is generally very desiccated: this is what happens systematically in nearby calcareous massifs such as Turbó, Cotiella, the Serra of Sant Gervàs and Boumort. Why, then, have none of these been called Montsec? For the simple reason that Montsec is bigger and covers a larger area than any of these others.

You can see how the theory of an interdisciplinary approach is manifested on a practical level in our daily work. Here is yet another case in which the linguist made himself useful: in the shadow of the Montsec mountain range, the biologist thought he had found the place name of *El Racó dels Cedres* in the municipality of a village called L'Estall. It would be lovely to think that there might have been cedars there, but there are none now and we doubt there ever were any. The dialectologist knows that in this region the feminine article *les* can be reduced to *es* and that the name of the climbing plant *heura* (ivy) is also known as *hedra* in these villages. Thus what it really means is *Racó des Hedres*. On a map of botanic history we would be very much mistaken if we identified this spot as an ancient habitat of the famous conifer. I have no idea whether this ivy was from a climbing species such as *Hedera helix* or another that hugs the ground more closely such as *Glechoma hederacea*, but this allows us to move on to another consideration.

One of the most difficult branches of toponymy is botanical nomenclature. The linguist and the botanist cannot make progress here without mutual help, in addition to which they need the support of geographers and cartographers. The same plant species can be given different names depending on the region, and yet different plant species can be given the same name. Anyone who takes a place name as an indication of the existence of a plant species without on-the-spot verification may well be mistaken. In some areas of Romania the lexical descendants of *TAXUS* might refer to the species *TAXUS BACCATA*, yet in others it could refer not to the conifers known as *teix* (yew), but to various species of juniper, known in Latin as *IUNIPERUS*. What is understood by *baladre* (oleander) in certain Catalan-speaking areas has very little to do with what is understood by *baladre* in other places. Anyone who thinks that the name of *La Cirosa* —an old farmhouse where the famous episode known as 'the miracle of Solsona' took place— has anything to do with the name 'cherry tree' would probably be wrong. Both this name and that of the old farmhouse known as *La Ciroga*, in the Ribagorça municipality of Monesma, is more likely (Terra-do, 2004:42) to be related to the name of *auró* (*ACER* -IS), the maple, than with the cherry tree. And these hazards can only be overcome by direct knowledge of the geographical, botanical and toponymical reality and interdisciplinary contact between colleagues working in these sciences.

Another example of collaboration between researchers in what, in principle, are quite disparate fields can be seen in the assistance given by the Museum of Natural Sciences in Barcelona to toponymists and geographers. In a letter sent to me from Francesc Uribe, he said:

Right now, though, I'd like to talk to you about another project we've been thinking of embarking on for some time, which also concerns toponymy. It relates to setting up a website where the Museum would post the toponymic lists of the collections. We believe that structuring the information in indexes and thesauruses would be very useful for other users, especially if it is provided with the relevant georeference, which is a key factor in transferring geographic knowledge to the field of statistical analyses or simply graphic ones.

This opening up to other disciplines seems very natural when it is clear that our activities provide a service to culture and science and that, at the end of the day, we are working for the general public:

Having said that, this same website could be useful to us as well for receiving suggestions or criticisms, or expanding our geographical information service. As and when we get access to collections from all over the world, we often come across place names which are very difficult for us to deal with without the assistance of someone who is familiar with the terrain, or we also come across minor toponymic terms, even here in Catalonia, which we don't really know where to find [...]. I'm explaining all this because I think it would be good to enhance this website with supporting arguments and resources from other disciplines involved in toponymy.

In short, this would seem to be fulfilling Joan Tort's desire when he spoke of seeing onomastics as "a sphere of convergence and interaction between different disciplines."

3. Onomastics as an evolving fact

The birth of onomastic sciences within the tradition of historical and comparative studies has meant that, since the pioneering work of Josep Balari i Jovany, proper names have been regarded as an element within a constantly evolving system. Onomastics is a living reality which manifests social life and dynamism through the language with which a particular society expresses itself. We might well call it the principle of creativity. Evolutionist theories have demonstrated that the world is undergoing a process of continuous creation, and the systems we use to express this world, such as language or cartography, are also undergoing constant transformation. Names generally reflect our knowledge of the world. This knowledge is constantly changing for two reasons: firstly, because our reality itself changes, and secondly because the way we see reality also changes. In every epoch, Humanity has honed the appropriate tools for interpreting the world and consequently, what is known as *Weltanschauung*, our worldview, has changed. We can see this in a complementary field to toponymy: cartography. It is very exciting to develop a historiography from cartography. Maps also have their own diachrony. But it is in the field of language where we see this most clearly. Linguistic systems and specifically anthroponymic and toponymic subsystems adapt to new conditions. Toponymy is a historical discipline.

This onomastic approach has methodological consequences. The first is the

constant resorting to documentation, checking rigorously and interpreting with prescience. In this respect, Balari was ahead of his time.

Catalan onomastics has been fortunate to have an abundance of documentation at its disposal which has been safeguarded with care by skilled archivists and studied by great historians. To give us an idea of the documentary wealth available to Catalan scholars, we simply need to refer to the book *Documents jurídics de la història de Catalunya*, published by the Ministry of Justice of the Government of Catalonia in 1992, or the work by Frederic Udina titled *Documents cabdals de la història de Catalunya*. Perhaps the most representative image of the value given to medieval documents (Generalitat, 1992:110) is the miniature in which Alfons I the Chaste and his councillor Ramon de Caldes are shown choosing the scriptures that needed to be copied in the *Liber Feudorum Maior*. This is a huge cartulary which contains the documents that prove the legitimacy of the dominion of the House of Barcelona over its historic shires (Girona, Barcelona, Osona) and those that were subsumed in the 12th century (Besalú, Cerdanya, Pallars Jussà, Rosselló).

We could illustrate this kind of document with texts dating back to the 9th century, such as one in which Count Guifre, the founder of the House of Barcelona, made various offerings to the Monastery of Santa Maria de Ripoll (Udina, 1987:23), or indeed with texts from the 11th century in the archive of Sant Vicenç de Roda in Ribagorça. From a later period we can look at the Distribution Books and the Farmstead Lists in the *Memoriale Divisionis* of Ibiza, written after the Conquest of 1235. Nor should we forget to mention the maritime atlases, such as the port charts from the school of Abraham and Jafuda Cresques. Professor Vicenç Rosselló is an expert in the toponymy of maritime charts, which opened up previously unimaginable worlds to medieval society and provided a stepping stone to the modern age.

Documents, maps and names are all instruments for understanding the world and also for transforming it. The study of these instruments arouses our historical conscience. Reality changes as a result of human actions. And it is not only physical reality that changes; the way we represent this reality also changes, starting with language and its onomastic dimension. Does this constant change represent an insurmountable obstacle to understanding onomastics? It is certainly a challenge, but in no way impossible. The principle of transparency is one of the pillars of onomastic creation. The fact that onomastics are subject to the principle of creativity and even that of subjectivity does not mean it is arbitrary. The surname *Farreny* might be the given name of a weak, stunted man. Yet that does not stop language from having the adjective *farreny* which means 'of strong complexion, like iron'. Names generally reflect our knowledge of the world. The principle of transparency allows us to explore in depth the interpretation of names and also the tremendous complexity of onomastics.

4. The complexity of onomastics

In a country which historically and geographically has been a point of convergence of different cultures and languages, onomastics and their interpretation represent a very complex task. The host of onomastic strata have presented researchers with a

major challenge. Strata of elements that are genetically prior to the dissemination of Indo-European languages have been described, along with very primitive Indo-European strata and other more modern ones stemming from Celtic, Latin and its Romanesque derivatives, and Germanic and Arabic elements.

Josep Balari Jovany had already established the principles of linguistic stratification in Catalan onomastics. Having said that, the great builder of the fundamental cornerstone of our science was Joan Coromines. Apart from numerous studies worthy of attention, his masterwork was the *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Thanks to this dictionary, it was possible to produce the *Onomasticon Cataloniae* at a later date. One might argue the point with Coromines with regard to the foundations for some of his guesses or the accuracy of certain detailed analyses. But what we cannot deny is his two main qualities: a consistent, global vision of the whole history of the Catalan language, and proven scientific integrity, which was sometimes expressed vehemently, but always sought the truth above all else.

Perhaps the work that attracted the most criticism was his reconstruction of the Pre-Latin stratum. One needs to be very brave to plunge into this field, but he had never shied away from danger. He used to recommend prudence in working with these strata and said: “we’re in the midst of a fog here, so let’s move forward by feel”. And he recalled that when he was invited to the first congress on pre-Roman languages and cultures in Salamanca, he went with some trepidation, as he felt he was not knowledgeable enough. In spite of this, he went along and discovered that “the others didn’t know much either.”

At the time of establishing the pre-Latin Indo-European strata on the Iberian Peninsula, Coromines realised that certain words dropped the initial Indo-European P while others kept it. He attributed the former to dialects from the Celtic family and the latter to another, more archaic, Indo-European language. Taking this and other phonological observations and adding morphological and lexical evidence, he thought that we may be looking at a very early language, perhaps even before the arrival of the Celts. Since, at the time he was developing this work, the study of urn-field culture (*Urnfelder Kultur* in German) was making considerable progress, he thought that a related people might be responsible for the dissemination of this stratum. To give a name to this people, he resorted to Greek to come up with the neologism *sorotàptic*. To some extent, the arguments that helped him to construct the sorotaptic hypothesis are based on onomastics. Coromines’ hypothesis received numerous criticisms, but this is not the place to decide whether it can be defended or not. What we *can* say is that he made huge efforts to support his theory. Anyone who wanted to refute it would be forced to come up with a very convincing explanation for all the facts that the teacher believed he had unravelled.

The Mozarabic stratum went through a very similar experience. Coromines was not the inventor of the Mozarabic theory, but he did accept it. Even so, this case is different from the Pre-Latin strata because the knowledge we have of Latin, Arabic and the Romance languages used on the Peninsula allows us to make a much more grounded critique. The reasoning behind the theory still stands: there are lexical and toponymic elements with an archaic appearance which are difficult to explain in terms of the Romance languages with which we are familiar: Galician, Asturian, Castilian, Aragonese and Catalan. It is true that, in many cases, the suggested Mozarabic

etymology does not stand up to criticism. What does need to be seen is whether all the facts that the school of Menéndez Pidal explained about Mozarabism can be explained in another way or if, in spite of everything, we still need this concept.

Causing possibly even more controversy than these issues was what Coromines called the *basc pirinenc* (Pyrenean Basque). Sometimes, to nuance it, he talked about Ribagorça Basque or Pallarès Basque. In this case, toponymy was the strongest foundation on which he built his arguments. And it must be said that he did not make this claim *a priori*. It was only after a thorough analysis of the full set of data available to him that he reached the conclusion that languages which have a typological affinity with Basque had been spoken along both sides of the Pyrenees. Before tackling this issue scientifically, he had the feeling that he would demonstrate the inconsistency of these ideas. However, Coromines ended up convincing himself of the exact opposite of what he was expecting to prove.

The genesis of names is not the only complex issue; so too is their dissemination and transmission. Names might have been created at the place where they are found, or they could have been transported. As Catalonia has always been a land of immigration over the Pyrenees, we often wonder if the coincidence of names is due to polygenesis or whether they have been transported. Were the names *Briançó*, in La Segarra, and *Verdú*, in Urgell, created in situ — in other words, native Celtisms — or were they created in Gaul and later transposed to our lands? Are *Agramunt*, *Montblanc* and *Albi* ours because we created them here or because we adopted them? *Claravalls*, *Claramunt*, and *Blancafort*: do they not remind you of identical words in France? It is a fact that we have sometimes imported names, but so too have we exported others: names from Catalonia have spread to Valencia and Mallorca, and from all of these places they have managed to disperse to very distant regions such as America as a result of colonization. Many place names, integrated in anthroponyms, also embarked on a journey to distant lands where they have once again become rooted as place names.

The multiplicity of onomastic layers and their complicated casuistry have obliged us to fine-tune a thorough methodology here in Catalonia, an Ariadna's thread to guide us through the study and interpretation of names. Catalan-speaking territories may well be small in size, but they embrace a hugely varied natural and toponymic landscape. For this reason they make a great testing laboratory for languages and clearly demonstrate the complexity of onomastics.

5. Regional fidelity

Onomastics allow people to orientate themselves in the universe, fluctuating between two infinite states: the immensity of the vast infinity of the planetary system and the galaxies, and the infinity of the tremendously small, detailed, local situation, the immediate vicinity. Ever since the times of the early outdoor clubs, Catalan onomastics have been deeply rooted in the land. These onomastic practices went hand-in-hand with hiking boots and a rucksack. And this has been recognised by great academics, like Joan Coromines, and major genealogists, like Ramon Amigo, who referred to his task as that of those “who devote themselves to collecting and organ-

izing all kinds of names.” There is a great interest in the local aspect and detailed explanations of everything that is close to and characterises the culture and lifestyle of different peoples.

There is a genuine popular and collective interest in faithfully recording names that constitute our intangible heritage. This explains why there are so many monographs on toponymy and anthroponymy in print. A huge amount of work has been undertaken, which there is no space to do justice to here. It is also true that there is still much to be done, but we can at least give a representative sample of some very diverse regions.

One example of what is being done in North Catalonia is the book by Montserrat Cailà and Jean Paul Escudero titled *Història dels noms des Reiners. Les arrels d'un poble del Vallespir* (2005). At the other end of the Pyrenean region, 35 compilations of names of Ribagorçan towns have been gathered in a project that is almost complete. The last of these is on the town of Bonansa (Francino, 2010), drawn up by Glòria Francino and Carles Feixa. On the coastal mountain range we can point to the study on the toponymy of Vall d'Osor (Bruguera, 2010), in *Les Guillerries*, by Fèlix Bruguera. In the county of Vallès we should highlight the numerous compilations made by Enric Garcia-Pey, such as the one devoted to the town of Granollers in 1990. Further inland, the counties of Lledia have been methodically studied by Albert Turull (Turull, 2007). Further to the south, we find the area that has been most thoroughly studied in the whole of Catalonia: Camp de Tarragona and La Serra de Prades. Probably the most representative book on this region is the one that Ramon Amigó dedicated to the town of Siurana de Prades (Amigó, 1995). Going further down into Valencian territory, we should mention the book by Jesús Bernat on *Atzeneta del Maestrat* (Bernat, 2000). Following the coastline, we should also mention two books by Maria-Teresa Muntanya: one on the municipality of Tarragona (Muntanya, 2007) and another on underwater place names in the sea off the towns of Sitges and Sant Carles de la Ràpita (Muntanya, 1991). In the southernmost part of the region we should also mention the book by Joan Ivars on the place names and proper names of *Dénia* (Ivars, 1995). And we should not forget the books on the coastal toponymy of the Balearic Islands by Cosme Aguiló, such as the one he dedicated to the coast of Felanitx (Aguiló, 1991).

All these books generally collate oral data, documentary records, georeferences of toponyms and cartographic representation. They are an example of the effort to faithfully reflect the region in its broadest sense: its history, culture, language and, obviously, its geography, but also in a broader sense rather than limited to cartography. Because once again we should remember that onomastics are, by nature, linguistic. The intention of cartography is to record a reality, mark down the intersubjective representation of physical space. The cartographer has a certain objectivity. The objectivity of the toponymist is a commitment to the language of the speakers who can describe that reality. If someone from a region claims that a place is called *L'Estany* (The Lake), this does not necessarily mean that you can swim there. There might be a town, a crop field or a wood there. The true value of toponymic use depends on the intersubjective linguistic system that a community has created. The individual speaker transmits a tradition. And if a name is created, it will not enter the system until it has been accepted by the whole community. There is a definite differ-

ence between geographical symbolism and linguistic symbolism. The fact that a place is called *L'Estany* does not authorize us to represent it on a map with a mass of water. And the fact that in a particular place there is a lake is not sufficient reason to write the word *Estany* on the map. We would first need to find out whether the language spoken there classifies it as *estany*, *estanyó*, *bassa*, *ibón* or *llacuna* (lake, pond, pool, kettle lake or lagoon), or if they use any other name. Something that, as far as a researcher is concerned, is a *riu* (river) might well be something different to the person who fishes there or uses its water for irrigation: *barranc*, *aigua*, *aigüeta*, *ribera*, *carant* (gully, water, stream, basin, beck). We can never tire of reiterating this fact: toponymy is a local and dialectal science. We have no right to change the form of toponyms. If we did so, basing our action on a desire for standardization in seeking a vocabulary that applies to the whole domain of language, we would be violating the principle of objectivity. The richness of toponymy lies in its diversity. The dignity of onomastic scholars is rooted in their respect for this diversity, in respect for the fact of regionalism.

6. Onomastics and identity

We have already mentioned that Catalan onomastics is a collective work. There is no way that it could not be, because it has been stimulated by a desire to learn about our culture in depth and preserve it. While the directives of UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names) emphasise the need to study and preserve the onomastics of the peoples of the world as a form of respect for their culture, Catalan onomastics might be presented as the implementation of these directives.

While the United Nations recommends the creation of nomenclatures, we have seen how, even before this institution was founded, Catalonia already had a nomenclature published in 1918 by the *Mancomunitat* (Catalan Commonwealth). While it recommends respect for dialectical forms, we have seen how collections of names struggle to respect the regional aspect. Indeed, it was in Barcelona that the Universal Declaration of Linguistic Rights was drawn up in 1996, Article 32 of which states:

All language communities have the right to establish, preserve and revise their autochthonous place names. Such place names cannot be arbitrarily abolished, distorted or adapted, nor can they be replaced if changes in the political situation, or changes of any other type, occur.

And Article 34 notes that:

Everyone has the right to the use of his/her own name in his/her own languages in all spheres, as well as the right, only when necessary, to the most accurate possible phonetic transcription of his/her name in another writing system.

In 1903, Joan Maragall gave a speech at the *Ateneu Barcelonès* on his *Eulogy of the Word*. Fifteen years later, the writer of the prologue of the *Nomenclature of the Mancomunitat* made a eulogy of the geographical word, the place name:

It is so important to preserve the authentic, traditional writing of the place name! The place name is a sacred word, it is like the name of a higher being which, by pronouncing with respect, we praise. The quintessence of our civilization has been distilled in the names of our towns, our cities and our places. These names speak to us of the different flows of people who have left us their substratum of culture, sometimes flourishing, sometimes rudimentary. The stamp that a place name bears is so powerful that the superimposition of a population with a different language would need more than a thousand years to erase it (Mancomunitat, 1918:4).

Onomastic science in general has contributed to raising our awareness of who we are, to becoming conscious of our own identity. Meanwhile, Catalan onomastics have contributed to general onomastics, providing the experience of more than 100 years and arousing interest in this field in other parts of Spain and Europe, opening up an interdisciplinary approach and helping to fine-tune methods that make it more scientific while at the same time demonstrating respect for regionalism.

A place name is like a sacred word, said the writer of the prologue to the Nomenclature. Josep Maria Albaigès, the president of the Onomastic Society, told us in an interview this summer, the meaning of the word in the narrative of Genesis: God created all the things and animals, but later he brought all the living beings before Adam so they could be named by Man. God made the first creation. Man, through language, proceeded to a second creation. Perhaps it is the desire to understand the creative power of language that has led Catalan culture to develop onomastics so extensively, a science that studies this second creation which transforms Man into a cultural being and ensures his full realization as a person.

Indicative Bibliography²

- ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2009). *Corpus toponímic valencià*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- AEBISCHER, Paul (1926). *Études de toponymie catalane*. Barcelona: Institució Patxot. [Also in Aebischer (2006), *Estudis de toponímia catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.]
- AGUILÓ, Cosme (1991). *La toponímia de la costa de Felanitx*. Felanitx: Ajuntament de Felanitx.
- AGUILÓ, Cosme (1996). *La toponímia de la costa de Lluçmajor*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- AGUILÓ, Cosme (2002). *Toponímia i etimologia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ALANYÀ i ROIG, Josep (1994). *Batea i el seu terme municipal: Partides, accidents geogràfics, topònims i camins*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarragonenses.
- ALCOVER, Antoni Maria (1904-1905). "Per què serveix la toponímia: l'article ES i SA dins la toponímia catalana". *Bolletí de Dialectologia Catalana* [Palma de Mallorca], No. 2, 347-360.
- ALCOVER, Antoni Maria (1916-1917). "Escorcolls toponímics i gentillicis. Els articles ES, S', SA dins la toponímia actual del Principat". *Bolletí de Dialectologia Catalana* [Palma de Mallorca], No. 9, 349-352.
- ALCOVER, Antoni Maria; MOLL, Francesc de Borja (1926-1927). *Diccionari català-valencià-balear*. Palma de Mallorca: Editorial Moll.

2. The bibliography on Catalan onomastics is very extensive. Many authors and works of great merit are not featured on this list due to lack of space, and also because our intention was not to provide an exhaustive bibliography. We would like to record our respect for all those who could not be featured on this list.

- ALSÍUS, Pere; PUJOL, Celestí (1883). *Nomenclátor geográfico histórico de la provincia de Gerona desde la más remota antigüedad hasta el siglo XV*. Girona: Imprenta de Paciano Torres.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1957). *Els topònims de la ciutat i del terme de Reus*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs. [Also in AMIGÓ (1958), Barcelona: Societat Catalana de Geografia, i nova edició augmentada a AMIGÓ (1988), Reus: Associació d'Estudis Reusencs.]
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1963). *Els topònims del terme municipal del poble de la Mussara*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1968). *Els topònims del terme municipal del poble de Constantí*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1968). *Toponímia dels termes municipals i nuclis de població de Castellvell del Camp i d'Almonaster*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1968). *Toponímia de Vila-seca de Solcina i del seu terme municipal*. Vilaseca-Salou: Agrupació Cultural de Vilaseca-Salou.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1979). *Toponímia del terme municipal de Vilallonga de Ter*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajoana.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1985). *Noms de lloc i de persona del terme de Prades*. Prades: Associació d'Estudis Reusencs : Ajuntament de Prades.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1985). *Siurana de Prades*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1988). *Materials per a l'estudi dels noms de lloc i de persona de Reus*. Lleida: Virgili i Pagès.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1989). *Sobre inventaris de noms de lloc: Introducció metodològica*. Reus: Edicions del Centre de Lectura.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1999). *Introducció a la recerca en toponímia i antroponímia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2000). *Llenguatge endins: Un recorregut històric pels noms de lloc*. Reus: Edicions del Centre de Lectura.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2005). *Espigoladures onomàstiques*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2006). *La Mussara, un vell afecte: Notícies històriques disperses*. Barcelona: Rafael Dalmau.

- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2008). *Onomàstica del terme municipal de Constantí*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (2011). *Onomàstica i llenguatge: De cap a cap del país*. Barcelona: Rafael Dalmau.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon; ESPASA BALLESTER, Joan Baptista (1988). *Noms actuals i pretèrits del terme antic de Cornudella de Montsant*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs.
- AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon; PERE ANGLÈS, Ramon (2001). *L'Albi i els seus noms*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- BADIA, Joan; BOFARULL, Benjamí; CARRERAS, Enric; PIÑERO, Dídac (1989). "Toponímia i localització de restes arqueològiques a la rodalia de Llançà". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], No. 37, 21-27.
- BADIA i MARGARIT, Antoni Maria (1972). "Toponímia regional bilingüe en Catalunya". In: *Coloquio sobre Toponímia: celebrado en Madrid los días 21, 22 y 23 de mayo de 1969*. Madrid: Asociación Española para el Progreso de las Ciencias, 55-75.
- BADIA i MARGARIT, Antoni Maria (1999). "Dialectologia i toponímia". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], No. 77, 5-15: *XXII Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica* (Vilafranca del Penedès, 10-12 maig 1996).
- BALANÀ i ABADIA, Pere (1990). *Els noms de lloc de Catalunya: Aproximació al coneixement geogràfic-històric dels municipis i comarques del Principat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- BALARI JOVANY, José (1899). *Orígenes históricos de Cataluña*. Barcelona: Hijos de Jaime Jepús. [New edition in Balari (1964), Barcelona: Instituto Internacional de Cultura Romànica.]
- BASTARDAS i RUFAT, Reina (1994). *La formació dels col·lectius botànics en la toponímia catalana*. Barcelona: Reial Acadèmia de Bones Lletres.
- BOLÒS, Jordi (2001). *Cartografia i història medieval*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- BOLÒS, Jordi; HURTADO, Víctor (1984-1987). *Atlas històric de Catalunya*. Vol. 1 (years 759-992). Barcelona: Mirador.
- BOLÒS, Jordi; HURTADO, Víctor (1998). *Atlas del comtat de Besalú (anys 785-988)*. Barcelona: Dalmau.
- BOLÒS, Jordi; HURTADO, Víctor (1999). *Atlas dels comtats d'Empúries i Peralada (anys 780-991)*. Barcelona: Dalmau.

- BOLÒS, Jordi; HURTADO, Víctor (2000). *Atlas del comtat de Girona (anys 785-993)*. Barcelona: Dalmau.
- BOLÒS, Jordi; MORAN, Josep (1994). *Repertori d'antropònims catalans*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- BRAMON, Dolors; LLUCH BRAMON, Rosa (1998). *Mots remots: Setze estudis d'història i toponímia catalana*. Girona: Curbet.
- BRUGUERA LIGERO, Fèlix (2010). *Recull de noms d'Osor*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- CAILÀ GUITART, Montserrat; ESCUDERO, Jean Paul (2005). *Història dels noms de Reiners: Les arrels d'un poble del Vallespir*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- CARDÚS, CRISTÒFOR (1936). "Els noms de lloc de les terres catalanes: Sant Pere de Riudebitlles". *Mai Enrera. Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia* [Barcelona], (febrer-març 1936). [New edition in 1956, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana de Geografia, reprint in *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* [Barcelona], No. 28-29, 137-146.]
- CARIA, Rafael (1993). *Toponomastica algherese: Introduzione allo studio dei nomi di luogo della città, del territorio e delle coste di Alghero*. Cagliari: Editrice Democratica Sarda.
- CARRERA BAIGET, Aitor (2001). *Toponímia de Bausen e des Quate Lòcs: Estudi sus eth lexic deth Baish Aran*. Viella: Conselh Generau d'Aran.
- CARRERAS CANDI, Francesc (1964). *Diccionari nomenclàtor dels pobles i poblats de Catalunya*. Barcelona: Aedos.
- CARRERAS CANDI, Francesc (1970). *Nomenclàtor geogràfic del País Valencià*. Barcelona: Promocions Culturals.
- CASANOVA, Emili; MATEU, Joan F. (2000). *Estudis de toponímia valenciana*. València: Denes Editorial.
- CASANOVA, Emili; ROSSELLÓ, Vicenç (1995). *Materials de toponímia (Mestratge de toponímia, 1990-1991)*. València: Denes Editorial : Generalitat Valenciana : Universitat de València.
- CASANOVA, Emili; ROSSELLÓ, Vicenç (ed.) (2002). *Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes*. València: Universitat de València : Denes Editorial.
- CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA (1931). *Diccionari nomenclàtor de pobles i poblats de Catalunya*. Barcelona: Llibreria Catalònia.

- CLOPAS i BATLLE, Isidre (1991). *Toponímia històrica de Martorell*. Martorell: Ajuntament de Martorell.
- COLOMER PRESES, Ignasi Maria (1960). *La toponímia de Catalunya en la cartografia manuscrita del segle XV*. Barcelona: Balmesiana.
- COMISSIÓ DE TOPONÍMIA D'ANDORRA (2010). *Nomenclàtor d'Andorra*. Andorra: Diari Oficial del Principat d'Andorra.
- CONSELH GENERAU D'ARAN (2003). *Nomenclàtor dera Val d'Aran*. Viella: Conselh Generau d'Aran.
- COROMINES, Joan (1936). "Toponímia catalana: mètodes i resultats". *Mai enrera. Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia* [Barcelona], No. 129, (febrer-març 1936), p. 17-20.
- COROMINES, Joan (1960). "De toponomástica hispana. Juicios, planes y tanteos". In: *Studia Philologica: Homenaje ofrecido a Dámaso Alonso por sus amigos y discípulos con ocasión de su 60º aniversario*. Vol 1. Madrid: Gredos, p. 373-411.
- COROMINES, Joan (1965-1970). *Estudis de toponímia catalana*. Barcelona: Barcino.
- COROMINES, Joan (1972). *Tópica Hespérica: Estudios sobre los antiguos dialectos, el substrato y la toponimia románica*. Madrid: Gredos.
- COROMINES, Joan (1980-1995). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial.
- COROMINES, Joan (1983). "Toponímia de la Vall de Boí". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], No. 12 and 14, 1-20 and 1-23.
- COROMINES, Joan (1989-1997). *Onomasticon Cataloniae: Els noms de lloc i noms de persona de totes les terres de llengua catalana*. Barcelona: Curial.
- COROMINES, Joan; MASCARÓ, Josep (1989). *Onomasticon Cataloniae: I Toponímia antiga de les Illes Balears*. Barcelona: Curial.
- COROMINES, Joan; RIBAS, Enric (1936). "Per al recull dels noms de lloc de Catalunya". *Mai enrera. Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia* [Barcelona], No. 129 (febrer-març 1936). [Reprint in *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, No. 28-29, 149-154.]
- COSTA, Georges J. (1994). *Répertoire-Atlas Patronymique des Pyrénées-Orientales au XIXe siècle*. Perpinyà: Presses Universitaires de Perpignan.
- COSTA, Georges J. (2000). *Répertoire-Atlas Diachronique des Noms de Famille des Pyrénées-Orientales au XXe siècle*. Perpinyà: Presses Universitaires de Perpignan.

- DOMINGO i FRANCÀS, Carles (1997). *Els noms de les formes del relleu*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- FRANCINO PINASSA, Glòria (2005). *Els noms de lloc del Pont de Suert*. Lleida: Pagès.
- FRANCINO PINASSA, Glòria; FEIXA, Carles (2010). *Toponímia de Ribagorça: Municipio de Bonansa*. Lleida: Milenio.
- GABINET D'ONOMÀSTICA (2001). *Nomenclàtor de nuclis de població de les Illes Balears*. Palma: Universitat de les Illes Balears. Also online at <<http://www.bibiloni.cat/toponimiabalears>>.
- GARCIA-PEY, Enric (1990). *Recull onomàstic de Granollers: Motius, topònims, nomenclatura*. Granollers: Ajuntament de Granollers.
- GARCIA-PEY, Enric (1997). *Recull toponomàstic de Martorelles*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajoana.
- GARCIA-PEY, Enric (2001). *Recull onomàstic de Parets del Vallès*. Parets del Vallès: Ajuntament de Parets del Vallès.
- GARCIA-PEY, Enric (2006). *Els noms de lloc i de persona de Llinars del Vallès*. Llinars del Vallès: Ajuntament de Llinars del Vallès.
- GARCIA-PEY, Enric (2007). *Recull onomàstic de Sant Quirze de Safaja*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1933).³ *Llista dels noms dels municipis de Catalunya: Dreçada per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans amb la col·laboració de la Ponència de Divisió Territorial*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. [Prepared by Pompeu Fabra, Josep Maria de Casacuberta and Joan Coromines. Also in: *Divisió territorial. Estudis i projectes. Nomenclàtor de municipis: Text*, Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1933, p. 341-371.]
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1992). *Documents jurídics de la història de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2006). *Criteris per a la toponímia d'àmbit municipal*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. (Papers de la Comissió de Toponímia; 1)
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2009). *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*. 2n ed. [1st. ed. 2003]. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

3. Thanks to the kindness of the Institut d'Estudis Catalans, we have been able to consult the volume in the Oficina d'Onomàstica.

- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES (1992). *Criteris lingüístics per a la senyalització viària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- GOMIS i MESTRES, Cels (1894). *La Vall d'Hostoles*. Barcelona: Llibreria d'Àlvar Verdaguer.
- GOVERN D'ANDORRA (2010). *Nomenclàtor d'Andorra*. Andorra.
- GRAELLS, Jordi; ROMAGOSA, Mercè; VILARÓ, Francesc; XIRINACHS, Marta (1999). *Criteris de traducció de noms, denominacions i topònims*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. (Criteris Lingüístics; 3)
- IGLÉSIES, Josep (1953). *Els noms de lloc de les terres catalanes. I La Riba: termes municipal i parroquial*. Barcelona: Societat Catalana de Geografia.
- IGLÉSIES, Josep; SANTASUSAGNA, Joaquim (1929). *Les muntanyes de Prades, el Montsant i Serra la Llena: Guia itinerària precedida d'un esbós monogràfic*. Reus: Centre de Lectura.
- IGLÉSIES, Josep; SANTASUSAGNA, Joaquim (1931). *Del camp de Tarragona a l'Ebre: Guia itinerària precedida d'un esbós monogràfic*. Reus: Centre de Lectura.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1933). *Llista dels noms dels municipis de Catalunya*. [See GENERALITAT DE CATALUNYA (1933), *Llista dels noms dels municipis de Catalunya. Dreçada per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans*.]
- IVARS CERVERA, Joan (1995). *Els noms de lloc i de persona de Dénia*. Teulada: Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta.
- JASSANS, Miquel Salvador (2003). *Onomàstica de Colldejou*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- JASSANS, Miquel Salvador (2008). *Onomàstica de Duesaigües i el seu terme*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- JOVÉ i HORTONEDA, Ferran (1990). *Història i onomàstica de Riudecols i dels seus agregats, les Irlas i les Voltes*. Reus: Centre d'Estudis Comarcals Josep Iglésies.
- KREMER, Dieter (1969-1972). *Die Germanische Personennamen in Katalonien*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- LLADONOSA PUJOL, José (1963). *Las calles y plazas de Lérida a través de la historia*. Lleida: Publicaciones del Ayuntamiento de Lérida.
- LLEONART, Assumpta; PARELLA, Miquel (1994). "Toponímia en cartografia". *Terra* [Barcelona], No. 22, 11-26.

- LLOPIS LLORT, Isabel (2003). *Inventari i estudi dels noms de lloc i de persona de l'antic terme d'Albarca (Priorat)*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- LOMBARTE i ARRUFAT, Desideri (1990). *600 anys de toponímia a la vila de Pena-roja (Mataranya)*. Barcelona: Xarxa de Ponent.
- MALLORQUÍ, Elvis (coord.); AMIGÓ, Ramon [et al.] (2006). *Toponímia, paisatge i cultura: Els noms de lloc des de la lingüística, la geografia i la història*. Girona: Biblioteca d'Història Rural.
- MANCOMUNITAT DE CATALUNYA (1918).⁴ *Nomenclàtor de les ciutats, viles i pobles de Catalunya*. Barcelona: Imp. Casa de Caritat.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1962). *Toponímia de l'Aleixar i del seu terme*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1966). "Toponímia de Maspujols i del seu terme". *Boletín Arqueológico* [Tarragona], No. 56, 229-246.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1969). "Toponímia de Vilaplana i del seu terme". *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona* [Barcelona], No. 33, 77-106.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1973-1974). "Toponímia del terme municipal de la Febró". *Boletín Arqueológico* [Tarragona], No. 121-124, 163-192.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1980). "La persistència, a través dels noms de lloc, del conreu dels cereals i de la vinya i la cria del bestiar boví, oví i cabrum, als termes de l'Aleixar, Vilaplana i Maspujols". *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols* [Barcelona], No. 8, 347-352.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1981). *Els noms de lloc del terme i del poble de Capafonts*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1985). *Els noms de lloc del terme i del poble de la Masó*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1990). "Toponímia i història al Camp de Tarragona". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], No. 62, 1-13.
- MANENT i SEGIMON, Albert (1994). *Els noms populars de núvols i boires: Camp de Tarragona, el Priorat*. Riudoms: CERAP.

4. We thank the kindness of Dr. Moran for allowing us to use the volume in the Oficina d'Onomàstica.

- MANENT i SEGIMON, Albert (2003). *El llop a Catalunya: Memòria, llegenda i història*. Lleida: Pagès Editors.
- MANENT i SEGIMON, Albert (2003). *Llunari de noms i mots: Qüestions d'onomàstica, dialectologia i despoblament del Camp de Tarragona*. Reus: Centre de Lectura de Reus.
- MOLL, Francesc de Borja (1959). *Els llinatges catalans: Catalunya, País Valencià, Illes Balears. Assaig de divulgació lingüística*. Palma de Mallorca: Moll.
- MOLL, Juli; TORT, Joan (1985). *Toponímia i cartografia: Assaig de sistematització*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya.
- MONTAÑA i MARTÍ, Maria Teresa (1991). *Els noms de lloc sotaiguats de la mar sitgetana a la rapitenca. I. Estudis. II. Inventari. III. Mapes*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- MORAN i OCERINJAUREGUI, Josep (1995). *Estudis d'onomàstica catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MORAN i OCERINJAUREGUI, Josep (1996). *Consideracions sobre l'onomàstica*. [Speech read at the opening session of the course 1996-1997 in the Institut d'Estudis Catalans.] Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MORAN i OCERINJAUREGUI, Josep (2011). "Josep Maria de Casacuberta i l'Institut d'Estudis Catalans". In: *Homenatge a Josep M. de Casacuberta i Roger (1897-1985), amb motiu del vint-i-cinquè aniversari del seu traspàs*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MORAN i OCERINJAUREGUI, Josep; RABELLA, Joan Anton; BATLLE, Mar (2002). *Topònims catalans: Etimologia i pronúncia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MOREU-REY, Enric (1962). *La rodalia de Caldes de Montbui: Repertori històric de noms de lloc i de noms de persona*. Barcelona: Teide.
- MOREU-REY, Enric (1965). *Els noms de lloc: Introducció a la toponímia*. Barcelona: Unió Excursionista de Catalunya.
- MOREU-REY, Enric (1974a). *Toponímia catalana: Assaig de bibliografia*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- MOREU-REY, Enric (1974b). *Toponímia urbana i onomàstica vària*. Palma de Mallorca: Moll.
- MOREU-REY, Enric (1976). "Toponímia del terme actual i pretèrit de l'Albiol". *Anuario de Filología* [Barcelona], No. 2, 447-530.
- MOREU-REY, Enric (1978). "Toponímia del poble i del terme de Passanant". *Revista Catalana de Geografia*, [Barcelona], No. 4, 549-576.

- MOREU-REY, Enric (1981). *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*. Barcelona: Millà.
- MOREU-REY, Enric (1982). *Els nostres noms de lloc*. Palma de Mallorca: Moll.
- MOREU-REY, Enric (1986). "Topònims i arqueologia. Un gran itinerari romà ignorat?". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], No. 25, 8-12.
- MOREU-REY, Enric (1991). *Antroponímia: Història dels nostres prenomes, cognoms i renoms*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.
- MOREU-REY, Enric (1995). "Tipologia toponímica". In: CASANOVA, Emili; ROSSELLÓ, Vicenç (ed.). *Materials de toponímia (Mestratge de toponímia, 1990-1991)*. Vol. 1. València: Denes Editorial : Generalitat Valenciana, 45-52.
- MUNTANYA i MARTÍ, Maria Teresa; ESCATLLAR i TORRENT, Francesc (2007). *Tarragona: una passejada pel terme, una retrobada amb la gent*. Tarragona: Arola Editors.
- PALLÍ, Lluís (1988). *Toponímia litoral del terme de Calonge*. Calonge: Ajuntament de Calonge.
- PERE i ANGLÈS, Ramon (2004). *Recull de noms de lloc i de persona de Vilanova de Prades*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PERE i ANGLÈS, Ramon (2006). *Els noms del Vilosell i el seu terme municipal*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PERE i ANGLÈS, Ramon; AMIGÓ i ANGLÈS, Ramon (1997). *Onomàstica del terme municipal d'Ull-demolins*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- PEREA SIMÓN, Eugeni (2006). *Onomàstica de Riudoms*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PEYTAVÍ, Joan (2007). *Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PEYTAVÍ, Joan (2010). *Antroponímia, poblament i immigració a la Catalunya moderna: L'exemple dels comtats de Rosselló i Cerdanya (segles XVI-XVIII)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PONS GURI, Josep Maria (2001). *Noms de rieres, rials i costes del terme d'Arenys de Mar*. Arenys de Mar: Ajuntament d'Arenys de Mar.
- PONS GURI, Josep Maria; RODRÍGUEZ BLANCO, Jesús (2000). *Els noms de lloc a l'Alt Maresme dels segles IX-XII: Antics termes de Montpalau, Palafolls i Tordera*. Arenys de Mar: El Set-ciències.

- PUCHADES, Josep Maria (1979). "Toponímia del planejament territorial a Catalunya". *Revista Catalana de Geografia* [Granollers: Montblanc-Martin], year 1, vol. 1, No. 2.
- PUIGCORBÉ i TICÓ, Ramon (1987). *Toponímia penedesenca: Assaig etimològic*. Sant Sadurní d'Anoia: Institut d'Estudis Penedesencs.
- QUETGLAS, Pere (2004). "Josep Balari i Jovany. El camí cap a Europa". In: MALÉ, J.; CABRÉ, R.; JUFRESA, M. (cur.). *Els grans mestres de la filologia catalana i la filologia clàssica a la Universitat de Barcelona*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 41-50.
- RIBAS, Pasqual (2001). *Atles de Castelló d'Empúries: Segles XVII-XIX*. Castelló d'Empúries: Ajuntament de Castelló d'Empúries.
- ROSSELLÓ i VERGER, Vicenç (2000). "Topònims pitiüsos de les cartes portolanes (1290-1620)". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], No. 83, 57-67: *Actes del XXIV Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica (Eivissa, 10-11 de novembre de 1998)*.
- ROSSELLÓ i VERGER, Vicenç (2004). *Toponímia, geografia i cartografia*. València: Universitat de València.
- SABATÉ i ALENTORN, Jaume (1994). *Noms de lloc i de persona del poble i del terme municipal de Gratallops (Priorat)*. Tarragona: Diputació de Tarragona. Institut d'Estudis Tarraconenses.
- SABATÉ i ALENTORN, Jaume (1994). *Noms actuals i pretèrits del poble i terme de Torroja del Priorat*. Barcelona: Societat d'Onomàstica : Institut Cartogràfic de Catalunya.
- SELFA SASTRE, Moisés (2008). *Onomàstica d'Alcover*. Barcelona: Societat d'Onomàstica: Institut Cartogràfic de Catalunya.
- SELLA i BARRACHINA, Ventura (1998). *Senyes de mar de mariners sitgetans*. Sitges: Grup d'Estudis Sitgetans.
- TERRADO i PABLO, Xavier (2005). *Toponímia de Ribagorça: Municipio de Monesma i Cajigar (Monesma i Quixigar)*. Lleida: Milenio.
- TERRADO i PABLO, Xavier (2007). "Els topònims i el llenguatge cartogràfic: poètica de la cartografia toponímica". In: *La porta al territori: Cartografia excursionista a Catalunya*. Granollers: Editorial Alpina : Museu de Granollers, 43-49.
- TERRADO i PABLO, Javier (2008). "El proyecto corominiano de un onomástico hispánico". In: BADIA i MARGARIT, Antoni M.; SOLÀ, Joan. *Joan Coromines, vida y obra*. Madrid: Gredos, 333-367.

- TORT i DONADA, Joan (2000). "Els noms de lloc i la geografia. La toponímia com a eina per a la conceptualització de l'espai". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica* [Barcelona], No. 83, 86-98: *Actes del XXIV Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica* (Eivissa, 10-11 de novembre de 1998).
- TORT i DONADA, Joan (2002). *La toponímia del Baix Camp: Una interpretació geogràfica*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs.
- TORT i DONADA, Joan (2007a). "Sobre el valor geofiticotoponímic de l'obra *Orígenes històrics de Catalunya* (1899), de Josep Balari Jovany". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, No. 106-107, 167-179.
- TORT i DONADA, Joan (2007b). "Per a una interpretació geogràfica de l'obra etimològica de Joan Coromines". In: CASANOVA, Emili; TERRADO, Xavier (ed.). *Studia in honorem Joan Coromines*. Lleida: Pagès, 263-287.
- TORT i DONADA, Joan (2007c). "El repte de la perspectiva transversal. L'onomàstica, un camí cap a la interdisciplinarietat". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, No. 104-105, 39-76: *XXVIII Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, Maó-Ciutadella (Menorca)*, setembre de 2002.
- TURULL, Albert (1991). *Els topònims de la Segarra: Nuclis de poblament, diccionari geogràfic i etimològic*. Cervera: Centre Municipal de Cultura.
- TURULL, Albert (dir.) (2004). *De Marimanya al Cargol: Inventari toponímic de les Valls d'Àneu*. Esterri d'Àneu: Consell Cultural de les Valls d'Àneu.
- TURULL, Albert (2007). *La toponímia de les comarques de Ponent: Un assaig d'interpretació tipològica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- UDINA i MARTORELL, Frederic (1985-1987). *Documents cabdals de la història de Catalunya*. Barcelona: Fundació Catalana.
- VENY i CLAR, Joan (1997). "Onomàstica i dialectologia". In: COSTA, Jordi (ed.). *Onomàstica a la Catalunya del Nord (Actes del XX Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica, Perpinyà, 1995)*. Perpinyà: Presses Universitaires de Perpignan, 13-34.
- VENY i CLAR, Joan (2007). "Entorn de l'onomàstica menorquina". *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, No. 104-105, 3269-3278: *XXVIII Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, Maó-Ciutadella (Menorca)*, setembre de 2002.
- VERDAGUER, Jacint (2003). *Del Canigó a l'Aneto: Edició comentada i il·lustrada de les llibretes d'excursió de 1882 i 1883*. [Edited by Narcís Garolera and Curt Wittlin.] Lleida: Pagès Editors.

Presentation of sections

Section 1. Terminology

President: Julia Kuhn / Advisers: Isolde Hausner, Mats Wahlberg

Terminological rigour is often taken as a measure of how far a science has progressed. A strict application of terms is a necessary tool in all scientific communication.

Papers presenting overall terminological questions, the situation within various branches of onomastics (place-names, personal names and other types of names) or in a certain country are welcome. The work in this section should focus on problems concerning ambiguous and inconsistent use of onomastic terms, the need for new terms or deletion of old terms, etc., rather than on contributions with a mere describing purpose. Concrete terminological problems in connection with classification and structural analysis of different types of names are also important to discuss.

Terminological discrepancies between different languages and countries sometimes make the international communication between onomasticians difficult. ICOS wants to take up the challenge to work on the elaboration of a list of basic onomastic terms for international use. The ICOS Terminology Group is therefore currently engaged in creating such a list in the three official languages of ICOS, English, French and German. Papers focusing on problems related to mutual understanding of onomastic terms on an international level are especially welcome as a means of promoting the work within this group and opening a broad discussion for all interested ICOS members.

Subtopics:

1. Overall terminological questions
2. Terminological problems within various branches of onomastics
3. Terminological problems in connection with classification and structural analysis of different types of names
4. Terminological discrepancies between different languages and countries. The need for an international list of onomastic terms

[Access to sessions papers](#)

Section 2. Onomastic theory

President: Olga Molchanova / Advisers: Richard Coates, Sarah Leroy

In this section we invite papers based on the investigation of both Indo-European and non-Indo-European languages with special emphasis on the philosophical and linguistic nature of names; semiotic approaches to names from the perspective of particular signs they represent: icons (with onomatopoeic words in their composition), indices, symbols, etc.; grammatical attributes of names: participation of different categories in building up names, e.g. correlation between nominal and verbal forms in languages of different families; syntactic characteristics, with a special emphasis on phrases and clauses used in proper naming; cognitive onymic studies (with reference to space cognition and culturally salient effects reflected in names); the theory of the relation between naming and the study of prehistory (the theory should help in the interpretation of place-names in indigenous languages, to build up evidence based on scientific tools rather than random unrelated facts); special linguistic markers of namehood (phonotactics, onymic semantics, forms of double possession in some languages, topographic terms as place-name markers); the types of meanings that names can hold; the pragmatics of names; statistical evaluation of namehood; nameability (i.e. the study of the range of things which cultures allow to be named); methods of research in onomastics, and relations between different branches of onomastics.

We encourage the submission of papers on any of these aspects of naming as they are expressed in individual languages, provided that the main purpose of the papers is the exploration of general or theoretical ideas.

[Access to sessions papers](#)

Section 3. Onomastics and linguistics

President: Silvio Brendler / Advisers: Artur Gałkowski, Willy Van Langendonck

Although the realm of onomastics may be thought of as going beyond the borders of linguistics, onomastics is a linguistic discipline at heart. The place of linguistics in onomastics as well as of onomastics in linguistics, and the relationship between onomastics and linguistics are major themes of this section. As linguistics has undergone momentous change in recent decades, it will be worth observing its effect on onomastics. In addition, the section will focus on the description of proper names (hereafter referred to as *names*) in various grammatical models, the description of names at different linguistic interfaces, the search for onymic markers, and neuro- and psycholinguistic findings concerning names.

Papers dealing with non-Indo-European languages and applying methodology from non-Western traditions are particularly welcome.

Subtopics:

1. History of the relationship between onomastics and linguistics
2. Recent trends in linguistic onomastics
3. Systemic onomastics (as distinct from the description of onymic systems in section 2), especially grammar of names
4. Pragmatics of names (names in actual use)
5. Areal onomastics (geography of names)
6. Chronology and stratigraphy of names
7. Comparative, contrastive and typological onomastics
8. Names in language contact
9. Psycho-onomastics
10. Neuro-onomastics
11. Classification/categorization of names
12. History of names, principles of name-specific etymology
13. Statistical onomastics
14. Lexicography of names

[Access to sessions papers](#)

Section 4. Names in society

President: Elwys De Stefani / Advisers: Nicolas Pepin, Terhi Ainiola

This section is interested in the contextualized analysis of proper names, as they are used by the members of a community in their everyday conduct. The underlying idea is that names are not just static, linguistic “labels” that speakers may choose to assign to single referents: rather, recent research based on “real usage” of names in spoken or written language has shown that names are highly malleable language units. This is true not only with regard to their formal aspects (e.g. name variants), but also as concerns their conceptual side (e.g. when are particular language units treated as “names”?) as well as their referential properties (reference to an object is not “given”, but has to be “established” by speakers). Papers presenting findings based on corpora of spoken (spontaneous talk, interviews, etc.) or written language and dealing with issues such as social identity, social action, naming practices, referential practices, etc. are welcome.

Subtopics:

1. Names as resources for the accomplishment of socially relevant actions
2. The use of anthroponyms and other forms of address in conversation
3. The use of toponyms and spatial descriptions by social actors
4. Contextualized analyses of name variants
5. Discursive approaches to the analysis of naming procedures
6. Names as expedients for stereotypization and discrimination practices
7. Anonymization and pseudonymization procedures
8. Names in professional settings

We invite proposals in any related area including, but not limited to, socio-onomastics, interactional onomastics, pragmatics of names, conversation analysis, discourse analysis, critical discourse analysis, etc. There are no limitations as regards the name categories to be discussed in this section. Papers on any kind of names that appear to be relevant for the study of “names in society” are welcome (e.g. anthroponyms, toponyms, ethnonyms, commercial names, pet names, etc.).

[Access to sessions papers](#)

Section 5. Anthroponomastics

President: Jean Germain / Advisers: Damaris Nübling, Nobuhle Ndimandi Hlongwa

In this section, you are invited to present and to discuss new research on personal names. The range of topics should be as broad as possible, including diachronic as well as synchronic perspectives and questions. Possible topics are the traditional “Western” personal name systems. Special emphasis will be put on Extra-European cultures: Africa, South America, North America, Australia, Asia, etc. The focus is laid on different naming practices: When are humans named by which sort of name(s)? Are they already named directly after (or even before) birth or only during their life? Does the name change from time to time? If it does, when precisely does it take place and on which social, cultural or biological occasions? Is the person’s sex of special interest, and how is it marked? Are there unisex name cultures? Into which periods can a human’s life be divided in order to be perceived as a new identity? In Western cultures, a human gets a new name when (s)he is married or when (s)he enters a monastery. Do even unborn children get names as in Japan dead persons? We wish to get a knowledge exchange of ethnology / (cultural) anthropology as until now both disciplines have studied names separately, without noticing the other. Thus, not only official names, but also research on unofficial names (nicknames, pseudonyms in the internet, passwords which are given by the bearers themselves, nicknames in the entertainment industry) shall be presented in this section.

Subtopics:

1. Diachronic and synchronic studies on personal names
2. Naming practices in different cultures
3. Names of periods of life
4. Personal names and sex/gender
5. Surnames/clan names (e.g. in the African context)
6. (in)official names
7. Anthroponyms of toponymic origin
8. Anthroponyms and toponyms: genetic processes of independence and interrelation

[Access to sessions papers](#)

Section 6. Toponomastics

President: María Dolores Gordón / Advisers: Thomas F. Schneider, Wolf Ahrens

The Toponomastics section welcomes contributions on all general and theoretical questions concerning the study of place names, the methodology of toponomastics research, and questions involving contact between toponymy and other areas of linguistics: toponymy and historical linguistics, toponymy and synchronic linguistics (and within these topics, studies on specific aspects of place names, toponymy and morphology, toponymy and phonetics, toponymy and semantics, toponymy and lexicology, toponymy and dialectology, toponymy and sociolinguistics, toponymy and language contact and interference, etc.).

The section is open to contributions regarding ongoing toponymic research projects (projects regarding collections of data or projects involving analysis and interpretation of toponyms).

Especially welcome are contributions that focus on the innovative studies of place names and those that centre on aspects that have been insufficiently treated up to now.

Subtopics:

1. Toponomastic theory
2. Methodology of toponomastics research
3. Projects regarding the collection of data and projects involving analysis and interpretation of place names.
4. Toponomastics and Linguistics; in this subsection would fall contributions on:
 - Toponymy and language history, for example linguistic layers in toponymy, toponymy and migration movements, etc.
 - Toponymy, dialectology and linguistic geography, isoglosses, dialect influences, etc.
 - Toponymy, language contact and linguistic interference
 - Semantic fields and referential types of toponyms: Oronyms, hydronyms, phytonyms, zoonyms, etc.
 - Toponymy and morphology: the study of specific morphological features (diminutives, augmentatives, collectives, etc.)
 - Toponymy, lexicology and semantics (historical and synchronic)
 - Toponymy and lexicography: Place name dictionaries, the occurrence of proper names in other types of dictionaries
 - Toponymy and historical phonetics
5. Names for inhabitants of towns and countries: Origin, geographical spread, sociolinguistic aspects, etc.
6. Toponyms of anthroponymic origin
7. Toponyms and anthroponyms: genetic processes of independence and interrelation

[Access to sessions papers](#)

Section 7. Onomastics and history

President: Emili Casanova / Advisers: Pierre Henri Billy, Steffen Patzold

The section deals with the historic dimension of names. The interest of the knowledge gained does not exclusively centre on the history of the relevant language. On the contrary, the centre of the topic has to be the general historical importance of names. The historic meaning and the efficacy of names will be studied, in particular in fields which are being intensively discussed today in historical studies, such as the following:

- Names are indicators of identity. They can express membership of human communities of all kinds. What relation exists between names and identities, and what are the consequences of this relationship for historical change?
- Names have become, over the course of history, a topic in politics and law. How have politics and law intervened in the allocation of names, to what restrictions have these interventions been subject, what contradictions did they give rise to, and what historical changes arose as a result of them?
- History also studies change in ideas, perceptions and human interpretations and their impact on human decisions and actions. Names rest on hypotheses about the social world and reflect these hypotheses. To what extent can names serve as sources for the historical study of human ideas, perceptions and interpretations?
- Personal names are capable of relating certain individuals and groups with others. What dialogue is possible between historic prosopography and Onomastics? What light can onomastics shed on the way historical change affects persons, both as individuals and as groups?
- Place-names have referents: name-dating by etymology does not inevitably produce the same results as place-dating by Archaeology. Archaeologists use Toponymy as a means to access the past, linguists as a means to report the past. What relations can exist between both sciences?
- Place-names offer a reading of the historic landscape and cartographical presentation of toponymic data allows us to understand it better. What relations exist between History, Geography and historical Toponymy?

[Access to sessions papers](#)

Section 8. Onomastics and geography

President: Peter Jordan / Advisers: Yaïves Ferland, Choo Sungjae

A research activity is the more geographical the more it is related to space and the more it integrates the human as well as the natural sphere. This is also relevant when it comes to judge whether a certain onomastic research has geographical aspects. Naming is anyway a human activity and performed by social/cultural groups. So it depends on the relation of names to space and nature and on the importance a certain research activity attributes to these relations, whether this research on names has geographical aspects or can be classified as geographical.

This is most obvious with place names, which are already by definition related to space. But research into place names may also be done on a more (or even purely) linguistic level. Only if other space-related aspects are additionally involved, does research on place names become unmistakably geographical.

This is certainly the case when place names are observed as expressions and carriers of space-related and group identity (presuming that any kind of group has a specific location in space), when it comes to discussions on the relation between place name and feature and the motives for place naming, but also when topics refer to other typical fields of geographical research like administrative-territorial systems or transportation. Maps as reduced and generalized abstractions of complex spatial reality as well as the most specific geographical means of communication and the role of place names on them are certainly also most geographical objects of names research.

Subtopics:

1. Functions of place names on maps
2. Place names and space-related identity (patterns, processes, representations)
3. Place names and group identity (especially of linguistic minorities, regional and local language groups, bilingual areas)
4. Place name/feature relation with transboundary features
5. Motives for place naming
6. Place naming in administration
7. Use of place names in transportation (roads, railways, air transport)
8. Exonyms as indicators of spatial (cultural, political, economic) relations
9. Polysemic generics of geographical features

[Access to sessions papers](#)

Section 9. Onomastics and culture

President: Donatella Bremer / Advisers: Grant Smith, Anne-Dietlind Krüger

The globalized world of today contains a treasury of names from all languages that should be seen as a shrine of cultural features being passed on to future generations. This section will attempt to analyze the multidimensional aspects of proper names as artistic and cultural artefacts. New approaches to areas not yet well examined are especially desired. The following topics are suggested to provide guidance and inspiration:

1. Theory and Methods
2. Names and literature, theatre, cinema, and video
3. Names and music
4. Names and the visual arts (painting, sculpture, architecture, design)
5. Names and popular culture
6. Names and translation.

This section covers a wide range of basic theoretical issues, from those related to specific literary analyses, to those related to applied issues, such as the use of names in translation. With these goals in mind, studies of cultural groups that have received little scholarly attention until now are especially welcome.

[Access to sessions papers](#)

Section 10. Cartography and toponymy: new platforms for information management

President: Jaume Miranda / Advisers: Antti Leino, Pier-Giorgio Zaccheddu

This section welcomes contributions that examine, in the broadest sense, the interrelation between maps, place names and the use of new technologies and information management as applied to geographical toponymy. In addition, papers should also aim to address the new range of technologies that manipulate information for toponymy and cartography in the emerging world of geoinformation.

Here the challenge is provided by the exponential growth of information, control and management of databases, while experts and society need guidelines, models and patterns for the exchange and dissemination of data. Today, the challenges presented by global information are inseparable from the idea that underlies the map and the cartographic language support and which is essential for the efficient management and use of this information. In addition to the specific techniques required to manipulate this information, many questions are being raised for specialists and users alike on multiple scales.

Within this general framework, we welcome contributions that examine the following issues:

1. Toponymic databases
2. Digital gazetteers and inventories
3. From quantity to quality: updating the hierarchy and standardization of data
4. Geoinformation vs. experts in toponymy
5. Anthroponymic data bases

In the specific field of toponymy and cartography:

6. New platforms for access to information
7. New models: SDIs (Spatial Data Infrastructure)
8. Exchange of information and interaction toponymy
9. Platforms and formats of communication (sending and receiving) information toponymy
10. Cooperative approaches related to the web

[Access to sessions papers](#)

Section 11. Onomastics and processes of standardization

President: Joan Anton Rabella / Advisers: André Lapierre, Mikel Gorrotxategui

The content of this section covers essentially three topics: legislation about onomastics, standardization of anthroponymy and standardization of toponymy.

The part dedicated to *Legislation* contains legislation-related papers that apply to anthroponymy and toponymy in different countries, including the description of the specific legal frameworks as well as a comparison between different legal systems. Concerning toponymy, in addition to papers on indigenous toponymy and its corresponding legal framework, this section also includes papers on the United Nations activities and recommendations for national standardization in order to achieve international standardization.

The second part, *Anthroponymy*, includes papers on processes of standardization or normalization applied to anthroponymy—including both given names and family names (surnames). It takes into consideration those studies which concern current legal possibilities to normalize, translate or change given names and family names according to a legal framework. In addition, it includes papers related to the standardization from a historical point of view that apply to names of historical figures.

The part dedicated to *Toponymy* is composed of two main areas: the standardization concerning indigenous toponymy (which includes general and official toponymic gazetteers, urban gazetteers, guidelines for using toponyms as means of communication, etc.) and the standardization regarding the exogenous toponymy (including complex topics such as the use of toponyms in areas with contact languages or the existence of different systems for adapting or romanizing non-Latin toponyms).

Subtopics:

1. Legislation on anthroponymy (given names, family names, name changes)
2. Legislation on toponymy (local or national toponymy, international toponymy)
3. Standardization of historical anthroponymy
4. Standardization of current anthroponymy
5. Standardization of local or national toponymy: toponymic gazetteers, street names, standardization for means of communication
6. Standardization of exonyms: areas with contact languages, normalization and / or romanization (transcription and transliteration), practices of means of communication
7. The role of world forums in the standardisation of anthroponyms and toponyms (in particular, the United Nations Group of Experts on Geographical Names, UNGEGN)

[Access to sessions papers](#)

Section 12. Catalan onomastics

President: Albert Turull / Advisors: Enric Ribes, Joan Miralles, Vicenç M. Rosselló

Catalan Onomastics, which began as an autonomous discipline in the late nineteenth century, has established itself as an interdisciplinary meeting point. In its development a key role has been played by a number of eminent linguists (with Joan Coromines at their head), as well as by several generations of historians and geographers among other disciplines. Thus, the study of names is thriving in the country's faculties of philology as well as in those of history and geography. Likewise, the study of names prospers within Catalonia's public administration (mapping and language policies), its official academies and, significantly, among a large number of local scholars, amateur and professional, within the Society of Onomastics founded in 1980. With the inclusion of this section dedicated to Catalan Onomastics, ICOS wishes to mark the centennial of this discipline in Catalonia and to support its work in this field. We therefore welcome contributions in the following areas:

1. The linguistic and cultural strata of Catalan onomastics
2. Evolution and specific features of Catalan anthroponymy
3. Toponymy and anthroponymy related to Catalonia's cultural and institutional history
4. The proper name as a document for the history of the Catalan language
5. Catalan toponyms and its geographical environment (natural and human)
6. Catalan toponymy
7. Applied toponymy: cartography and cultural diffusion

[Access to sessions papers](#)

Summary of sections

Section 1. Terminology*

The first section, “Terminology” deals with terminological precision and the problems regarding ambiguous and inconsistent use of onomastic terms. It was born out of the observation that, in the field of onomastics, the definition of terms is not always clear and unambiguous. This applies specifically to the multilingual perspective and is important as far as multilingual databases are concerned, as they are based on the harmonization and unambiguous definition of onomastic terms.

The aims of this section were addressing the existing problems in this area, discussing areas of concern as well as suggesting solution strategies and observations on the practical implementation of such strategies.

Theoretical discussion

The contribution of Milan Harvalik offers a view and an overview of the work both at present and in the future. Harvalik provides us with an overview of the 10-year history of discussion on onomastic terminology at institutional level and within the framework of ICOS. He also points out future fields of activity of the ICOS Terminology Group, which was established in 2004. Staffan Nystroem draws a comparison between the existing terminology lists of ICOS and UNGEGEN, in which he points to synergy effects and problem areas. Evgeny Shokenmayer relates empirical examples to the subject area.

Problem areas

Carole Hough discusses the existing terminological imprecisions whereby she specifically addresses the linguistic terms ‘Homonymy’ and ‘Polysemy’ in their application to onomastics. Questions of categorization and categorical transferability are raised and discussed by Richard Coates.

Natalia Vasileva’s contribution deals with the coordination of onomastic terminology.

Empirical studies in the areas of Economy and Internet

Paula Sjoebloom’s and Antje Zilg’s contributions introduce names in an economical context. These studies propose theoretically terminological classifications on the one hand and illustrate case studies using the examples of Finnish and Italian brand names on the other hand. In the case of the latter they provide meaningful insights into the emerging field of ergonymics.

Marcienne Martin discusses the pseudonyms chosen for the use in the Internet, for example in Canada.

* Chaired by Julia Kuhn, Isolde Hausner and Mats Wahlberg. Text in charge of Julia Kuhn.

Exemplary studies in the area of names

Maria Giovanna Arcamone explores the topic 'urban names' in her contribution, in which she pays special attention to name motivation and name change and shows solution strategies.

Marlene Luna Vega deals with eventonyms in Columbia.

Evgenia Kakyanova, Adriana Orlandi and Evgeny Shokhenmayer answer questions regarding proper names and place names.

Adrian Koopmann provides an introduction to the field of botanical names and their interrelation with anthroponymes. He also refers to South African plants and illustrates the category change in relation to naming as well as naming motivation.

The contributions are spanning across a wide variety from theoretical questions to empirical issues and they demonstrate both on a theoretical level and with specific examples that onomastic terminology is very varied. Furthermore, they point to the areas of concern and show possible solutions for the work in the area of onomastic terminology.

[Access to sessions papers](#)

Section 2. Onomastic theory*

In Section 2 papers based on the investigation of both Indo-European and non-Indo-European languages are presented. Their special emphasis is given to the philosophical and linguistic nature of names; semiotic approaches to names from the perspective of the particular signs they represent: icons with onomatopoeic words in their composition, indices, symbols, etc.; grammatical attributes of names: participation of different categories in building up names, e.g. correlation between nominal and verbal forms in languages of different families; syntactic characteristics, with a special emphasis on phrases and clauses used in proper naming; cognitive onymic studies with reference to space cognition and culturally salient effects reflected in names; the theory of the relation between naming and the study of prehistory, when the theory could help in the interpretation of place-names in indigenous languages to build up evidence based on scientific tools rather than random unrelated facts; special linguistic markers of namehood (phonotactics, onymic semantics, forms of double possession in some languages, topographic terms as place-name markers); the types of meanings that names can hold; the pragmatics of names; statistical evaluation of namehood; nameability (that is, the study of the range of things which cultures allow to be named); methods of research in onomastics; and relations between different branches of onomastics.

All the 13 papers submitted for publication in Section 2 follow the scheme outlined above.

J.O. Butler's paper *Archetypal Molds: the Emotional Memory behind Literary Spaces* deals with many symbolic associations linked with artistically crafted names, the study of which has recently been labeled terrapsychology. As a field of research terrapsychology can be broadly defined as the emotional response of the human mind to certain types of space and terrain.

The paper *Where are the Limits of the Name? Some Remaining Issues with The Pragmatic Theory of Properhood* by R. Coates is devoted to proper names reference, the approach called The Pragmatic Theory Of Properhood. According to this theory, properhood is a mode of reference and not a structural category. The paper also raises the question of the relation between proper and common expressions: where the boundary is, if it can be determined, etc. R. Coates focuses the reader's attention on his interpretation of reference and denotation, both of which are considered to be crucial in onomastics.

In her paper *Fictional Names and Cybernames* A. Cotoc gives a classification of names occurring in cyberspace on the basis of theories concerning genuine proper names and fictional names. The investigation has as its database *Mrs. Dalloway* by Virginia Woolf and virtual communities with their cybernames.

S. Earnshaw's paper bears the title *A Theory of Name* and deals with the conceptualization of proper names. It also raises the question of a theory that could account

* Chaired by Olga Molchanova, Richard Coates and Sarah Leroy. Text in charge of Olga Molchanova.

for the variety of uses of proper names and at the same time satisfy different disciplinary requirements.

A. Galkowski in his paper *La Nature Idiosyncrasique des Chrématonymes* pays attention to a number of particular features characteristic of chrematonyms.

A.I. Kopach in his paper entitled *The Resource of a Communicative and Functional Paradigm in Studying Place-names* discusses the application of speech activity theory to the study of proper names. According to the author, in the course of cognitive activities man transfers from the least detailed to the most detailed idea of an entity, thus building up categorical structures typical for place-names in a dialogue.

I. Kryukova in her paper *Rapid Appellativation* views the transfer of an appellative into a proper name immediately after any tragic event that has captured the attention of both the media and the public. An example is the proper name Chernobyl, which metonymically began to be associated with a man-made disaster after the tragedy at the Chernobyl Atomic Power Plant in May 1986. In such examples one may notice the intensification and stress on the emotive evaluative component in the lexeme semantic structure.

In W. van Langendonck's paper entitled *Do Proper Names Have an Etymological Meaning?* the author focuses his attention on a number of issues such as: 1) different onymic subclasses may entail different paths in their etymological history, 2) researchers should distinguish between names that originated through bestowal and those that came into being by gradual evolution, and 3) the author makes a distinction between genuine 'proper names' and 'proprial lemmas' (onymic dictionary entries), etc. W. van Langendonck also discusses the distinction between the lexical content of a word and the actual motivation forming a basis in name-giving.

M. Lecolle, as the title of her paper *Noms Propres Institutionnels: Référence Individuelle et Référence Collective* tells us, once again addresses the problem of proper name reference, this time individual vs. collective.

O. Molchanova in her paper *On South Siberian Place-name Reconstruction* describes the procedure of place-name reconstruction and its application to the indigenous languages of Siberia (the Russian Federation) that did not have a recorded history of their namehood until the 18th-19th centuries. She suggests a number of interpretations and isogloss readings that could be treated as evidence for the Tocharians' presence in the south of Siberia.

J. Moran i Ocerinjauregui in his paper *Common Name and Proper Name according to Thomas Hobbes* gives a full description of the English philosopher Hobbes's approach to the human faculties of knowledge and reasoning. Hobbes considered human languages, and more specifically names, on the basis of his nominalist philosophical principles. In the philosopher's opinion, proper names have a specific individual meaning as they differentiate a single thing, including the following forms: this man, the man that wrote *The Iliad*, and simple ones such as Peter and Homer.

A. Saragossà's paper *The Definition of (Common) Nouns and Proper Nouns* returns to a generally worldwide topic of common and proper name definitions making one more attempt to look at both divisions from the point of view of their syntactic and semantic properties. It puts an emphasis on the particularities of proper nouns: they do not represent a species of entities, but an entity known to a listener.

E. Sztrákos devotes the paper *Naming Patterns for Felines at Budapest Zoo* to the neglected area of animal names in onomastics. The author investigates feline names at Budapest Zoo based on a corpus of nearly 200 names, including the description of various naming patterns, their motivation, animals with multiple names and names based on mistaken gender attribution.

[Access to sessions papers](#)

Section 3. Onomastics and linguistics*

Section 3 deals with *Onomastics and Linguistics*. Whilst section 2 focuses on the philosophical, semiotic and linguistic nature of names, section 3 explores the interrelationships of onomastics, linguistics and other disciplines. It is made clear that name study is an interdisciplinary science. Surely, the papers also show that onomastics is a linguistic and sociolinguistic discipline at heart. There are synchronic and diachronic approaches. On the historical side, the reconstruction of Palaeosardinian is revisited. The process of the Castilianization of the anthroponymy in the Asturian linguistic area is investigated. The use of adjectives and nouns with personal names in Old English Bede's History is examined. In this section, various subcategories of names are dealt with, in the first place: personal names, place names, street names, but also internet names, and popular names of stars. There is the connection between the internet and onomastics, which is becoming more and more relevant. Databases and lemmatization of names on the Web become increasingly important. The innovative potential of integrated online community engagement methods in the study of language and of place-names is explored. Civil registration, which is like an information network, can be a useful source in the Netherlands, and probably also elsewhere. Likewise, onomastics uses statistics to prove certain theses. Phonetic, orthographic and morphological adaptation is studied. Gender in English and Japanese names is compared. The metonymic use of personal names of artists is investigated, in which the mass-count distinction plays a part. Other topics are modification as well as translation of names.

The following papers were sent in and accepted. In alphabetical order:

Josep Maria Albaigès Olivart deals with *Variabilitat antroponímica comparativa* [Comparative anthroponymic variability]. Very often, it is necessary to establish a comparison between two populations relating their anthroponymic variability. In this case we do not have mathematical and statistical tools to make this comparison from an objective point of view.

It is not enough to know the number of persons in the population and the number of different names to define their degrees of variability. It becomes necessary to establish a homogeneous system to make this comparison, using new accurate parameters. This article tries to define them and create an objective basis for defining the degree of variability of two or more populations. Doing this will be very useful to improve tools and statistics. As a final result, an objective index of variability through a 'standard population' is made.

Katarzyna Aleksiejuk discusses *Internet names as an onomastic category*. As a relatively new phenomenon, 'internet names' have not yet been exhaustively defined as a category. This paper addresses this issue through a comparative analysis of internet names and three other anthroponymic categories: pseudonyms, nicknames and given names. Each of the selected classes gives an opportunity to present different aspects of this phenomenon. Among other things, it includes a brief debate on

* Chaired by Willy Van Langendonck, Artur Galkowski and Gracilda Blažiene (until March 2011, chaired by Silvio Brendler). Text in charge of Willy Van Langendonck.

self-naming, the reasons for using fake names in both real and virtual worlds, and how both pseudonyms and internet names relate to real names. It then outlines how the social contexts of both nicknaming and internet naming account for their role in interactions and how they compare as tools of address, reference, identification and characterisation. Common etymological motivations of both groups are also offered. Next, it demonstrates similarities regarding creation and usage in given and internet names as well as in the position in naming systems.

Bohdan and Lesia Azhniuk focus on *Translating personal names in the USSR successor states: cross-cultural and sociolinguistic perspectives*. The authors explore how the various possible translations of the first and last names support or modify the perception of the ethnic and national identity of the name bearers, and influence various aspects of their socialization.

Eduard Blasco Ferrer deals with *Place-names and linguistic reconstruction. The case of prehistoric Sardinia*. Pre-structural investigations of the substrata of vast areas around the Mediterranean missed their target because individual aspects of the semiotic triangle (in particular, meaning) have been singled out in the study of place-names. This paper is based on Central Sardinian microtoponyms, and on a new hypothesis concerning the reconstruction of Palaeosardinian.

Gerrit Bloothoof and Kees Mandemakers discuss *Exploring co-variables with names in the (historical) Dutch civil registration*. Civil Registration is like an information network. The relations among people are explicitly present in CR, as partners, as parents and children, as inhabitants, etc. This opens new ways for name research based on co-variation among these information units. Names of children in the same family can indicate the social strata of the parents, the spatial distribution of surnames can differentiate between mono- and polyphyletic names, and so on.

Stefan Böttcher, Rita Hartel and Heike Hawicks speak about *Namenlemmatisierung in der Web-Datenbank mittelalterlicher und frühneuzeitlicher Universitätsmatrikel* [Lemmatization of names in the Webb database of medieval and early modern university registers]. Starting from experiences in the project 'Nomen et Gens', which attempts to disclose early medieval name material with non-uniform writing variants of separate name forms by means of two lemmatization onsets, automated name leveling methods should be tested and activated in the case of late medieval and early modern name material.

Ellen Bramwell and Carole Hough discuss *Scots in the community: place-names and social networking*. The authors report on the project *Scots Words and Place-names (SWAP)*, which is designed to explore the innovative potential of integrated online community engagement methods in the study of language and of place-names. Funded from March to November 2011 by JISC (Joint Information Systems Network), it is a collaboration between the University of Glasgow Enroller Project, Scottish Language Dictionaries and the Scottish Place-Name Society. The project aims to engage the public in an exploration of language use in present-day Scotland, focusing on the Scots vernacular.

Mauro Camiz argues that *The name is not enough: the use of adjectives and nouns with personal names in Old English Bede's History*. This paper concerns modification of personal names. Besides significant variation such as phonetic, orthographic and morphological adaptation, anthroponyms in Venerable Bede's *Historia Ecclesiastica*

could be classified into different categories according to the number and kind of accompanying attributes. The comparative analysis of both the author's and the translator's syntactic usage of those names highlights important analogies and differences between the two texts.

Ana Cano González explores *La antroponimia asturiana y el proceso de castilianización* [Asturian anthroponymy and the process of Castilianization]. This paper analyzes the process of the Castilianization of the anthroponymy in the Asturian linguistic area, having largely taken place in the late Middle Ages. To do this, the author starts from the corpus of documents developed within the PatRom project, comparing medieval with modern solutions in the cases relevant to the purpose. In this respect, the study of medieval 'second names' can be illustrative. Regardless of their etymological origin, they furnish expressions in Asturian corresponding with autochthonous solutions in conformity with their etymology, and tending to coincide with those of Castilian in modern times. Naturally, the examples taken as a point of reference for the study are those whose etymon yields different solutions in the various languages. This is the case of forms with the Latin group -lj- (and related groups), those with the suffix -ellu, etc. She also investigates other types such as *Nenno/Ninno*, *Squierdo-Esquierdo / Izquierdo*, or the generalization of patronymics in -ez.

Snežana Gudurić deals with *Adaptation et transposition des noms propres du français en serbe* [Adaptation and transposition of French proper names into Serbian]. Adaptation and transposition are two ways of transmitting French names into Serbian. By adaptation, the application of conventional phonetic rules for adapting French sounds are understood, i.e. vowels that do not exist in Serbian, are adapted to the Serbian phonological system. If contemporary anthroponyms are concerned, one should mostly just follow current phonetic rules. However, there are cases where this model appears to be insufficient, i.e. in certain toponyms, hydronyms, oronyms, and especially in historical personages. Examples are: *Cannes* and *Caen*, *Aix-la-Chapelle* (Aachen), *La Haye* (The Hague), *Jeanne d'Arc* (Joan of Arc), etc.

Snežana Gudurić and Dragana Drobnjak discuss: *Les noms de famille en Voïvodine : aspects linguistique et socioculturel* [Family-names in Voivodina : linguistic and sociocultural aspects]. Voivodina, a region bordering northern Serbia, between Rumania, Hungary and Croatia, shows an extraordinary mosaic of populations, languages and cultures. Migration, colonization and wars left traces leading to confusion. The varied linguistic forms of family- names of different origin testify to the diversification of sociocultural conditions. Certain changes in family-name forms were simply due to the phonological incompatibility of languages spoken by different populations. By contrast, others were imposed by the authorities, especially on people who wanted to enter administration. Thus, nowadays we find side by side family-names like: *Ambroš*, *Ambruš*, *Ambrušić*, *Andraš*, *Andrašić*, *Derviši*, *Dervišević*, *Ferrari*, *Ferarin*, *Ferarinov*, *Lenard*, *Lenart*, *Lenartić*, *Solar*, *Solarov*, *Soldat*, *Soldatić*, *Soldatović*, *Šofej*, *Šofejović*.

Judit Kozma investigates *Ungarische und deutsche volkstümliche Sternnamen* [Hungarian and German popular star names]. Popular star names tell a lot about the world view and the superstition of people of the last few centuries. These names are mainly poetic, but connected with daily reality, since man interprets the world on the basis of his experiences.

El Mustapha Lemghari explores *Complexité sous-catégorielle des noms propres métonymiques et continuum massif vs comptable* [Subcategorization complexity of metonymical proper names and the count/mass continuum]. In contrast with Georges Kleiber, a metonymical status is attributed to bare proper names, which allows to set the count/mass distinction of names at the level of non-determinedness. On the other hand, it is shown why the count/mass opposition in metonymical names gains in being treated as a continuum rather than as a sharp distinction. Three classes of metonymical names are distinguished instead of two: prototypical mass names (i.e. *Mozart, Chopin*, etc.), prototypical count names (i.e. *Rodin, Picasso*, etc.), and intermediary names (i.e. *Balzac, Jacques Brel*, etc.). This procedure is able to place the semantics of metonymical names in the heart of the discussion on nominal polysemy, since any metonymical name gives rise to the regular polysemy *Personal name / products; works and/or typical behavior of this person*, e.g., *Balzac* → *du Balzac*; *Picasso* → *un Picasso*; *Don Juan* → *du Don Juan*, etc.

Halyna Matsyuk deals with *Urban Street Names as a Marker of Language/Authority Interaction in Ukraine: Soviet (1922-1991) and Post-Soviet Periods (1991-2011)*. The article analyzes street names of Ukrainian cities (about 20,000 items collected from printed and electronic reference books). The aims of the article are 1) to describe urban street names of the Soviet (1922-1991) and post-Soviet (1991-2011) periods; 2) to explain the reasons for conscious influence of authorities on the formation of urban semantic space and 3) to reveal the prospects of development of national street names under current conditions. This approach is new and allows for a better understanding of relations of language and ideology in Ukraine.

Masahiko Mutsukawa investigates *Phonological and semantic gender differences in English and Japanese given names*. This is a contrastive study of the grammatical category of gender. There are five types of phonological differences that determine gender in Japanese given names. In determining gender, semantics plays a more significant role than phonology and *kanji*, i.e. Chinese characters. A comparison with English is made.

[Access to sessions papers](#)

Section 4. Names in society*

Section 4 deals with *Names in society*. It concentrates on the contextualized analysis of proper names, as they are used by the members of the community in their everyday conduct. The underlying idea is that names are not just static labels that language users may choose to assign to single referents, but rather highly malleable and variable language units. In this section, mostly socio-onomastic and interactional onomastic papers are presented. In socio-onomastics, name variation and various contexts of name use are discussed. In the field of personal name studies, especially the variation in the popularity of names and the choice of a name are central topics. In papers belonging to the field of interactional onomastics, conversation analysis or discourse analysis are used as research methods. Additionally, structural, semantic and contrastive analyses play an important role in many papers. In this section, various subcategories of names are dealt with: personal names, place names, and commercial names. The similarities and differences of various name categories are also examined, as well as the borderline between proper names and appellatives. Finally, most papers also tackle naming as a reflection of society and discuss identity issues, various minorities and power relations.

The following papers were sent in and accepted. In alphabetical order:

Mohamed Aghali-Zakara discusses *Conceptions astronomiques dans la société touarègue saharienne et sahélienne*. The article undertakes a lexicological and semantic study to explore the influence of the lexicon of astronomy on Tuareg onomastics. The study is based on the fact that in the Tuareg pastoral society, the ‘map of the night sky’ is a projection of this society. The stars and constellations are given proper names that represent animals and human figures and which are suggestive of a relationship that is ultimately a reflection of daily life.

Terhi Ainiala and Paula Sjöblom investigate *Negotiating names: the use of proper names in Finnish conversations*. The article describes and analyzes how people in a conversation identify the entities they are referring to. It discovers, how to identify when the name is not remembered or known, or a name does not exist or one does not want to express the name. Moreover, it examines how to negotiate about the referent or about the name if it is not known or evident. In addition, it also studies the differences between a free conversation and an interview conversation in analyzing use of proper names. The vague border of different categories of names as well as names and appellatives are also discussed.

Emilia Aldrin discusses in *Choosing a name = choosing identity* parents’ choices of first names for their children as a social resource for identity creation. Results are based on analysis of a written survey and group discussions conducted in Sweden. A combination of quantitative and qualitative methodology has been used in this study which shows how naming can become an identity creating resource both in relation to large, macro-societal structures and in relation to small-scale social meanings created from moment to moment in a certain interaction.

* Chaired by Elwys de Stefani, Nicolas Pepin and Tehri Ainiala. Text in charge of Terhi Ainiala and Joan Tort. This section was supported, as moderators, by Emilia Aldrin, Ana Claudia Ticca, Elke Ronneberger-Sibold, Maria Chiara Janner, Paula Sjöblom and Angelika Bergien.

Maimu Berezkina deals with *Place-names in Oslo, seen from an inhabitant perspective in three different ethnic groups*. The article describes the differences in attitudes towards place names in Oslo, Norway, and the use of these names in three ethnic groups: Norwegians and people with Pakistani or Polish background. It is shown that both the ethnic background and the years of residence in Oslo determinate the inhabitants' attitudes towards the place names and their knowledge of these names.

Angelika Bergien studies *Cultural dimensions of metaphorically used names*. She demonstrates how names are metaphorically used as an economical way of referring to the transferred properties which are associated with the name bearer. In addition, metaphorically used names are culturally dependant, and the way media makes use of metaphorical names varies in different countries.

Gerrit Bloothoof and Marijin Schraagen discuss *Changes of name fashion between generations in social classes*. This paper addresses the issue of social indicators (the level of education and income, lifestyle) in name giving. The topic has been studied on the basis of full population data from the modern Dutch Civil Registration.

Anja Bruhn, Denis Huschka and Gert G. Wagner speak about *Einmal Ossi, immer Ossi — Vornamesvergabe im geteilten Deutschland und 20 Jahre danach* [Once Ossi, always Ossi — First name giving in divided Germany and 20 years after]. They study the differences in name giving in two German states and try to find the reasons for these. The data comprises the first name choices of over 50 000 inhabitants, as well as the socio-economic variables of the parents. Thus the article is of interest to those studying the meaning of social class to first name choices.

Marina Castiglione investigates *Antroponomástica y usos alimenticios: el caso de los sobrenombres individuales y comunitarios en Sicilia*. In her study, the author works from the assumption that food constitutes one of the elements from which identity can be forged. The directness of the relationship between man and food is such that it has often made itself manifest in popular anthroponomastics, giving rise to an interpretative framework that serves to designate both individuals and groups. The article provides some examples of individual and ethnic nicknames that reflect these peculiarities in different areas of Sicily.

Paola Cotticelli Kurras deals with *Italian brand names through their associations: current trends*. Brand names for cosmetics and cleaning agents, pharmaceutical products, and food and drink are the topic for the analysis with respect to associations from the domains "power and might", "tradition", and "security". The results are compared with a parallel study on German brand names (see Elke Ronneberger-Sibold's and Sabine Wahl's paper).

Alice Crook investigates *Naming patterns in the Cambridgeshire parish of Castle Camps, 1563-1704*. This article challenges the theory that godparents had a greater degree of influence than parents in the naming of children in England the 16th and 17th centuries. The results of the parish under study instead suggest that the perpetuation of the parents' names was considered more important.

Jeannine Drouin explores *Noms génériques et noms qualifiants de la faune sauvage et domestique en touareg (Sahara et Sahel)*. This article seeks to highlight the links that exist between animals (both wild and domestic) and Tuareg society and which are manifest in the names used, be they generic or specific. In particular, the author explores the interference between zoonyms and anthroponyms, as well as that be-

tween zoonyms and toponyms and between zoonyms and the names of heavenly bodies. She concludes that, in all cases, the type of lexicological-onomastic construction tends to be the same.

Carole Faivre discusses “*Gastronomastique*”: *nom propre et nom de plat*. Following the recent recognition of French gastronomy as an Intangible Heritage of Humanity, the author examines the evolution of proper names in the field of gastronomy. To do so, she undertakes a lexicographic comparison of the 1938 and 2007 editions of the encyclopaedia *Larousse Gastronomique*, and draws up different categories of proper names according to their relative importance within the encyclopaedia.

Daiana Felecan deals with *Aspects de la dynamique des appellatifs non conventionnels dans l'espace public roumain actuel*. In this article the author addresses different aspects relating to the process of ‘naming’ in the Romanian public domain, taking into account prevailing cultural determinants. In particular, she analyses certain unconventional names, such as nicknames or attributed names, and seeks to determine the place that these elements occupy within the overall conceptual system of the discipline of onomastics.

Olivia Felecan discusses *Gypsy names: antroponymic identity vs. assimilations*. Personal names (first names and surnames) found with the Romani community in the northwestern part of Romania are examined. These names include names which are perceived by many people as incongruous (e.g. *Tarzan*, *Zorro*). Accordingly, especially first names are characterized by great adoptability, managing to carry over the feelings and the thoughts of the community.

Jean-Louis Fossat examines *Les Tibaous: essai de sociolinguistique des noms de lieu occitano-catalans contemporains*. This article reports a comparative socio-linguistic analysis, based on a study of databases and oral surveys, of the everyday use of various Occitan and Catalan toponyms in the south of France. It takes as its starting point the present-day pronunciation of place names in the Occitan dialect that are written in official documents in French hybrid. The case of Thibaud/Les Tibaous provides a first point of reference in this regard.

Maria Chiara Janner deals with *Beobachtungen zur Syntax von Markennamen im Italienischen* [Notes on the syntax of commercial names in Italian]. This paper presents a corpus-based linguistic analysis of commercial names in Italian, focusing on their morphosyntactic features. Two common structures are considered: nominal uses of commercial names and predicative uses, where commercial names are preceded by a common noun.

Alicja Kacprzak discusses *Manifeste, contrat, promesse : analyse pragmatique des noms de comités électoraux*. The study analyses the names of the electoral committees employed in local elections in Poland at the end of 2010. This is an example of what the author calls a *chrématonyme*, an especially complex class of proper name (which alludes to both a tangible and intangible product of human activity) and which lies at the margins of the discipline of onomastics. The study seeks to show the cultural dimension and the persuasiveness of this particular class of proper name, frequently used in the political life of a society.

Ariane Normand speaks about *Les termes d'adresse utilisés par les internautes dans les blogues*. The author examines terms of address used by bloggers in their blogs. She analyses 28 press blogs written by five writers during 2008, and the 1,446 com-

ments that they generated. The posts refer to the Bernier-Couillard affair, a political scandal that received considerable media coverage in Canada that year.

Hermógenes Perdiguero examines *Nombres en la sociedad castellana: los nombres ‘raros’ de Huerta de Rey (Burgos)*. The study examines, from the point of view of socio-onomastics and linguistic anthropology, the names of people living in the village of Huerta del Rey (province of Burgos). These names are extremely rare and in relation to common patterns of place names, and in the context of Castilian society in general, they might be described as “strange”.

Jesús Ramírez, Raquel Ramírez and Antonino González deal with *Nopueser, Miama, El Hojalatero, Teclé...: Apodos de Nalda y otros pueblos de La Rioja*. This study analyses the nicknames used in Nalda and other villages of La Rioja, based on research into the anthroponymy and toponymy of the region conducted by the authors. Specifically, they address the issue of the ‘permanence’ of these nicknames over time, and their degree of acceptance by the people that receive these names.

Raquel Rodríguez discusses *Aproximación al estudio de la onomástica de las bodegas y vinos de la D.O. Monterrei (Ourense-Galicia) y de su comarca*. This study examines the names given to different aspects of the wine-producing sector of the zone of Monterrei in the southeast of the province of Ourense (Galicia). Specifically, it analyses the names of the wineries in the region, as well as those given to the wines and spirits that these wineries produce. The study confirms the frequent link that these names have with important episodes in the history of the region.

Elke Ronneberger-Sibold and Sabine Wahl examine *Associations in German brand names: current trends*. In this paper, similar questions are studied as in the Coticelli’s paper, but with German material. It appears that the preference for sensory perceptions is stronger in German than in Italian brand names. Moreover, Italian brand names appeal preferably to the senses of sight and taste, whereas German ones exhibit an increasing preference for the haptic sense.

Márcia Sipavicius-Seide investigates *Connotaciones socioculturales de los nombres de lugares*. This study analyse naming procedures applied to toponyms of Brazil (and, in particular, those of the western part of the state of Paraná). Its goal is to determine the connotations attributed to these names by local inhabitants and their general users. The results point to various conclusions: from those who claim that these names are totally opaque, to those who see the toponym as a mere ‘address’ and those who interpret these names as living, transparent testimonies of local history.

Tatiana Sokolova deals with *Proper names of the housing estates in the contextualized analysis*. Names are examined both structurally and according to the naming patterns. Also a diachronic study is done with the help of data collected over years 2004 and 2011. Two various naming principles are found: artificial and natural naming. The natural names tend to be well-known and widely used by the residents, in opposite to artificial names.

Adriana Stoichițoiu-Ichim deals with *Noms propres “agressés” dans le journalisme politique roumain*. This study seeks to establish procedures for the unofficial naming of public figures by analysing the media (both the written press and audiovisual sources). Specifically, it analyses the formal and semantic changes via which an individual’s proper name can be deformed by the press, usually with the intention of

creating controversy, and the effects at the discourse level of names constructed from original proper names.

Pasqual Tirach-Alventosa discusses *L'ús quotidià dels malnoms: funcions en la societat*. This is a sociological study of the nicknames used in most of the villages in the southeast region of France known as *Catalunya Nord*. The author proposes identifying the different functions of the nicknames in the villages (i.e., in the rural environment), and works with a total of 13,000 nicknames collected via oral surveys and a review of the literature.

Alfredo Juan Tonda and Alda Rossebastiano examine *La onomàstica de los emigrados italianos en Argentina*. This study specifically examines the way in which the migrations from the Piedmont region to Argentina after the unification of Italy are reflected in the names of people. In some cases, these migrations affected entire populations of small settlements — the onomastics transferred its original schemes to the new territory where they overlapped with the existing onomastics, primarily of Hispanic origin. This article documents this process in the onomastics of Colonia Fidela (Santa Fe, Argentina) between 1886 and 2006. In particular, the results point to the high incidence of classical names and those of a Homeric tradition.

An Vande Castele explores *Genericization of brand names in Spanish*. The orthographic and morphological adaptations into the Spanish language system and the consequences of the generic uses of brand names on semantic level are discussed. With the help of analysis of 15 brand names, it appears that the lexicalization or genericization is a fact. Nevertheless, the brand names do not even then automatically lose their legal trademark rights.

[Access to sessions papers](#)

Section 5. Anthroponomastics*

Name apprenticeship represents one of the better known areas of onomastics. This became obvious in the ICOS conference 2011 when the section “Anthroponomastics” had to be split because of the great number of contributions. Some of the speeches were adapted to article format and are brought together in this book.

The broad variety of examined names of people is particularly encouraging and so is the fact that name types which to date have had little empirical investigation were taken into consideration, e.g. cover names (of Romanian Securitate members), nick names (of football players and pop artists), so — called pentheronymika, i.e. name of father-in-law (in Lithuania) as well as trans- und crossgender-names (in Finland und China). Concerning the classic name types *first name* and *family name*, we can observe that there is a clear preference for the more personal first names, the more so as many name cultures don't use family names. Many of the contributions trace back to periods of the past when family names did not yet exist, which explains the strong focus on first names.

Generally speaking, there is a very good representation of the historical dimension: we have contributions on first names starting from the 10th century, which means that the Middle Ages and the early modern era are well represented, especially in the Spanish-speaking world. A contribution from Viena highlights the transition from by-name to family name. The spectrum of investigated names covers primarily Europe, however, it also includes Argentina, Mexico, North Africa and China.

New methods indicate that corpus linguistics has reached onomastics: Particularly in the investigation of family names we now have new perspectives for illustrating and mapping based on digital telephone— and name dates which allow us to draw well-founded conclusions regarding earlier cultural-historical developments and events (e.g. migration, characteristics of human settlements and types of work).

The cases or situations in which names are assigned to people are particularly interesting. One contribution deals with the joyful feelings and customs surrounding the social event of naming of a child. It bears witness to the sense of responsibility and affection as well as to the conviction that the name could have an influence on the children's future lives. Another article deals with the relationship between individual names and personality. Names may also provide information on social structures as was examined in relation to women's names in 17th century Sweden. Some articles offer new data on the choice of first names in Bulgaria and Latvia, others discuss the role of the names of the godfathers in Germany, Belgium and the Netherlands. The analysis of phonological and prosodic structures in names for men on the one hand and for women on the other hand shows that this was a way to make the onymic gender difference more tangible, as the example of Norwegian first names illustrates. Even family names were occasionally chosen, as the article on the family

* Chaired by Jean Germain, Damaris Nübling and Nobuhle Ndimandi Hlongwa. Text in charge of these three people. This section was supported, as moderators, by Katharina Leibring, Rita Heuser, Michael Walsh, Jessica Nowak, Derya Dunan, Ana Boullón, Wolfgang Dahmen, Isabelle Leblic, Kathrin Dräger, Christiane Schiller, Mandinda Elias Mabuza and Alda Rossebastiano.

name change after marriage in Finland explains. It is especially interesting to observe this behavior of “free choosing“ in cultures that had few or no restrictions as far as choosing one’s family name is concerned.

Last, but not least, several articles examine the changes and assimilations that immigrants’ names often experience in the new culture in the course of migrations: for example, Jewish names in the Northeast of Poland and Italian names in Argentina.

We do hope that this great variety of new anthroponomastic topics and perspectives of scientific investigation will inspire you and encourage you to progress further in your own research.

[Access to sessions papers](#)

Section 6. Toponomastics*

Today Friday, 9th September, the 24th International Congress of Onomastic Sciences, held here in the University of Barcelona which has given us such a warm welcome, is coming to an end. It has been a week of hard work in our section 6 about Toponomastics. Dozens of papers have been presented over numerous sessions held in parallel from day one, and on this last day they have been multiplied by four. This large number of submissions has made it into the most prominent of the scientific sections. Out of a total of more than a hundred proposals put forward in our section, and 93 that were positively evaluated and accepted, in the end a total of 83, after the usual incidents you generally get at all events, were scheduled to be delivered and discussed, although subsequently there were some other withdrawals.

These papers have covered a wide and varied array of topics within the boundaries set for our section. They have included inputs about general and theoretical aspects of toponomastics focusing on research into major and minor geographical names, about methods for compiling and studying these onomastic forms, and also about issues in the linguistic study of place names: toponymy and the composition of words, toponymy and phonetic realization, toponymy and meaning, toponymy and dialectology, toponymy and sociolinguistics, toponymy and language contact and interference between languages, etc. They have enabled various categories of place names to be examined, including in addition to major and minor place names other specific ones such as street names, names of saints, anthroponyms, names of seas and oceans, names of stones, etc.

Our section has also hosted inputs about toponymy research projects being carried out at present (projects for compiling and projects for analyzing and interpreting place names), including the place names study project in Quebec, Canada, the place names study project in Castilla la Mancha, Cuenca province, Spain, and the project for compiling, analyzing and standardizing place names in the southern areas of Spain: Andalusia, Extremadura and the Canary Islands (PRONORMA).

There have also been papers that approach the study of place names from innovative perspectives that focus on aspects which have been insufficiently explored to date, such as one about the issue of transcribing place names in sign language and another concerning teaching proper names and how they are addressed in the classroom. Although many of the papers have taken a traditional approach, there have nonetheless been quite a few which have approached the study of place names from innovative perspectives by focusing on issues which have been insufficiently explored to date and mainly to do with the general topic of the Congress, that is to say "Names in Daily Life".

These inputs have investigated place names on all continents: Europe (France, Italy, Portugal, Switzerland, Hungary, England, Sweden, Finland, Estonia, Bosnia, Ser-

* Chaired by María Dolores Gordón, Thomas F. Schneider and Wolf Ahrens. Text in charge of these three people. This section was supported, as moderators, by Hermógenes Perdiguero, Edward Callary, Emili Casanova, Martin Hannes Graf, Xavier Terrado, Sheila Embleton, Ian Clark, Iwar Werlen, Carol Jean Léonard, Stefan Ruhstaller, Emilio Nieto and Alexis Sancho.

bia, Greece, Bulgaria, Romania, Portugal and Spain — Catalonia, Castilla, Castilla-La Mancha, Andalusia, Cantabria, Galicia, Asturias and Majorca), the Americas (Brazil, Argentina, Canada), Australia, Africa (Egypt, Nigeria, Algeria and Zimbabwe) and Asia (Afghanistan). We have therefore had speakers from very diverse backgrounds and from right across the entire planet.

The main principle used when putting papers into groups for presentation was language, and linguistic consistency has unquestionably greatly enhanced insight into the speakers' texts. The most popular language chosen by speakers for their papers was English (a total of 36), followed by Spanish (26 speakers), German (11), French (8), Catalan (1) and Aranese (1).

The people in charge of the section have ensured that the sessions have been held in an orderly and thorough way at all times.¹ We would like to thank everyone for their interest and participation in this event, and especially those who have volunteered to work as session moderators.

This scientific committee finally wishes to express its thanks and appreciation to Professor László Vincze from Hungary, who could not be with us as he passed away earlier this year. We trust that our efforts will be a tribute to his research work for the benefit of the science we are promoting.

[Access to sessions papers](#)

1. The organizing and scientific committee consisted of the three academic colleagues named above. All three had sufficient competence in all of the languages in which abstracts were submitted and thus every abstract was read and evaluated by all three committee members. Stylistic and general corrections to final papers were made by the committee member most competent in the language in which the paper was written, however in cases of doubt everyone was consulted.

Section 7. Onomastics and history*

Section 7 has proven to be one of the most voluminous in terms of the number of papers presented to the audience. Chronologically, the themes discussed cover a broad period, from Pre-historic times to the 20th Century, more than half focussing on the 19th Century and especially the 20th Century. As for the geographic spread, the areas covered are principally Western Europe, then Eastern Europe; the Middle East, the African, South American continents and Oceania are only briefly mentioned; the Asian and North-American continents are completely absent. Half of the topics relate to place names; a third, to the names of people; the odonyms, megalithic monuments, collective nicknames or political parties were not overlooked either.

Two-thirds of the papers read within the section are published below and this document will focus on them primarily.

Amongst the general themes researched, a quarter of the papers are dedicated to historical toponymy and anthroponymy. The relationships between the names and the referents were not ignored in the papers highlighting archaeological data. The themes proposed in Barcelona within the framework of the section made up half of the papers: names as sources for research on human behaviour; names in politics and law; names as indicators of identity. The theme on the relationship between the names of individuals and group names was not specifically researched, but touched on several times. Quite typically, three papers discuss descriptive toponymy and anthroponymy.

Only a supranational corpus of this group is presented here, as well as two subject-related research projects.

As for historical toponymy, almost all the papers were thankfully based on old documents, at times dense in terms of one specific country or region, but also limited to one unique document; for example, an inventory of stately properties in the 19th Century west of Saale.

The important thing to underline is the relationship that the lecturers often show between the name of the place and the place named, that is, between the name and the referent. This is what creates the distinction between home-based toponymy and scientific-based toponymy, which is deeply rooted in the land that nourished our ancestors thereby creating enough interest in the places to be able to give them a name.

These referents, which are mainly parishes, are similar to those in France during the Merovingian era, or meeting places in England. In short, they are a large number of elements marking the landscape, religious locations or places of power, socio-cultural indicators etched in time and space that all the lecturers endeavoured to revive.

In relation to historical anthroponymy, ancient times figured prominently, pleasantly restoring this type of research into the scientific arena. Whether it be Ibe-

* Chaired by Emili Casanova, Pierre-Henry Billy and Steffen Patzold. Text in charge of Pierre-Henry Billy. This section was supported, as moderators, by José Luis García Arias, Ramon Ferrer, José Luis Ramírez, Esperança Piquer and Maria-Reina Bastardes.

rian tradesmen or Greek or Roman politicians or military men, all have significant cognomen, which still questions our social perception of the world today, forcing us to ask ourselves if still, just by name we can know the man. The Aristotelian concept of the name can be traced back to the Middle-Ages with this scientific adventure concluding at the end of the 16th Century, returning to a rational discussion on names inspired by the severity of the Counter-Reformation and the Council of Trent.

One paper helped us to establish the diversity of eras during which the surname first appeared in Europe depending on the regions, taking us back to Hungary in the 14th Century, or to Nordic countries in the 20th Century where a real surname was legally created.

Cultural and social traditions, political developments and the mobility of the populations influenced the choice and the growth in the fashion for first names, clearly demonstrated in the historic research relating to Navarrese first names.

In relation to the topic of names as indicators of identity, this was frequently discussed indirectly in a large number of papers. On the other hand, research carried out on surnames and first names belonging to religious or ethnic minorities, in whatever country that may be, have allowed us to develop our knowledge on this issue. A somewhat original study on surnames in humorous magazines published in Budapest and Vienna in the second half of the 19th Century, presents these names as markers of identity and ethnicity.

In a lot of cases, the names, whether of persons or places, are very far from consistently building a personal or collective identity. In reality, they participate in this building process because they are just so many elements to an individual cerebral construction.

The concept of identity often makes us lose sight of the force and the violence that imposes on leaders the need to create identity markers, as well as the need amongst their followers to hide a previous identity. This was only alluded to without being seriously examined in these papers.

This is the whole issue of the relationship of names with politics and law. Whether from ancient Europe to modern day Tanzania, people's names, especially the place names and street names from the 16th Century onwards, have indeed come under political and administrative control. Surnames and first names, also, are bound to change along with political turbulence, forced migration, legislative changes, etc.

The reasons for official changes in place names have been researched typologically starting from a world toponymy corpus.

Disputes before tribunals, in 15th Century Sweden, already reveal men insistent on changing surnames which they consider disrespectful and insulting.

The names of political parties, particularly in Italy, have changed as the parties, their programmes and their leaders have evolved, based on lexical fashions evolving from full to empty meanings.

In short, it is clear that proper names are the cause of permanent conflicts, and that violence, both collective but more often individual violence too, is one of the causes of name changes in the history of our countries.

Names are also sources for historic research on human behaviour. Numerous studies have examined the question, whether this be in terms of the general organi-

sation of space, or strictly the human organisation of space, or human activities, social, religious and legal codes and customs.

Space is primarily and apparently a closed universe, in any case it is in Western societies, created by human activity, by speech, by symbols, including place names.

The change in place names arises from a desire to change the symbols, which affects shape, reputation, politics, and notably trade.

People's names are also the reflection of a social and societal perception (family groups, clans, social groups) of each individual, of an era and a given place.

The theme of names as sources for historic research on human behaviour would be worthwhile using uniquely as a Congress theme: it was to some degree present in the Barcelona conference, within the framework of research on names in Society; however it would be useful to save this theme on sources, more specifically for a future Conference.

If some corpora have appeared during the papers, only one is discussed here, on Iberian onomastics from medieval and Scandinavian sources.

There are two quite distinctive projects, one on the social organisation of space in León and Castille in the Middle Age; the other, on spaces under governance in Medieval England.

The papers were of good quality, and the organisers of the section would like that a future Conference suggests that the participants work again on these specific themes proposed by this Onomastic and History section, broadening their questioning: names as sources for research on human behaviour; names in politics and in law; names as indicators of identity; the relationship between individual names and group names.

[Access to sessions papers](#)

Section 8. Onomastics and geography*

A section on Onomastics and Geography was for the first time in the programme of an ICOS Congress and it was indeed a question whether the potential topics of this Section were not anyway covered by other and more traditional sections like by the Section on Toponymy or the Section on Anthroponomy and Toponymy.

Admittedly, there were some overlaps and it may have been difficult in some cases to decide on attributing papers to the one or the other section. But it is also true that names have received growing attention in geography (and also in cartography) due to the “cultural turn” in our science, substantially initiated by the Berkeley School of Cultural Geography founded by Carl Sauer and cultivated among others by Yi-Fu Tuan in more recent years. This wave with its origin in America has swept to Europe and has in the meantime gained ground here.

So we face a growing number of papers on name issues at geographical and cartographic conferences and it corresponds to an integrative attitude, when also ICOS offers a special forum to present them.

It should also be mentioned that the geographical aspects of naming are not necessarily confined to place names / toponyms. Also the spatial distribution of family names, e.g., is a very geographical aspect of onomastics. And there are many other possible geographical approaches to names.

Another point is that also research into place names / toponyms can be performed on a more (or even purely) linguistic level. Just if also other space-related aspects (besides the fact that a toponym is the name of a geographical feature) are additionally involved, research on place names becomes unmistakably geographical.

So it may well have been justified to have two sections on toponyms: the one highlighting rather the linguistic aspects of toponyms; the other focusing on the geographical, space-related aspects.

It may perhaps be useful at this point to mention what geography as a science is or wants to be: Geography conceives itself as an integrative and comprehensive discipline. This makes it difficult to define the limits of geographical research. But it may in principle be stated that a research activity is the more geographical the more it is related to space and the more it integrates both the human and the nature sphere.

These two characteristics (and essentials) apply also to geographical aspects of onomastics: Naming is anyway a human activity and performed by social/cultural groups — so the human sphere is always present. But names relate the human sphere also to the sphere of nature, since names are attributed partly also to natural features and reflect sometimes (and rather frequently) natural characteristics like vegetation, relief, waters a.s.o.

So it depends on the focus on the relation of names to space and nature whether research on names has geographical aspects or can be classified as geographical. This relation and focus is — of course — most easily to be established with

* Chaired by Peter Jordan, Yaïves Ferland and Choo Sungjae. Text in charge of Peter Jordan.

place names, which are already by definition related to space. But — as mentioned earlier — also other name categories like family names may very well be regarded under space-related aspects.

Geographical aspects of name research are, e.g., certainly prevailing, when place names are observed as expressions and carriers of space-related and group identity (presuming that any kind of group has a specific location in space), at all spatial levels from street names via names of populated places and communes to names in multilingual areas, names of regions and countries. Even sea names can have a meaning here, when it comes to the discussion of the relation between place name and feature (What is the spatial reference unit of a place name? In which portions of a transboundary feature has a certain name endonym status and from where on does it assume the status of an exonym?) and to the discussion of motives for place naming. But geographical aspects are also inevitably existent, when this research refers to specific fields of geographical research, i.e. to fields which are traditionally in the hands of geographers, like administrative-territorial systems, transportation, tourism, etc.

Maps as reduced and generalized abstractions of complex spatial reality as well as the most specific geographical means of communication and the role of place names on them are certainly also a most geographical topic of names research.

It would even be justified to say that names (especially place names, of course) are a point of convergence of all the different fields and subfields of geography: They combine human and natural aspects in an almost prototypical way and they are as symbols and expressions of identity good indicators for many geographical issues.

In short, the following items (with no claim to be complete) may be regarded as geographical research fields of onomastics:

1. Functions of place names on maps
2. Rendering of place names on maps
 - a) Quan cal usar endònims i quan cal usar exònims
 - b) Script conversion
 - c) Which features are to be named?
3. Names placement on maps
 - a) Selection principles, when space is not sufficient
 - b) Must every map feature be named?
 - c) Does lettering distort density perception?
4. Principles for creating new place names
 - a) Commercial naming
 - b) Street names
 - c) Commemorative naming
5. Place names as expression of time- or space-related identity
 - a) Why do they have this function?
 - b) What do they indicate?
 - c) What do they mean for non-dominant groups?
 - d) What does this mean for legal regulations?
 - e) The endonym/exonym divide

6. Place name/feature relation
 - a) How far is a place name an endonym?
 - b) Can sea names be endonyms?
7. Motives for place naming
 - a) Cultural background of the name-giving community
 - b) Synchronic and diachronic diversity
 - c) What do place names tell us about name-giving communities?
 - d) Transparent and opaque names
 - e) Motives of our times: commercialisation versus preservation of the cultural heritage
 - f) Place-names changes and the driving forces behind them
8. Place names and administration
 - a) Administrative competences for place names
 - b) Street names
 - c) Street names in multilingual urban quarters
 - d) Naming when administrative units (municipalities, districts) are merged
 - e) Treatment of place names of non-dominant and indigenous groups
 - f) Place-names boards and committees (all administrative levels, responsibilities)
9. Place names and transportation
 - a) Naming on road signposts
 - b) Naming in the railway system
 - c) Naming in air transportation
10. Place-name conflicts
 - a) What do place-name conflicts indicate?
 - b) Backgrounds and reasons of current conflicts
 - c) Best-practice in solving place-name conflicts

It is also worth to mention that the geographical (and cartographic) aspects of names, especially — of course — of place names are already in the focus of several fora and institutions.

Besides ICOS with its in general rather linguistic orientation there is the United Nations Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN) as one of only six active permanent expert groups of the United Nations. Its task is the international standardization of place names by the elaboration of UN resolutions. It is composed of experts from various disciplines, but cartographers and geographers play an important role in it.

On the national and regional level many countries have place-names authorities and commissions, which are to promote place-names standardization at the country level and at sub-national levels and which have usually a mixed composition, but always a larger share of geographers and cartographers. Currently, such authorities and commissions are established in 71 countries.

The International Cartographic Association (ICA) and the International Geographical Union (IGU) have recently established a joint Working Group / Commission on Toponymy. It is on the one hand to disseminate knowledge on place names into the two disciplines and to promote place-names research on the other.

Out of 29 papers indicated in the programme and presented during the sessions of Section 8, 19 papers were finally delivered for this documentation and are to be characterized briefly:

Evgeny Shokhenmayer starts with a hint at the concept of geonomastics, which comprises in analogy to the concept of geolinguistics the study of geographical, i.e. space-related aspects of all types of names — not only of toponyms — and could with the next ICOS Congress be the title of this Section.

Joan Tort Donada and Alexis Sancho Reinoso deal with landscape names as indicators of regional identity highlighting the importance of a geographical approach to place names, which are still predominantly studied under linguistic/etymological aspects.

Johnny Jakobsen describes the contents and intentions of a course on toponymy mainly for historians with a focus on place names as access to history and to the comprehension of cultural landscapes.

Ivana Crljenko presents a study on street names as indicators of regional identity by the examples of the two Croatian regions Istria and Kvarner. The region with the stronger regional consciousness is clearly Istria with its very specific history and ethnic composition. This fact is also supported by street names.

Enrica Lemmi and Monica Siena Tangheroni present a study on the function of place names in the context of cultural tourism which can of course be regarded as a means of expanding tourism to rather peripheric areas. The explanation of the place names' historical meaning can very well provide tourists with a deeper understanding for a region or a certain tourist route and thus can also attract tourists. Much depends, however, on whether and how this knowledge is presented to tourists (on signposts, in tourist guides a.s.o.).

Reiner Reinsma deals with the Dutch specific of carnival nicknames for municipalities. He documents that in some cases a common nickname is found for merged municipalities and that this is not possible in other cases. This tells a lot about the intensity or character of local identities.

Alexis Sancho Reinoso and Joan Tort Donada interpret namescape/toponymic landscape in the sense of place names of a certain landscape, and give by the names of the Catalan Ribagorça an impression of how much place names can tell about the character of a landscape.

Joan Carles Membrado shows how complex and confusing the namescape of the Valencia region is: monolingual signposts in Catalan or Spanish exist side by side with bilingual signposts. This is due to diverging practice with different administrative bodies, a much lower prestige and less widespread use of Catalan in Valencia than in Catalonia as well as the simultaneous existence of older and newer signposts.

Elka Jacheva-Ulchar classifies the Macedonian place names into semantic and morphological types and examines also their linguistic origin.

Peter Jordan tries to demonstrate that for the endonym/exonym divide the difference between “our own” and “theirs” with all its sociological, political and juridical implications is essential and that the social group closer to the feature has always the right on the endonym.

Ferjan Ormeling and Peter van der Krogt present a study of an early (1645) proposal of naming the surface of the Moon reflecting very much the political views and

power hierarchies of this time and not having a sustainable impact on later approaches.

Botolv Helleland analyses the interesting and varying name/feature relation with rivers and valleys in Norway. While in most cases the river gives the valley the name, it can also happen that it works the other way round. Factors involved are the size of the river and the geomorphology of the valley.

Ludwig Rübekel examines historical spatial concepts expressed by (or forming the basis of) toponyms and highlights the name/feature relation and its temporal change.

César López Leiva and Jorge Cuevas Moreno investigate into naming motives after trees in the North of the Iberian peninsula with a special focus on the fact that land cover has changed in the meantime and that these trees are today much less significant for the landscape than in the time of naming.

Christian Weyers documents naming practices with express and international trains in European countries after World War I and notes a shift of naming practices from naming after the destination to a more commercial naming using “beautiful” and “attractive” names.

Xavier Roselló and Josep Moran explain the criteria applied for naming underground stations in Barcelona and highlight in this way a rather rational naming system. The main criterion is good orientation by naming according to landmarks, prominent streets or important public institutions (hospital, university, etc.). In Barcelona this kind of naming practice is obviously not in danger to be abandoned in favour of commercial naming.

Jesús Bernat Agut remarks for the North of the Valencia region that diverging administrative responsibilities have led to an unsystematic and even confusing naming practice not only as regards the two official languages, but also the use of generics a.s.o. This complements the earlier paper on the same region (highlighting road signposts).

Drago Kladnik presents a study on the familiarity with Slovenian exonyms in the professional community, which found out that non-geographers are more familiar with exonyms than with endonyms, older people have a wider knowledge of exonyms and many people have difficulties in recognizing endonyms. This latter finding speaks very much in favour of exonym use in certain communicative situations.

Antoni Ordinas Garau in his study of the Balear Islands emphasizes that polysemic generics are most indicative for the character of a feature and are frequently used for natural features.

Finally this should be the moment to thank Joan Tort Donada, the co-ordinator of ICOS Barcelona’s scientific committee, who has most actively been involved also into the agenda of Section 8 and into the editing of this documentation. Our gratitude is also extended to the two vice-presidents of Section 8, Sungjae Choo and Yaïves Ferland, who co-operated in the selection of papers and did much other preparatory work, as well as to all paper presenters, who contributed a lot to this Section’s scientific quality.

[Access to sessions papers](#)

Section 9. Onomastics and culture*

I would firstly like to thank all the Organising Committee of the 24th Barcelona International Congress of Onomastic Sciences, ICOS for inviting me with my colleagues Dietlind Kremer and Grant Smith, to preside over the 9th Section of the Congress entitled “Onomastics and culture”. When we ask ourselves what is the relationship between proper names and culture, an extensive panorama appears before us. In fact, whether you are discussing anthroponyms, toponyms, ethnonyms, chrematonyms or their referents such as the names of institutions or corporate names, the names of newspapers or books or even other similar linguistic data, it becomes clear that all proper names are linked on two levels to the culture from which they originated. And this reality becomes more and more apparent as onomastic research extends to include cultures that are very different from ours, both in time and space.

Rosa and Volker Kohlheim, two eminent specialists, also the authors of two of the most important dictionaries on German first names and surnames, recently portrayed the landscape of this great range of “nominatio” in the area of anthroponymy in a work entitled *Die wunderbare Welt der Namen*, an invaluable work containing a large number of onomastic curiosities from the most diverse set of countries and cultures. If, for example, in the Western world we give the eldest male child an “important” name, on the other side of the planet, in Burma, he may be given a derogatory name such as Khwé (meaning “dog”) or Wet meaning “pig”, or in Vietnam, Bùn (“nasty thing”) to ensure that he does not elicit jealousy, or at least to ensure that the Gods are not jealous of him.

But one example here will suffice to illustrate our theory. During the annual O & L Onomastic Literary Conference, which took place in Enna, in the heart of Sicily, in 2010, the young Italian sinologist Luca Pisano, particularly surprised us with his descriptions of Chinese onomastic usages. In the introduction to his research he states: “There are very few languages where the choice of a proper name can have a significant impact on the character, the social relations and the future of an individual more than in China. In the Chinese language, proper names are created from characters, each one being a morpheme with a meaning and as the possible combinations between each morpheme is potentially limitless (...), there’s no comprehensive inventory of names. The Chinese language is rich in homophones. Therefore, the evocative power that the choice of a proper name creates should not be underestimated. In addition to this, name choice is often conditioned by other factors related to socio-cultural contexts, such as an astrological analysis linked to the day or time of birth (depending on the lunar calendar), the date of birth, previous family history and so forth.”

He also adds that if you consider the surnames being used currently — that is the surnames being used by a billion Chinese — there are only about a hundred. It would be like as if all the Spanish were called García, Fernández, González, Rodríguez, López, etc. The Chinese surname is made up of one or two characters, whereas the

* Chaired by Donatella Bremer, Grant Smith and Anne-Dietlind Kremer. Text in charge of Donatella Bremer.

first name is generally composed of two characters which denote two first names. The first name is given to the child by their father and is used within the family. The social first name is given later on and is used by friends and acquaintances. In China, the surname is given first, followed by the social first name or by the childhood first name. This is the opposite to Western practice. When you buy a book, for example, you need to know that the author's surname will appear firstly on the cover. In China, people are rarely called by their first name. In general, children and young people cannot call their parents and the other family members by their name, but only by their relationship status.

And as for literary Chinese names, Luca Pisano explains: "This principle also applies to fictional characters that populate Chinese literature (...). In the literary arena, however, the problem that arises relates to the creation of the work itself, mainly due to translating these names into languages other than the original language: choosing between transcribing or translating the names of the characters (...). A mere phonetic transcription prevents us from grasping the suggestive power of the names and thus subtracts a series of cultural references, inevitably impacting negatively on the best possible understanding of the text."

It is therefore clear that proper names are steeped in culture and history, and are related to a context, which may often be represented by an artistic composition, often with greater importance than with common names.

In his essay entitled *Namenkunde und Kulturegeschichte*, Friedhelm Debus, one of the key experts to whom we are indebted for several pieces of research as well as innovative methodologies in various areas of onomastics, underlines the connection that exists between names and culture, whilst at the same time highlighting how "firstly it is necessary to define exactly what we mean by culture". He outlines first of all that this concept goes back to the Latin "culture" meaning "cultivating fields". Thus, in the beginning this refers to taking care of the land which is cultivated to provide fruit and products. This concept was then extended and became indicative of all performances of a material nature, but also of a spiritual or indeed artistic nature, as well as applying to the level of education which was characteristic of a very specific community in a very specific region during a certain period. If you are interested in studying the culture of a people therefore you need to delve into the framework of very different fields, including archaeology, ethnology, anthropology, philology, linguistics, dialectology, folklore, psychology, sociology, law, economics, religion, art, etc. But even if it is true that the onomastic heritage of a people intrinsically preserves the important stories of the culture from which they originate, it is equally true, that deriving from the volume of this immense material, there exists, within the sciences of language, truly independent fields which were developed and which are today, increasingly diversified, such as anthroponomastics, toponomastics, siconomastics, and many others.

Therefore, we may ask: what research typology could we look at in the ninth section? A point made by Emidio De Felice, one of the most important Italian experts in this field, as well as author of two dictionaries for the first time compiling a systematic collection of Italian names and first names, is of great significance. In his research piece, which is perhaps the most innovative and popular of all his work, unfortunately not currently available, under the very precise title *Nomi e cultura*,

De Felice underlined the close relationship that exists between Italian first names and the cultural context in which they were created over a long period of time, stretching back to the end of the 19th century, from the era of Italian unification, unto the end of the last century. De Felice details how beyond “tradition” or culture, in the strict sense of the term, there exists something that can condition parents’ choice of first names for their children, and this is often from the world of current affairs, sport, politics, music, cinema, media and everything that inspires the imagination and the emotions through an “image”. This is the reason, for example, that at the beginning of the twentieth century in the wake of Opera, an extremely popular art form at the time, a lot of young girls were called Iris, Carmen, Bohème or Violetta. The same applies to names borrowed at different eras from the world of sport. Or again, a lot of children born during times of war were often given a name with ideological or patriotic connotations; sometimes this was a toponym, a reminder of the places where a battle took place, or where a painful defeat occurred, as in the case of Oslavio, Adua, Gorizia and Sabotino.

De Felice’s approach to his research is using one of the elements of onomastic research in which the “cultural” element is given priority over the other components of the nomination. But with this type of analysis our theme “names and culture” knows no bounds. Because this theme, in our opinion, offers the opportunity to give lots of space to a field, which although new, is already well structured and well defined: the field related to the study of proper names, especially anthroponyms and place names, present both in different literary genres as well as in all varieties of artistic expression: for example in theatre and art house cinema, in music, in art and in popular culture. We therefore intend to bring to life a synergy between theoretical and methodological reflection, between the concrete aspects of the onomastic data and pragmatic problems such as those inherent in the translating of names. This seems of obvious importance given that we live in a multicultural society. From a somewhat superficial point of view we realise that the majority of the works that we read are often translated and the proper name itself represents one of the most difficult problems to resolve for the translator, who has to carry out their own onomastic analysis.

Therefore, a lot of importance was given to names in literature and art, and some of these were not usually researched onomastically: meaning this was also the case for elements of nomination which to some degree could still be considered something unexplored. Literary onomastics itself has only recently been accorded a place in the science of onomatology and is still mistrusted by many. On the other hand it is true that this attention to the function of the proper name in literary works was always advantageously cultivated in fields such as in the stylistics and the linguistics of the text. This mainly occurred in the middle of the 19th Century — but even in ancient times the “interpretatio nominis” was of key importance in understanding the work of art. Amongst the first ever systematic studies, we could mention here the research of Eduard Boas on the symbolism of proper names in poetry, published in 1840, as well as the research of Wilhelm Arndt, in 1904, examining the names of characters in medieval theatre, or indeed the essay by Ernst Erler, published in 1913, relating to names in the work of Shakespeare. But the list would be far too long. Let me mention here the writings that represent the first real monograph on literary ono-

mastics: the work by deFriedhelm Debus, called *Namen in literarischen Werken. (Er-Findung, -Form - Funktion)*, published in 2002.

Not forgetting that literary onomastics was officially recognised in 1970 as an independent field by ICOS, when *Onoma*, at that time still only a bibliographic magazine, introduced a section on research relating to names in literature.

It wasn't until 1973 that this line of research became popular, when in New York during the Congress organised by the American Name society an entire section was dedicated to this. The following year, the magazine *Literary Onomastik Studies* was founded, which continued on until 1989. In relation to the ICOS Congress, in Berne in 1975, a section dedicated to literary onomastics appeared amongst several other sections.

Twenty years later, in 1994, in Pisa, Italy, the Association O & L (Onomastics and Literature) was founded by Maria Giovanna Arcamone, Davide De Camilli and myself, and is still going and I believe it to be, although it is certainly not up to me to say, in very good health. Beginning in 1995, we organised a yearly Congress and published the relevant Proceedings in the magazine *Il Nome nel testo* — totalling circa 400 articles, 10% of which approximately are pieces of theoretical research, 60% are dedicated to Italian literature and 30% are related to foreign literature. To this important body of research, we must add another 200 pieces of research, which appeared as monographic texts and miscellaneous articles in several publications, the majority being published by O & L. The *Nomina* compilation, dedicated to Maria Giovanna Arcamone, the eminent Professor who promoted the great development of this material and who is also one of the most important specialists in onomastic research, especially in the area of German philology, will be added to this research. A relentless organiser of scientific meetings and cultural events Maria Giovanna Arcamone was ICOS President from 2005 to 2008.

Furthermore, there are more and more scientific magazines European and extra-European appearing internationally, which include onomastic literary studies. The seventh chapter of the first volume of the *International onomastic handbook*, also edited by Ernst Eichler and published in 1995 by de Gruyter, is also a very important element in the development of the field. The chapter focusses wholly on the stylistics of the proper name in literary and non-literary texts, in the oral narrative, in cinema, in comics, in puns, etc.

Edition number 40 of the magazine *Onoma*, edited by Grant Smith and Friedhelm Debus in 2005, is an essential aid for following the status of literary onomastics in international research. It is a 400 page book, and includes a theoretical and methodological introduction by Grant Smith, followed by a theoretical essay, by William Nicolaisen, with the controversial title: *Schliesslich... Beschäftigung mit Namen in der Literatur*. The first part of this work contains research which examines several European and extra-European writers (including South African and Indian). But the most useful part of this publication consists in a series of investigations highlighting the strengths and the weaknesses of the field in different countries (Friedhelm Debus gives us information on the main European countries; Pierre-Henry Billy, on the literary onomastics of French Occitane; Bruno Porcelli and Leonardo Terrusi, on Italian onomastics; Karina van Dalen-Oskam, on the Netherlands; Dietlind Kremer, on German onomastics; Jan-Christian Schwarz, on names in Medieval German literature;

Irena Sarnowska-Giefing, on literary onomastics in Poland and finally, Natalija Vasil'eva, on Russian onomastics). It is worthwhile emphasising that several writers underline issues relating to the problems of translating literary proper names. All this research is backed up by a detailed bibliography.

To conclude my presentation, I have to say that there was great interest in the section *Onomastics and culture*. Also, Joan Tort, whom I would like to thank for her great work, wrote the following email to me: "The success of Section 9 is extraordinary. This is because the idea of *Onomastics and culture* fits perfectly within all the sections" And in fact we did include a lot of contributions in our section, with the majority of them focusing on literary onomastics. I have to emphasise that many researchers and experts come from cultures where this area of research is very underdeveloped. There is no doubt that we will have an in-depth discussion rich both in culture, and... names!

[Access to sessions papers](#)

Section 10. Cartography and toponymy: new platforms for information management*

Section 10, chaired by Jaime Miranda and co-chaired by Antti Leino and Pier-Giorgio Zaccheddu, has represented an extremely significant new topic in the historical context of the evolution of the ICOS Congress. This is furthermore something which should be underlined in particular at the time of its presentation.

Right from the outset this new section at an ICOS Congress was geared towards bringing together two fully interrelated disciplines, cartography and toponyms, which in spite of this relationship continue to follow quite different paths and approaches in academia. They also shun contemporary reality and needs which have been globalized over recent years with the use of new platforms for accessing information.

At present the challenge of *global information* is inseparable from the *raison d'être* of maps and cartographic language, an indispensable support for efficiently managing and using all these data. In practice we are therefore faced with a challenge which, in addition to its technical specificities, also poses many questions for experts and users alike at multiple levels.

Hence the approach taken by section 10 was to explore and gain greater insight in a broad sense into the interaction between cartography, toponymy and the new technologies now available for mining and managing the information related to them.

The inclusion of this topic as a section in the Congress has also made it possible to address the new scope and use that place name information has and will have in searching and localizing on maps, especially in geo-information.

Based on this approach we have a twofold starting point: firstly, the challenge now posed by managing and monitoring databases due to exponential information growth, and secondly, the fact that when faced with this challenge experts and society need guidelines, models and standards for exchanging data and ensuring it reaches everyone.

Within this general framework, the section explored a number of topics that could be addressed both in individual papers and at the section's round table. They include aspects such as toponymic databases, digital gazetteers and inventories, the quantity and quality of information, the relationship of geo-information vis-à-vis place name experts and anthroponomical databases.

In the particular field of the relationship between toponyms and cartography we explored more specific issues such as new platforms for access to information, new models of spatial data infrastructures, the exchange and interaction of toponymy information, communication platforms and formats and also a cooperative approach using the Internet.

The idea behind addressing the Congress with this thematic background was to bring a new standpoint into a field which has traditionally featured approaches

* Chaired by Jaime Miranda, Antti Leino, Pier-Giorgio Zaccheddu and Isabel Ticó. Text in charge of these four people.

exclusively to do with linguistics. The section thus tried to help reposition digital (onomastic) data management and geo-information in the place that currently befits them at ICOS congresses.

Looking back, the approach succeeded because it was well received. Taking stock we can conclude that for the first time toponomastics was opened up to new approaches which will undoubtedly have to face the new challenges of the present. These involve having a more widespread presence in online electronic communications, attaining greater social presence and enhancing the quality and harmony of data. Geo-referencing is essential when we enter the realm of place names and their dissemination and, of course, their standardization in official gazetteers.

The importance of standardization or normalization has been addressed in the section due to its impact on a number of fields including exonyms, database formats, exchanges, INSPIRE regulations, etc.

Place name knowledge, management and standardization are and will be basic needs that must be met both now and even more so in the near future due to improved information access and exchange on a range of devices. The presence of a section specifically devoted to this field at an ICOS congress has helped to materialize this need.

The members of the section, through its chairman and his two assistants and the various speakers, are extremely pleased with the outcome of the Congress and hope that this connection will be the starting point for scientific and technical work and inputs from the various disciplines working in the field of toponymy. We also trust that there will be similar sections at future cartography and onomastics congresses to carry on with the work begun here.

[Access to sessions papers](#)

Section 11. Onomastics and processes of standardization*

Section 11 of the 24th ICOS International Congress of Onomastic Sciences was coordinated by Dr. Mikel Gorrotxategi, from Euskaltzaindia (the Basque Language Academy); Dr. André Lapierre, from the University of Ottawa, and Dr. Joan Anton Rabella from the Onomastics Department at the Institute of Catalan Studies. It brought together thirty papers (of which twenty-six have finally been published here) about onomastic regularization, primarily in the field of toponyms, which is a crucial task with respect to the public use of place names.

In this case, references to anthroponymic standardization processes were very few in number and generally included in a more general context of onomastic standardization, while the more specific papers about anthroponymy were presented in section 5 about anthroponomastics.

One of the most remarkable aspects of section 11 was its thematic richness, as it embraced topics ranging from local issues, such as municipal place names or ones for natural areas, to much more wide-ranging subjects including the international use of place names or exonyms.

Furthermore it did not focus solely on the more general aspects of onomastic standardization, whether municipal, regional or national, but also explored theoretical aspects and applications in specific areas such as statistics, publications and the media.

A second important aspect of section 11 was a change in the geographical origin of its papers to include inputs about the toponyms of North Africa and Quebec, even though presentations about European place names did predominate.

From the geographical standpoint

As noted above, the majority of the papers published here dealt with European place names, especially in Spain, with major inputs about the standardization processes in Asturias (Inaciu Galán and M. Antonia Pedregal), the Basque Country (Miquel Gorrotxategi and Patxi Galé), the Region of Valencia (Joan Carles Membrado and Àngels Doménech and Francesc-Xavier Llorca) and Catalonia (Mar Batlle and Joan Serra), which also included the Aran Valley (Aitor Carrera and Jusèp Loís Sans). This breakdown is obviously related to the venue for the Congress and therefore how easy it was for people to attend, as was also the case for Andorra (Xavier Rull).

Particularly interesting within Europe were papers from the eastern part of the continent for Poland (Barbara-Czopek Kopciuch) and Romania (Daniela Butnaru), and two presentations about the Julian March (Franco Finco and Roberto Fontanot).

Papers on non-European countries mainly concerned North America (M. E. Bisson and A. Lapierre) and North Africa (M. Tilmantine), while unfortunately there was nothing from Asia or Oceania, in the latter case due to the withdrawal of Huia Pacey from New Zealand.

* Chaired by Joan Anton Rabella, André Lapierre and Mikel Gorrotxategui. Text in charge of Joan Anton Rabella.

From the topics standpoint

Most papers dealt with standardization processes in large territories — states, countries and regions — as was the case of Quebec (M. E. Bisson), Poland (B. Czopek-Kopciuch), Romania (D. Butnaru), Andorra (X. Rull), Catalonia (M. Batlle), the Aran Valley (J. L. Sans), the Region of Valencia (J. C. Membrado), the Basque Country (M. Gorrotxategi), Spain (A. Vázquez Hoehne, A. Rodríguez de Castro, A. Luján, M. Montilla and A. Castaño), Asturias (Inaciu Galán and M. Antonia Pedregal) and the Julian March (Franco Finco and Roberto Fontanot).

There were fewer studies about smaller geographic areas such as cities or towns (for instance the names of some villages in Gascony [A. Carrera] and the place names of Târgu Neamt [D. Butnaru]).

There were also a number of papers about microtoponymy in the southern part of Spain (Stefan Ruhstaller) and the Basque Country (M. Gorrotxategi), as well as comparative ones (Vlad Cojocaru) and about natural areas (specifically the Aitana mountain range) (Àngels Doménech and Francesc-Xavier Llorca). This is a very interesting topic and one which will call for special attention in the future.

Only one paper dealt with what are often considered strictly indigenous place names (A. Lapiere), in this case of the native peoples of North America, while others focused on the place names of regions in which there is contact between languages, including North Africa and the Julian March, and also a comparative presentation on the treatment of (mis)called “regional languages” (Lidia Becker).

In addition there were also papers in this section about other thematic issues that are not directly related to what strictly speaking would be *geographical standardization*: four studies analyzed methodological aspects (in Andorra, the Region of Valencia, in Spain and its southern area), three were on aspects of legislation (in the Aran Valley, Asturias and Friuli), one was about pronunciation (Lluís de Yzaguirre) and finally there was another about experiences in the field of statistics (Joan Serra).

Finally, we would also emphasize the papers on the international use of place names, exonyms (H. García Gil, Roman Stani-Fertl and Pierre Jaillard). Again this is a very interesting and important topic from the standpoint of the use of place names in the world today.

This brief description reflects the thematic and geographic complexity and richness to be found in the papers about onomastic standardization processes that were presented at the Congress and are published here.

[Access to sessions papers](#)

Section 12. Catalan Onomastics*

Section 12 of the 24th ICOS International Congress, held in Barcelona in September 2011, not only completed the dozen as a symbolic number of sections but also rounded off the thematic course of the Congress in a unique way. This was because it was specifically and exclusively about onomastics in the country which hosted the ICOS scientific gathering this time round: Catalonia. Hence, it was not just another section of the Congress covering a topic or theme in onomastics, but rather took a crosscutting approach to depict its diversity in Catalonia. As a result, and always with reference to the Catalan language and its society and territories, the papers presented in section 12 covered aspects of toponyms and anthroponyms using theoretical and applied approaches and diachronic perspectives and synchronous descriptions accompanied by *inter alia* philological, anthropological, historical and geographical content.

The topic orientation initially planned for section 12 and as stated in the call for the Congress was as follows:

1. The linguistic and cultural strata of Catalan onomastics.
2. Evolution and specific features of Catalan anthroponymy.
3. Toponymy and anthroponymy related to Catalonia's cultural and institutional history.
4. The proper name as a document for the history of the Catalan language.
5. Catalan toponyms and their geographical environment (natural and human).
6. Catalan toponymy.
7. Applied toponymy: cartography and cultural diffusion.
8. Catalan onomastics and administration: official recognition and standardization.

I should point out that some of these points, especially the eighth, were in practice included in another section of the Congress given their specific topic (and also given that the standpoint from which they were approached was largely Catalan). Moreover, as often happens at all congresses (and even more so in our case, because obviously the thematic unity of section 12 came from the fact that it was devoted entirely to Catalan personal names) our speakers proposed such a variety of papers that it did not always seem easy to fit them into that outline, although in no case did they stray unreasonably or excessively from it for which I would like to publicly thank them. We received and accepted within the deadline a total of 47 papers (a figure increased at the last moment to 48, even though only 45 were actually presented during the Congress sessions) and most of them (37) are now being published. The topics covered by these papers (and based on which the organizers tried as far as possible to group them in terms of timetables and rooms) were toponyms and historical linguistics, historical toponyms, toponyms and territory, toponyms and cartogra-

* Chaired by Albert Turull, Enric Ribes, Joan Miralles and Vicenç M. Rosselló. Text in charge of Albert Turull. This section was supported, as moderators, by Moisès Selfa, Fèlix Bruguera and Santi Arbós.

phy, normalization and standardization, local inventories, historical anthroponymy, surnames, misnaming, and onomastics and literature. It is thus evident how these papers ran in parallel with the rest of Congress since, as I noted above, ultimately everything (or almost everything) came together once more in section 12, making it into a kind of mirror – with respect to Catalonia – of the diverse topics that the rest of the Congress had explored in its no less than eleven sections (although we should not forget that there were also papers in Catalan and about Catalan culture and onomastics in other sections, albeit with a highly irregular distribution ranging from a largely regular presence in sections such as cartography and standardization to more occasional appearances in others such as onomastics and culture and total absence in some of the first ones).

I would also like to mention a remarkable exhibition of onomastics literature (not only Catalan but also general, albeit with a significant Catalan presence of course) which took place at the Congress and in the same building where the academic sessions were held. It was coordinated by the Onomastics Department at the Institute of Catalan Studies with the support of the secretariat of the Society of Onomastics, and featured a humble but significant section set aside for the books written by our fellow member Ramon Amigó. This was not by chance, since just as in the general framework of the ICOS Congress there was a fitting tribute to Dr. Badia i Margarit, we also wanted to honour at least in the Catalan section this key figure in our onomastics, its territorial extension and its local detail that was, with all his bonhomie, Ramon Amigó. This tribute was held to coincide with the conclusion of this section, and its appropriateness is now apparent as he unexpectedly died just a week after the Congress finished.

Alongside the tribute there are also my acknowledgments. Firstly, to the organizers of the Congress for having chosen myself to chair this section (when there are many other Catalans specialists who could have done the job and undoubtedly with greater guarantees) with the assistance of three famous islanders in its scientific team: Vicenç Rosselló, Joan Miralles and Enric Ribes. I would also give special thanks to the Society of Onomastics (SdO), beginning with its president in 2010-2013, Joseph M. Albaigès, and its general secretary Joan Tort (also the scientific coordinator of the ICOS Congress, a key factor that meant we were able to make safe harbour with great distinction), while not forgetting its indispensable administrative secretary Marta González (who was also secretary for the whole ICOS Congress; she really was wholeheartedly involved in the entire initiative). Then there were the other members of the board of the SdO, especially Ventura Castellvell who was always available, and those who agreed to chair one or another of the sessions of our section, who apart from the members of the team running the section (Miralles, Ribes, Rosselló, and Turull) and J.M. Albaigès, were fellow board members Santi Arbós, Fèlix Bruguera and Moisès Selfa. Many thanks to all of you.

And talking of the SdO, I should also point out, or at least remind the reader, that section 12 of the 24th ICOS Congress was also the 1st Congress of the Society of Onomastics, the Catalan regional association that together with the Government of Catalonia and the University of Barcelona organised the ICOS Congress and which also took advantage of this opportunity to restart its already long history of special scientific meetings. I say *restart* because – make no mistake – the fact that it was a 1st

Congress for the SdO does not mean at all that this was its first public and organized meeting. In fact the reverse is the case, because since 1973 (and even before the legalization of the Society in 1980) it has run a total of thirty-seven annual symposia, which is quite a lot. However, and in lockstep with a number of other organizational changes that are not relevant here, the SdO recently decided to change this yearly frequency of symposia and as I mentioned above restart the sequence by means of two complementary series: every three years it would organize a *congress* (and hence larger than a *symposium* even though it should be said that more than one of the previous 37 symposia had virtually had the complexity and scope of a real congress) while in the two years in between there would be some simple *workshops* (and thus smaller in size in terms of both their duration and their thematic scope and the number of active attendees). At all events, the decision to start a new series on the occasion of the holding in the Catalan capital of an event of such importance in the international onomastic arena as an ICOS Congress seems to have been a wise one, and not only due to the mere coincidence of dates and events, but also owing to a much more important reason: for the first time in a long time, Catalan onomastics experts (primarily in the SdO although also with a significant presence in various institutions and universities around the linguistic domain) had the very best of onomastics worldwide available in their own country, while in turn and reciprocally the numerous experts from all over the five continents who came to Barcelona for this congress had an excellent opportunity to learn at first-hand what has been done and is being done here in terms of this discipline with so much tradition and such deep roots among us over several generations.

Indeed, it is no exaggeration to say that Catalonia, along with a good many others, is one of the cultural areas of Europe and the world where onomastics has a long-standing tradition and where it is still relatively powerful. It has been deeply rooted here right from the outset (beginning in the nineteenth century, which is when this independent and recognized discipline was created as part of historical linguistics, scientific comparison and research into the cultural origins of nations) and since then the quantity and quality of our production, with its differential features and figures of international stature (unquestionably led by Joan Coromines), have been at least comparable to those of other countries with much easier international visibility.

In fact, at this point I should refer to the division into periods that we had the opportunity to draw up as an evaluative summary at the SdO discussion group held in 2004 in Barcelona at the Cartographic Institute of Catalonia as part of a paper that bore the ambitious title of *Review and the Future of Catalan Onomastics*. The resulting outline showed that since the drastic change experienced by the whole country due to the disaster in 1939 (before which it is also true that there were a number of stages and various generations engaged in onomastics) there have been at least four periods:

1. The 1940s and 1950s up until the 1960s would be the restart: a difficult restart with Joan Coromines in exile, Badia i Margarit starting out with great difficulty at the University of Barcelona, and Francesc de B. Moll extremely busy in Majorca (and it should be noted that an early version of *Els llinatges catalans* dates from 1959). However, 1965 would be a key moment, a turning point: the pioneering work *Els noms de*

lloc by Enric Moreu-Rey came out along with the first volume of *Estudis de toponímia catalana* by Coromines (the second would appear to conclude the period in 1970).

2. The 1970s and 1980s were marked by the deeds of Moreu-Rey: in 1973, the first meeting of scholars was held in the Sala de Comalats; in 1974, he published his *Assaig de bibliografia* (and also the book *Toponímia urbana i onomàstica vària*); in 1980, the SdO was officially founded which he ran as its General Secretary until his death in 1992, and immediately afterwards *Renoms, motius, malnoms i noms de casa* (1981) and *Els nostres noms de lloc* (1982) came out. These were followed in 1991 by the miscellaneous volume *Antroponímia* which rounded off a tripod that is fundamental to our discipline.
3. Then came the 1990s which saw what might be called the final public visibility of Joan Coromines (in terms of onomastics) in Catalan society: this was when (following a partially unsuccessful predecessor in 1989, which is the first volume) the seven basic volumes (II-VIII) of the essential *Onomasticon Cataloniae* came out between 1994 and 1997, the last in the year of his death.
4. And then in the twenty-first century, there was a multicentre flowering of onomastics featuring a presence in numerous universities and major onomastics departments and offices in various official and academic institutions (it was against this background that, for example, the *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya* was drawn up). This took place in lockstep with the continuity, in spite of everything, of the SdO which brought together a wonderful group of local researchers of whom the paradigm was the Reus native Ramon Amigó.

This brings us to the present, when the ICOS Congress in Barcelona, and in particular the presence of this section 12 devoted to Catalan personal names, may signify a new qualitative leap and probably another turning point in this century-old history. As mentioned before, this is also the right time (for many reasons) for our work and our most outstanding results to become more international (an internationalization which, as pointed out by one of the main papers presented in the section, has not yet come as it should even to the work of Joan Coromines within the framework of the Romance languages, something which is highly significant in the challenges we still face in this respect). Admittedly we are now going through a time of crisis and hence there are budget shortfalls everywhere, yet nevertheless we believe that work in the field of onomastics should not be radically altered for two reasons: firstly, because people who are mainly in the SdO are already used to working for purely altruistic motives, and secondly because despite everything government should continue to see onomastics – whether in toponymy, anthroponymy or any other branches – as important, if not essential, for the implementation of strategic projects (maps, for example) and also, to put it plainly, for the comprehensive development of our culture. Without it, and this does not need repeating (or perhaps just once more), we would be nothing, we would have no meaning as a human community which knows it comes from the past and continues to be committed – or more than ever given present circumstances – to the future: a full, decent and normalized future as one of the languages of European culture, which is neither more nor less than we deserve.

[Access to sessions papers](#)

Roundtables

The two roundtables planned for the Congress took place on Tuesday the 6th and Thursday the 8th. The first was called *Analysis and Management of Databases and Toponymic/Onomastic Information* and the second *Onomastics and the Media*.

Roundtable 1: Analysis and Management of Databases and Toponymic/Onomastic Information

Moderated by Miquel Parella, coordinator of the Department of Toponyms at the Cartographic Institute of Catalonia, it featured Gerrit Bloothoof, from the Netherlands, a specialist in the standardization of names, population onomastic databases and surname databases; David Robles, from Spain, Director of the WebMaps Department at Google Spain; Marc Wick, from Switzerland, a software engineer and creator of the *GeoNames* website, one of the largest databases of geographical names in the world, and Pier-Giorgio Zaccheddu, from Germany, Coordinator of the *EuroGeoNames* project and Coordinator of the UNGEGN Working Group on Toponymic Data Files and Gazetteers.

The topic orientation of this round table consisted of the following:

- Management and software models used to manage a name database.
- Standards and guidelines.
- The strategic role of name databases when georeferencing regional information.
- The importance of databases as search engines. Basic tools for information exchange.
- Free-access versus restricted-access databases.
- The importance for users of data updating and reliability.
- The importance of data interoperability.
- Society's need for toponymic information; the kinds of users who need toponymic/onomastic data.
- The role of administrative and governmental organizations in terms of toponymic/onomastic data. Official information compared to other sources of information. Degrees of validity.
- The media's use of correct and standardized spellings of place names.
- The short- and long-term perspective on databases, platforms and devices, uses, etc.

The event lasted an hour and a half. In the first hour, the experts presented their ideas in response to the moderator's questions while in the final half hour there was an open discussion in which the audience were able to take part. Based on the remarks made by the experts at the roundtable and by way of conclusion, the following fundamental points about the relationship between cartography and toponyms can be highlighted:

- Standardization of the structures of onomastic databases and shared software uses helps towards interoperability.
- Wiki systems are increasingly being brought into play and are more reliable owing to the dynamics of the system that assists with self-correction. However, there need to be verification processes in place in all cases to ensure reliability.
- There is an evident contrast between government agencies and private companies. Reliability and standardization are important for public officials whereas private companies need to swiftly meet the public's need for information which largely concerns their immediate requirements (leisure, services, etc.).
- Relevance of the spatial/territorial factor as most searches are about the immediate geographical surroundings of the person making the query.
- The twofold value of place names as heritage and as infrastructure has to be taken on board. Toponymic and onomastic databases provided by governments are not merely databanks as they should also be seen as a public service infrastructure.
- The growing trend in work and data management environments in government and private businesses alike is to work with open data and open source formats.
- Nonetheless, the potential conflict between dissemination and privacy needs to be addressed, since the diffusion of data has to be compatible with privacy for personal information.
- While there are few primary generators of information at the moment, the number of disseminators is increasing all the time. The same information is disseminated by various platforms and businesses, whose success will increasingly come to depend on access and services.
- The impact of digital environments on the recovery, management and dissemination of historical onomastic and toponymic data has been crucial. The present-day interest in this research owes its success mainly to these environments.
- The contemporary trend is to approach data access not so much from the point of view of quantity (information is already available in large quantities today) but rather from the standpoint of hierarchy and the selective filtering of data.
- There is a consensus that the future will involve having free and accessible quality information available, whether it is provided by government or by businesses.

Roundtable 2 Onomastics and the Media

Moderated by José Enrique Gargallo, Professor in the Department of Romance Languages at the University of Barcelona, it featured Oriol Camps Giralt, linguistic advisor at the Catalan Broadcasting Corporation; Alberto Gómez Font, general coordinator of the Foundation of Urgent Spanish (Fundéu BBVA), and Marc Ruiz-Zorrilla Cruzate, Professor of Slavic Philology at the University of Barcelona and a sworn translator-interpreter of Russian.

The topic orientation of this round table consisted of the following:

- Proper names (anthroponyms, toponyms, names of institutions) and how they are treated by the media in general.
- The *adaptability* of proper names. Exonyms as a necessity, exonyms as a problem.
- Management of proper names in the written media.
- Management of proper names in the audiovisual media.
- How the Internet can be used as a work tool.
- The dilemma between *tradition* and *change* in onomastics within the context of the birth of the contemporary media.
- Representation in the media of proper names written in other alphabets in their source language: transcription or transliteration?
- The media's impact on the internationalization of first names.

Like the first roundtable, this second one lasted an hour and a half. The moderator began by briefly introducing each of the three members of the panel before they all took their turn to speak.

Oriol Camps

Linguistic advisor at the Catalan Broadcasting Corporation (CCMA)

The media often use foreign names. At CCMA (TV3 and Catalunya Ràdio with their various channels and websites), when we come across a new name we do some research and then publish the spelling we have chosen and pronunciation guidelines for it on the website *ésAdir* (<http://esadir.cat>).

As part of onomastics we have to locate toponyms and anthroponyms and names of institutions, political parties, sports teams and stadiums, often with the appropriate acronym (but that is a whole other story).

We have to distinguish between toponyms and anthroponyms (and names of organizations):

Toponyms

Place names are more permanent and more likely to adapt to each language with their corresponding exonym. The more common they are, the greater the tendency to use the exonym; the less common they are, the greater the tendency to use the orig-

inal form (or the one disseminated by agencies). You have to bear in mind that changes in the political system can lead to changes in the names of cities.

In general place names are used to locate information, but they are not informative content in themselves. To provide that it is a good idea to use the forms of place names that people know best. This means, firstly, Catalan exonyms, and if there aren't any and as long as we know what they are, official names (for example, between French and Occitan we generally choose French because it usually meets the two criteria of being better known and official).

We use historic Catalan exonyms when they are sufficiently well known and disseminated: *Tolosa de Llenguadoc*, *Ais de Provença*, *Osca*, *Londres*, *Colònia*, *Pequín*, *Tòquio*, etc. However, there are cases where the current original name has taken over from the former exonym. For example, through basketball competitions we have become familiar with Livorno, and this endonym has taken the place of the former exonym *Liorna*.

In general we have used the forms disseminated by the *Enciclopèdia Catalana*, although now the *Enciclopèdia* is also reviewing toponyms and exonyms.

Anthroponomys

Anthroponyms (and the names of institutions which we try to translate as far as we can) are more fleeting in the world of information, even though they can be around for several years. However, people are the “owners” of their name and how it is disseminated. So we try to allow for how people want their name to be pronounced or written by checking how it is spelt on official websites (of the people concerned and the parliaments, governments and institutions of which they are members). If we can get an audio clip of the person saying their name we use it as our primary source. But this is not the only standard we have. Sometimes when we look at official websites we are faced with a contradiction: for example, Russian singers who publicise themselves on Facebook or an official website usually use transcriptions (Romanization) that are not the same as those recommended by the Institute of Catalan Studies (IEC) yet nonetheless are the ones people know, which are on album covers, etc.

Sometimes the transcriptions released by agencies are not the same as those preferred by specialists. For example, after years of talking about *Jihad* and spelling it with *j*, we found out that it should be written with a *g*... This is a break with “traditional” use in the media, and while some outlets have changed to using the *g* some have not.

Adaptation of pronunciation

The media have to help their audience to recognize the correspondence between the oral and the written forms of names. We need to keep in mind that our audience also reads newspapers and sees the names written on the captions that appear on their TV screens. So for example we had to rule out doing all the Russian vowel modulations because it was hindering the perception of this correspondence between spoken and written forms. In the case of Russian we have used the simplified transcrip-

tion criteria of the Philology Department at the IEC which enable us to go from Russian to Catalan and read the name in Catalan. The problem is where the accent goes, and to try to find that out we usually go online (Forvo [<http://www.forvo.com>], Acapela [<http://www.acapela-group.com/text-to-speech-interactive-demo.html>], HearNames [<http://hearnames.com/pronunciations.html>], Ivona [<http://www.ivona.com/>], VOA [<http://names.voa.gov/>], etc., and any others we come across and which look useful). We use these sources, along with others describing the phonetics of each language, to explore the original pronunciation of the name and look for the best adaptation. Not only in Russian; we have also had to adapt German, French and English names to imitate their vowel sounds with our own without forcing announcers and presenters into pronouncing them in a way that is unnatural, and we have also done the same with some consonants (e.g., we do not recommend the German ending *-er* should be pronounced [-ə] but instead [-ər] (*Führer*, *Schuster*, *Mahler*, etc.)).

Internet

And since we have mentioned the Internet, the possibility of researching a name is also important for the general public. This does not usually present serious difficulties for names written in the Latin alphabet, but in the case of transcribed or transliterated ones you have to bear in mind that if we “mask” a name with a Catalan adaptation that will make searching the Internet for more information a lot harder. As far as we are concerned, transcribed names are divided into two main groups: Slav and Arab (there are more distant languages, such as ones in Southeast Asia, which we only know in transcripts in English or French, etc.). I mentioned before that we have a guide for Russian in the IEC’s simplified transcription model (because we find the Cyrillic alphabet relatively understandable), but not for Arabic because we know little about its alphabet and also because we have identified lots of dialectal variations in the transcriptions that we receive via agencies and from websites that contain pronunciations (those listed above).

We have to thank the Chinese for inventing Pinyin, even though it is more difficult to read than the previous system (Wade-Giles). We have also published these reading rules with their corresponding simplifications on *ésAdir*.

Language varieties and standard language

Finally, in the media we often have to decide which version of a language we are going to use, especially for pronunciation of names: in Spanish the tendency is to use standard Peninsula, not South or Central American, in the pronunciation of *z* for example, even though it would be easier for us to pronounce it as a voiceless *s*. We also have to consider the British and American varieties of English, although this can sometimes cause problems in cases where a name is pronounced differently on the two sides of the Atlantic (the most recent example is Rupert Murdoch). We cannot manage the tap consonant pronunciation of *t* in American English [síri] and so use the British [síti]: city.

One last point: in general we think it is a good idea to pronounce place names based on the standard version of the language in question rather than strictly according to the local dialect, except in the case of some toponyms where the local version has a standard orthography (in Catalan, for example, the place name *la Sénia* alongside the most widespread common name *Sínia*, even though *Sénia* is also in the official dictionary).

Alberto Gómez Font

Foundation of Urgent Spanish (Fundéu BBVA), Madrid

The media between two stools: conservers of toponymic tradition and spreaders of change

Every modern language that uses the Latin alphabet attaches a different phonetic value to some of its characters, or to digraphs or trigraphs that combine them. If we sought to achieve a single form of pronunciation we would have to use an international phonetic transcription system, but then there would be the problem of getting a phonetic alphabet (other than the ordinary one in each language) that could be handled by non-specialists and used in the media.

The problem emerges with names in languages which have non-Latin alphabets or alternatively no written tradition (preliterate languages). Their Latin transcription varies depending on whether it is in Spanish, Catalan, French, German or any other modern language that uses the Latin alphabet. Thus you can have the same name with several spellings corresponding to the various intermediate languages. This problem directly impacts the print media, radio and television, and is also to be found in maps, books, etc.

The UN tried to solve the problem by laying down some basic principles, principles which respect the preferences of the nation the name comes from and so do not make things easier for the countries that receive it. In fact they entail an overwhelming generalization of Romanization spellings based on phonetic equivalents with English.

The *Institutional Style Guide* of the European Union's Spanish Translation Commission contains a list that seeks to correct the UN's lack of respect for the Spanish toponymic tradition.

The work of the media is crucial as they set the tone for educated language standards and often what they write becomes the standard. This is the only explanation for how people can forget that a country used to be called Burma and now accept its name is Myanmar. As reporters are the guides to proper use, it is important that they are aware of the tradition of place names.

Place names are influenced by politics as has happened in Spain, with Lérida, Gerona, La Coruña and Guipúzcoa; in China, with Beijing or Peking and in India, with Bombay or Mumbai. In all these cases common sense dictates that the name in the Spanish tradition should always be used where there is one, and so *Bielorrusia* is better than *Belarús* and *Moldavia* better than *Moldova*.

In June 1981, just after the Department of Urgent Spanish at the Efe Agency

(today the Foundation of Urgent Spanish – Fundéu BBVA) began operating, we received a note from the Efe office in Algiers that told us: “The Algerian government has brought into force a decree from last March on the Arabization of all the places names in the country. Thus Algiers, the Algerian capital, will now be referred to as *El Djazair*, Constantine becomes *Gacentina* and Oran *Wahrán*.” We wanted to meet this head-on and wrote a note to clarify the issue: “The fact that the Algerian government has brought into force the decree to rename their cities with the name they have always had in Arabic does not mean that we should stop using the Spanish names, because if that were the case, we would have to call *Londres*, London; *Turín*, Torino; *Camboya*, Kampuchea; *Ceilán*, Sri Lanka, etc. We will therefore retain the Spanish name where there is one.”

Some years later, on 19 June 1989 we received a news item from Rangoon (Burma) about the same issue as the one from Algeria: “The Burmese military authorities today announced the removal of the words *Burma* and *Rangoon* as the official names of the country and its capital. The country’s official name from now on will be the *Union of Myanmar*, thus using a word that fits better with the pronunciation in Burmese. *The Working People’s Daily*, the only newspaper to be published in the country since the promulgation of martial law nearly a year ago, also said that the name of the capital from now on will be *Yangon*. This is the second change in the country’s official name in a short time as in September 1987 the current military junta removed the words *Socialist Republic* from what had been up until then the country’s official name.”

As we have seen above, there is also no reason why we should call *Birmania*, which is how the country has traditionally been called in Spanish, by its Burmese name. It would be as preposterous as to force other countries to call our own country *España* rather than *Spain*, *Espagne*, *Spagna*, etc.

Cases like those of Algeria and Burma continue to crop up from time to time, and we also come across decrees aimed at changing the name of cities or countries without taking into account the fact that those places may be called in different ways in different languages.

In April 1995, we received a newspaper clipping from London in which the story was repeated, this time with the Indian city of Bombay. The article was from *The Times* by Christopher Thomas and datelined New Delhi, and its title was “Bombay renamed to cut colonial ties”. As in the Algerian and Burmese cases, it told us that from a specified date, this time 1st May 1995, Bombay was to be officially known as *Mumbai*, thus doing away with the name derived from the Portuguese *bom baim* (good bay) which had been used for centuries for India’s trading capital. The decision was announced by Pramod Navalkar, Culture Minister in the extremist government of Maharashtra state. We were further told that “Mumbai comes from *mumba ai* or Mother Mumba, who was the patron goddess of the *kolis* or fishing villages, the original inhabitants of some small islands which went on to become the most populous city in India.”

The name *Bombay* is used in English and in most European languages. In Hindi this city is called *Bambai*, and in Gujarati and Marathi it has been called *Mumbai* from time immemorial. Furthermore the Bombay High Court ruled that Hindi speakers would also have to use Mumbai, since it is the form “adopted by the official policy of the State”.

The renaming of two other cities was also announced in the same article. Aurangabad was to become *Shambajinagar* and Osmanabad would be called *Dharashiv*, thus also in this case imposing the names in Marathi, the official language of Maharashtra state. But things did not end there, because the author took the opportunity to remind us that many other Indian cities have changed their names in order to “promote local identity and language”. The cities that have already changed their name include Benares, whose current name in the official language of its state is *Varanasi*.

A lot of toponymic and demonymic doubts also emerged with the breakup of the Soviet Union and Yugoslavia. Previously little known small republics suddenly began to feature in the news and media with the names of their capitals and their inhabitants.

The Gulf War also meant we had to revise the place names and the names of the countries involved and the cities that suffered from its consequences. The large quantity of news items about the war meant we had to go back to the recommendations about transcription of Arabic spellings to prevent there being different versions and find an easy form that was adapted to Spanish phonetics. The same happened during the first months of the invasion of Iraq by U.S. troops.

Sometimes a lack of education makes people forget traditional Spanish place names, as happened when *San Juan de Terranova* (St. John’s in English) made the headlines due to a fishing dispute between Spain and Canada. We then realized the need to remind people that there are some traditional names in Spanish which must be respected without toponyms from other languages taking their place.

A Spanish fishing boat was seized by the Canadian authorities. The news reports said that the Spanish boat was then taken to the port of Saint John (sometimes written Saint John’s) on the island of Newfoundland. It turns out that the city not only has a name in Spanish, as do London or Athens, but that furthermore it was also founded by Spaniards: fishermen from the Guipúzcoa port of Pasajes de San Juan arrived in the area in the early 16th century, settled there and decided to call their settlement San Juan de Pasajes.

On all maps in Spanish and in all Spanish and Hispanic geography textbooks this city is called *San Juan* and the island *Terranova* (Newfoundland). The complete place name is thus *San Juan de Terranova*. The British place names of Saint John’s (for the city) and Newfoundland (for the island) should not appear in texts written in Spanish. (In terms of Saint John’s it only makes sense if followed by the English name of the island: Saint John’s Newfoundland).

Finally we can turn to the most recent changes, which the media should publicise, in the Spanish spelling of some place names based on the list in the latest edition of *Spanish Language Spelling* written by the Association of Spanish Language Academies and published in December 2010; for instance the cases of *Qatar/Catar* or *Nueva Delhi/Deli*.

Another problem connected with the above lies in anthroponyms, as we have recently seen in Spanish newspapers using *Gadafi*, *Gaddafi*, *Ghadafi*, *Gadaffi*, and even *Khaddafi*, indiscriminately. This difficulty is especially apparent with Russian, Greek, Chinese or Arabic names, as was the case of the former Russian president Boris Yeltsin/*Ieltsin* and the Soviet leader Nikita Krushchev/*Khrushov*.

Marc Ruiz-Zorrilla Cruzate

Professor of Slavic Philology at the University of Barcelona and a sworn translator-interpreter of Russian

One of the issues I wanted to address at this roundtable, and which however much it may have been discussed is far from being resolved, is how to deal with anthroponyms and place names whose source languages do not use the Latin alphabet. In other words, we need to talk about transcription and transliteration. In today's globalized world, and especially in the fields of science, culture and sport, names and surnames written in their source language in an alphabet other than the Latin one are very common. As is well known, transliteration provides stable spelling that is internationally applicable yet at the same time somewhat removed from the phono-orthographic systems of languages and also includes diacritics, which makes it a largely ineffective tool for the mass media and even more so when you take into account the use of new technologies. Thus transliteration is used almost exclusively in specialized texts and in a scientific register. The complexity involved in the use of transliteration systems means that people usually opt for transcription with the consequent loss of nuances. In addition, transcription is often used with inconsistent rules and in many cases by taking elements of the transliteration or transcription systems used in other languages, which means that in the best case scenario there are as many ways of writing place names and anthroponyms as there are languages using the Latin alphabet (the Arabic name *خديجة*, is transcribed as *Khadija*, *Hadija*, *Jadiya* and in a variety of other ways depending on the language in which it is represented; the Russian surname *Шостакович*, transliterated *Šostakovič*, is spelt *Xostakóvitx* in Catalan, *Shostakóvich* in Spanish, *Chostakovitch* in French, *Shostakovich* in English and *Schostakowitsch* in German). In the worst case scenario there are a variety of forms in different documents written in the same language which can become fairly numerous, as is the case for instance of the name of the Russian writer *Солженицын* (*Solženicyñ* in transliteration) in Spanish: *Solzenitsin*, *Solzhenitsin*, *Solzhenitsyn*, *Solženitsyn*, *Solženitsin*, *Solshenitsin*, etc.

Although there are those who support the use of transliteration not only in the restricted specialized scientific field but also as the usual system of representation, they are in a minority and the general opinion is that transliteration has no place in the non-specialist media, so bringing this issue up does not make much sense. However, the proliferation of forms of transcription and the uncertainty surrounding them, especially in the context of information technologies where the use of a standard form provides obvious advantages in information processing, pose problems which call for a solution in the form of a transcription system adoptable in all languages that are written in the Latin alphabet. Here it seems reasonable to discuss the adoption of the system used by the Library of Congress of the United States based on the phono-orthographic system of English, in which spellings like *sh* are used for the sound *š*, *ch* for the sound *č*, *zh* for the sound *ž*, etc., and features not in the Latin alphabet are left out. Under this system, for example, the Assyrian name *Gilgameš* is transcribed as *Gilgamesh* and not *Guilgamesh*, which would be the regulation form in Spanish, or *Guilgameix*, which would be its counterpart in Catalan.

The other issue that I thought it would be interesting to discuss is the influence of the media on the internationalization of anthroponyms, taking as an example the case of first names in Russian culture. The success of Russian literature from the late nineteenth and early twentieth centuries, including novels such as *War and Peace* and *Anna Karenina* by Tolstoy and *Crime and Punishment* and *The Brothers Karamazov* by Dostoevsky, was among other things a way of telling European culture about aspects of the daily life of Russian bourgeois or rural society, and due to these books names became popular which over time have become common in European culture, such as *Ivan* and *Olga*. These are names which even though they are of non-Russian origin (Semitic in the case of the former, Norse in the latter) are perceived as genuinely Russian names.

The most interesting factor in the transmission of Russian anthroponyms to other languages is what takes place with names like *Lara*, *Sonia* and *Dunia*. From the point of view of their source, these are hypocoristic forms of the names *Larissa*, *Sofia* and *Evdokia* (Eudocia) which were adopted from other languages, Greek in this case, and phonetically adapted and modified based on the Russian derivative system to create more euphonious or accessible variants of names imposed by the Orthodox calendar of saints' days. Well, it is odd how more or less familiar forms of anthroponyms have been transmitted through a medium such as written literature and have ended up becoming widely used first names today in societies such as Catalonia. Here it should be stressed that the degree of acceptance of these forms in languages has varied greatly depending on the host language: for example, nowadays the names *Katja* and *Anja*, Russian hypocorisms of the names *Ekaterina* and *Anna*, are common in Germany while by contrast names like *Natasha* or *Tania* (from *Natalia* and *Tatiana*) are more common in English-speaking countries. Also significant is the fact that this only happens with female names, not because there are no hypocoristic forms of male names in Russian but rather because they end in *-a* (in the same way as do those of female ones) which the grammar of European languages does not associate with the male gender: this is the case with *Misha* (from *Mikhail*, "Michael"), *Vanya* (from *Ivan*), *Pasha* (from *Pavel*, "Paul"), etc. There are some exceptions to this, for instance the presence of the male name *Sasha* (from the Russian hypocoristic of *Aleksandr* and *Aleksandra*) in English-speaking countries, but they are very rare.

Meeting of World Authorities on Toponymy

Within the framework of the XXIV ICOS International Congress of Onomastic Sciences, the organising committee arranged a meeting of toponymy experts to discuss different governing bodies and their functions and organisation. The presence of members of national and regional place-naming commissions at the Congress provided an opportunity to invite those members who were also part of the United Nations Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN), the highest internationally recognised authority on toponymy. It was the first time that such an event had been held in Catalonia, or in Spain for that matter, and as a result the meeting generated a great deal of interest that was reflected in the large number of attendees. The opening and closing remarks were provided by Yvonne Griley, the 2011 president of the Toponymy Commission of Catalonia.

Helen Kerfoot, the president of UNGEGN, began the debate by reviewing UNGEGN's most important recommendations regarding the utility of having a place-naming authority at the national or regional level. The guest speakers then presented the various models used in their respective countries and regions, which served to illustrate the diversity of authorities and models that exist today. First to speak were Peeter Päll from Estonia and Sungjae Choo from South Korea, who presented models of a centralised nature. They were followed by Francesc Vilaró, the Secretary of the Toponymy Commission of Catalonia, and Laura Kostanski, the Secretary of the Committee for Geographical Names of Australasia, who spoke about the functions of regional toponymy commissions in places where the management of geographical naming has been decentralised for linguistic and/or administrative reasons. Botolv Helleland, from Norway, then went on to explain the importance of linguistic considerations during the toponymic standardisation being carried out by the Norwegian place-naming authority. Finally, Ferjan Ormeling from the Netherlands spoke about the treatment of toponymy in his country, which has no dedicated authority to deal with the matter.

After these presentations the discussion was opened up to the floor, where it was moderated by Peter Jordan, the head of the UNGEGN Working Group on Exonyms. The majority of those present were experts from various different authorities on place names, and hailed from a number of different institutions such as language academies, universities, geographical institutes, administrative bodies, etc. As a result, the discussion was both varied and interesting.

To bring the session to an end, Helen Kerfoot presented the conclusions regarding the general characteristics required for any toponymic authority, and reviewed the advantages such an authority would offer to its native region or country.

Closing Remarks

The book *Names in Daily Life*, which includes the Proceedings of the XXIV International Congress of Onomastic Sciences, represents the final point of a complex and intense process of scientific discussion that has taken place over almost six years. I think that its significance, in different senses, deserves particular reflection.

The process began in fact in August 2008 in Toronto, with the appointment of Barcelona as the XXIV ICOS Congress headquarters and reached its peak on 5-9th September 2011, with five intensive days of Congress meetings. Now we are celebrating its end with a publication that is the final reference document for the event.

This is therefore an opportunity to summarize. Now the publication has been completed (302 papers and something more than 3,000 pages, structured according to the original twelve subject areas and carefully reviewed by the scientific committee), it is time to assess to what extent the general results have met the initial objectives of the event. It is also time for some thoughts on the main challenges of Onomastics today at a global scale.

The XXIV ICOS Congress was explicitly presented as a forum for discussion and debate on names from an intercultural and interdisciplinary point of view. The organizers declared their willingness to encourage and promote exchanges in this field among specialists from different language areas of the world and among different areas of knowledge and research. They also expressed their commitment to strengthening Onomastics at the beginning of the century as a 'path of dialogue' that is potentially interesting for all branches of science.

To what extent could it be said that these objectives have been achieved? This simple question lies at the basis of our final thoughts. We will try to answer it throughout the five main points that we have raised below.

1. Could we say that a macro-congress on Onomastics has genuine meaning today?

There are many reasons to describe the XXIV ICOS Congress as a *macro-congress*: 551 papers submitted, 12 thematic areas, 4 days of reading and discussion of papers, a full day of research outputs (four different pathways), 7 parallel working sessions, 6 presentation languages and numerous side events or activities are unambiguous evidence of its scale. Moreover, the figures for the Congress Proceedings also speak for themselves: 302 articles plus the texts and additional notes and more than 3,000

pages. Hence while before the event in Barcelona ICOS congresses had been the world's most important international onomastic symposiums, the 24th edition has been on an unprecedented scale and is an historic high from the point of view of the number of attendees and participants.

At any event the question we posed above is not rhetorical. It refers to the size of the XXIV ICOS Congress, but it would be equally applicable to any other similar 'big symposium' and related with any other field of knowledge. To what extent do events of this size, very concentrated in terms of time and space, actually foster communication between scientists and encourage the progress of science? The answer is not simple. From the perspective of effective practice, these congresses have important advantages: they can convene many interested people, they may give greater visibility to the topic and, last but not least, they may bring together a large number of specialists in the same forum. But the drawbacks may also be important: first of all, the feeling of fragmentation that a macro-event often stirs among its participants. It is indeed quite a paradox which the person involved can only solve by looking for their particular balance between 'general' and 'specific' research interests.

2. On the thematic division of the Congress: only one science, or twelve sciences?

Probably for a person not directly concerned with our research field it may be a remarkable fact that despite the ICOS-24 being presented as a meeting on onomastic science, it has been internally organized into twelve thematic sections.

These twelve sections have been presented through statements that sometimes could appear to have similar meanings while in other cases might seem extremely dissimilar. In this it is no exception: Onomastics, like many other fields of knowledge, has significantly evolved over the last four or five decades and it has become, at least from a practical standpoint, a kind of 'science of sciences'. Traditionally organized around Philology and Linguistics, it is now home to normally analytical perspectives from Sociology, History, Anthropology, Psychology, Geography, Cartography, Computer Science and so on. As a result the organizers were convinced from the beginning that the Congress should reflect the pluralistic and diverse nature of Onomastics' core.

In fact the introduction of twelve thematic sections at the XXIV Congress was made for reasons of organizational consistency, which we agreed to right from the call for papers. However, the emerging results soon clearly showed the limitations of any 'closed' classification system within Onomastics. The process of reading, assessment, distribution and 'redistribution' of papers between the sections lasted six months (October 2010 to April 2011) and became in fact one of the most laborious stages of our work. It is worth emphasizing here the effort made by the twelve sections of the scientific committee based on the previously established thematic division. The organizers' concern to make the Congress as inclusive as possible based on a common foundation of rigour and reliability meant that in the end only a small number of papers were excluded.

The absence of clear internal divisions between sections can be seen in something that happened during the assessment process: papers that had been rejected by one, two or even three sections were sometimes received with enthusiasm by a fourth section. It was clear in some sense that the arguments sometimes used to justify the supposed 'lack of scientific basis' of a specific proposal could be considered from other points of view and paradoxically lead to completely different conclusions. In view of this, and from a global perspective, a specific question finally arises: what kind of science is Onomastics? In our opinion, the answer has to be necessarily related with the explicit recognition of the complexity of all kinds of onomastic issues. Is it a real science or only a pseudo-science? It may probably not be necessary to spend time on finding the most suitable and accurate label. Onomastics may in fact be currently seen as a kind of 'multi-knowledge' that potentially goes beyond any fixed scheme of science. Furthermore, because of its connection with a reality as ubiquitous as names it also becomes knowledge which is deeply involved in all spheres and at all levels of daily life. The lemma of the XXIV Congress ICOS, and now the title of this publication, *Names in Daily Life*, reflects in some sense this circumstance.

3. What specific consequences may the consideration of the 'Catalan point of view' have in the general context of a 'multilingual' and 'multi-thematic' science such as Onomastics?

In our opinion the holding of the XXIV ICOS Congress in Barcelona has represented, among other important things, a significant milestone in the consolidation of Catalan and also in demonstrating that culture, in its wider and deeper sense, is a concept that does not depend specifically on size and volume. Furthermore, it should also be noted at this point that names are, primarily, culture.

Catalan, a Romance language that achieved its greatest splendour in medieval times, has only been recovered in a global sense in the last hundred years. There are a number of significant moments in this process of 'normalization'. For instance, there is the First International Congress for the Catalan Language held in 1906, which we can now appreciate from a very different perspective. At that time the Catalan language was facing a great challenge to its survival because of its lack of standardization. Now, fortunately, the situation is very different. The fact that it has been possible to use this language, along with the others, to promote and carry out the XXIV ICOS Congress itself indirectly says many things. It is no problem for Catalan today from the scientific point of view to focus on the study of a field such as Onomastics, and above all doing it in Catalonia and using Catalan as the vehicular language of the Congress. It is clear that the abovementioned year of 1906 in fact marks the beginning of an intensive process of linguistic normalization that due to different circumstances lasted throughout the entire 20th century. During all these decades, and despite the political constraints in place for a long period, it has been possible to build in Catalonia the main basic structures for the consolidation of Catalan and its global use as a modern language. In this respect it is absolutely clear that Onomastics has been by no means one of the minor fields involved. Indeed quite the reverse is the case. The

endorsement of the significant work carried out in this period by leading figures in Catalan Onomastics, such as Josep Maria de Casacuberta, Joan Coromines, Ramon Amigó and Enric Moreu-Rey, is clear evidence of evolution and progress.

Catalan Onomastics research, which includes both the work done on world-wide Onomastics in Catalonia as well as Onomastics specifically focused on Catalonia and in Catalan, is at the same level as the research done in the countries that have traditionally led this field of study. And in some way this answers the question that we posed at the beginning of this section. However, that is not all since there have been a number of factors about the XXIV Congress which should also be mentioned in particular. For instance, an entire section, Section 12, has been exclusively about Catalan names while a significant number of papers have been given in Catalan. Furthermore, onomastic issues concerning Catalonia have also been tackled in all the other sections and papers taking the Catalan linguistic area as a reference point have been presented, regardless of the section in which they were finally placed.

All of this demonstrates the practical importance of onomastic research in Catalonia today which is also backed by its long-standing tradition. Indeed, this was the basis on which the proposal to hold an ICOS congress in Barcelona was founded and it was also on this basis that it was eventually organized and run. In addition, the Catalan section of the Congress was a scaled replica of the Congress itself, as in it all kinds of synchronic and diachronic papers have been given with specifically linguistic or philological approaches or drawn from nearby or related disciplines such as history, geography and anthropology. It has also featured a wide variety of perspectives ranging from the local or micro-geographic scale to multi-thematic and multi-scale methodologies.

Overall the final figures on the languages used in papers break down as follows: out of a total of 537, almost half (242) were delivered in English, 92 in Spanish, 75 in French, 74 in Catalan and 56 in German. We also received two in the sixth official language of the symposium, Aranese. Here it should be stressed that the presence of Aranese is in itself of great symbolic value. While these were the general 'linguistic data' at the time of Congress, the reader now has the opportunity to examine through the 302 articles included in this book the 'final linguistic mosaic' of the event.

4. To what extent may the idea of synthesis be a keyword in Onomastics for the future?

One of the things that the XXIV ICOS Congress has clearly shown is the need for and importance of synthesis. In my opinion this is a conclusion that is quite apparent due to the quantity and diversity of the knowledge about names that this Congress has brought together. Moving forward we believe it is essential that all the people and groups involved in this field of knowledge should be able to find ways to gradually promote and develop a science of Onomastics that is based on synthesis. This is not at all events a need that is specifically confined to the field of names. All sciences to a greater or lesser extent are in the same situation today. However, this circumstance is much more visible in Onomastics due to its multidisciplinary basis.

What do we mean by 'Onomastics in the sense of synthesis'? Essentially it is a

way of working on the heritage of names that seeks progressive refinement (in the sense of improving rigour and precision) and ensures appropriate setting and standardization. This has in fact been underway for years. However, it is an open process and requires constant attention because names are never something completely 'finished'. Over recent decades, the emergence of satellite-based information systems and the rise of digital communication have had a major impact on Onomastics. The need for names has been growing in a range of areas and especially for database management and mapping. This has often led to an increasing confusion between the 'represented' and real names of places. Hence there is a worldwide need for a commitment to progressively fixing this toponymic heritage in the sense of synthesis referred to above. This is undoubtedly the real challenge, one that is common not only to all regions but also to all the languages involved in the toponymy of each region of the world.

We would like to round off this idea with some thoughts from Edward O. Wilson, a prestigious American biologist and writer who sees synthesis as a keyword for all knowledge. It is not, of course, a simple proposition. It has been extensively developed by the author in his relatively recent book *Consilience. The Unity of Knowledge* (1998), in which he argues for the unification of knowledge (as opposed to the artificial separation into 'science' and 'humanities') and for synthesis as a fundamental tool for global understanding of reality:

Given that human causation comprises events of physical causation, why should the social sciences and humanities be impervious to consilience with the natural sciences? (...) Nothing fundamental separates the course of human history from the course of physical history, whether in the stars or in organic diversity. (...) Philosophy plays a vital role in intellectual synthesis, and it keeps us alive to the power and continuity of thought through the centuries. (...) We are approaching a new age of synthesis, when the testing of consilience is the greatest of all intellectual challenges. Philosophy, the contemplation of the unknown, is a shrinking dominion. We have the common goal of turning as much philosophy as possible into science. [p. 11-12]

5. Final question: might Onomastics be an emerging science in the general trend towards interdisciplinarity and the ideal of re-connection between all sciences?

The above remarks by Wilson lead us to conclude our text with a final question, one we believe to be consistent with the cognitive challenge entailed by the text we have transcribed. In other words (and taking into account not only the XXIV ICOS Congress but also the twenty-three previous meetings): to what extent can Onomastics contribute to building effective bridges between scientists and between sciences today, in order to improve both the intelligibility and the communicability of the world we live in?

In our opinion the way to the future clearly lies in that direction (though it is perhaps not always as clear and visible as we would like). There are different levels of reading ICOS congresses – whether in Barcelona, Toronto or Pisa, or now in Glasgow – that make this clear. And while this 'reading' can sometimes be difficult or complex,

and is often marked by gaps and misunderstandings, the commitment of those who truly believe in the value of names should not at any time deviate from this basic premise. In some way we would remain faithful to the basic idea advocated in 1865 by the prominent American linguist Benjamin W. Dwight in his book *Modern Philology: its Discoveries, History and Influence*. He is especially worth remembering today because in that year he unambiguously argued for the interdisciplinary nature of our field of study:

No study is more fascinating [than Etymology]. It is fossil poetry, philosophy and history combined. [Among the advantages of studying etymology may be mentioned] its peculiar value in preparing the mind for the work of communication and communion with other minds (...). Because etymology is, indeed, the *chemistry of language*. [p. 338-345]

A similar exercise in *reclaiming the word* (and therefore *reclaiming names in daily life*) is what the prominent Catalan poet and intellectual Joan Maragall suggests throughout one of his most significant texts, *Praise of the Word* published in 1903. I think it may be appropriate to conclude this final thought with a paragraph transcribed from this text:

Ah my friends! Let us build here a temple to the word, which with its mysterious creative power shall transcend everything. We worship the word with the yearning of the empire of its light, and this worship alone will have enough power to change the world, to create the world according to the word, which is the one according to our desires. Much better to do this than politics, better than discussing this or that science, better than seeking wealth or external social justice; it will be, in all these and other things, the influence of the creative power of the word that will make them in its spiritual image and likeness.¹

Joan Tort i Donada

Scientific Coordinator of the Congress

1. MARAGALL, Joan. "Elogi de la paraula". A: *Obres completes*, I. Barcelona: Selecta, 1981, p. 668. Our translation into English from the original Catalan: "Ai, amics meus! Fem-li doncs aquí un temple a la paraula, que amb la seva misteriosa força creadora a tot transcendirà. Adorem el verb amb l'anhel de l'imperi de la seva llum, i aquesta adoració tota sola tindrà prou força per a transformar el món, per a crear el món segons el verb, que és aquell segons els nostres desitjos. Bé serà més això que fer política; bé serà més que conrear aquesta o aquella ciència; bé serà més que procurar riquesa o exteriors justícies socials; serà, en totes aquestes i altres coses, influir-hi la potència creadora del verb que anirà fent-les a la seva imatge i semblança espiritual."